

Univerza v Ljubljani
Fakulteta za socialno delo

Nuša Fegic

**Pomoč in podpora svojcem ob odhodu starega
človeka v institucionalno varstvo**

Magistrsko delo

Ljubljana, 2023

Univerza v Ljubljani
Fakulteta za socialno delo

Nuša Fegic

**Pomoč in podpora svojcem ob odhodu starega
človeka v institucionalno varstvo**

Magistrsko delo

Študijski program: Socialno delo

Mentorica: izr. prof. dr. Liljana Rihter

Ljubljana, 2023

ZAHVALA

Zahvaljujem se izr. prof. dr. Liljani Rihter za vso strokovno pomoč, podporo in vodenje pri pisanju magistrskega dela. Najlepša hvala za vse konstruktivne nasvete, predloge in usmeritve.

Iskrena hvala vsem sodelujočim svojcem, ki so si vzeli čas in bili pripravljeni podeliti del svoje izkušnje.

Najlepša hvala prijateljem in prijateljicam ter soigralkam, ki so mi pomagali pri iskanju sogovornikov.

Zahvaljujem se tudi lektorici za slovnični pregled naloge.

Iskrena hvala pa tudi vama, mama in oče, ki sta me spodbujala skozi celoten študijski proces, in tebi, Luka, da si verjel vame.

PODATKI O MAGISTRSKEM DELU

Ime in priimek: Nuša Fegic

Naslov magistrske naloge: Pomoč in podpora svojcem ob odhodu starega človeka v institucionalno varstvo

Mentorica: izr. prof. dr. Liljana Rihter

Lektorica: prof. Bojana Pižent Kompara

Kraj: Ljubljana

Leto: 2023

Število strani: 232 **Število prilog:** 5 **Število tabel:** 2 **Število shem:** 6

Povzetek: V magistrskem delu raziskujem pomoč in podporo, ki so jo svojci prejeli v procesu odhoda starega človeka v institucionalno varstvo in kasneje. Zanimal me je proces priprave in prilagajanja svojcev na odhod starega človeka iz domačega okolja v institucionalno varstvo ter s kakšnimi izzivi in stiskami so se svojci soočali ob odhodu starega družinskega člana. Prav tako me je zanimalo, kako svojci doživljajo podporo in pomoč socialne službe ob sprejemu družinskega člana v dom za stare ljudi ter kaj v tem procesu in kasneje pogrešajo oziroma česa si želijo še več. V teoretičnem delu magistrskega dela najprej opredelim obdobje starosti in proces staranja ter izpostavim najpogostejše potrebe v starosti. V nadaljevanju predstavim socialna omrežja in socialne opore v starosti, pri čemer posebno pozornost namenjam neformalnim socialnim mrežam ter odnosu med starimi ljudmi in družinskim člani oziroma svojci. V zadnjem delu teoretičnega uvoda pišem še o pripravi svojcev na odhod starega človeka v institucionalno varstvo, o njihovi vlogi in pri tem poseben poudarek namenim stiskam ter izzivom, s katerimi se svojci soočajo v procesu namestitve družinskega člana v dom za stare ljudi. Za konec pa opredelim tudi vlogo stroke socialnega dela v institucionalnem varstvu. V empiričnem delu predstavim rezultate svoje raziskave, ki sem jih pridobila z analizo intervjujev na neslučajnostnem in priložnostnem vzorcu 10 svojcev. Analiza pridobljenih podatkov je pokazala, da svojcem odločitev in priprava na odhod starega človeka v institucionalno varstvo predstavlja enega izmed pomembnejših življenjskih dogodkov, ki poteka skozi tri faze: faza dogovarjanja, faza sprejemanja odločitve glede namestitve in faza prilagajanja sprejeti odločitvi. Udeleženi v procesu priprave na odhod starega človeka poročajo o predvsem negativnih občutkih. Rezultati raziskave kažejo tudi, da se vloga svojcev pred namestitvijo družinskega člana v dom za stare ljudi bistveno razlikuje od vloge, ki jo svojci prevzamejo po sprejemu starega človeka v institucionalno varstvo. Udeleženci v raziskavi poročajo o pojavu razlike med občutki, ki so se pojavili, ko so domsko oskrbo za družinskega člana resnično potrebovali, in občutki, ki so nastali ob samem odhodu starega človeka v institucionalno varstvo. Proces prilagajanja svojci opredeljujejo kot dolgotrajen in čustveno obremenjujoč ter stresen. Posledično se svojci ob odhodu starega človeka soočajo z različnimi stiskami, med katerimi prevladujejo: negotovost, žalost, razočaranje, občutki nemoči, neuspeha in krivde. Sodelujoči so strokovno pomoč in podporo socialne službe prejeli tako pred samim sprejemom starega človeka v institucionalno varstvo kot tudi kasneje. Kljub temu pa so svojci omenjali tudi številne slabosti sodelovanja s socialno službo. Poleg tega rezultati analize kažejo tudi na pomanjkljivosti pomoči in podpore zdravstvenega osebja, ki so v precejšni meri povezane z odsotnostjo osebnega stika med svojci in zdravstvenim osebjem ter pomanjkanjem empatije ob sprejemu starega človeka. V povezavi s tem so svojci navajali tudi številne predloge za nudenje in zagotavljanje ustrezne pomoči in podpore.

Ključne besede: starost, sprejem v institucionalno varstvo, proces prilagajanja, stiske svojcev, podpora socialnega dela

MASTER'S THESIS INFORMATION

Name and Surname: Nuša Fegic

Title of the Master's Thesis: Help and Support for Relatives when Placing an Elderly Person in Institutional Care

Mentor: izr. prof. dr. Liljana Rihter

Place: Ljubljana

Year: 2023

Nr. of Pages: 232 **Nr. of Attachments:** 5 **Nr. of Tables:** 2 **Nr. of Schemes:** 6

Summary:

In my master's thesis, I research the help and support that relatives received in the process of their old family member's admission to institutional care, and later. I was interested in many facts. I wanted to find out how the relatives prepared themselves for this difficult situation, how they adapted to it, what challenges they faced and how they coped with distress when an old member of their family went to a nursing home. Moreover, I also wondered how relatives experience the support and help of social services when their old family member is admitted to a nursing home, and later, and if there is anything they miss or would like more of. In the theoretical framework, I define old age and the process of ageing, and point out the most common needs of the elderly. In the following part of the theoretical framework, I present different types of social networks and social support in old age, paying particular attention to informal social networks and the relationship between old people and other members of the family. In the last part of the theoretical framework, I focus my attention on how relatives prepare themselves for this difficult situation. I write about their role, especially about the challenges they face and the distress they cope with when an old member of their family goes to a nursing home. Finally, I define the role of social work profession in institutional care. In the empirical part of my master's thesis, I present the results of my research, which I obtained by analysing interviews made on the basis of a non-random and convenience sampling of 10 relatives. The analysis of the obtained data shows that the decision to send an old family member to institutional care and the preparation for it is a process which represents one of the most important events in their relatives' lives. This process can be divided into three phases: the negotiation phase, the decision-making phase and the adjustment phase. Those who participate in the process of preparing an old person for institutional care experience mostly negative feelings. The results of the research also show that the role of relatives changes a lot when their family member receives institutional care. The study participants mention the phenomenon of different emotions. The emotions relatives experienced when their old family members needed institutional care were different from those they experienced when old people were actually admitted to a nursing home. Relatives describe the adjustment phase as long-lasting, emotionally exhausting and stressful. Therefore, when their old family members need institutional care, their relatives face various types of distress, among which the most common are: doubtfulness, sadness, disappointment, feelings of helplessness, failure and guilt. The participants had received professional help and support from social services, not only after the institutionalization, but already before their old family member was admitted to nursing care. However, the relatives also mentioned negative experience with social services. Besides, the analysis results also show insufficient help and support of medical staff, which is often the consequence of too little personal contact between relatives and medical staff and lack of empathy for an old person who has just been admitted to a nursing home. In connection with this, the relatives also suggested a number of tips for offering and providing appropriate help and support.

Key words: old age, admission to institutional/nursing care, adjustment process, relatives' distress, social work support

Kazalo vsebine

1.	TEORETIČNI UVOD	1
1.1.	Opredelitev obdobja starosti in procesa staranja	1
1.1.1.	Potrebe v starosti.....	4
1.2.	Socialna omrežja in socialne opore v starosti	5
1.2.1.	Neformalne podporne socialne mreže	8
1.2.1.1.	Odnos med starimi ljudmi in družinskimi člani oziroma svojci	10
1.3.	Institucionalno varstvo	14
1.3.1.	Priprava svojcev na odhod starega družinskega člana v institucionalno varstvo in njihova vloga.....	16
1.3.1.1.	Stiske in izzivi svojcev pri namestitvi človeka v dom za stare ljudi	20
1.3.2.	Vloga stroke socialnega dela in ostalih služb v institucionalnem varstvu.....	23
2.	PROBLEM.....	27
3.	METODOLOGIJA	29
3.1.	Vrsta raziskave	29
3.2.	Merski instrument.....	29
3.3.	Populacija in vzorčenje	30
3.4.	Zbiranje podatkov	30
3.5.	Obdelava in analiza podatkov	31
4.	REZULTATI.....	34
4.1.	Priprava svojcev na odhod starega človeka v institucionalno varstvo.....	34
4.1.1.	Postopek priprave.....	34
4.1.2.	Občutki ob pripravi	35
4.1.3.	Težave ob pripravi	36
4.2.	Prilagajanje svojcev na odhod starega človeka v institucionalno varstvo.....	37
4.2.1.	Doživljanje vloge svojca v procesu odhoda starega človeka.....	38
4.2.2.	Občutki ob odhodu starega človeka v dom.....	39
4.2.3.	Razlika med prvotnimi občutki in občutki ob samem odhodu	40
4.2.4.	Opis procesa prilagajanja starega človeka na nov dom	41
4.2.5.	Opis čustev ob prvem obisku starega človeka	43
4.3.	Stiske in izzivi svojcev ob namestitvi starega človeka v institucionalno varstvo	43
4.3.1.	Opredelitev in pojav ter vrsta stisk in izzivov	43
4.3.2.	Način oziroma strategija reševanja stisk in izzivov	44

4.3.3. Podporna oseba pri reševanju stisk in izzivov	45
4.4. Pomoč in podpora v okviru institucionalnega varstva	45
4.4.1. Način izkazovanja pomoči in podpore socialne službe	46
4.4.2. Sodelovanje s socialno službo	48
4.4.3. Pomanjkljivosti pomoči in podpore	50
4.4.4. Zagotavljanje ustrezne pomoči in podpore	51
5. RAZPRAVA IN SKLEPI	53
6. PREDLOGI.....	68
7. VIRI IN LITERATURA	70
8. PRILOGE.....	77
8.1. Priloga 1: Smernice za intervju.....	77
8.2. Priloga 2: Določitev enot kodiranja.....	79
8.3. Priloga 3: Odprto kodiranje	114
8.4. Priloga 4: Osno kodiranje	209
8.5. Priloga 5: Odnosno kodiranje.....	220

1. TEORETIČNI UVOD

1.1. Opredelitev obdobja starosti in procesa staranja

Ljudje živimo dlje, saj je pričakovana življenjska doba približno za tretjino daljša kot pred stotimi leti. Posledično moramo starost razumeti kot enako vredno obdobje življenja kot otroštvo, mladost in odraslost. Poleg spreminjanja življenja otrok, mladih in odraslih se spreminja tudi življenje starih ljudi – razvija se nova starost. Gre za »zadnje poglavje«, kjer se ni potrebno bodisi dokazovati bodisi tekmovati, ampak razumeti svoje življenje (Ličen in Mezgec, 2022, str. 5).

Slovar slovenskega knjižnega jezika (v nadaljevanju SSKJ) starost definira kot dobo v človeškem življenju od zrelih let do smrti in kot čas, ki je pretekkel od rojstva koga ali nastanka nečesa (SSKJ, b. d.). Podobno definicijo starosti navaja tudi Accetto (1987, str. 20), ki starost opredeli kot eno izmed postaj v človekovem življenju na poti od rojstva do smrti.

Ramovš (2003, str. 68; 2014b, str. 48) obdobje starosti opisuje kot obdobje, ko človek dozori do polne človeške uresničitve. Skrb za materialni razvoj prepušča mlajši generaciji, sam pa z upokojitvijo pridobiva nove razsežnosti svobode in življenjskih možnosti za aktivno življenje, ki morebiti ni nič manj razgibano ter polno kakor v srednjih letih. Kot značilno življenjsko nalogo navaja prenos zrelih življenjskih spoznanj in izkušenj soljudem (prav tam, 2003, str. 69).

Obdobje starosti definiramo kot obdobje, ki ga pogosto zaznamujejo negativni dejavniki, kot so padec ekonomske in družbene produktivnosti zaradi upokojitve in bolezni, nemoč, rast življenjskih stroškov, izguba partnerja in drugih bližnjih oseb, zapiranje pred drugimi, zanašanje na svoje navade in nemirno ter negotovo sprejemanje sprememb. Vse to pa v ljudeh vzbuja občutke strahu in nelagodja pred tem obdobjem (De Beauvoir, 2018, str. 520).

Starost je v današnji družbi tabu, zaradi česar jo ljudje konstantno izrinjajo iz svoje zavesti, nanjo ne mislijo in kaj šele, da bi jo sprejeli (Hvalič Touzery, 2003, str. 53). Zaradi tabuiziranosti se posledično o obdobju starosti premalo govori; skoraj nič v primerjavi z mladostjo. V primeru, da do pogovora o starosti pride, pa ljudje nezavedno uporabljajo druge besede, samo da njihova zavest ne bi trčila ob njo (Ramovš, 2003, str. 53–54). Podobno navaja Hvalič Touzery (2003, str. 53), ki ugotavlja, da se tabuiziranost obdobja starosti potrjuje na podlagi same govorice, saj namesto termina star človek, ljudje pogosteje uporabljajo besedo

starejši ali ostarel, kar odraža izčrpanost oziroma oslabeledost starih ljudi. Posledično bom v celotnem magistrskem delu uporabljala término star človek oziroma stari ljudje.

Pomembna je tudi razsežnost starosti kot socialnega konstrukta, ki se razvija v nenehni interakciji med posameznikom in družbo. Realnost presoje tako na individualni kot tudi družbeni ravni vpliva na vključevanje v dogajanje, socialno interakcijo in utrjevanje trajnejših socialnih odnosov ter pričakovanj glede življenja. Predstavlja torej večdimenzionalen prostor, v katerem se prepletajo izkušnje, interesi in življenjske potrebe ter kompetence posameznikov (Macuh, 2017, str. 25).

Obdobje starosti največkrat povezujemo zgolj s človekovo koledarsko oziroma kronološko starostjo (Pečjak, 2007, str. 14), vendar poleg le-te Hojnik - Zupanc (1997, str. 3) omenja še dve vrsti starosti, in sicer biološko ter psihološko starost.

Kronološka starost je določena z rojstnim datumom, zato nanjo ne moremo vplivati. Povezana je s pomembnimi življenjskimi dogodki, kot so npr. vstop v šolo, vstop v poklicno življenje in kasnejša upokojitev (Hojnik - Zupanc, 1997, str.4).

Biološka starost pomeni ohranjenost organizma, stanje organov glede na koledarsko oziroma kronološko starost in prisotnost ali odsotnost starostnih bolezni (Pečjak, 2007, str. 23). Hojnik - Zupanc (1997, str. 4) pa navaja, da je biološko starost težko meriti, saj medicina ne razpolaga z biološkimi testi, ki bi dovolj zanesljivo določali dejansko starost telesa.

Psihološka starost pa je pomemben element posameznikove samopodobe (Pečjak, 2007, str. 23). Pomeni prepletanje osebnih in socialnih dejavnikov, pri čemer posameznik s svojim mišljenjem prispeva k oblikovanju stališč in svojega odnosa do starosti (Hojnik - Zupanc, 1997, str. 4; Macuh, 2017, str. 28).

V primerjavi s Hojnik - Zupanc (1997) pa Macuh (2017, str. 27) navaja še funkcionalno in socialno starost. Funkcionalna starost nam pove, v kolikšni meri je posameznik sposoben samostojno opravljati temeljna življenjska opravila. Socialna starost pa se nanaša na spremembo posameznikove vloge, na odnos do družine in prijateljev ter na odnos znotraj raznolikih organizacij (prav tam, 2017, str. 27).

Gledano z gerontološkega vidika Ramovš (2003, str. 74–75; 2014b, str. 48) deli starost v tri podobdobja:

- Zgodnja starost (od 66. do 75. leta) je obdobje, ko se človek privaja na upokojensko svobodno življenje. Ponavadi je dokaj zdrav, trden in živi dejavno življenje.

- Srednja starost (od 76. do 85. leta) je obdobje, ko se človek v svojih dejavnostih prilagaja starostnemu upadanju svojih moči in zdravja oz. se na to privaja. Veliko starih ljudi v tem obdobju izgubi vrstnike in zakonce.
- Pozna starost (po 86. letu starosti) je obdobje, ko človek opravlja zadnje naloge v življenju. V tem poglavju postaja vse bolj odvisen od pomoči svojcev, še zlasti otrok in vnukov.

Starost je sestavni del procesa staranja in je odvisna od tega, kako jo posameznik sprejema. Slednje pa je v veliki meri pogojeno s človekovim načinom življenja in kakovostnim doživljanjem samega sebe v procesu staranja (Macuh, 2017, str. 26–27). Podobno ugotavlja tudi Imperl (2012, str. 28), ki navaja, da je starost življenjsko obdobje, ki ga posamezniki različno doživljajo. To pomembno prispeva k oceni lastnega stanja, odnosa do okolja in izbiri strategij, ki jih ljudje izbirajo za svoje življenje.

Kot navaja Macuh (2017, str. 29), prihaja velikokrat do enačenja med pojmom starost in staranje. Poudariti pa velja, da omenjena pojma nista sopomenska, kajti staranje pomeni proces, ki zajema vsa živa bitja in poteka od rojstva do smrti, medtem ko starost predstavlja zgolj en del ciklusa staranja in je običajno povezana z letnico rojstva.

Če je starost življenjsko obdobje, je staranje transformacijski proces, ki pripelje človeka v življenjsko obdobje starosti (Macuh, 2017, str. 28-29). Avtorice (Skela Savič, Zurb in Hvalič Touzery, 2010, str. 90) dodajajo, da staranje ni enoznačen proces in stari ljudje niso enoznačna skupina. Prav tako je posameznikovo soočanje s starostjo in prilagajanje nanjo zelo spremenljivo.

Staranje je skupna posledica različnih vplivov na organizem v življenju, ki vključujejo dejavnike okolja, kulture, prehrane, dednosti in telesne aktivnosti (Vertot, 2010, str.9). Začne se z oploditvijo in ga ne moremo preprečiti. Pri staranju prihaja do morfoloških sprememb v celicah, njihovi presnovi, delovanju in obnavljanju. Človek se v dinamičnem procesu staranja spreminja tako, da telo vedno bolj hromi (Ramovš, 2014a, str. 45).

S staranjem človeka je povezano pešanje nekaterih telesnih, duševnih in drugih zmožnosti (Ramovš, 2014a, str. 45). Podobno ugotavljata tudi Poljšak in Lampe (2011, str. 11), ki poudarita, da je za staranje značilno postopno propadanje telesne zgradbe, pešanje telesnih funkcij, odpovedovanje ravnovesja in kopičenje poškodb celic človeškega organizma.

V starosti torej nastanejo spremembe na različnih področjih življenja, kot so: upokožitev, izguba ožje družine, okrnjeni socialni stiki, nemoč, bolezen, rast stroškov zaradi zdravstvenih in negovalnih potreb, zapiranje pred drugimi in podobno. Vse te spremembe v življenje starih ljudi

prinašajo negotovost in različne strahove ter povečujejo odvisnost starega človeka od drugih ljudi (Rihtaršič, Suhovršnik in Podreka, 2022, str. 189). Tudi Macuh (2017, str. 30) izpostavlja podobne socialne spremembe, s katerimi se človek sooča v starosti. Navaja spremembe v socialnih mrežah starega človeka, spremembe v primarni družini, rojstvo vnukov, vdovstvo, pojav potrebe po oskrbi in morebitnem odhodu v institucionalno varstvo. Zaradi tega je v socialni mreži starega človeka velikokrat potrebna tudi resocializacija. Posledično je za obdobje starosti značilna tudi sprememba življenjskih vlog in iskanje drugih vlog, ki bi nadomestile izgube.

1.1.1. Potrebe v starosti

Stari ljudje so najbolj heterogena populacijska skupina, saj je v starosti marsikdo še dovolj zdrav za kakovostno in samostojno življenje, po drugi strani pa ni zanemarljiv delež tistih, ki so povsem odvisni od pomoči svojcev in bližnjih. Različne zmožnosti starih ljudi pomenijo tudi različne potrebe v starosti. Nekaterim zadošča že sam občutek, da se lahko obrnejo in zanesejo na skrbne otroke in vnuke, spet drugim pa ni več mogoče zagotoviti dovolj kakovostnega življenja v domačem okolju in so se zato primorani odločiti za bivanje v domu za stare ljudi (Kogoj, 2004, str. 749). Razne spremembe, kot npr. sprememba dela ali sprememba kraja bivanja, lahko prispevajo k spremembi načina življenja, prav tako pa se spremenijo tudi potrebe starih ljudi (Macuh, 2017, str. 86).

Vsak posameznik skrbi za kakovostno življenje in sožitje z drugimi skozi potrebe, ki se mu pojavljajo po določenem vrstnem redu in mu predstavljajo energijo (Ramovš, 2004, str.724). Prednostno hierarhijo potreb je ugotavljal že Maslow (1953; v Ramovš, 2004, str. 724), ko je potrebe razvrstil v osnovne in biološke, pri čemer je izpostavil potrebe po varnosti, po ljubezni in pripadnosti, po ugledu in samospoštovanju, na sam vrh pa je umestil potrebo po samouresnitvi, ki vključuje potrebe po odkrivanju neznanega, po doživljanju lepote in opravljanju smiselnih nalog v življenju (Ramovš, 2003, str. 88–89).

Med kompleksnimi in najrazličnejšimi potrebami starih ljudi pa Ramovš (2003) navaja naslednje:

- *Potreba po materialni preskrbljenosti* v povezavi s finančnim stanjem starega človeka: materialna preskrbljenost je v starosti namreč v veliki meri odvisna od prihrankov in osebnega premoženja posameznika, kot tudi pokojnine, ki jo prejema (Ramovš, 2003, str. 93.).

- *Potreba po ohranjanju telesne, duševne in delovne svežine* kot temeljne človeške potrebe, ki ji je potrebno posvečati veliko pozornosti skozi vse življenje, pri čemer tretje življenjsko obdobje ni izjema. Stari ljudje morajo poskrbeti za svoje zdravje, prav tako pa tudi vsakodnevno delo prispeva k dvigu njihove samozavesti. V pozni starosti so duševne in telesne potrebe za starega človeka ključnega pomena, vendar jih okolica velikokrat bodisi prezre bodisi ne razume (Ramovš, 2003, str.95).
- *Potreba po medčloveškem odnosu* kot najbolj akutna nesnovna socialna potreba v tem starostnem obdobju. V starosti so dobri medčloveški odnosi ključnega pomena. Pomembno je, da so si ljudje med seboj na voljo, kar prispeva k razumevanju drug drugega in ustvarja prijetno, toplo in domačo klimo (Ramovš, 2003, str. 98–105).
- *Potreba po predajanju življenjskih izkušenj in spoznanj*, tako mladi kot tudi srednji generaciji, ki je ključnega pomena za kakovostno staranje v tretjem življenjskem obdobju. Pretekle izkušnje starih ljudi so namreč tesno povezane z delom, delovnimi postopki in orodji (Ramovš, 2003, str. 105–110).
- *Potreba po doživljanju smisla starosti*, pri čemer je predpogoj sprejemanje starosti s prepričanjem, da je omenjeno obdobje prav tako smiselno in enako vredno, kakor so bili mladost in srednja leta. Tu je predvsem pomembno to, da star človek sprejme starost kot obdobje življenja s posebnimi možnostmi in nalogami kot tudi posebnimi omejitvami in težavami.
- *Potreba po negi v starostni onemoglosti* vsebuje pogoj, ki mora biti izpolnjen zato, da se lahko omogoči kvalitetno negovanje starega človeka. Pogoj za to je sprejemanje človeške onemoglosti, kar pomeni, da jo sprejme star človek sam, prav tako pa se morajo s tem sprijazniti tudi njegovi svojci.
- *Potreba po nesmrtnosti* (Ramovš, 2003, str. 113).

1.2. Socialna omrežja in socialne opore v starosti

Posameznik ni izolirana entiteta, temveč je v življenju povezan z drugimi ljudmi. Posledično je potrebno raziskovati njegovo lokalno oziroma osebno okolje, ki ga sestavljajo ljudje, pomembni za starega človeka (Hlebec, Kogovšek, Domanjko in Pahor, 2009, str. 153). Ne glede na to, v katerem življenjskem obdobju se posameznik nahaja, je potrebno poskrbeti, da je v intenzivni interakciji z vsaj enim pozitivno naravnanim posameznikom iz vsake generacije: mlade, srednje in stare (Ramovš, 2003, str. 86). Večinoma so omrežja socialne opore trajna in stabilna, spreminjajo se le takrat, ko se posameznik znajde na večjih življenjskih prehodih, kot so poroka, upokožitev, huda bolezen v družini ali izguba bližnje osebe. Socialno oporo torej

lahko razumemo kot pomoč, ki si jo stara oseba izmenjuje s svojim lokalnim okoljem, imenovanim omrežje socialne opore (Filipovič Hrast in Hlebec, 2015, str. 60).

Dobri socialni odnosi so namreč ključnega pomena za dobro počutje posameznika. Za stare ljudi je namreč kvaliteta socialnih odnosov pomembnejša od kvantitete, poleg tega pa je ključnega pomena, da imajo osebe v pozni starosti vsaj eno zaupno osebo. Iz tega je moč sklepati, da so dobri socialni odnosi zelo pomemben vir za socialno oporo, še zlasti pri starih ljudeh, ki so odvisni od tuje pomoči in nege (Pihlar, 2010). Od spočetja do smrti je posameznik vpleten v bolj ali manj površinska razmerja, ključno vlogo pa igrajo globlje povezave z nekaterimi ljudmi v osebnih medčloveških odnosih. Medčloveške odnose torej razumemo kot mrežo, v katero je človek ujet vse življenje, če to hoče ali ne. Pomagajo mu pri zadovoljevanju svojih potreb, pri ustvarjanju, napredovanju in postavljanju pravil za družbeno sožitje, nudijo mu varstvo pred pomanjkanjem in nevarnostjo ter pomagajo, da človek sprejemljivo ravna in razvija družbeno sprejemljive vloge (Ramovš, 2003, str. 189).

Socialno omrežje sestavljajo relativno stabilne povezave oziroma vezi, ki jih posameznik vzdržuje s svojim socialnim okoljem. Prav slednje posamezniku omogočajo dostop do različnih resursov, ga povezujejo v organizacijske kontekste ali zadovoljujejo njegove potrebe po intimnosti in sociabilnosti. Lahko so tudi latentne, kar pomeni, da se star človek nanje obrača šele takrat, ko se znajde v stiski (Iglič, 2001, str. 170).

Tradicionalne socialne mreže so torej pomemben dejavnik, ki vpliva tako na zdravje in duševno počutje kot tudi na aktivno staranje, prav tako pa prispeva tudi k zmanjševanju občutka osamljenosti in dvigovanju kakovosti življenja starih ljudi. Posledično so s tega vidika stari ljudje zelo ranljiva skupina prebivalstva, saj se s starostjo tako velikost socialne mreže kot tudi njena kakovost zmanjšata (Hvalič Touzery, 2014, str. 13).

Kakovostno življenje je odvisno od dobrega razmerja med osebno samostojnostjo in ustrezno vpetostjo v medčloveške povezave (Ramovš, 2003, str. 181). Proces staranja vpliva na socialne mreže in izbiro ljudi, s katerimi se človek želi družiti, ter na način, kako to počne. Še pomembneje pa je, da velja tudi obratno, in sicer, da socialne mreže pomembno vplivajo na staranje. To pomeni, da ne moremo razumeti socialnih vidikov staranja, če ne poznamo obsega socialnih vezi, njihovih potencialov, kvalitet in učinkov (Dragoš, 2000, str. 304). Pokažejo nam, na koliko oseb se posameznik lahko obrne, ko pomoč in podporo potrebuje, kakšne so te opore (ali so vzajemne ali enosmerne), kakšne potencialne vire pomoči ima star človek v svojem socialnem omrežju in koliko je s prejeta oporo zadovoljen (Krese, 2006, str. 80). Posledično je

ključnega pomena prepoznati, kaj stare ljudi povezuje v določeni socialni mreži in kakšne so te povezave (Ramovš, 2003, str. 190).

Socialna mreža ima pomembno dimenzijo dajanja socialne podpore na več ravneh, in sicer (Kobentar, 2008, str.147):

- *instrumentalna (materialna) opora* ali *praktična pomoč* se navezuje na pomoč v materialnem smislu (posojanje denarja in pomoč pri hišnih opravilih);
- *informacijska opora* v smislu informacij, ki jih ljudje potrebujejo ob večjih spremembah (selitev, proces iskanja nove zaposlitve in podobno);
- *emocionalna opora* kot pomoč ob večjih ali manjših življenjskih krizah (smrt bližnjega, razveza, težave v družini ali na delovnem mestu) in
- *druženje* (kino, izleti in obiskovanje) (Hlebec, Kogovšek, Domanjko in Pahor, 2009, str.155).

Stroka socialnega dela je pojem mreže prevzela iz sistemske teorije in oblikovala koncept socialnih mrež. V sodobni družbi je ta pristop ključnega pomena predvsem pri delu s posameznikom, kjer se prepletajo številni fragmenti z različnimi vrednotnimi usmeritvami, načinom življenja in stališči, s čimer se srečuje vsak izmed nas. Posledično lahko staremu človeku v kontekstu socialnega dela pomagamo na način, da delamo z različnimi socialnimi mrežami, kot so (Ramovš, 2003, str. 190; Filipovič Hrast in Hlebec, 2015, str. 61):

- *naravne socialne mreže* (družina, sosedje, prijatelji, sorodniki ...),
- *umetno oblikovane socialne mreže za krajši čas* (terapevtske skupine in skupine za samopomoč),
- *trajnejše in bolj celostne socialne mreže za socialno urejanje* (prevzgojni zavodi ...),
- *nadomestne socialne mreže ob izpadu bistvene socialne funkcije iz naravnih socialnih mrež* (rejniške družine, domovi za stare ...).

Po Pihlarju (2010, str. 58–61) pa med najpomembnejše socialne mreže starih ljudi spadajo:

- *Partnerski odnosi*, v katerih ključno podporno osebo predstavlja zakonski partner. Zadovoljstvo v zakonu je namreč osrednjega pomena za zdravje in dobro počutje starih ljudi.

- *Odnosi z otroki*, saj ima večina starih ljudi, ko doseže visoko starost, še vedno žive otroke. Najtesnejši odnos se razvije med materami in hčerkami, medtem ko odnos med očeti in sinovi pogosteje s starostjo oslabi.
- *Odnosi z vnuki*, v katerih prevladuje čustvena dimenzija. Rojstvo vnukov pomeni za stare ljudi priložnost, da ponovno navežejo globlji oziroma tesnejši stik z mlajšo generacijo, pri čemer pomemben del odnosa predstavlja pripovedovanje življenjskih zgodb in posredovanje družinskega spomina. Starim ljudem, ki dosežejo visoko starost, odnos z vnuki predstavlja pomemben socialni stik, ki pa je le redko kdaj podporen v smislu pomoči pri temeljnih življenjskih aktivnostih.
- *Odnosi s sestrami in z brati*, ki zavzemajo posebno mesto, saj so le-ti del dolgoletnih družinskih odnosov, katerih pomen se okrepi po smrti staršev. Predstavljajo vezni člen med družinsko preteklostjo in sedanjostjo.
- *Odnosi s prijatelji*, ki temeljijo na prostovoljnosti in vzajemnosti. Zanje so značilni enaka starost in podobni interesi ter ujemajoč se življenjski slog.
- *Stiki s sosedi*, ki postanejo pomembni takrat, ko je mobilnost starih ljudi omejena. Dobri medsosedski odnosi niso pomembni samo z vidika varnosti, ampak tudi z vidika medgeneracijskih odnosov.
- *Stiki z mlajšo generacijo*, ki so v sedanjosti povečini omejeni na družinsko in poklicno življenje. Vsaka generacija namreč živi svoje lastno življenje, zaradi česar so stiki med starejšimi in mlajšimi zunaj družine postali veliko bolj ohlapni kot v preteklosti.

1.2.1. Neformalne podporne socialne mreže

Neformalna omrežja imajo v procesih sodobnih družbenih sprememb ključno vlogo, saj so priznana kot učinkovit način organizacije v vse bolj kompleksnih družbah, z vse bolj kompleksnimi problemi in vse večjimi tveganji. S svojo optimalno strukturo namreč prispevajo k reševanju problemov, saj vzporedna in decentralizirana obdelava podatkov omogoča učenje iz izkušenj (Mandič in Hlebec, 2005, str. 266). Tudi v Sloveniji prihaja do vse večje raznovrstnosti družinskih oblik in kompleksnosti sodobnih družinskih načinov življenja, pri čemer posameznik postaja vse bolj obrnjen vase in v svoje ožje družinsko okolje. Širša sorodstvena omrežja postajajo vse bolj ohlapna, na drugi strani pa postajata vse pomembnejši podpora in pomoč odvisnim članom ožje družine (Dremelj, 2004, str. 73).

Stari ljudje se za izmenjavo socialne opore v veliki meri obračajo na neformalna socialna omrežja (Hlebec, 2005, str. 111), ki jih sestavljajo bodisi manjše bodisi večje skupine ljudi, najpogosteje pa so to člani ožje ali širše družine in druge osebe iz njihovega okolja (Kobentar, 2008, str. 147). Starim ljudem so, kot navaja Krese (2006, str. 83), najpomembnejši vir socialne opore prav njihovi otroci, ki prevzamejo vlogo skrbi in nege.

Med družinami imajo največja socialna omrežja razširjene družine, najmanjša pa enostarševske družine, ki so tako čustveno in socialno kot tudi materialno najbolj prikrajšane v primerjavi z drugimi. Posledično se dogaja celo to, da enostarševske družine nimajo nikakršne opore (Krese, 2006, str. 81). Zato je sestava neformalnih omrežij ključnega pomena pri zadovoljevanju potreb starih ljudi (Hlebec, 2005, str.111).

Neformalno oporo Dremelj (2004, str. 77) definira kot oporo, ki jo nudijo družina, sorodniki in prijatelji ter se v več segmentih razlikuje od opore države, institucij, različnih organizacij in formalnega sektorja. Omenjenemu Hvalič Touzery (2014, str. 13) dodaja tudi to, da je neformalna pomoč družinskih članov pomembna pri zagotavljanju dobrega počutja in zdravja starih ljudi.

Wenger (v Hlebec, 2005, str. 111; Hojnik - Zupanc 1999, str. 134–135) navaja pet tipov neformalnih socialnih omrežij starih ljudi, ki se razlikujejo glede na oddaljenost najbližjih svojcev, stopnjo sodelovanja z družino in prijatelji ter vključenost v lokalno okolje.

- *Sorodstveno oziroma družinsko omrežje* je omrežje, katerega značilnost je skupno bivanje z otrokom, najpogosteje je to hči, ki biva bodisi v istem gospodinjstvu bodisi v neposredni bližini. Najpomembnejši akterji v tem tipu omrežja so družinski člani, ki skrbijo za večino potreb starega človeka, pomagajo pa tudi sosedje in prijatelji. Običajno so ta omrežja majhna (štirje člani), značilna za skupino starih ljudi nad 80 let, ki so ovdovedli in slabšega zdravja.
- *Integrirano omrežje v bivalnem okolju*, katerega značilnost je tesna povezanost z družino, s prijatelji in sosedmi ter majhna geografska oddaljenost. Razvoj takega omrežja temelji na dolgotrajnem bivanju v isti skupnosti in aktivnim vključevanjem v le-to. Vzpostavlja se v manjših stanovanjskih naseljih in obsega do osem članov. Ta tip omrežja povezujemo z mlajšimi starimi ljudmi med 65. in 74. letom starosti.
- *Za samostojno in samozadostno oporno omrežje* je značilna tipična povezanost z enim samim sorodnikom, ki ne živi v neposredni bližini oziroma je geografsko nekoliko

oddaljen. Ta tip omrežja prevladuje pri starih ljudeh, ki živijo sami in nimajo otrok, običajno pa so ta omrežja majhna.

- *Oporno omrežje širšega bivalnega okolja* predstavlja aktivno povezanost z oddaljenimi sorodniki, običajno so to otroci, prijatelji in sosedi. Taka omrežja se pogosto razvijejo pri selitvi ob upokojitvi in so večja ter štejejo več kot osem članov.
- *Oporno omrežje pri osebah z zaprto zasebnostjo* je omrežje, ki ga razvijejo neodvisni pari oziroma neodvisni stari ljudje z izoliranim načinom življenja. Gre torej za majhno omrežje (šteje do štiri člane), ki prevladuje pri poročenih osebah, a so bodisi brez otrok ali pa ti živijo daleč. Prav tako so geografsko oddaljeni tudi sorodniki, stiki s sosedi so odsotni in prijatelji ne živijo v bližini. Pri omenjenem tipu omrežja je možnosti za vzajemno izmenjavo zelo malo, v primeru, ko star človek samostojnega življenja doma ni več sposoben, je alternativa institucionalno varstvo.

V Sloveniji prevladuje družinski oziroma sorodniški tip omrežja socialne opore, kar pomeni dobro opremljenost z viri neformalne pomoči in podpore starim ljudem v skupnosti. Hkrati pa to lahko pomeni tudi večjo obremenjenost družinskih članov, še zlasti žensk iz družinskega omrežja starega človeka. Zahtevna oskrba starega človeka torej privede do hude obremenjenosti družinskega člana oziroma članov, ki za posameznika skrbijo, in s tem se lahko poveča oziroma izrazi potreba po formalni pomoči (Krese, 2006, str. 83).

1.2.1.1. Odnos med starimi ljudmi in družinskimi člani oziroma svojci

Odnosi med ljudmi so nekaj živega, a hkrati je potrebno zavedanje, da se s časom spreminjajo, s čimer se je potrebno soočiti. Nerealno je pričakovati, da bo odnos z nekom vedno ostal tak, kakršen je bil na začetku (Grün, 2012, str. 116). Družina je ključna enota v življenju vsakega posameznika in družbe kot celote. Predstavlja osnovno institucijo zasebnega in družbenega življenja, v kateri se oblikujejo pomembni družbeni odnosi. Zanj sta značilni prostorska in časovna povezanost družinskih članov, ki jih združuje sorodstvena, emocionalna in solidarna povezanost. V primerjavi z ostalimi institucijami se razlikuje po svojevrstnem sistemu vrednot, nalog in dolžnosti, prav tako pa veliko poudarka namenja tudi transparentnosti potreb vsakega izmed družinskih članov (Dremelj, 2003, str. 152).

Omeniti pa velja, da družine niso zgolj biološka entiteta, ampak temeljijo tudi na moralni in etični odgovornosti. To pomeni, da niso nujno sorodstvene – obstaja namreč koncept socialnega starševstva, ki zaradi sprememb v vsakdanjem življenju ljudi pridobiva vse večjo znanstveno pozornost. Pojem staršev praviloma predpostavlja, da sta odrasli in otrok med seboj bodisi v

krvni povezanosti bodisi ju povezuje poročna zveza dveh odraslih ljudi. Koncept socialnega starševstva pa poudarja, da vsa starševstva ne temeljijo na bioloških povezavah, zaradi česar je v nasprotju s konceptom oziroma pojmom bioloških staršev. Socialno starševstvo torej definiramo kot družbeni odnos med otrokom in odraslim, ki ne temelji na krvni povezavi, ampak na socialno-čustveni, in je glede na časovno dimenzijo stalen ter po svoji kvaliteti intimen, prav tako pa vsebuje tudi ekonomsko odgovornost odraslega do otroka. Omenjen koncept pomeni opravljanje starševskih funkcij v daljšem časovnem obdobju (Zaviršek, 2009, str.4)

Čačinovič Vogrinčič in Mešl (2019, str. 191) pa družino definirata kot majhno skupino, ki jo sestavljata dva ali več posameznikov v medsebojni interakciji. Združujejo jih skupni motivi, cilji, pravila, vrednote in norme ter trajno izoblikovane vloge, ki uravnavajo delitev dela, hierarhijo moči, čustvene odnose in način komuniciranja.

Družinsko življenje je z vso pomočjo in podporo, ki jo nudi, edini ključ do kakovostnega življenja v starosti. S staranjem postajata tako dom kot tudi širše družinsko okolje vedno pomembnejša dejavnika v življenju starih ljudi. Ne glede na to, ali star človek svojo starost preživlja s svojo družino ali ločeno od nje, mu le-ta predstavlja glavno socialno in psihološko oporo (Güven in Sener, 2010, str. 47–48).

V očeh starih ljudi ima družina zelo pomembno vlogo, saj jim predstavlja oporo in zaščito. Gre za kompleksno in edinstveno skupino, v kateri je moč opaziti veliko različnih interakcij in socialnih mrež, ki jih je potrebno raziskati (Ciabotti Elias idr., 2018, str. 563). S staranjem prebivalstva pa se vloga družine na področju skrbi za družinske člane spreminja. Najboljša pot, da se družinski člani pripravijo na novo vlogo, je intenzivna komunikacija med njimi, sobivanje in izobraževanje o načinih kvalitetnega preživljanja obdobja starosti (Berdajs, 2018, str. 171–172).

Čačinovič Vogrinčič (2000, str. 290) ugotavlja, da se vsaka družina s starostjo in staranjem družinskih članov sooči na svoj, edinstveni način, velikokrat pa se izkaže, da na to družinski člani niso pripravljani. Posledično potrebujemo več uporabnega znanja o družini, saj je proces staranja zelo pomemben družinski projekt pomoči in podpore vseh soudeleženi. Kot navajata Čačinovič Vogrinčič in Mešl (2019, str. 190), potrebujemo torej novo razumevanje starosti in procesa staranja, skupno dogovarjanje in soustvarjanje zelenih sprememb, ki bodo pripomogle k večji razvidnosti ter ozaveščenosti družine, kar je ključnega pomena za delo na drugi ravni.

Čačinovič Vogrinčič (2000, str. 287) izpostavlja *tri družinske teme oziroma koncepte*, ki nam pomagajo, da proces staranja lažje ubesedimo.

- Prvi je Stierlinov *koncept nerazrešljive drame ločitve med starši in otroki*. Star človek v družino s svojim pripovedovanjem o življenju, ljudeh, ki jih je poznal, in o svetu, v katerem je živel, vnaša pomembno dimenzijo, saj skupno sedanjost poveže s svojo preteklostjo. S tem dobi pomemben občutek povezanosti in soudeležnosti v družini, kar potrjuje dejstvo, da se ločitev od družine ne more zares zgoditi. Velikokrat v odnosu med družinskimi člani in starim človekom prihaja bodisi do hvaležnosti in ljubezni bodisi do občutkov krivde, krivice, sramu in oduševanja ter zaveze in zavrnitve, zaradi česar vsaka družina potrebuje spravo. Slednja predstavlja odločitev, sprejeti preteklost in vzeti tisto, kar nam je življenje naložilo, ter se nehati boriti za to, da bi preteklost spremenili ali celo maščevali. Družinski člani lahko z vsem, kar imajo, stopijo v prihodnost, kjer so spremembe možne in uresničljive na način, da noben od glasov ni niti prezrt niti preslišan. Pomembna sta dialog in sodelovanje, pri čemer se star človek in družinski člani poskušajo razumeti in sporazumeti ter skleniti skupen dogovor (Čačinovič Vogrinčič, 2000, str. 287 – 88; Čačinovič Vogrinčič in Mešl, 2019, str. 192–193).
- Raziskovanje prispevka starega človeka v družini je pogosto spregledana tema, zato je zelo pomemben *koncept družine kot delovne skupine*, ki predstavlja produktivno izhodišče za soustvarjanje nove zgodbe sodelovanja v starosti. Raziskovanje prispevka posameznega družinskega člana v vsakdanjem življenju namreč omogoča spreminjanje vlog, nova pravila in drugačno organiziranost (Čačinovič Vogrinčič in Mešl, 2019, str. 191). Spremembe družina potrebuje zato, da bi v njej lahko nastal prostor za življenje s starim človekom, ki je odvisen od pomoči drugega. Mobilizacija družine kot delovne skupine prispeva k ustvarjanju odprtega prostora za pogovor, preko katerega se lahko razdeli delo. Pomembno je tudi zavedanje, da je v družinski delovni skupini izrednega pomena prav prispevek tistega družinskega člana, ki pomoč potrebuje, saj se s tem krepi občutek njegove lastne vrednosti (Čačinovič Vogrinčič, 2000, str. 289–290).
- V povezavi z odnosom med starim človekom in njegovimi družinskimi člani navajam še koncept *zaveznitva med staršema oziroma ohranitev generacijskih razlik*, ki dobi v kontekstu staranja novo dimenzijo: starajoči se starši ne smejo postati odvisni od svojih otrok. Prav tako ne smejo postati odvisni tisti družinski člani, ki so nemoči in potrebni pomoči. Zatorej je pomembna naloga družine, da razloči odvisnosti staršev od otrok oz. od takega ravnanja z njimi, kot da so otroci oni sami. Ohranjanje medgeneracijskih razlik

torej pomeni, da ohranjamo spoštovanje in dostojanstvo starih ljudi, kar vedno znova ubesedimo (Čaćinovič Vogrinčič, 2000, str. 289; Čaćinovič Vogrinčič in Mešl, 2019, str. 192).

Družina je namreč bila in ostaja pomemben socializacijski dejavnik skozi celoten življenjski cikel. Medgeneracijsko družinsko socializacijo lahko opredelimo kot vseživljenjsko vzajemno vplivanje med generacijami družine. Vključuje tako namerno kot tudi nenamerno prenašanje različnih stališč in ravnanj med generacijami, pri čemer ne gre zgolj za enosmeren proces, ampak za odnose med družinskimi člani; med otroki in odraslimi ter med odraslimi člani družine (Kump in Jelenc Krašovec, 2013, str.14). Povezanost med družinskimi člani obstaja celo življenje. Te vezi vsebujejo hvaležnost, ljubezen, občutke krivde in sramu kot tudi občutke krivice ter odpuščanja in zavrnitve. Te vrvice delegiranosti ni mogoče prekiniti (Čaćinovič Vogrinčič in Mešl, 2019, str. 191–192). O sobivanju in medsebojni pomoči med otroki in starši pa se pojavlja kar nekaj dilem. Staranje je na eni strani individualni pojav, v okviru katerega potekajo procesi telesnega, razumskega in duševnega spreminjanja starega človeka, na drugi strani pa ta družbeni pojav doživlja tudi družina, v kateri star človek živi (Macuh in Lepičnik - Vodopivec, 2019, str. 131–132). Grün (2012, str. 117) navaja, da je odnos med mlajšo in starejšo generacijo v družini izpostavljen nevarnosti, ko stari ljudje povečujejo mladost ter jo poskušajo celo posnemati. Nesprejemanje staranja velikokrat kažejo z obsojanjem mladih ljudi, pri čemer so prepričani, da je bilo v času njihove mladosti vse boljše, saj s tem odvrčajo pozornost od lastnega staranja.

Odnosi med starimi ljudmi in njihovimi svojci so se v današnjem času spremenili. Postali so enakopravnejši in bolj sočutni, prav tako so si omenjeni akterji bližje ter med njimi obstaja močnejša in globlja povezanost. V preteklosti se je velikokrat dogajalo, da so bili otroci v odnosih do svojih staršev v podrejenem položaju, kar je v večini primerov privedlo do različnih preprirov. V primeru pojava bolezni pri starih ljudeh pa odnos med svojci in starim človekom postane težji in veliko zahtevnejši kot prej, zaradi česar je potrebna velika mera energije in prilagajanja, da bi se odnos ohranil. Hkrati pa se je potrebno zavedati tudi tega, da imajo svojci in bližnji svoje življenje, ki pa ga zaradi skrbi za starega družinskega člana in njegove nege velikokrat zanemarijo (Pečjak, 1998, str. 79).

Vzorec družinske povezanosti je v veliki meri odvisen od življenjskega sloga, ki je nastal v prejšnjih letih življenja. Ljudem je v obdobju starosti najpomembnejša čustvena oziroma emocionalna opora s strani otrok in bližnjih. V kolikor je osebni stik nemogoč, je staremu človeku v oporo že sam telefonski pogovor z družinskim članom, preko katerega začuti skrb

svojcev in njihovo podporo, zaradi česar se počuti varnega (Macuh in Lepičnik - Vodopivec, 2019, str. 132). Podobno navaja tudi Ramovš (2007, str. 64–65), ki izpostavi pomembnost kakovostnih odnosov starih ljudi s svojimi družinskimi člani in lokalnim okoljem, v katerem živijo. Star človek potrebuje poleg zadovoljajočih odnosov tudi veliko poglobljenih pogovorov z različnimi generacijami, tako z mlado kot tudi vrstniško generacijo, ki jo povezuje tako prostorska kot tudi emocionalna in sorodstvena vez. Tudi avtorici (Šadl in Hlebec, 2009, str. 237–238) poudarita pomembnost emocionalne opore kot čustvene moči, ki je v tesni povezavi z uspešnim staranjem in pozitivnim afektivnim profilom, pri čemer so negativni občutki minimalni, zadovoljstvo z življenjem pa visoko. Bližina, empatija in zaupnost v družinskih odnosih vzbujajo v starem človeku občutke lastne vrednosti in intimne povezanosti z drugimi. Čustveno oziroma emocionalno oporo pa stari ljudje prejemajo predvsem s strani svojega partnerja ali partnerice ter otrok.

Kot navaja Gašparovič (2007, str. 14) pa odnosi med starimi ljudmi in njihovimi družinskimi člani niso zgolj harmonični, temveč tudi konfliktni ter vsebujejo zamere, ki jih v preteklosti niso uspeli premostiti. Konflikti ostajajo nerazrešeni v primeru, ko so neposredni stiki med starimi ljudmi in svojci redki, ter v primeru, ko stari ljudje ne zmorejo več v celoti poskrbeti zase in postanejo odvisni od pomoči drugega.

1.3. Institucionalno varstvo

Aktualne družbene razmere pomembno vplivajo na porast števila starih ljudi, ki morajo zapustiti svoje primarno okolje in se vključiti v različne oblike institucionalnega varstva. V preteklosti so v domovih za stare ljudi vladali predvsem medicinski pristopi, ki so v veliki meri docela opredeljevali življenja starih ljudi v institucionalnem okolju (Macuh, 2017, str. 129).

Skozi družbeni in zgodovinski razvoj je moč opaziti spremenjeno socialno strukturo staranja. Tradicionalno je za potrebe starega človeka skrbela družina, danes pa so otroci starih ljudi velikokrat zaposleni, razpeti med službo, lastno družino in mladoletnimi otroki, prav tako pa imajo pogosto tudi njihovi partnerji težave z zdravjem, zato vse težje nudijo tovrstno oskrbo (Skela Savič, Zirc in Hvalič Touzery 2010, str. 90). Podobno ugotavljata tudi Kornhauser in Mali (2013, str. 321), ki navajata, da oskrba starega človeka zaradi demografskih sprememb v razvitih družbah, ki se kažejo tudi v Sloveniji, v veliki meri ne poteka več v ožjem družinskem okolju. Veliko starih ljudi svoje tretje življenjsko obdobje namreč preživi v domu za stare ljudi. Prehod v institucionalno varstvo predstavlja ljudem veliko spremembo na različnih življenjskih področjih. Kaže se v spremenjenem funkcioniranju socialnih omrežij in opravljanju rutin, kar

povzroča različne finančne posledice. Stari ljudje, ki zaradi zdravstvenih, socialnih ali duševnih sprememb ne zmorejo samostojnega življenja v primarnem družinskem okolju, se največkrat odločijo za bivanje v institucionalnem varstvu (prav tam, 2013, str. 321).

Institucionalno varstvo obsega vse pomoči v zavodu, v drugi družini ali drugi organizirani obliki, s pomočjo katere se starim ljudem nadomeščajo ali dopolnjujejo funkcije doma in lastne družine, še zlasti pa bivanje, prehrana in varstvo ter zdravstveno varstvo (Cijan in Cijan, 2003, str. 140). Kot javno službo ga lahko opravljajo bodisi javni socialnovarstveni zavodi – domovi za starejše občane bodisi druge pravne osebe oziroma zasebniki na podlagi koncesije, ki jo ob soglasju socialne zbornice podeli ministrstvo, pristojno za socialne zadeve. Domovi za stare ljudi izvajajo celovito skrb za stare ljudi z namenom zagotavljanja kakovostnega bivanja in vsestranske oskrbe, ki je prilagojena potrebam vsakega individuuma (prav tam, 2003, str. 156–159).

Domovi za stare ljudi marsikateremu posamezniku predstavljajo edino možnost za kakovostno življenje po dopolnjenem 65. letu starosti, saj jim le-ti nudijo vse storitve, ki jih zaradi preobremenjenosti svojih družinskih članov niso bili deležni v primarnem domačem okolju. V primeru, da se star človek za spremembo okolja bivanja odloči sam, je prehod v institucijo lažji, prav tako pa ne povzroča večjih težav niti njemu samemu niti njegovim bližnjim ter instituciji, v katero prihaja (Macuh, 2017, str. 132). Razlogi, kot so zdravje, samota, oskrba in želja po druženju, prispevajo k odločitvi starih ljudi za bivanje v institucionalnem varstvu, o čemer se največkrat pogovorijo s svojci, običajno so to vnuki in otroci (Macuh, 2016, str. 2).

Kot omenja Ramovš (2014b, str. 46–50), pa obstajajo tudi stari ljudje, ki se z odhodom v dom ne strinjajo. Starim ljudem odhod od doma namreč predstavlja problem, saj niso več pripravljeni na spremembe (prav tam, 2014b, str. 46–50). Prehod iz primarnega domačega okolja v institucionalno okolje spremljajo težave zlasti takrat, ko se posameznik za odhod v dom ne odloči sam, temveč se namesto njega odločijo drugi ali odločitev spremljajo dejavniki, na katere človek nima vpliva – bolezen in z njo povezano poslabšanje zdravstvenega stanja. Slednje je najbolj kritično merilo pri spremembi kraja bivališča starih ljudi, saj je preselitev v institucionalno varstvo največkrat zadnja sprememba bivališča v njihovem življenju (Kornhauser in Mali, 2013, str. 321). Podobno ugotavljata Scharlach in Lehning (2016, str. 67), ki navajata, da si več kot 90 % starih ljudi želi ostati doma čim dlje. Življenje v domačem okolju jim omogoča neodvisno življenje, lažje prilagajanje na starostne spremembe, večji nadzor nad življenjem in ohranjanje stikov s prijatelji ter z znanci.

Kljub temu pa Macuh (2017, str. 52) ugotavlja, da je pozitiven odnos do življenja v institucionalnem varstvu trikrat večji pri starih ljudeh, ki so dom za stare predhodno obiskali in se ob tem seznanili z življenjem v njem. Če se star človek osebno sooči z novim okoljem bivanja, s tem pridobi občutek o delovanju in funkcioniranju institucije, zaradi česar mu je lažje. Življenje v domu marsikomu predstavlja izhod iz življenjske zagate in je nujen za preživetje (Kornhauser in Mali, 2013, str. 321). Macuh (2016, str. 3) poudari, da je odločitev o namestitvi starega človeka v institucionalno varstvo nujna v trenutku, ko se pojavijo težave, kot so: gibalna oviranost, naglušnost, slabovidnost in ekonomska odvisnost ter zavedanje svojcev, da ne bodo zmogli več ustrezno poskrbeti za želje in potrebe družinskega člana v primarnem domačem okolju (prav tam, 2016, str.3).

Prilagajanje načinu življenja v instituciji, natančneje v domu za stare ljudi, je dolgotrajen proces, pri čemer se mora star človek sprijazniti z vsemi stranmi novega okolja. Kljub temu da poskušajo zaposleni v domovih za stare ljudi v procesu selitve staremu človeku zadovoljiti njegove potrebe, je to velikokrat nemogoče. Življenje v domu za stare ljudi je v primerjavi z življenjem v primarnem okolju veliko bolj togo. Preselitev pa za starega človeka pomeni tudi izgubo dotedanjih socialnih stikov. Po odhodu v institucionalno varstvo število neposrednih stikov s svojci upada, pogostost le-teh se zmanjša na enkrat tedenski obisk, ki je bolj ali manj formalne narave. Poleg tega stari ljudje ob selitvi v institucionalno okolje običajno v sobi dobijo sostanovalca, ki ga največkrat ne dojemajo kot domačo osebo. S tem izgubljajo občutek povezanosti z neformalno socialno mrežo iz primarnega družinskega okolja, ki je staremu človeku pri srcu (Kornhauser in Mali, 2013, str. 324).

Kljub vsemu pa se je potrebno zavedati, da lahko domovi za stare ljudi posamezniku nudijo boljše in kvalitetnejše življenje, kot bi ga mogoče imeli v domačem okolju. »Izgubljeno« okolje, v katerem se je star človek pred prihodom v institucionalno varstvo nahajal, poskušajo nadomestiti z različnimi aktivnostmi, skupinskimi oblikami druženja in organiziranimi kulturnimi prireditvami. Stanovalcem institucija daje možnost, da se samostojno odločajo med različnimi vrstami in oblikami dejavnosti, ki jih zaposleni poskušajo v precejšnji meri prilagoditi potrebam ter željam in interesom stanovalcev (Macuh, 2017, str. 140–141).

1.3.1. Priprava svojcev na odhod starega družinskega člana v institucionalno varstvo in njihova vloga

Sprejem posameznikove ali družinske odločitve za odhod starega človeka v institucionalno varstvo predstavlja enega izmed pomembnejših socialnih dogodkov tako v življenju starega

človeka kot tudi njegovega svojca oziroma bližnjega (Kwon in Tae, 2012 str.144; Kornhauser in Mali, 2013, str. 323). Avtorji Sandberg, Nolan in Lundh (2002, str. 490) proces priprave svojcev definirajo skozi različne faze, pri čemer izpostavijo dogovarjanje in sprejemanje odločitve okrog namestitve ter prilagajanje sprejeti odločitvi.

Za stare ljudi je ob odhodu v institucionalno varstvo ključnega pomena, da imajo zagotovljeno socialno oskrbo. Ko se star človek odloči za spremembo bivanja, še kako potrebuje podporo in pomoč svojcev ter zaposlenih v okviru institucionalnega varstva. Posledično sta pogovor oziroma dialog in dobra medsebojna komunikacija ključnega pomena, da star človek prebrodi stresno situacijo, ki jo povzroča proces selitve iz primarnega domačega okolja v institucionalno okolje (Macuh, 2017, str. 52).

Povezanost, socialni odnosi in socialne mreže so pomembni dejavniki kakovosti življenja starih ljudi in nakazujejo pomen medgeneracijskih stikov znotraj ustanove. Medgeneracijske aktivnosti ne predstavljajo le priložnosti za zvišanje kakovosti življenja v smislu omogočanja socialnih stikov, temveč pomenijo tudi dodatno dejavnost v domu (Conney, Murphey in O' Shae, 2009, str. 1033).

Otroci in svojci se čutijo moralno odgovorne, da pomagajo svojim starim staršem, ko se le-ti znajdejo v stiski zaradi nezmožnosti samostojnega življenja in posledične odvisnosti od pomoči drugega. To velja tako v primeru, ko živijo skupaj s starim človekom v istem gospodinjstvu, kot tudi, če živijo ločeno (Hojnik - Zupanc, 1999, str. 119; Macuh in Lepičnik - Vodopivec, 2019, str. 132).

Da svojci začnejo razmišljati o namestitvi starega človeka v institucionalno varstvo, je pogosto posledica opazanj o slabšem zdravstvenem stanju, slabi prehrani in neurejeni osebni higieni starega človeka, ter želje, da bi družinski član prejel vso oskrbo, ki jo potrebuje. Posledično svojci v postopku priprave na odhod starega človeka v institucionalno varstvo največkrat doživljajo odločitev o namestitvi družinskega člana v dom za stare ljudi kot edino oziroma razpoložljivo možnost (Sandberg, Nolan in Lundh, 2002, str. 490; Robinson in Fisher, 2023, str. 6),

Svojci imajo torej že pred sprejemom starega družinskega člana v institucionalno varstvo pomembno vlogo. Starega človeka že s pomočjo pogovorov, ki so usmerjeni v raziskovanje njegovega načina življenja v trenutku, ko sam ne bo več zmožen samostojnega bivanja, pripravljajo na odhod v dom. Pogovori potekajo v smeri postavljanja vprašanj, kje bi star človek bil in kdo bi mu pomagal takrat, ko ne bi zmožni več samostojno opravljati temeljnih

življenjskih aktivnosti. To prispeva k dovolj zgodnjemu načrtovanju možnih oblik in načinov pomoči (Roljić in Kobentar, 2017, str. 21–22). Avtorja Robinson in Fisher (2023, str. 8) dodajta še to, da se svojci kljub težavnosti sprejemanja odločitve o sprejemu starega človeka v institucionalno varstvo sčasoma začnejo zavedati, da je to najboljši kraj za družinskega člana, čemur sledi prepričanje, da je bila odločitev o namestitvi pravilna in ustrezna.

V nadaljevanju povzemam navedbe avtorice Ellis (2010, str. 1164–1165), ki poseben poudarek namenja čustvom in občutkom vseh udeleženi v procesu priprave na odhod starega človeka v institucionalno varstvo ter potrebi po njihovem prilagajanju novemu družbenemu kontekstu, s katerim morebiti nimajo predhodnih izkušenj. Svojci se v procesu priprave na sprejem starega človeka v institucionalno varstvo srečujejo s številnimi vprašanji, ki kažejo na njihovo negotovost in zmedenost; sprašujejo se o tem, kaj se bo zgodilo s starim človekom po njegovi namestitvi, kakšno bo njegovo počutje in ali se bo uspel prilagoditi oziroma navaditi na novo okolje ter obratno, ali se bo institucija uspela prilagoditi njemu. Prav tako se pri svojcih pojavi občutek strahu v povezavi s tem, kakšne posledice bo imela selitev za družinskega člana in ali bo star človek uspel sprejeti novo okolje bivanja. Ti strahovi se pri svojcih lahko stopnjujejo še v občutek krivde (Ellis, prav tam, str. 1164–1165). Kljub temu da se svojci ob pripravi na selitev družinskega člana v institucionalno varstvo soočajo s pretežno negativnimi občutki, se pri nekaterih pojavijo tudi kratki trenutki sreče in zavedanja o spremembi, ki bo prispevala k odpravljanju oziroma k zmanjševanju njihovih skrbi iz preteklosti. Pojavi se lahko tudi občutek zadovoljstva, ki je v precejšnji meri povezan z zavedanjem, da bo za starega človeka in njegove potrebe v novem domu dobro poskrbljeno. Posledično svojci ob zavedanju, da je njihov družinski član nameščen v zanj varno okolje, občutijo olajšanje in razbremenitev ter veselje (Ellis, 2010, str. 1164–1165; Robinson in Fisher, 2023, str. 7).

Hojnik - Zupanc (1999, str. 132) vlogo svojcev v procesu sprejema starega človeka v institucionalno varstvo definira kot podporno vlogo. Družinski člani staremu človeku v procesu sprejema pomagajo že samo s tem, da mu stojijo ob strani, prav tako pa so v nadaljevanju bivanja v instituciji za vsakega posameznika obiski ključnega pomena. Med družinskimi člani namreč obstaja najtesnejša čustvena vez, zato se stanovalec vsakokratnega obiska svojca vedno razveseli. Vsak neposredni stik z družinskim članom mu veliko pomeni, doživlja ga kot zaželenega, saj mu prinaša občutke zadovoljstva in veselja (prav tam, 1999, str. 132).

Raziskave potrjujejo, da je odnos med svojci in starim človekom po odhodu v institucionalno varstvo v 53 % neproblematičen, v 16 % pa zelo težaven. Odhod starega človeka v dom spremeni tako odnose kot tudi vloge v družini, saj so svojci zaradi pomanjkanja informacij,

nejasnih pričakovanj in nepoznavanja domske oskrbe pogosto v za njih nepoznani situaciji. Ločitev od svojca ni zahteven proces zgolj za starega človeka, ampak tudi za svojca, ki prav tako potrebuje čas za prilagajanje novonastali situaciji. Nekoč samostojen posameznik, ki je s svojci doživel veliko prijetnega, postane s starostjo odvisen od pomoči drugega, kar vpliva na odnose med starim človekom in svojcem. Vloga svojcev pred namestitvijo družinskega člana v dom se bistveno razlikuje od vloge, ki jo svojci prevzamejo po sprejemu starega človeka v institucionalno varstvo. Svojci pred odhodom starega človeka v dom svoj dan zapolnijo z negovanjem družinskega člana, kar po sprejemu postane naloga zaposlenih v institucionalnem varstvu. Posledično imajo svojci pred sprejemom družinskega člana v dom veliko manj časa zase, kar prispeva k zoženju socialne mreže in izgubi nekaterih socialnih stikov, ki jih morajo po odhodu starega človeka v dom na novo vzpostaviti. Svojci po sprejemu družinskega člana v dom prevzamejo vlogo obiskovalca in staremu človeku namesto negovalne vloge ponujajo emocionalno podporo ter delujejo kot pomemben povezovalni člen med stanovalcem in zaposlenimi v instituciji (Roljić in Kobentar, 2017, str. 22).

Družinski člani pogosto ostanejo vključeni v oskrbo starega človeka tudi po namestitvi v institucionalno varstvo, kar pa se izraža na različne načine. Vključevanje družine vsebuje tako instrumentalne kot tudi neinstrumentalne vidike oskrbe. Instrumentalni vidiki oskrbe se kažejo kot osebna nega, vsakodnevna pomoč in vodenje ljubljene osebe na izlete ter skrb za finančne zadeve. Neinstrumentalna oskrba svojcev pa vključuje obiskovanje starega človeka v domu, nudenje čustvene kot tudi socialne opore, spremljanje izvajanja oskrbe s strani zdravstveno-negovalne službe in zastopanje interesov družinskega člana v okviru institucije (Hovenga, Landeweer in Zuidema, 2022, str. 1531). K temu Roljić in Kobentar (2017, str. 22) dodajata še vlogo svojcev v obliki udeležbe pri oskrbi in aktivnostih v sociokulturnem življenju domske skupnosti.

Obdobje okrog selitve starega človeka v institucionalno varstvo je za mnoge svojce še posebej travmatično, saj vključuje proces nenadne prilagoditve na vsakodnevno bivanje brez ljubljene osebe (Davies in Nolan, 2004, str. 524). Povezanosti med svojcem in starim človekom ne more nadomestiti nobena institucija, kar je razumljivo tudi vsem zaposlenim v institucionalnem varstvu. Pri nerazumljivem in nejasnem vedenju starega človeka pa so prav svojci tiste osebe, ki zaposlenim lahko pomagajo prepoznati ozadje določenega ravnanja njihovega družinskega člana (Roljić in Kobentar, 2017, str. 23). Tudi Hovenga, Landeweer in Zuidema (2022, str. 1531) ugotavljajo, da je prav družina tisti dejavnik, ki lahko pomaga razumeti agresivno

reakcijo starega človeka, zaradi česar je sodelovanje med družinskimi člani in zaposlenimi boljše, prav tako pa se zmanjšajo tudi čustvene napetosti ter konflikti med vsemi akterji.

1.3.1.1. Stiske in izzivi svojcev pri namestitvi človeka v dom za stare ljudi

Za svojce predstavlja skrb za starega družinskega člana tako časovno in fizično kot tudi čustveno obremenitev. Obenem pa so v dvomih glede ustreznosti namestitve v institucionalno varstvo (Flaker, idr., 2008, str.41).

Helgesen, Larrson in Athlin (2012) so s študijo *How do relatives of persons with dementia experience their role in the patient participation process in special care units* namreč ugotovili, da so svojci pred namestitvijo družinskega člana v institucionalno oskrbo zanj zelo dobro skrbeli, zato si posledično želijo, da bi bil še naprej deležen takšne oskrbe. Sprašujejo se, ali je njihov družinski član dobro negovan, urejen in hranjen, kot je bil prej v domači oskrbi, torej še vedno čutijo odgovornost zanj in potrebo po sodelovanju z zaposlenimi v institucionalnem varstvu. Podobno navajata tudi Roljić in Kobentar (2017, str. 70), ki poudarita pomembnost vključevanja svojcev v proces sodelovanja z institucijo, pri čemer morajo zaposleni v institucionalnem varstvu svojcem ponuditi priložnost za sodelovanje pri pripravi načrtov, pri usmeritvah in aktiviranju starih ljudi. Izpostavita tudi to, kako pomembno je svojce pomiriti glede namestitve v dom, jim ponuditi pomoč pri razumevanju telesnih, duševnih in socialnih sprememb starega človeka ter jim ponuditi izkušnjo razumevajočega ter empatičnega odnosa pri sprejemanju sprememb pri starem človeku.

Svojci pred odhodom družinskega člana v institucionalno varstvo doživljajo paleto različnih čustev. Izpostavljajo občutke skrbi, tesnobe in obupa pred namestitvijo starega človeka v dom za stare. V sebi čutijo žalost, ker doma niso zmogli poskrbeti za svojega sorodnika, prav tako pa jih spremlja tudi občutek izdaje. Poleg tega svojci težko spremljajo proces napredovanja bolezni in osebnostnega spreminjanja družinskega člana, ker se pri tem zavedajo, da na situacijo nimajo nikakršnega vpliva. V povezavi z omenjenim izpostavijo tudi pomanjkanje energije in prostega časa ter vse večji pritisk in željo po obvladovanju situacije (Dorell in Sundin, 2019, str. 4).

Odhod v institucionalno varstvo lahko torej tako za starega človeka kot tudi za njegove svojce predstavlja velik izziv, ki s seboj prinaša negativne občutke. Svojci namreč ob odhodu v dom resda sprva čutijo olajšanje v smislu, da bo za starega človeka dobro poskrbljeno, hkrati pa se pogosto počutijo krivo. Poleg tega poročajo tudi o občutkih neuspeha in izgube ter nemoči (Dorell in Sundin, 2019, str.1). Družinske članke ob namestitvi ljubljene osebe v dom za stare ljudi spremljajo mešani in ambivalentni občutki. Na eni strani doživijo pozitivna občutja, kot

na primer prehodna občutka svobode in olajšanja (Martz in Morse, 2017, str. 1007). Občutek svobode večina svojcev povezuje z razbremenitvijo vsakodnevne nege in oskrbe starega človeka, olajšanje pa doživljajo ob zavedanju, da je njihov družinski član v varnem in strukturiranem okolju, kjer bo prejel vso potrebno oskrbo. Na drugi strani pa družinski člani poročajo tudi o negativnih občutkih krivde, ki so v tesni povezavi z odločitvijo o namestitvi starega človeka v dom kot tudi s pomisleki, ali so storili vse, kar je v njihovi moči, da bi družinski član lahko ostal v primarnem okolju (Majerovitz, Mollott in Rudder, 2009, str. 17; Hovenga, Landeweer in Zuidema, 2022, str. 1536).

Posledično se svojci znajdejo na precepu, kjer na eni strani doživljajo občutke nemoči v povezavi z namestitvijo družinskega člana v dom in imajo težave v komunikaciji z njim, na drugi strani pa občutek nemoči mnoge porine v beg pred samim seboj, neredko pa tudi v agresiven odnos do osebja v domu (Ramovš in Ramovš, 2006, str. 279). Podobno ugotavljajo tudi Hovenga, Landeweer in Zuidema (2022, str. 1531), ki navajajo, da je sodelovanje družine z zaposlenimi še vedno velik izziv domov za stare ljudi. Osebe ima lahko težave z družinami, ki so preveč zahtevne in/ali pričakujejo takojšnje ukrepanje. To pogosto izvira iz nesporazumov o tem, kaj lahko družine pričakujejo od osebja v vsakodnevni praksi v domovih za stare ljudi. Na drugi strani pa družine poročajo o težavah, povezanih z močjo, komunikacijo in razlikami v vlogah ter z odvisnostjo od osebja (Majerovitz, Mollott in Rudder, 2009, str. 18; Hovenga, Landeweer in Zuidema, 2022, str. 1531).

Velikokrat se zgodi tudi, da imajo svojci zaradi odhoda starega družinskega člana v dom za stare ljudi slabo vest. Posledično težje prihajajo ali pa celo ne želijo priti na obisk. Taki občutki svojcev otežujejo proces vzpostavljanja in gradnje dobrega odnosa tako s starim človekom kot tudi z zaposlenimi v okviru institucije (Hojnik - Zupanc, 1999, str. 133).

Svojci se po namestitvi starega človeka v institucionalno varstvo borijo z občutki osamljenosti, ki jih prinašajo različne izgube, kot je na primer izguba mreže podpore in družinske strukture. Poleg tega poročajo tudi o občutku tesnobe, ki se pojavi ob obisku ljubljene osebe v domu za stare, in občutku strahu pred lastnim staranjem. Prav tako izpostavljajo občutke izčrpanosti, kot posledice dolgotrajne nege družinskega člana v primarnem oziroma družinskem okolju (Hovenga, Landeweer in Zuidema, 2022, str. 1536). Poleg omenjenih čustev svojci ob obisku starega človeka v institucionalnem varstvu doživljajo slabo vest, pojavi se občutek razočaranja in žalosti, saj niso pričakovali, da bodo družinskega člana videli v institucionalnem okolju (Dorell in Sundin, 2019, str.4; Robinson in Fisher, 2023, str.7).

Selitev starega človeka v institucionalno varstvo pa svojcem predstavlja tudi svojevrsten izziv. Družine navajajo pomanjkanje iniciative s strani osebja, da bi se spoznali, kar predstavlja oviro pri vzpostavljanju odnosa z zaposlenimi. Nepoznavanje osebja, ki je odgovorno za skrb starih ljudi, in pomanjkanje informacij o instituciji sami, njenem funkcioniranju ter organizaciji svojcem onemogoča spoznavanje organizacijskega konteksta doma za stare ljudi (Hovenga, Landeweer in Zuidema, 2022, str. 1534). Prav tako družinski člani osebju v domu težko prepustijo svojo prejšnjo vlogo negovalca, saj s tem izgubljajo občutek nadzora (Majerovitz, Mollott in Rudder, 2009, str. 17). Kot izziv torej izpostavljajo spremembo svoje vloge v bolj družinsko vlogo, pri kateri je v ospredju čustvena komponenta. V povezavi s tem se soočajo tudi s pomisleki, da njihova ljubljena oseba ni deležna dobre oskrbe in nege. Zmotijo jih predvsem madeži na obleki, izginula oblačila in neupoštevanje preferenc glede prehrane starega človeka. Vse to pri družinskih članih sproža dvome o usposobljenosti kadra v okviru institucionalnega varstva, kar povzroča nezaupanje in vodi v občutke negotovosti ter zaskrbljenosti (Hovenga, Landeweer in Zuidema, 2022, str. 1534–1536).

Odnos med svojci in zdravstvenim osebjem v domu je pogosto težak, kar povzroča oteženo komunikacijo in konstruktivno sodelovanje omenjenih akterjev. Družinski člani izpostavljajo, da v primeru, ko je nekaj narobe, to težko izpostavijo, ker se bojijo, da bi imelo negativne posledice za starega človeka. Zdravstveno osebje namreč goji lastna osebna in poklicna prepričanja o družinah ter boleznih, ki pomembno vplivajo na njihovo ocenjevanje in skrb za stanovalca (Dorell in Sundin, 2019, str.1–2). Ramovš (2003, str. 349–351) poudarja, da morajo zaposleni v institucionalnem varstvu tako staremu človeku kot tudi svojcu omogočiti lep sprejem, pri čemur morajo poskrbeti, da se vsi udeleženi dobro počutijo. Temu Križaj (1999, str. 270) dodaja, da delo s starimi ljudmi in njihovimi svojci od medicinske sestre ne zahteva zgolj visoke strokovne usposobljenosti, ampak tudi širino osebnosti z veliko mero empatije, potrpežljivosti in prijaznosti.

Svojci omenjajo tudi različne načine reševanja stisk in izzivov, povezanih s procesom odločitve za namestitev starega človeka v institucionalno varstvo ter njegovim dejanskim odhodom od doma. Izpostavljajo predvsem skrb drug za drugega in pomen prostega časa, ki prispeva h krepitvi moči družine. Identifikacija virov moči, kot so sprejemanje in konstruktivni družinski odnosi, torej pomagajo okrepiti družinsko sposobnost spoprijemanja z novonastalo situacijo, kar svojcem prinaša občutke veselja, sreče in notranjega miru. Prav tako občutijo varnost v smislu zavedanja, da bo za družinskega člana v domu za stare ljudi dobro poskrbljeno, saj bo deležen 24-urne oskrbe. Vse to velikokrat prispeva k zmanjšanju občutka krivde. Družinski

člani poleg identifikacije virov moči znotraj družine izpostavljajo pomembnost podpore zunaj družine, ki daje občutek, da v težki situaciji niso sami. Tu imajo v mislih predvsem prijatelje oziroma druge podporne skupine, s katerimi se lahko pogovorijo o situaciji okrog namestitve starega družinskega člana v oskrbo (Dorell in Sundin, 2019, str.4).

1.3.2. Vloga stroke socialnega dela in ostalih služb v institucionalnem varstvu

Daljša življenjska doba, napredek medicine, zmanjševanje deleža aktivnega prebivalstva in večanje deleža od pomoči odvisnih oseb so dejavniki, ki prispevajo k spremembam v družinskih razmerah in medgeneracijskih odnosih. Prav spremembe razmerij med mladim in starim prebivalstvom predstavljajo možnost za iskanje novih oblik sožitja ter solidarnosti v družbi. Stroka socialnega dela zna razbrati možnosti in priložnosti za pozitivno vrednotenje obdobja starosti, poleg tega pa na razvoj področja socialnega dela s starimi ljudmi gleda kot na izziv. Prav slednje bo imelo v prihodnosti tudi ključno vlogo pri zagotavljanju družbene stabilnosti (Mali, 2013, str. 57).

Sodelovanje socialnih delavcev z ostalimi zaposlenimi v domu za stare ljudi odpira možnosti za enakopravno sodelovanje področja socialnega varstva in zdravstva. Primer dobre prakse predstavlja timsko delo v institucionalnem varstvu, a je trenutna oblika le-tega še vedno preveč usmerjena v zagotavljanje dobrega delovanja institucije in premalo pozornosti namenja raziskovanju učinkov pri stanovalcih (Mali, 2009, str. 102).

Socialni delavec oziroma delavka pa mora imeti za uspešno vzpostavljanje delovnega odnosa in osebnega stika razvite določene lastnosti, ki pripomorejo k njegovi oziroma njeni strokovnosti. Mednje Rupar (2002, str. 10–12) umešča:

- strokovno usposobljenost;
- družbeno razgledanost in angažiranost;
- ustrezne osebnostne lastnosti, kot so: strpnost, spoštovanje, čustvena toplina, uravnovešenost, življenjskost, spontanost in življenjski optimizem;
- zavedanje, da je vsak uporabnik pomemben, pri čemer mora verjeti v njegove sposobnosti in zmožnosti za doseganje sprememb in
- poznavanje lastnih omejitev (prav tam, 2002, str. 10–12).

Temeljni prispevek socialnega dela je, da z družino vzpostavi delovni odnos, ki omogoča varno in ustvarjalno raziskovanje kompleksnih problemov družine ter soustvarjanje rešitve. Pomemben prvi korak je torej vzpostavljanje delovnega odnosa, ki omogoča odprt prostor za pogovor in uvid ter boljše razumevanje sedanjosti in prihodnosti. Takrat, ko družinski člani ne

zmorejo več samostojno poskrbeti za starega človeka, potrebujejo pomoč, v kateri so tudi sami udeleženi, in pomoč, o kateri se dogovorijo skupaj s socialnim delavcem oziroma delavko. Družinskih vezi nihče ne more docela nadomestiti, zato jih je vredno prevesti v uresničljivo. Posledično je ustvarjanje odprtega prostora, kjer je slišan glas vsakega izmed udeležениh, tudi družinskih članov, ključnega pomena. Izvirni delovni projekt pomoči v procesu sprejema starega človeka v institucionalno varstvo torej omogoča povezovanje vseh akterjev, ki so tako ali drugače vpeti v socialno mrežo starega človeka (Čaćinovič Vogrinčič in Mešl, 2019, str. 195–196).

Kljub temu da lahko socialni delavci v okviru institucionalnega varstva opravljajo vse profesionalne vloge, Milošević Arnold (2000, str. 261) izpostavlja naslednji dve vlogi.

- Socialni delavec v *vlogi povezovalca*; socialni delavec je torej tista oseba, s katero star človek ob prihodu v institucionalno varstvo naveže prvi stik in mu je dolžan podrobno predstaviti vse aktivnosti oziroma dejavnosti, ki v domu potekajo, ter ga tudi motivirati, da se vanje vključuje.
- *Vloga zagovornika* pa je pomembna predvsem zaradi prevladujočega medicinskega modela v domovih za stare ljudi. Omenjena vloga zagovornika socialnemu delavcu nalaga dolžnost, da poudarja in osvetljuje sposobnosti vsakega individuuma posebej. Zagovorništvo pa v širšem smislu pomeni skrb za spoštovanje dostojanstva vsakega starega človeka v domu in spreminjanje delovanja institucije, kadar se to ne upošteva. Naloga socialnega delavca je torej neprestano spremljanje klime v institucionalnem varstvu in opozarjanje na potrebo po celostnem pogledu na stare ljudi kot na uporabnike storitev institucije (prav tam, 2000, str. 261).

Socialna delavka oziroma delavec ima v procesu sprejema starega človeka v institucionalno varstvo poleg omenjenih vlog tudi vlogo *sopotnika*. S stanovalcem je v stiku pred samim prihodom v dom, popelje ga v institucionalno življenje, spremlja ga v času bivanja v domu, prav tako pa je prisotna ob njegovem odhodu iz doma. Poleg omenjene vloge sopotnika lahko v okviru institucionalnega varstva prepoznamo še druge vloge socialne delavke oziroma delavca, in sicer vlogo mediatorja, zagovornika, usklajevalca potreb in zahtev ter ciljev stanovalcev in osebja doma (Kornhauser in Mali, 2013, str. 324).

Kljub temu da je zastopanost socialnih delavk in delavcev v slovenskih domovih za stare ljudi skromna, lahko opazimo nekatere značilnosti stroke socialnega dela v okviru institucionalnega varstva. Naloge socialnega delavca oziroma delavke v domu za stare so odvisne od faze, v

kateri star človek prihaja v stik z institucijo: pred samim prihodom stanovalca v dom, v času bivanja v domu, ob odhodu iz doma, zagotavljanje dobre klime v instituciji, spremljanje institucionalnega življenja starega človeka (Mali, 2008, str. 84–85).

V vsaki fazi so naloge socialnih delavcev različne in specifične, vse pa so medsebojno prepletene in povezane. Naloge socialne službe pred prihodom starega človeka v dom so večinoma povezane z urejanjem formalnosti, ki so v relaciji s prihodom v dom. Prav tako v tej fazi socialna delavka ali delavec sodeluje z bodočim stanovalcem, njegovimi svojci in drugimi strokovnjaki, posreduje informacije o načinu življenja v domu, hišnem redu, aktivnostih v domu in načinu plačevanja doma (Kornhauser in Mali, 2013, str. 325).

Po namestitvi starega človeka v institucionalno varstvo bi morali strokovni delavci svojcem pomagati pri oblikovanju nove vloge v odnosu do starega družinskega člana. Predvsem pomembno je povabilo sorodnikom in bližjim, da ostanejo v stiku s starim človekom in da se poskušajo čimbolj aktivno vključevati v različne aktivnosti, ki jih izvaja dom za stare (Hvalič Touzery, 2007, str. 72). K tej fazi Kornhauser in Mali (2013, str. 325) dodajata še to, da se socialna delavka v primeru slabega počutja starega človeka odzove z mobilizacijo virov pomoči v novem okolju in prejšnje socialne mreže stanovalca. Poleg tega pa kot pomembne naloge socialne službe v fazi bivanja starega človeka v domu Kornhauser in Mali (prav tam, 2013, str. 325) navajata tudi podporo svojcem za sodelovanje z institucijo v obliki izobraževanj, skupnih delavnic in skupin za samopomoč pri premagovanju občutka krivde; posredovanje v konfliktnih situacijah med stanovalci in osebjem doma; razvijanje prostovoljnega dela ter sodelovanje pri različnih interesnih dejavnostih. Temu Matjanec (2003, str. 35) dodaja še vlogo socialnega delavca kot povezovalnega člana med stanovalci, njihovimi svojci in ostalimi zaposlenimi v institucionalnem varstvu.

Prav tako je ključnega pomena vloga socialnega delavca ob odhodu starega človeka iz doma, pri čemer mu pomaga urediti vse potrebno v povezavi s prenehanjem bivanja v domu. Naloge se nanašajo predvsem na odpust stanovalca v primarno okolje ali drugo institucijo, obravnavo predloga za premestitev stanovalca v drugo institucijo. Socialna delavka ali delavec v tej fazi torej prevzame vlogo zagovornika ter svetovalca, saj staremu človeku pomaga pri sprejemanju institucionalnih norm. Poleg tega ureja tudi prenehanje bivanja v institucionalnem varstvu zaradi smrti, kar vključuje obveščanje svojcev o smrti in organizacijo slovesa od pokojne oz. pokojnega (Kornhauser in Mali, 2013, str. 325).

V procesu nujenja pomoči in podpore staremu človeku v okviru institucionalnega varstva bi se socialni delavci morali zavedati pomembnosti družinskih članov stanovalca. Neredko pa se zgodi, da se socialni delavci svojcem izognejo zaradi strahu pred poseganjem na področje, za katerega se družinski člani prav tako čutijo odgovorne. Posledično je potrebno vzpostaviti stik s svojci in se z njimi o tej temi pogovoriti, saj samo na ta način lahko socialni delavec odkrije, da tudi družinski člani potrebujejo pomoč, pa čeprav si tega ne priznajo (Hvalič Touzery, 2007, str. 70). Omenjeno je ključnega pomena, kajti socialni delavci imajo v okviru institucionalnega varstva vlogo povezovanja stanovalca s primarnim okoljem, v katerem se je bival pred prihodom v dom za stare. Posledično mora socialna služba v domu poskrbeti, da dotedanje socialne mreže stanovalca ostajajo aktivne tudi po sprejemu v dom, pri čemer je ključnega pomena, da jih socialni delavec dobro spozna in poskuša vzpostaviti stik s čimveč ljudmi iz stanovalčevega življenjskega okolja (otroci, vnuki, sorodniki, prijatelji, sosedje, člani društev in organizacij). Prav družinski člani starih ljudi predstavljajo potencial, ki bi ga bilo smiselno izkoristiti ne zgolj tako, da jih institucija enkrat letno povabi na srečanje s svojci, ampak da z njimi razvija kontinuiran in odprt prostor, v katerem sta prisotna dialog in sodelovanje. To bi pripomoglo k zmanjšanju občutka ogroženosti in izolacije, prav tako pa bi stanovalci dobili občutek pomembnosti ter povezanosti z dogajanjem tako v domu kot tudi izven njega (Milošević Arnold, 2000, str. 261).

Odrta komunikacija in konstruktivno sodelovanje vseh posameznikov ter skupin, ki se srečujejo v okviru institucionalnega varstva – stanovalci, svojci in delavci – lahko bistveno prispeva k razvoju modela socialne institucije, kar pripomore k višji kakovosti bivanja stanovalcev in k višji kakovosti delovnega življenja vseh zaposlenih. Pri komunikaciji med svojci, stanovalci in zaposlenimi pa velikokrat prihaja do motenj, ki ovirajo razumevanje posredovanih informacij, zaradi česar se morajo naučiti razumevanja nebesedne komunikacije, saj je le-ta v primerjavi z besedno veliko bolj povezana s čustvi. V institucionalnem varstvu se namreč pogosto dogaja, da svojci izrazijo nezadovoljstvo glede oskrbe svojega družinskega člana, pri čemer nasprotna stran že razmišlja o odgovoru, s katerim bo branila institucijo. Na tak način se občutek nezadovoljstva ne more zmanjšati ali celo odpraviti, saj sporočila ne poslušamo do konca, nanj nismo pozorni, prav tako pa vnaprej pripravimo odgovor, ki zapira vse možnosti konstruktivnega sodelovanja (Hvalič Touzery, 2007, str. 72–73).

2. PROBLEM

Na podlagi rezultatov raziskav je moč opaziti, da je obremenjenost v psihični kot tudi fizični obliki precej večja pri svojcih, ki za starega človeka skrbijo sami v domačem okolju, kot pa pri tistih svojcih, ki imajo stare ljudi nameščene v institucionalnem varstvu (Kunšek in Podlesnik, 2009, str. 63-64). Kljub temu pa starim ljudem in njihovim svojcem predstavlja namestitev v institucionalno varstvo enega izmed najtežjih dogodkov v njihovem življenju (Lundh, Sandberg in Nolan, 2000, str. 1179). V povezavi s selitvijo starega družinskega člana iz primarnega, družinskega okolja v institucionalno svojci poročajo o pojavu čustvenega nemira, ki ga spremljajo različna čustva. Doživljajo predvsem negativne občutke, kot so žalost, jeza, občutek krivde in olajšanja hkrati, strah pred izgubo nadzora in moči ter občutek neuspeha (Ryan in Scullion, 2000, str. 1189).

Ramovš in Ramovš (2006, str. 279) prav tako ugotavljata, da se svojci ob odhodu starega družinskega člana v dom za stare ljudi soočajo s hudimi stiskami, ambivalentnimi čustvi in strahom pred starostjo. Znajdejo se torej v precepu, kjer na eni strani doživljajo občutek krivde, da so svoje onemogle svojce oddali v dom, čutijo se nemočne ob starajočih se družinskih članih in imajo težave v komunikaciji z njimi, na drugi strani pa občutek nemoči mnoge porine v beg pred samim seboj, neredko pa tudi v agresiven odnos do osebja v domu (prav tam, 2006, 279).

V magistrskem delu se bom torej osredotočila na svojce oziroma sorodnike starega človeka, ki je bil sprejet v institucionalno varstvo. Za raziskovanje tega področja sem se odločila zato, ker je večina dosedanjih raziskav pozornost namenjala zgolj občutkom, ki spremljajo stare ljudi ob odhodu v dom za stare, iz svojih izkušenj opravljanja pripravništva pa vem, da stiske ob odhodu družinskega člana v institucionalno varstvo doživljajo tudi svojci oz. ožji sorodniki. Skrb in nega starih ljudi sta namreč večinoma v domeni družine in ožjega sorodstva, saj je za velik del starih ljudi prav družina najpomembnejši vir opore. Nudi jim emocionalno in vsakdanjo oporo ter osebno pomoč (Dremelj, 2004, str. 81–83).

Posledično bi bil doprinos raziskave k tej temi velik predvsem z vidika informiranosti, kako se svojci pripravljajo na odhod družinskega člana v institucionalno varstvo, kakšen je njihov proces prilagajanja na nov dom starega človeka, kakšne stiske ob odhodu starega družinskega člana v institucionalno varstvo doživljajo, kako se z njimi spopadajo, kakšno pomoč in podporo so prejeli s strani socialne službe v okviru institucionalnega varstva in kaj so v procesu

sprejemanja odločitve o namestitvi družinskega člana v institucionalno varstvo in po prihodu pogrešali.

Z raziskavo želim odgovoriti na naslednja raziskovalna vprašanja:

1. Kako poteka proces priprave svojcev na odhod starega človeka iz domačega okolja v institucionalno varstvo?
2. Kakšen je proces prilagajanja svojcev na »nov dom« starega človeka?
3. S kakšnimi izzivi in stiskami se svojci soočajo ob odhodu starega družinskega člana v institucionalno varstvo?
4. Kako svojci doživljajo podporo in pomoč socialne službe v domu ob sprejemu starega človeka v dom in kasneje?
5. Kaj svojci ob odhodu starega človeka v institucionalno varstvo in po prihodu pogrešajo oziroma česa bi si želeli še več?

3. METODOLOGIJA

3.1. Vrsta raziskave

Raziskava je *kvalitativna*, saj sem s pomočjo intervjujev zbirala čim bolj gostobesedne opise, ki so se navezovali na raziskovani pojav pomoči in podpore svojcem oziroma sorodnikom pri namestitvi starega človeka v institucionalno varstvo (Mesec, 2009, str. 85).

Glede na stopnjo v procesu spoznavanja je raziskava tudi *eksplorativna oz. poizvedovalna* (prav tam, 2009, str. 80), saj je njen namen odkriti stiske in ovire, s katerimi se svojci soočajo v procesu sprejema starega človeka v institucionalno varstvo, jih formulirati in preučiti za možno nadaljnje natančno in poglobljeno raziskovanje.

Raziskava pa je tudi empirična, saj sem s spraševanjem pridobila novo, neposredno izkustveno gradivo (Mesec, 2009, str. 84).

V raziskavi so me zanimale naslednje teme raziskovanja:

- proces priprave svojcev na odhod starega človeka v institucionalno varstvo,
- proces prilagajanja svojcev,
- pojav in vrsta stisk pri svojcih ter
- pomoč in podpora različnih služb v okviru institucionalnega varstva.

3.2. Merski instrument

V magistrskem delu sem za namen zbiranja gostobesednih (podrobnih) opisov sledila izdelanim smernicam oziroma vodilu za intervju, ki je vsebovalo spisek najpomembnejših tem (Mesec, 2009, str. 240). Vodilo za intervju sestavlja 21 vprašanj odprtega tipa, pri katerih nisem izključevala možnosti dodatnih podvprašanj, če so se mi le-ta zdela potrebna in smiselna. Izbran merski instrument omogoča pridobivanje gostobesednih opisov o pripravi oziroma prilagajanju svojcev in njihovem soočanju s stiskami ter z izzivi, prav tako pa je z njim mogoče presoditi kakovost pomoči in podpore svojcem, prejete s strani zaposlenih v okviru institucionalnega varstva.

3.3. Populacija in vzorčenje

Populacijo v raziskavi sestavljajo svojci oziroma sorodniki starih ljudi, ki so bili v procesu priprave in vstopa v dom za stare ljudi v letu 2022 ali v letu 2023 v Republiki Sloveniji.

Uporabila sem vzorčenje (Mesec, 2009, str. 135), saj v kvalitativni raziskavi nisem preučevala celotne populacije, ampak le manjši vzorec ljudi. Izbrala sem neslučajnostni vzorec, ki ne temelji na načelu, da mora imeti vsaka enota populacije pri izboru enako možnost za izbor v vzorec (Mesec, 2009, str. 153). Prav tako pa je vzorec tudi priložnostni oziroma priročni, saj sem izbrala svojce oziroma sorodnike, ki so mi bili najbolj dostopni (prav tam, 2009, str. 153).

Vzorec je obsegal 10 svojcev oziroma sorodnikov ljudi, ki so odšli v dom za stare ljudi. Izbrani sodelujoči v raziskavi so se med seboj razlikovali po spolu, starosti, zaposlitvi, materialnem položaju in socialni mreži ter sorodstvenem razmerju do človeka, ki je odšel v dom za stare ljudi. Natančneje, v vzorec je bilo vključenih šest žensk in štirje moški. Pet sodelujočih se je v odnosu do starega človeka identificiralo z vlogo otroka, trije so bili v vlogi vnuka oziroma vnukinje, v vlogi nečaka in snahe pa sta bila dva sodelujoča. Razpon starosti intervjuvanih svojcev je segal od 20 do 63 let, pri čemer je povprečna starost sodelujočih v raziskavi znašala 46 let. Različno so opisovali tudi poklic, ki ga opravljajo, in poročali o različnem materialnem statusu, kjer se je pojavil razpon med življenjem na robu in stabilnim ter dobrim materialnim statusom. Posledično menim, da sem z raznolikostjo demografskih podatkov sodelujočih svojcev in številom enot, vključenih v vzorec, dosegla zasičenost podatkov.

3.4. Zbiranje podatkov

Podatke sem zbirala z metodo spraševanja (Mesec, 2009, str. 205). Uporabila sem ustno, enkratno in individualno spraševanje, in sicer delno strukturirano spraševanje, saj nisem imela vnaprej sestavljenega vprašalnika (Mesec, 2009, str. 214–215).

Zbiranje podatkov je potekalo na način, da sem s svojci najprej stopila v stik bodisi preko elektronske pošte bodisi po telefonu, pri čemer sem jih seznanila z raziskavo in njenim namenom ter pridobila njihovo soglasje za sodelovanje. Nato sem se s sodelujočimi dogovorila za datum in uro srečanja. Z vsakim svojcem oziroma sorodnikom sem se srečala individualno bodisi v živo bodisi preko video klica. Proces zbiranja podatkov je potekal vse od 15. 2. 2023 do 28. 2. 2023. Med samimi intervjuji si odgovorov nisem zapisovala, ampak sem intervjuje snemala, o čemer sem se s sogovorniki tudi predhodno dogovorila. Vsem sodelujočim sem zagotovila, da v transkripciji pogovora ne bodo omenjeni poimensko, ampak bodo ti podatki strogo zaupni in anonimni. Prav tako sem intervjuvance seznanila s tem, da bodo pridobljeni

podatki uporabljeni zgolj in samo za potrebe raziskave. Vsi intervjuji so potekali brez zapletov, trajali pa so od 30 do 40 minut.

3.5. Obdelava in analiza podatkov

Intervjujem je sledila obdelava in analiza pridobljenih podatkov. Pridobljene podatke sem analizirala po metodi kvalitativne analize podatkov, ki je sestavljena iz več korakov (Mesec, 2007, str. 29).

Zbrane podatke sem najprej dobesedno prepisala in jih uredila (Mesec, 2007, str. 29). Zvočne posnetke sem torej dobesedno pretipkala na računalnik in med branjem le-teh razmišljala o pomenu posamezne izjave. Posamezne intervjuje sem označila s črkami od A do J. Nato sem izjave oštevilčila z zaporedno številko izjave in črko posameznega intervjuja. Ob branju izjav sem jim pripisala že določene teme in jih zapisala v tabeli odprtega kodiranja. Za tem je sledilo prosto pripisovanje pojmov oziroma odprto kodiranje (Mesec, 2007, str. 30), pri čemer sem vsaki izjavi pripisala čimbolj konkreten pojem, kategorijo, nadkategorijo in propozicijo oziroma temo. Analizo sem nadaljevala z osnim kodiranjem (Mesec, 2007, str. 32), pri čemer sem združila pojme iz vseh intervjujev. Hierarhično sem jih razporedila od najsplošnejših – propozicij oziroma tem do najbolj konkretnih – pojmi. Nato pa je sledilo še odnosno oziroma selektivno kodiranje (Mesec, 2007, str. 34), s pomočjo katerega so odnosi med temami in kategorijami postali še bolj razvidni in jasni. Na podlagi osnega in odnosnega kodiranja sem zapisala še rezultate, razpravo, sklepe in predloge. Krajši primer analize podajam spodaj.

Tabela 3.1.: Primer odprtega kodiranja (celoten postopek v prilogah)

Št. Izjave	Izjava	Pojem	Kategorija	Nadkategorija	Tema
C5	Precej mešani občutki – po eni strani strah, kako se bo privadil na življenje v domu starejših občanov;	Strah pred nesprejemanjem novega okolja bivanja	Negativni občutki	Občutki ob pripravi	Priprava svojcev na odhod starega človeka v institucionalno varstvo
C6	po drugi strani pa sem bil zadovoljen	Zadovoljstvo	Pozitivni občutki	Občutki ob pripravi	Priprava svojcev na odhod starega človeka v institucionalno varstvo
C7	in razbremenjen, saj sem vedel, da bo zanj dobro poskrbljeno	Razbremenjenost	Pozitivni občutki	Občutki ob pripravi	Priprava svojcev na odhod starega človeka v institucionalno varstvo

C8	Največja težava je bila zagotovo ta, da smo na prosto mesto v domu za stare čakali dalj časa.	Zasedenost domov za stare ljudi	Prisotnost težav	Težave ob pripravi	Priprava svojcev na odhod starega človeka v institucionalno varstvo
----	---	---------------------------------	------------------	--------------------	---

Primer osnega kodiranja (celoten postopek v prilogah)

Stiske in izzivi svojcev ob namestitvi starega človeka v institucionalno varstvo

- Opredelitev
 - Odsotnost hujših stisk (A41, D48, G53, H56, I40)
 - Prisotnost stisk (B48, C47, F46, J58)
- Pojav in vrsta stisk ter izzivov
 - Težava pogovarjati se o odhodu družinskega člana (C50)
 - Umik vase (C51)
 - Negotovost (D52)
 - Žalost (A42, E43, H57, J62)
 - Razočaranje (G55)
 - Krivda (D50, E42, F47, G54, I44, J61)
 - Praznina v hiši (A43, D51)
 - Tesnoba (A44, C49, D49, G56, J59)
 - Izčrpanost (H58)
 - Strah, da bi star človek želel nazaj domov (F50)
 - Skrb
 - Skrb pred odsotnostjo prejemanja ustrezne oskrbe (B49)
 - Skrb pred nerazumevanjem družinskega člana s sostanovalci (B50, G58)
 - Skrb pred neuspehim navezovanjem novih stikov (I43)
 - Skrb pred nesprejemanjem novega okolja (B51, F49)
 - Skrb pred odsotnostjo vključevanja v domske aktivnosti (B52)
 - Skrb pred poslabšanjem zdravstvenega stanja družinskega člana zaradi spremembe bivališča (B53, I41)
 - Skrb pred životarjenjem družinskega člana (B54)
 - Skrb, kako se bo družinski član znašel v novem domu (C48, D53, E45, F48, G57, H59, I42)
 - Skrb pred odzivom starega človeka na spremembo (E44, H60, J60)
- Način oziroma strategija reševanja stisk in izzivov
 - Prebiranje literature na temo procesa prilagajanja (B57)
 - Spodbuda samemu sebi (B58)
 - Večkratni obiski (A45, C55, G60, H62, I46, J66)
 - Pogovor
 - Pogovor z družino (A47, B55, C53, D54, E47, F51, G61, I45, J63)
 - Pogovor z družinskim članom, ki je odšel v dom za stare (B56, H63, J65)
 - Telefonski pogovor s starim človekom (A46, C54, F52)
 - Pogovor s fantom (J64)
 - Povezovanje z domom za stare ljudi (D55)
 - Čas (C52, H61, I47)
 - Opažanje, da je za starega človeka dobro poskrbljeno (C56, E46)
- Podporna oseba pri reševanju stisk in izzivov
 - Neformalna podporna oseba
 - Družina (C58, D56, F53, I49)
 - Starši (A48, J67)
 - Sestra (A49, G63)
 - Partner – mož/žena (B59, C59, E48, G62, I48)

- Hčerke (B60)
- Otroci (E49, G64, H66, I50)
- Sam sebi podporni oseba (C57)
- Star človek (H64)
- Brat (H65)
- Fant (J68)
- Formalna podporni oseba
 - Socialna delavka v domu za stare ljudi (D57)

4. REZULTATI

V tem poglavju predstavljam rezultate raziskave, ki sem jih pridobila s pomočjo kvalitativne analize intervjujev s svojci oziroma sorodniki starega človeka, ki je bil v procesu priprave in vstopa v dom za stare ljudi v letu 2022 ali v letu 2023 na območju Republike Slovenije. Zaradi preglednosti sem se odločila rezultate predstaviti po temah in podtemah, ki sem jih oblikovala med procesom odprtega kodiranja, pri čemer nekatere rezultate smiselno podkrepim z izjavami sodelujočih.

4.1. Priprava svojcev na odhod starega človeka v institucionalno varstvo

V okviru teme priprave svojcev na odhod starega človeka v institucionalno varstvo sem v intervjujih s svojci oziroma sorodniki raziskovala proces njihove priprave na selitev starega človeka v institucionalno varstvo. Zanimalo me je, s kakšnimi občutki se svojci ob misli na odhod družinskega člana v dom za stare soočajo ter na kakšne težave so v procesu priprave na to naleteli.

4.1.1. Postopek priprave

Na podlagi pridobljenih podatkov iz intervjujev lahko razberem, da je priprava svojcev na odhod starega družinskega člana v institucionalno varstvo potekala skozi tri različne faze. V prvi fazi so se svojci na odhod družinskega člana v dom za stare ljudi pripravili preko dogovora s socialno službo, večina pa se je o možnosti za namestitev starega človeka v institucionalno varstvo pogovorila v krogu družine (E1: *»Že pred samo odločitvijo za namestitev mame v dom za stare ljudi smo imeli pomoč na domu, a kmalu to ni zadostovalo vsem potrebam mame, zato smo se pogovorili in odločili za namestitev v domu za stare ljudi.«*). Nekateri so v prvi fazi priprave omenjali zavedanje o slabšanju zdravstvenega stanja starega človeka ter s tem povezano stopnjevanje strahu v primeru ponovnega poslabšanja. Spet drugi pa so omenjali proces seznanitve s postopkom sprejema starega človeka v dom za stare ljudi (H1: *»Najprej sem si malo prebrala, kako sploh poteka sprejem v dom, kaj vse potrebujemo.«*).

Intervjuvani v drugi fazi priprave v ospredje postavljajo pogovor z družinskim članom o namestitvi (I2: *»Tako je sama že pred petimi leti oddala prošnjo v dom. Pred štirimi meseci pa je nastopil ta trenutek, ko sama ni zmogla poskrbeti zase, zato sem se z njo pogovorila o tem, da je mogoče sedaj čas za odhod v dom.«*), bivanju in možnostih vključevanja v domske aktivnosti ter o sostanovalcih. Kot pomembne prvine v drugi fazi priprave omenjajo zavedanje bližine doma za stare ljudi, iskanje ustreznega doma, obisk le-tega in navsezadnje tudi ogled sobe skupaj s starim človekom (D3: *»... kjer smo si skupaj z mamo ogledale sobo in dom.«*). Svojci omenjajo tudi pomembnost prvega pogovora s socialno delavko v domu za stare ljudi

(D3: *»... ter opravile prvi pogovor s socialno delavko, ki je zaposlena v institucionalnem varstvu.«*) in dokončnega dogovora s starim človekom o dejanski namestitvi v dom za stare ljudi, na podlagi česar se odločijo vložiti prošnjo za sprejem. Kot pomemben segment priprave svojci izpostavijo tudi čas, ki pripomore k postopni predelavi odločitve o namestitvi družinskega člana v dom za stare ljudi.

V tretji fazi priprave so nekateri svojci ponovno izpostavili pogovor s starim človekom o življenju v institucionalnem varstvu, spet drugi pa so omenjali celo potrebo po preverjanju oskrbe v izbranem domu. Svojci so kot pomemben element priprave v tej fazi izpostavili poizvedbo o njihovih nalogah v postopku sprejema starega človeka (E4: *»... in za kaj vse mora svojec poskrbeti v procesu namestitve.«*). Nekateri intervjuvani so se s starim človekom dogovorili o možnosti začasne namestitve (F7: *»Z njim smo se dogovorili, da gre v dom na »probo« za dva meseca ...«*) in morebitni stalni namestitvi po preteku poskusne dobe (F8: *»... in če mu bo všeč, bo tam ostal.«*). Zatem so kot pomemben dejavnik v procesu priprave na odhod starega človeka v institucionalno varstvo svojci izpostavili tudi čas kot dejavnik sprijaznjenja in pojav sočasnega zavedanja, da je namestitev v dom za stare ljudi za družinskega člana najboljša možna rešitev (C4: *»Na koncu pa je s pomiritvijo prišlo tudi zavedanje, da je to za dedka najboljša rešitev, saj sam ni več mogel živeti.«*). V tretji fazi priprave so intervjuvanci velik pomen pripisovali nudenju spodbude tako samemu sebi kot tudi staremu človeku. Na koncu pa so nekateri omenili še dokončno sprijaznjenje z odločitvijo o namestitvi v dom za stare ljudi (J6: *»Na koncu pa lahko rečem, da sem se glede na okoliščine in zdravstveno stanje dedka sprijaznila z odločitvijo o namestitvi v dom za stare.«*).

4.1.2. Občutki ob pripravi

Svojci so se v procesu priprave na odhod starega človeka v institucionalno varstvo soočali z različnimi občutki, pri čemer so prevladovala predvsem negativna občutja. Večina jih je ob misli na selitev družinskega člana v dom za stare doživljala občutke žalosti, negotovosti in zmedenosti, zaradi česar so v ospredje prihajali pretežno neprijetni občutki (I5: *»Občutki so bili daleč od prijetnih, ampak ni bilo druge.«*). Slednji pa so pri nekaterih svojcih prerasli v težje občutke (H6: *»Ob misli na to, da bom mamó dala v dom za stare, mi je bilo pri srcu hudo in težko.«*), občutke krivde (G13: *»Prav tako lahko rečem, da se je v meni ob sami misli na selitev pojavil občutek krivde v smislu: Sedaj mora mama v dom, ker mi ne zmoremo poskrbeti zanjo.«*) in zaskrbljenosti. Omenjali so celo občutek, da so staremu človeku vzeli pravico, da biva doma, in s tem povezan občutek nemoči ter skrbi pred odzivom starega človeka na nov dom (J13: *»Skrbelo me je, kako se bo dedek odzval na novo okolje bivanja.«*). Ob misli na selitev starega

družinskega člana v nov dom pa so se svojci soočali tudi z različnimi strahovi, med katerimi sta prevladovala strah pred napačno odločitvijo o namestitvi družinskega člana v dom za stare ljudi (C12: *»Vse to je tudi nas na nek način bremenilo do te mere, da smo razmišljali o tem, ali smo se pravilno skupaj odločili ali ne.«*) in strah pred nesprejemanjem novega okolja bivanja starega človeka (A6: *»Strah me je bilo, kako bo nona sprejela novo okolje bivanja.«*). Poleg tega so sodelujoče ob misli na selitev spremljali strahovi v povezavi z odklonilnim vedenjem družinskega člana v novem domu, morebitnim nerazumevanjem starega človeka s potencialnim sostanovalcem ter posledično odsotnostjo navezovanja stika z ostalimi sostanovalci (C11: *»... ter ali bo uspel navezati stik s kom.«*). Svojci, udeleženi v raziskavi, opozarjajo tudi na strah pred pomanjkanjem podpore zaposlenih in strah pred morebitnim nelagodjem družinskega člana v novem domu ter s tem povezan strah pred slabim psihičnim (B9: *»... da se bo psihično slabo počutila.«*) kot tudi fizičnim počutjem (G12: *»in ali bo morebiti to vplivalo na poslabšanje njenega zdravstvenega stanja.«*). Navsezadnje pa so svojci ob misli na selitev starega človeka v dom za stare izrazili strah pred splošnim nezadovoljstvom družinskega člana (J9: *»... občutila sem strah, da dedek tam ne bo zadovoljen.«*).

Kljub temu da so se svojci ob sami misli na selitev družinskega člana v institucionalno varstvo soočali s pretežno negativni občutki, so nekateri izpostavili tudi pozitivne občutke, ki so jih spremljali na poti sprejemanja odločitve o namestitvi. Omenjajo predvsem občutke zadovoljstva (D10: *»Na drugi strani pa me je spremljal občutek zadovoljstva, saj sem se zavedala, da bo zanj dobro poskrbljeno.«*) in razbremenjenosti (C7: *»... in razbremenjen, saj sem vedel, da bo zanj dobro poskrbljeno.«*) ter olajšanja (I7: *»... hkrati pa sem začutila olajšanje, saj bo v domu zanj boljše poskrbljeno, kot je bilo v teh zadnjih mesecih, ko je bila doma pretežno sama.«*). Pri nekaterih svojcih pa se je v procesu priprave na odhod starega človeka v institucionalno varstvo pojavilo tudi zavedanje, da bo imel družinski član v novem domu veliko družbe (H12: *»... kajti vedela sem, da bo imela mama tam družbo in ne bo sama,«*) ter da bo zanj dobro poskrbljeno, zaradi česar so poročali o občutkih veselja (H11: *»... in bila sem vesela,«*).

4.1.3. Težave ob pripravi

Sodelujoči v raziskavi so v procesu priprave na odhod starega človeka v institucionalno varstvo poudarili tako zunanje dejavnike kot tudi dejavnike znotraj družine, ki so vplivali na pojav različnih težav ob sprejemanju odločitve o namestitvi. V sklopu zunanjih dejavnikov so svojci navajali predvsem problem zasedenosti domov za stare ljudi (C8: *»Največja težava je bila zagotovo ta, da smo na prosto mesto v domu za stare čakali dalj časa.«*), nekateri pa so

izpostavili problem izgubljene vloge za sprejem s strani socialne službe (I8: *»Naleteli smo na težave pri iskanju vložene dokumentacije izpred petih let. Socialna delavka v domu jih ni našla, zato nam je na pomoč priskočila medicinska sestra iz bolnišnice, ki nam je takrat pomagala pri vlaganju prošnje za domsko oskrbo. Tako je bila tašča potem sprejeta v roku dveh mesecev.«*). Več težav so svojcem povzročali dejavniki znotraj družine, med katerimi so svojci navajali dvom o namestitvi starega človeka v institucionalno varstvo in obremenjenost ob ponovnem razlaganju odločitve (G16: *»... zaradi česar mi je bilo velikokrat težko, saj sem ji morala vedno znova razlagat o odločitvi za namestitev, zaradi česar pa je bilo tudi meni izredno hudo.«*). Poleg tega pa so se pri več sodelujočih pojavljale težave pri razumevanju odločitve o namestitvi s strani starega človeka. Svojci so v povezavi s tem omenjali strahove starega človeka (F17: *»In njegov strah, kaj se bo zgodilo s stanovanjem, prepričan je namreč bil, da je v njegovi lasti, vendar je imel najemniško stanovanje, vsak dan znova smo imeli enake pogovore.«*), predsodke glede bivanja v domu za stare ljudi in s tem povezan odpor do odhoda v institucionalno varstvo (E10: *»Mama je bila sprva proti namestitvi v dom, torej bi lahko rekel, da je bila odklonilna, in tu so se pojavljale težave.«*). Prav tako so svojci kot težavo v procesu priprave na odhod izpostavili še nerazumevanje starega človeka, zakaj mora v dom za stare (D13: *»Prav tako je bilo potrebno mami razložiti in ji pomagati razumeti, da je potrebna oskrbe, katere ji doma ne moremo nuditi in bo v domu zagotovljena, saj ni razumela, zakaj mora v dom. Tako so se tu pojavljale težave pri obrazložitvi razlogov, zakaj mora mama v dom.«*) in sprotno pozabljanje družinskega člana o dogovoru za namestitev v institucionalno varstvo (G16: *»... zaradi česar mi je bilo velikokrat težko, saj sem ji morala vedno znova razlagat o odločitvi za namestitev, zaradi česar pa je bilo tudi meni izredno hudo.«*).

4.2. Prilagajanje svojcev na odhod starega človeka v institucionalno varstvo

V okviru procesa prilagajanja svojcev na odhod starega človeka v institucionalno varstvo sem raziskovala doživljanje njihove vloge pred sprejemom in po njem. Prav tako me je zanimala vrsta podpore, ki so jo svojci zagotavljali staremu človeku ob odhodu v nov dom, in kakšni občutki so jih ob tem spremljali. Raziskovala sem pojav morebitne razlike med prvotnimi občutki, ko so domsko oskrbo svojci resnično potrebovali, in občutki, ki so se pri svojcih pojavili ob samem odhodu starega družinskega člana v dom. Zanimal pa me je tudi sam proces prilagajanja svojcev na nov dom starega človeka in ali so ob tem potrebovali posebno podporo ter kakšna čustva so občutili ob prvem obisku družinskega člana v domu za stare ljudi.

4.2.1. Doživljanje vloge svojca v procesu odhoda starega človeka

Svojci, sodelujoči v raziskavi, so svojo vlogo v procesu odhoda družinskega člana v institucionalno varstvo najprej opredelili znotraj dveh časovnih obdobj, in sicer obdobja pred sprejemom in po njem.

Pred sprejemom starega človeka v institucionalno varstvo so intervjuvani svojo vlogo doživljali kot pomoč staremu človeku pri temeljnih življenjskih aktivnostih. Omenjali so skrb za prevzemanje zdravil in za izvajanje nadzora nad jemanjem le-teh. Prav tako so nudili pomoč pri kuhanju ter možnost skupnih kosil oziroma dostave kosila na dom. Poleg tega so sebe dojemali kot osebo, ki družinskega člana spremlja po nakupih (J18: *»Pred sprejemom sem dedka, dokler je bil še gibalno aktiven, spremljala v trgovino.«*) in k zdravniku ter kot osebo, ki staremu človeku pomaga pri menjavi inkontinenčnih pripomočkov (H18: *»... previjala, saj sta ji uhajala tako urin kot tudi blato.«*). Intervjuvanci so svojo vlogo prav tako povezovali z vlogo nudenja različnih vrst pomoči. Večina je izpostavila pomoč pri vsakodnevnih opravilih (A11: *»Svojo vlogo, ko je bila nona še doma, sem doživljal drugače kot potem, ko je odšla v DSO. Prej sem svojo vlogo doživljal na način, da ji pomagam pri vsakodnevnih opravilih, če česa sama ne zmore.«*) in tuširanju, nekateri so temu dodali še pomoč pri pospravljanju in urejanju dokumentacije za sprejem (G22: *»... in poskrbela, da so bili vsi dokumenti, ki so bili potrebni za postopek sprejema, pravilno izpolnjeni.«*) ter pomoč pri pripravi nujnih potrebščin pri odhodu v dom za stare ljudi.

Svojci v procesu odhoda starega človeka v institucionalno varstvo niso omenjali samo vloge negovalcev, ampak tudi emocionalno oziroma čustveno vlogo, pri čemer so sebe doživljali kot zagovornika in podpornika (D14: *»Svojo vlogo pred odhodom mame v dom sem doživljala kot podporno vlogo ...«*) ter se opisovali kot osebo, ki staremu človeku nudi možnost pogovora in druženja v primeru, da izrazi željo po tem. Tik pred sprejemom pa so svojci svojo vlogo povezovali s spodbujanjem starega človeka, da bo vse v redu (B12: *»Odločitev o odhodu mame v DSO je bila težka, še težji je bil proces sprejemanja te odločitve, zato je bila moja podpora ključnega pomena. Podpirala sem jo v smislu, da bo vse v redu.«*) in družinskemu članu dom predstavljali v najboljši možni luči z namenom zmanjševanja strahu. Nekateri pa so svojo vlogo opredeljevali tudi kot vlogo spremljevalca starega človeka na dan sprejema.

Po sprejemu starega človeka v institucionalno varstvo pa so svojci prevzeli predvsem emocionalno oziroma čustveno vlogo v obliki različnih spodbud, med katerimi so omenjali predvsem spodbudo starega človeka k druženju in spoznavanju novih ljudi (A16: *»Bodril sem jo na način, da bo tam spoznala nove ljudi ...«*) ter spodbudo, da se udeleži aktivnosti,

organiziranih v domu za stare ljudi. Večina intervjuvancev je po odhodu družinskega člana v institucionalno varstvo prevzela vlogo obiskovalca (E14: *»Moja vloga po odhodu v dom pa se je spremenila na način, da sem postal obiskovalec.«*), ki staremu človeku ob obisku nudi možnost pogovora in čustveno podporo. Nekateri sodelujoči v raziskavi so svojo vlogo po sprejemu povezovali s prinašanjem priboljškov staremu človeku in s spremljanjem na sprehodih, spet drugi pa so omenjali pomoč pri urejanju stvari okrog najemniškega stanovanja, v katerem je star človek pred prihodom v dom za stare ljudi živel. Za večino svojcev je bila vloga prevzemanja skrbi za starega človeka ob vikendih ključnega pomena (G26: *»Skoraj vsako nedeljo in za praznike jo vzamem k sebi domov na kosilo.«*), nekateri pa so po sprejemu vloge skrbi za starega človeka v celoti prepustili zaposlenim v okviru institucionalnega varstva.

V povezavi z doživljanjem vloge v procesu odhoda starega človeka v dom za stare ljudi so svojci omenjali različne vrste podpore. Nekateri sodelujoči so družinskemu članu že pred samim sprejemom okrasili sobo, se z njim pogovorili o prihajajoči spremembi kraja bivanja z namenom zmanjševanja strahu in poskrbeli za nakup primernih oblačil (H31: *»... prav tako pa sem ji tudi nakupila nove spalne srajce, spodnjice, nogavice in trenerke, zato da ji bo udobno v novem domu.«*) ter pomagali pri pripravi oblačil in pripomočkov pred odhodom. Prav tako so staremu človeku podporo nudili na način zagotavljanja informacij o bivanju v domu za stare ljudi, ga poskušali pomiriti (C19: *»... ga pomiriti na način, da bo v domu tudi lepo, saj pozna tudi nekaj zaposlenih tam, ki bodo lepo poskrbeli zanj.«*) ter spodbuditi k temu, da ostane pozitivno naravnani (E17: *»Podprl sem jo na način, da sem jo spodbujal in ji govoril, da bo vse v redu, da se bo v domu znašla.«*). Večina svojcev je poleg omenjenega staremu človeku dajala tudi razne obljube, pri čemur je prevladovala obljuba po obiskovanju, spet drugi pa so staremu človeku zagotavljali to, da bodo po njegovem odhodu ohranjali stike in mu bodo na voljo, če bo to potreboval. Ob samem sprejemu pa so sodelujoči v raziskavi svojo podporo povezovali že s samo prisotnostjo ob sprejemu starega človeka (I19: *»Podprla sem jo tudi s tem, da sem bila poleg nje, ko je odšla v dom za stare.«*), nudenjem pogovora, nekateri pa so omenjali še podporo s strani zaposlene v domu za stare ljudi (F25: *»Lažje je bilo tudi zato, ker moja hčerka dela v domu, v katerem biva, prve tedne ga je šla pogledat večkrat na dan.«*).

4.2.2. Občutki ob odhodu starega človeka v dom

Ob samem odhodu starega družinskega člana v institucionalno varstvo so svojci, sodelujoči v raziskavi, prepoznali številne negativne kot tudi pozitivne občutke.

Izmed negativnih občutkov so intervjuvanci navedli občutek dvoma (D29: *»... kaj pa, če smo se narobe odločili ...«*) in s tem povezana občutka razdvojenosti ter negotovosti. Zato je odhod

starega človeka od doma svojcem prinašal neprijetne in težke občutke (F28: *»... hkrati ti je težko, ker veš, da zapušča svoj dom.«*) ter občutke zaskrbljenosti in žalosti (B26: *»Zavedala sem se, da je odhod v dom nuja, tega se je zavedala tudi mama in je sama izrazila željo, da gre, a kljub temu sem bila žalostna.«*). Pri nekaterih sodelujočih so se pojavljali tudi očitki (J36: *»... in na nek način sem tako sebi kot tudi svojim staršem očitala, zakaj nismo poskusili še česa drugega.«*) in občutki krivde ter občutek svojcev, da starega človeka prepuščajo v skrb neznancem. Ob odhodu starega človeka v institucionalno varstvo svojci omenjajo celo paleto različnih strahov, med katerimi so izpostavili strah pred poslabšanjem zdravstvenega stanja starega človeka, strah pred splošnim slabim počutjem družinskega člana in strah pred neuspelo prilagoditvijo slednjega ter strah pred morebitno zgolj navideznim strinjanjem starega človeka z namestitvijo v dom za stare ljudi (J34: *»Strah me je bilo, da se dedek globoko v sebi ne strinja s to odločitvijo, čeprav se je sam odločil za to, ko je videl, da ne zmore več samostojno živeti.«*).

Kljub prevladujočim negativnim občutkom pa so nekateri izmed svojcev uspeli na odhod starega človeka v institucionalno varstvo pogledati tudi s pozitivne strani. Sodelujoči so izpostavili občutek olajšanja (B27: *»Vedela sem, da druge izbire ni, in sem jo podprla. Takrat se mi je odvalil kamen od srca.«*) in s tem povezan občutek razbremenjenosti ter umirjenost v smislu, da bo za starega človeka v novem domu dobro poskrbljeno. Posledično so nekateri omenjali tudi občutek zadovoljstva in zavedanja o pravi odločitvi.

4.2.3. Razlika med prvotnimi občutki in občutki ob samem odhodu

Vsi svojci, sodelujoči v raziskavi, poročajo o pojavu razlike med prvotnimi občutki, torej občutki, ki so se pojavili, ko so domsko oskrbo za družinskega člana resnično potrebovali, in občutki, ki so nastali ob samem odhodu starega človeka v institucionalno varstvo. V začetni fazi dogovarjanja in čakanja na prosto mesto so intervjuvani najprej omenjali občutek upanja in želje po prostem mestu v domu za stare ljudi (J39: *»Želeli smo si domske oskrbe, saj dedku nismo zmogli nuditi pomoči pri vseh aktivnostih.«*). Ob sprostitvi mesta v institucionalnem varstvu so svojci začutili predvsem olajšanje in razbremenitev (D33: *»... ter razbremenitev v smislu, da bo zanjo dobro poskrbljeno tako z vidika zdravstvene oskrbe kot tudi z vidika socialnih stikov.«*), pri nekaterih so temu sledili občutki veselja, sreče in zadovoljstva ter na koncu tudi zavedanje, da bo za starega človeka v novem domu resnično dobro poskrbljeno (G33: *»Razlika je bila očitna. Pred odhodom mame v dom, torej v fazi dogovarjanja, sprejemanja odločitev, sem na to spremembo gledala predvsem razumsko z zavedanjem, da bo za mamo v domu dobro poskrbljeno.«*), spet druge pa je že takrat spremljal občutek krivde.

Ob dejanskem odhodu starega človeka v dom za stare ljudi pa so se svojci soočali s pretežno negativnimi občutki. Sprva so poročali o pojavu občutka negotovosti, saj niso vedeli, kako se bo družinski član na spremembo okolja bivanja odzval, s čimer so povezani tudi večkrat omenjeni občutki dvoma (B32: *»Spet dvomi – a res ne bi šlo drugače, a je to res edina rešitev?«*) in samospraševanja o drugih možnostih ter procesu izvedbe namestitve (F33: *»Takoј zatem pa sem se že spraševal, kako bomo izvedli ta proces selitve.«*). Nekateri so ob tem čutili stres (B31: *»Dan, ko pa sem mamο pripeljala v DSO, zavedajoč se, da je ne bo več domov, pa je bil seveda težek, zelo težek in zame osebno stresen.«*) in cmok v grlu, na splošno jim je bilo izredno težko. Mnogi so ob dejanskem odhodu starega človeka poročali o pojavu občutka žalosti, razočaranja in krivde (D36: *»... in nekakšen občutek krivde v smislu, kako lahko to delam svoji mami, ali pa ne bi mogla poskrbeti zanjo, saj je ona zame skrbela, ko sem bila majhna.«*) ter strahu pred slabim počutjem družinskega člana in s tem povezanim poslabšanjem zdravstvenega stanja starega človeka.

4.2.4. Opis procesa prilagajanja na nov dom starega človeka

Svojci oziroma sorodniki, ki so bili udeleženi v raziskavi, so v povezavi z opisom procesa prilagajanja na nov dom družinskega člana sprva podajali različne opredelitve na časovni in vsebinski ravni. V sklopu časovne ravni so nekateri intervjuvanci proces prilagajanja opredeljevali kot hitro prilagoditev na spremembo, spet drugi so prilagajanje opisali kot postopen proces, večina pa jih je menila, da je sprememba bivanja družinskega člana od njih zahtevala več časa, zato so proces prilagajanja ocenili kot dolgotrajen (A34: *»Proces prilagajanja je trajal kar dolgo. Več mesecev sem rabil, da sem se navadil, da nona ne prebiva več doma, ampak z vsakokratnim obiskom mi je bilo lažje«*). Na vsebinski ravni so nekateri svojci proces prilagajanja opisovali kot umirjen proces (E29: *»... ampak brez večjih pretresov.«*), spet drugi pa so prilagajanje doživljali kot čustveno izjemno obremenjujoč in težek proces (C35: *»Na začetku sem velikokrat pozabil, da starega očeta ni več doma, da je njegovo stanovanje prazno. Večkrat sem avtomatsko potrkal na njegova vrata in se šele kasneje spomnil, da ga ni več doma. Takrat mi je bilo zelo težko.«*).

Intervjuvani svojci so se s procesom prilagajanja soočali na različne načine in z uporabo različnih tehnik. Nekateri so kot način prilagoditve poudarili spodbudo med družinskimi člani (B37: *»Novo okolje, novi obrazi in bolezen so bili za mamο precejšen zalogaj. Druga drugo sva bodrili, ker sva vedeli, da drugega izhoda ni.«*), drugi so omenjali pomembnost podpore domačih, večina pa je kot najpogostejši in najbolj uspešen način pri prilagajanju na spremembo bivališča starega človeka izpostavila pomen obiskov (C36: *»Z vsakokratnim obiskom v domu*

in spoznanjem, da mu je tam dobro in da je zanj dobro poskrbljeno, mi je postajalo vedno lažje. Tako se danes brez problema odpravljam na obiske k njemu.»). Poleg tega so sodelujoči v procesu prilagajanja na nov dom družinskega člana veliko težo pripisovali tudi samemu pogovoru z zaposlenimi v institucionalnem varstvu, pri čemur so omenjali predvsem pogovor s socialno delavko in glavno medicinsko sestro.

Svojci, ki so sodelovali v raziskavi, so spregovorili tudi o tem, ali so v procesu prilagajanja na nov dom družinskega člana potrebovali posebno podporo, kdo jim je ob težkih trenutkih uspelo zagotoviti in kakšne vrste podpore so bili ob tem deležni. Nekateri sodelujoči menijo, da so posebno podporo v procesu prilagajanja na nov dom starega človeka potrebovali, večina pa potrebe po posebni podpori ni zaznala. Svojci so bili v procesu namestitve starega človeka v institucionalno varstvo deležni predvsem neformalne podpore s strani družinskih članov (partnerja – moža, žene, fanta) otrok in samega starega človeka, ki je odhajal od doma, nekateri pa so omenjali tudi formalno podporo s strani zaposlenih v domu za stare ljudi.

Kljub temu da večina svojcev potrebe po posebni podpori ni izrazila, so v nadaljevanju poročali o različnih vrstah prejete podpore. Nekateri intervjuvanci so že ob samem strinjanju in razumevanju starega človeka okrog odločitve o namestitvi v institucionalno varstvo občutili določeno mero podpore (H50: *»S tem mi je dala vedeti, da smo se skupaj prav odločili in da se ona s to odločitvijo resnično strinja tudi sama, zaradi česar sem bila pomirjena.»*), spet drugi so omenjali podporo v obliki strinjanja med družinskimi člani (E35: *»Kljub temu da je bilo težko dati mamo v dom, je to odločitev olajšalo to, da so bili tudi vsi ostali bližnji istega mnenja.»*), večina pa je kot najučinkovitejše sredstvo podpore omenjala pogovor, natančneje takega, ki osvetli, da je za starega človeka v novem domu dobro poskrbljeno (J51: *»S staršema sem se veliko pogovarjala, poskušala sta mi vedno lepo objasniti, zakaj bo za dedka tam boljše, zaradi česar mi je bilo potem lažje, bila sem pomirjena.»*). Poleg omenjenega so svojci kot pomembno vrsto podpore navajali razumevanje družinskih članov o postopnem prilagajanju svojca na nov dom (B40: *»Potrebovala sem čas, da se privadim na to, da mama stanuje v domu za stare ljudi.»*) in razumevanje potrebe po zasebnem prostoru za razmislek, če so le-tega potrebovali.

S strani domačih so bili sodelujoči deležni lepih in spodbudnih besed (H46: *»... namenjala sta mi besede v smislu, da sem za mamo lepo poskrbela v tem časovnem obdobju, ko sem živela pri njej, zaradi česar mi je bilo lažje.»*) ter vzajemne pomoči (I3: *»Enkrat je šel en, drugič drug na obisk v dom ...»*), nekateri pa so izpostavili tudi pomoč zaposlenih, ki so jim nudili informacije o stanju družinskega člana v domu, zaradi česar so občutili olajšanje.

4.2.5. Opis čustev ob prvem obisku starega človeka

Svojci so se ob prvem obisku družinskega člana v institucionalnem varstvu, zavedajoč se, da je to njegov nov dom, sprva soočali z malce manj spodbudnimi občutki, ki pa so sčasoma prerasli v pozitivnejša občutja. Na začetku so poročali o neprijetnih občutkih (E38: *»Ker mama sprva nikakor ni želela sprejeti tega, da gre v dom, so bili prvi obisku manj prijetni.«*), nekateri so bili ob prvem obisku nestrpni in živčni ter negotovi, spet drugi pa so ob prvem obisku občutili odpor (J54: *»Sprva mi je bilo prag doma za stare težko prestopiti.«*) in spremljal jih je občutek krivde. Nekateri so ob prvem obisku omenjali tudi občutek strahu v povezavi z željo starega človeka po vrnitvi v domače okolje bivanja in strah, da bi bil družinski član v novem domu nezadovoljen. Poleg tega je nekatere svojce ob prvem obisku spremljal čuden občutek, medtem ko so drugi obisk družinskega člana doživljali kot eno samo upanje (B45: *»Prvi obisk je bil eno samo upanje – upanje, da bo mama zadovoljna.«*)

Večina svojcev, sodelujočih v raziskavi, pa je ob opažanju, da je za starega človeka dobro poskrbljeno, občutila veselje. Omenjali so občutke pomirjenosti (C45: *»Ko pa sem ga zagledal in govoril z njim, pri čemer mi je povedal, da se v domu dobro počuti, sem bil pomirjen.«*), olajšanja in zadovoljstva (D47: *»... ampak je ta občutek ob vstopu v mamino sobo in opažanju, da se smeje, odveč. Takrat sem bila zadovoljna.«*), kar je prispevalo k novemu pogledu svojcev, ki so dom za stare ljudi začeli dojemati kot pravi dom starega človeka.

4.3. Stiske in izzivi svojcev ob namestitvi starega človeka v institucionalno varstvo

V tem sklopu sem raziskovala, s kakšnimi izzivi in stiskami se svojci ob odhodu družinskega člana v dom za stare ljudi soočajo. Zanimalo me je, kako se z njimi spopadajo in kakšne strategije so jim pri tem v pomoč ter kdo jim je bil v podporo, ko so pomoč potrebovali.

4.3.1. Opredelitev in pojav ter vrsta stisk in izzivov

Svojci, sodelujoči v raziskavi, so se med procesom odločanja o namestitvi starega človeka v institucionalno varstvo soočali z različnimi izzivi in stiskami. Slednje so se pojavile ob samem odhodu družinskega člana v dom za stare ljudi, pri čemer je njihova intenzivnost in resnost med sodelujočimi svojci variirala.

Več kot polovica svojcev o hujših stiskah in izzivih ni poročala, medtem ko so preostali v procesu sprejema družinskega člana v institucionalno varstvo stiske zaznali. Za sodelujoče je bil pogovor o življenju starega človeka v novem domu sprva zelo boleča tema (C50: *»Pri sebi sem opazil tudi to, da sem se takoj po namestitvi starega očeta v dom o tej temi zelo težko pogovarjal.«*), o kateri so zelo težko spregovorili ter se posledično zaradi tega tudi večkrat

umaknili vase. V intervjujih so izpostavili stisko negotovosti, žalosti in razočaranja, da je do odločitve za namestitev starega človeka sploh prišlo. Več kot polovica sodelujočih pa se je soočala tudi z občutki krivde, ki jih je prinesla odločitev o namestitvi družinskega člana v dom za stare ljudi. Prav tako se je po odhodu starega človeka v institucionalno varstvo večina svojcev soočala s praznino v hiši (A43: *»Kot stisko lahko izpostavim to, da sem se več mesecev po odhodu soočal z občutkom, da v hiši nekaj manjka. Nono sem pogrešal, pogrešal sem najine klepete ob kavi.«*), spremljali so jih tesnobni občutki (C49: *»Poleg tega sem bil na začetku malce tesnoben, saj nisem vedel, kaj pričakovati, kakšen bo njegov odziv na novo okolje.«*) in izčrpanost ter strah pred tem, da bi si star človek želel nazaj domov. Poleg že omenjenih stisk pa so se svojci, sodelujoči v raziskavi, spopadali še z različnimi skrbmi, med katerimi je prevladovala skrb pred tem, kako se bo družinski član znašel v novem domu, in s tem povezana skrb pred odzivom starega človeka na spremembo (J60: *»Skrbelo me je, kako bo dedek to spremembo sprejemal, kako se bo ujel v nov ritem ...«*). Skrbelo jih je tudi to, ali bo družinski član v institucionalnem varstvu prejemal ustrezno oskrbo, ali bo uspel navezati stik s sostanovalci in ali se bo z njimi razumel. Posledično se je pojavljala skrb pred morebitno odsotnostjo vključevanja starega človeka v domske aktivnosti in nesprejemanjem novega okolja bivanja. Vse to je nekatere izmed intervjuvanih svojcev bremenilo do te mere, da se je pojavila tudi skrb pred životarjenjem družinskega člana in morebitnim poslabšanjem njegovega zdravstvenega stanja (B53: *»Pojavila se je stiska v obliki spraševanja in skrbi v smislu, če bo sprememba bivališča negativno vplivala na njeno bolezen ali pa če jo bo celo pospešila.«*).

4.3.2. Način oziroma strategija reševanja stisk in izzivov

Glede na raznolikost zgoraj omenjenih stisk in izzivov so bile tudi strategije oziroma načini reševanja stiske pri sodelujočih različni, ponekod pa celo isti. Svojci, ki so sodelovali v raziskavi, so negotovost sprva reševali bodisi na način prebiranja literature, povezane s procesom prilagajanja na življenje v domu za stare ljudi, bodisi na način spodbude samim sebi. Analiza pridobljenih podatkov pa je pokazala, da večina intervjuvancev stisko rešuje z večkratnimi obiski starega človeka v institucionalnem varstvu (I46: *»... prav tako mi je bilo tako meni kot tudi mojemu možu z vsakokratnim obiskom tašče v domu za stare lažje, saj sva se tudi midva s tem privajala na spremembo.«*), kar prispeva k zmanjševanju občutkov krivde in žalosti (J66: *»Prav tako so večkratni obiski prispevali k postopnemu zmanjševanju občutka krivde in žalosti.«*). Svojci so se skušali ob pojavu kakršne koli stiske ali izziva največkrat pogovoriti, pri čemur so vsi sodelujoči v raziskavi, z izjemo enega, pogovor z družino izpostavili kot enega izmed ključnih načinov reševanja stiske, ki jo povzročil odhod

družinskega člana v dom za stare ljudi (C53: *»Po določenem obdobju smo se z družino tudi več pogovarjali o tej temi in takrat mi je postalo lažje, saj sem preko pogovora povedal svoja občutja.«*). Poleg tega jim je izhod iz stiske predstavljal neposredni pogovor z družinskim članom, ki je odšel v institucionalno varstvo, saj so ob pogovoru z njim dobili moč in zagon, zaradi česar so se počutili veliko boljše. V primeru, ko starega človeka niso uspeli obiskati, pa so stike ohranjali s telefonskim pogovorom. Kot pomembno strategijo reševanja stisk in izzivov so svojci prepoznali tudi povezovanje z institucijo doma za stare ljudi in njenimi zaposlenimi, saj so jih informacije o stanju družinskega člana in opažanja, da je zanj v novem domu dobro poskrbljeno, pomirjala (E46: *»Stiske sem reševal tako, da sem se poskušal čim več informirati o maminem zdravstvenem stanju v domu ter njenem počutju, saj sem se ob vsakokratni informaciji, da je v redu, počutil manj obremenjenega.«*). Kljub temu da so intervjuvani pri soočanju s stiskami in izzivi uporabljali več različnih strategij, načinov, metod in tehnik, so nekateri še vedno potrebovali čas z namenom, da spremembo pri sebi predelajo in se nanjo postopoma navadijo (H61: *»Čas je pozdravil vse stiske in skrbi.«*).

4.3.3. Podporna oseba pri reševanju stisk in izzivov

Svojci so na vprašanje o tem, kdo jim je v primeru stisk in izzivov priskočil v pomoč, omenjali predvsem osebe iz neformalne socialne mreže, ki so jim ob težkih trenutkih stale ob strani. Največkrat so jim bili v pomoč in oporo prav družinski člani, starši, brat, sestra, partner – mož, žena ali fant ter hčerke in otroci, nekateri so omenjali pomoč s strani starega človeka, spet drugi pa so poročali o tem, da so bili sami sebi največja opora.

Poleg neformalne pomoči in podpore, ki jo je prejela večina intervjuvanih svojcev, je eden omenil tudi prejeto formalno pomoč in podporo s strani socialne delavke, zaposlene v okviru institucionalnega varstva (D57: *»... in socialna delavka v domu, ki nam je bila ob morebitnih vprašanjih vedno na razpolago.«*).

4.4. Pomoč in podpora v okviru institucionalnega varstva

V sklopu teme pomoči in podpore v okviru institucionalnega varstva sem raziskovala načine izkazovanja pomoči in podpore socialne službe ob sprejemu ter kasneje. Prav tako me je zanimalo, v kakšni obliki poteka sodelovanje med svojci in socialno službo ter ocena prednosti in slabosti sodelovanja. Poleg tega sem raziskovala tudi pomanjkljivosti pomoči in podpore v okviru institucionalnega varstva ter iskala možnosti ter predloge za izboljšavo oziroma nadgradnjo prejete pomoči in podpore.

4.4.1. Način izkazovanja pomoči in podpore socialne službe

Svojci so v povezavi z načini izkazovanja pomoči in podpore socialne službe pred sprejemom, ob in po njem poudarjali različne opredelitve le-teh na odnosni in vsebinski ravni.

Nekaj sodelujočih je strokovno pomoč in podporo socialne službe prejelo že pred samim sprejemom starega človeka v institucionalno varstvo. Navajali so predvsem administrativno pomoč in podporo socialne delavke na daljavo, pri čemer so izpostavili informiranje o prostem mestu, pomoč pri urejanju dokumentacije in posredovanje spiska priporočenih oblačil. Komunikacija s socialno službo je po besedah svojcev potekala predvsem preko informacijske tehnologije, bodisi preko telefona bodisi preko elektronske pošte.

Sprejem so nekateri intervjuvanci doživljali kot korekten in lepo izpeljan (A50: *»Ob sprejemu sam nisem bil prisoten. Lahko pa povem, kaj sta mi starša povedala. Starša sta izpostavila, da ju je socialna delavka lepo sprejela.«*), spet drugi pa so ob sprejemu poročali o pojavu odsotnosti pomoči in podpore s strani socialne delavke, zaposlene v domu za stare ljudi (I51: *»S strani socialne delavke ob sprejemu z možem nisva bila deležna nobene posebne pomoči.«*). Na odnosni ravni so nekateri svojci ob sprejemu družinskega člana v dom za stare začutili pripravljenost socialne delavke, da jim pomaga (E54: *»... in povedala, da se vedno lahko za kakršne koli informacije v povezavi z mamo obračamo nanjo.«*), omenjali so tudi prijaznost in spoštljivost ter pomoč pri dopolnjevanju obrazcev, ki so za sprejem potrebni. Prav tako so izkazovanje pomoči in podpore socialne delavke ob sprejemu doživljali preko spoštljivega načina pogovarjanja z družinskim članom, pri čemer so opazili tudi njeno kompetenco izražanja razumevanja okrog prilagajanja starega človeka na nov dom (J76: *»... čutiti je bilo njeno razumevanje, da je dedek ob prihodu v dom malce zmeden, kar je ni zmotilo, ampak ravno obratno, še bolj se je potrudila dedku postopoma vse obrazložiti.«*). Na vsebinski ravni so svojci izkazovanje pomoči in podpore socialne službe doživljali na način povabila v pisarno (C60: *»Pri sprejemu nisem bil prisoten, saj so dedka v dom za stare pospremili starši. Kljub temu pa so mi pripovedovali o postopku sprejema. Socialna delavka jih je pričakala in jih povabila v pisarno, kjer je bila dokumentacija že pripravljena.«*) ter ponujene možnosti pridobivanja informacij in postavljanja dodatnih vprašanj (D62: *»Ustvarjala je prostor za vprašanja ...«*). S strani socialne službe so ob sprejemu zaznavali pomoč in podporo v obliki predajanja informacij na razumljiv in jasn način, pri čemer so največkrat poudarjali pomen informiranja o bivanju, o zaposlenih (A54: *»Prav tako jima je podala informacije o zaposlenih in odgovornih na oddelku, kjer nona prebiva, z namenom hitrejšega pridobivanja informacij.«*) in njihovih kontaktnih številkah (H72: *»Na list papirja mi je napisala pomembne telefonske številke*

zaposlenih, na katere se lahko v primeru vprašanj obrnem.«), o urah obiskov in obrokov ter o pravilih, ki veljajo v domu za stare ljudi. Socialne delavke, zaposlene v institucionalnem varstvu, so svojcem ob sprejemu predstavile dom za stare ljudi in hišni red, kar je polovica vprašanih doživljala kot vrsto pomoči in podpore ob nastali spremembi. Prav tako so nekaterim svojcem socialne delavke ob sprejemu postavljale vprašanja o navadah in rutinah starega človeka, kar so zaznali kot način, na katerega se želijo približati njihovem družinskemu članu in spoznati njegovo življenje pred prihodom v nov dom (F66: *»... dotaknili pa smo se tudi navad in ritualov očeta doma z namenom, da bi se poskušalo le-te tudi v domu v neki meri ohraniti.*«). Večina pa je kot pomemben način izkazovanja pomoči in podpore socialne službe opredelila tudi proces spremljanja do sobe, kjer bo družinski član prebival.

Intervjuvani so tudi po določenem obdobju bivanja družinskega člana v domu za stare ljudi uspeli prepoznati različne načine nudenja pomoči in podpore socialne službe. Na vsebinski ravni so omenjali predvsem nudenje možnosti pogovora (J82: *»Če smo potrebovali pogovor, nam je bila ob obisku dedka vedno pripravljena prisluhniti.*«) in dodatnih vprašanj, če so se jim le-ta zdela potrebna. Kot pomembno lastnost so ocenili odzivnost socialne delavke, ki jim je bila vedno na voljo bodisi preko telefona bodisi preko elektronske pošte. Nekateri svojci omenjajo tudi pomoč in podporo socialne službe pri premestitvi družinskega člana na drugi oddelek v domu ter pomoč pri vzpostavljanju komunikacije s starim človekom v primeru, ko je bila ta otežena (C67: *»Pomagala nam je v situacijah, ko se je staremu očetu pokvaril mobilni telefon. Nesla mu je telefon, da smo se lahko slišali.*«). Socialna delavka je sodelujočim pomagala navezati stik z ostalimi zaposlenimi v institucionalnem varstvu (B71: *»Socialna delavka mi je pomagala tudi v primerih, ko nisem vedela, na katerega od zaposlenih se moram v določeni situaciji obrniti. Torej me je večkrat povezala z drugimi zaposlenimi v domu.*«), pri čemer so nekateri svojci posebej izpostavili pomoč pri vzpostavljanju komunikacije z zdravnikom, zaposlenim v domu za stare ljudi. Večina je omenjala tudi pomoč in podporo socialne službe pri vlaganju dodatka za pomoč in postrežbo, ki staremu človeku ob prihodu v dom za stare pripada, nekateri pa so kot način izkazovanja pomoči in podpore omenjali posredovanje socialne delavke v primeru konfliktnih situacij (D65: *»Kasneje nam je socialna delavka pomagala v primeru konfliktov ali nestrinjanj mame z določenimi stvarmi v domu.*«) Poleg omenjenega je bilo nekaterim svojcem v pomoč in podporo tudi predajanje informacij o zdravstvenem stanju starega človeka in svetovanje socialne delavke, spet drugi pa posebne pomoči in podpore socialne službe na vsebinski ravni po sprejemu družinskega člana v

institucionalno varstvo niso bili deležni. Na odnosni ravni so svojci omenjali izkazovanje pomoči in podpore socialne delavke pri iskanju rešitev ter vlivanju upanja in dodatne moči.

4.4.2. Sodelovanje s socialno službo

Sodelujoči so v raziskavi poudarjali zelo različne oblike sodelovanja s socialno službo v domu za stare in v povezavi s tem podali tudi oceno omenjenega sodelovanja ter izpostavili tudi nekatere prednosti in slabosti le-tega.

Pred sprejemom družinskega člana v dom za stare ljudi so nekateri svojci s socialno službo sodelovali neposredno (D69: *»... kot tudi osebno, saj smo si z mamo ogledale dom, preden smo se odločili za namestitev.«*), spet drugi pa so v stik s socialno delavko v domu stopili preko drugih zaposlenih v institucionalnem varstvu. Med oblike sodelovanja so uvrščali tudi posredovanje obrazcev, ki jih je potrebno izpolniti pred sprejemom, in spiska priporočene obleke ob prihodu starega človeka v dom za stare ljudi (H79: *»... ter spisec priporočene garderobe, kar mi je zelo olajšalo pakiranje, saj nisem imela pojma, kaj naj mami spakiram.«*). Na dan sprejema starega človeka v institucionalno varstvo in kasneje so nekateri sodelujoči omenjali možnost pogovora in postavljanja dodatnih vprašanj (C72: *»Kasneje pa nas je v primeru kakršnih koli vprašanj vedno sprejela v pisarno, nas povabila, da povemo, če je kaj narobe, če si želimo česa več oziroma če si česa ne želimo.«*) ter neposredne komunikacije in dogovarjanja v smeri doseganja kompromisov. Spet drugi so kot pomembne oblike sodelovanja s socialno službo v domu za stare izpostavili pomoč pri pridobivanju pravice do dodatka za pomoč in postrežbo ter povezovanje z drugimi zaposlenimi v domu za stare ljudi (E64: *»Socialna delavka mi je večkrat pomagala tudi vzpostaviti stik z zdravstvenim osebjem na oddelku, kjer mama prebiva.«*). Večina je kot najpogostejšo obliko sodelovanja s socialno službo omenjala informiranje bodisi preko telefona (C68: *»Sodelovanje pred sprejemom je potekalo v obliki informiranja preko telefonskih pogovorov med mojimi starši in socialno delavko, ki je zaposlena v domu za stare.«*) bodisi preko elektronske pošte.

V povezavi z omenjenimi oblikami sodelovanja so svojci podali tudi oceno, pri čemer je večina sodelujočih sodelovanje s socialno delavko v domu za stare ljudi ocenila kot povprečno, dobro in v skladu s pričakovanji. Nekateri pa so sodelovanje doživljali na bodisi bolj negativen način, pri čemer so izpostavili odsotnost empatije (A60: *»Kot manko pa sta starša izpostavila predvsem odsotnost empatičnega pogovora v smeri, ali bi onadva v tem procesu prilagajanja še kaj potrebovala.«*), bodisi pozitiven način, saj niso imeli nikakršnih pripomb.

Analiza pridobljenih podatkov je pokazala, da so svojci v procesu sodelovanja s socialno delavko v institucionalnem varstvu uspeli prepoznati tako prednosti kot tudi nekatere slabosti njihovega medsebojnega sodelovanja. Kot prednosti so svojci na vsebinski ravni omenjali sposobnost jasnega predajanja informacij o zadevah, ki morajo biti urejene pred samim prihodom starega človeka v institucionalno varstvo, in nudenje socialno delovnega pogovora, če so le-tega potrebovali. Večina pa je kot prednost sodelovanja izpostavila odzivnost socialne delavke in njeno doslednost v procesu predajanja informacij (G76: *»Kot prednost lahko izpostavim zgolj to, da nas je socialna delavka dosledno informirala o vseh stvareh, spremembah in dogodkih.«*) ter sposobnost hitrega reševanja problemov in povezovanja z drugimi zaposlenimi v okviru institucionalnega varstva (E71: *»Všeč mi je bilo tudi to, da me je znala povezati z vsemi zaposlenimi v domu za stare, od hišnika do direktorice doma, če sem to potreboval.«*). Intervjuvanci so prednosti sodelovanja s socialno službo omenjali tudi na odnosni ravni. Poudarjali so predvsem izražanje sočutja (J95: *»Kot izredno pomembno prednost pa sem doživljala njeno mero sočustvovanja ob sprejemu, saj smo vsi potrebovali lepo besedo in občutek, da nas nekdo razume.«*), prijaznost in pripravljenost socialne delavke, da zagotovi ustrezno pomoč ter podporo. Poleg tega so svojci kot prednost sodelovanja s socialno službo omenjali tudi njeno strokovnost in odprtost za morebitna vprašanja ter usmerjenost k iskanju rešitev in pozitivno naravnost.

Kot največjo pomanjkljivost sodelovanja s socialno službo pa je večina izpostavila pomanjkanje časa za poglobljen pogovor (C77: *»Vedno, ko smo se oglasili v pisarni socialne delavke, nas je lepo sprejela, a vedno je imela tako malo časa na razpolago za kakršen koli globlji pogovor. Zavedam se, da je to sistemska pomanjkljivost, ampak je neprijetno, ko moraš tako hitro razmišljati, kaj vse bi vprašal, obenem pa te je strah, da boš kaj pozabil vprašati.«*) in s tem povezano hitrost in preobremenjenost socialne delavke (H87: *»Kot slabost pa bi omenila to, da je potekalo vse zelo hitro, saj je bilo videti, da je socialna delavka v domu za stare zelo obremenjena in posledično časovno omejena.«*), ki je svojce ob sprejemu najbolj zmotila. Prav tako so sodelujoči kot slabost sodelovanja izpostavili pretiran poudarek na urejanju administrativnih stvari in dokumentacije, pri čemer so zaznali tudi pomanjkanje osebnega stika (B78: *»Kot slabost pa, kot že omenjeno, malce več neformalnega stika v smislu empatičnega pogovora že pred samim sprejemom.«*). Nekateri svojci so sprejem opisovali kot pretirano formalen in zasičen s preveliko količino informacij (A63: *»Prav tako sta ob sprejemu prejela preveč informacij naenkrat, zato bi bilo bolje, da bi se pred sprejemom večkrat oglasila v domu.«*), spet drugi pa v procesu sodelovanju s socialno službo slabosti niso zaznali.

4.4.3. Pomanjkljivosti pomoči in podpore

Odgovori intervjuvanih svojcev opozarjajo na nekatere pomanjkljivosti in vrzeli strokovne pomoči in podpore ob odhodu družinskega člana v dom za stare ljudi. Sodelujoči so v okviru formalne pomoči in podpore v institucionalnem varstvu najbolj pogrešali pomoč in podporo zdravstvenega osebja ter v nekaterih segmentih procesa sprejema in kasnejšega sodelovanja tudi pomoč in podporo socialne službe.

Po mnenju svojcev je pomoč in podpora zdravstvenega osebja vsebovala premalo sprotnega informiranja o zdravstvenem stanju družinskega člana (A67: *»Več informiranj o tem, kako je z nono s strani zdravstvenih delavcev, da ne bi bilo treba vedno nam klicati in o tem spraševati.«*), prav tako so poročali o premajhni angažiranosti za sodelovanje (H91: *»Tudi oni niso imeli veliko časa. Skratka, zdravstveno osebje se mi ni zdelo preveč angažirano za sodelovanje ...«*) in pomanjkanju osebnega stika z zdravstveno službo ob sami namestitvi starega človeka v nov dom. Intervjuvani so v ospredje pomanjkljivosti pomoči in podpore zdravstvenega osebja postavljali tudi odsotnost možnosti poglobljenega pogovora bodisi z vodjo zdravstvene nege bodisi z medicinsko sestro (C80: *»Mogoče bi si želel tudi malce bolj poglobljenega pogovora z vodjo zdravstvene nege. Pričakoval sem, da me bo kaj vprašala o navadah, zdravilih in predpisani terapiji, ki jo je dedek imel doma.«*), večina jih je pomanjkljivosti strokovne pomoči in podpore zaznala skozi odsotnost empatije zdravstvenih delavcev ob prvem stiku s starim človekom ter poročala o odsotnosti topline ob sprejemu (E74: *»S strani zdravstvene službe pa nismo bili deležni nobenega toplega sprejema niti jaz niti moja mama.«*). Nekateri intervjuvani svojci so pomanjkljivosti pomoči in podpore prepoznali tudi v togosti zdravstvenega osebja pri zanimanju za življenje starega človeka pred prihodom v dom, spet drugi pa so podali opazko o grobem odnosu zdravstvenih delavcev do starega človeka (C81: *»Tudi, ko sem prihajal na obiske, sem večkrat opazil bolj grob odnos nekaterih zdravstvenih delavcev do dedka ...«*).

Intervjuvani so kljub večinoma dobrim praksam sodelovanja s socialno službo opozorili na nekatere vrzeli delovanja socialne delavke v okviru institucionalnega varstva. Svojci so si v okviru strokovne pomoči in podpore socialne službe želeli več osebnega stika (A68: *»Prav tako bi si želel več osebnega stika z zaposlenimi, predvsem s socialno službo, pred samim odhodom none v dom.«*; A69: *»Malce me je zmotilo to sodelovanje zgolj preko telefona.«*) ter večjo mero empatije ob samem sprejemu. Pogrešali so vprašanja o navadah in aktivnostih starega človeka pred prihodom v dom (A79: *»Prav tako sem pogrešal kakšno vprašanje strokovnih delavcev o tem, kaj ima nona rada, kaj rada počne, česa ne mara ...«*), prav tako so pričakovali več vprašanj o tem, kaj star človek rad je in česa ne mara. Sodelujoči so omenjali preveč formalen

sprejem, pri čemer so nekateri omenjali stresno izpeljano premestitev družinskega člana na drugi oddelek, ki bi po mnenju svojcev lahko potekala na bolj umirjen način. Eden od sodelujočih svojcev je celo opozoril na odsotnost reagiranja socialne delavke v primeru, ko s čim niso bili zadovoljni (C82: *»... kar sem tudi izpostavil pri socialni delavki, a je bilo naslednjič isto.«*), spet drugi pa je pogrešal čas ob sprejemu, namenjen izražanju in nagovarjanju občutkov svojcev (I68: *»Prav tako sem pogrešala, da bi si socialna delavka ob sprejemu vzela čas za svojce, kajti tudi za nas je bila to sprememba, na katero se ne moreš navaditi kar "čez noč".«*) Prav tako je sodelujočim v procesu sprejema starega človeka v nov dom manjkala možnost pogovora z zdravnikom. Nekateri svojci pa pomanjkljivosti pomoči in podpore s strani socialne službe niso zaznali (B82: *»Če sem iskrena, s strani socialne službe ob sprejemu mame v DSO nisem pogrešala ničesar večjega. Na odhod, sprejem in bivanje v ustanovi sem se dobro pripravila. Veliko sem izvedela od znancev, ki so to izkušnjo že imeli, ogromno sem prebrala in se seveda psihično pripravila na mamin odhod.«*).

Kot zanimivo izpostavljam še razmišljanje enega od vprašanih, ki se je na vprašanje o tem, kaj je ob sprejemu starega človeka v institucionalno varstvo pogrešal, fokusiral na sodelovanje med socialno in zdravstveno službo. V zvezi s tem je izpostavil pomanjkanje organiziranosti in povezanosti v sodelovanju med socialno delavko in vsemi zdravstvenimi delavci, zaposlenimi v domu za stare ljudi.

4.4.4. Zagotavljanje ustrezne pomoči in podpore

Svojci, sodelujoči v raziskavi, so podali tudi nekatere predloge za nudenje in zagotavljanje ustrezne pomoči in podpore. Večina jih meni, da bi morala za ustrezno pomoč in podporo na področju socialnega varstva poskrbeti socialna delavka (A72: *»Mislim, da so zaposleni v domu tiste osebe, ki bi to pomoč in podporo morale zagotoviti v celoti že v fazi dogovarjanja o sprejemu kot tudi na samem licu mesta. Tu ciljам predvsem na socialno delavko ...«*), medtem ko bi morali v sklopu zdravstvene dejavnosti pomoč in podporo zagotavljati vodja zdravstvene nege, negovalci, animatorji, medicinske sestre in zdravnik.

Sodelujoči v raziskavi so na vprašanje o tem, v kakšni obliki bi si strokovne pomoči in podpore v okviru institucionalnega varstva želeli, podajali različne odgovore. Predlagali so možnosti globljih pogovorov in pogovorov o pomislekih ter novih možnostih in izboljšavah. Poleg tega bi si želeli individualnega pogovora in pogovora o zdravstvenem stanju starega človeka (D81: *»Malce več možnosti za pogovor o zdravstvenem stanju mame doma zato, da bi bilo tudi meni lažje.«*) bodisi z vodjo zdravstvene nege bodisi z zdravnikom, zaposlenim v okviru institucionalnega varstva. Izrazili so tudi mnenje o tem, da bilo potrebno vse svojce, udeležene

v proces namestitve starega človeka v institucionalno varstvo, informirati o pravicah, ki staremu človeku pripadajo (F78: *»Mogoče, da bi ob sprejemu socialna delavka predlagala, če slučajno človek nima kakšnega dodatka (npr. dodatek za pomoč in postrežbo), da bi svojce informirala o tem, kakšne so možnosti. Ker večina nas sploh ne ve, kaj je na voljo in kaj ne.«*), saj velika večina o tem ni ozaveščena. Poleg že omenjenega bi si svojci, udeleženi v raziskavi, želeli sestankov v manjših skupinah z namenom lažjega izražanja pripomb, pohval in predlogov o izboljšavah (G91: *»Prav tako so mi manjkali sestanki v manjših skupinah, kjer bi človek lahko lažje izpostavil slabosti z namenom izboljšanja.«*) ter več empatije, topline (F80: *»... v smislu, da se kdaj nasmehnejo, prijazno pozdravijo.«*), nežnosti in naklonjenosti s strani zdravstvenega osebja. Svojci so v predlogih omenjali tudi nekatere novosti, ki bi jih bilo v procesu sprejema starega človeka v institucionalno varstvo potrebno upoštevati. Predlagali so uvedbo sistema sprotne obveščanja o zdravstvenem stanju starega človeka (I76: *»... boljši sistem sprotne predaje informacij, ki bi razbremenil vse zaposlene v domu za stare.«*); sodelovanje na način interdisciplinarnega tima (C87: *»Prav tako bi si podpore želel preko ažurnega pogovora z zdravnikom, vodjo zdravstvene nege in socialnim delavcem.«*) in informiranje preko telefonskih klicev ter podporo pri aktivnem vključevanju svojcev v domske aktivnosti.

5. RAZPRAVA IN SKLEPI

V razpravi, na podlagi analize pridobljenih podatkov in zapisanih teoretičnih izhodišč, odgovarjam na zastavljena raziskovalna vprašanja. Skozi preplet relevantne teorije in pridobljenega empiričnega gradiva predstavljam bistvene ugotovitve raziskave, ki se nanašajo na: pripravo in prilagajanje svojcev na odhod starega človeka v institucionalno varstvo, na izzive in stiske, s katerimi so se svojci v omenjenem procesu soočali, na vrsto prejete pomoči in na podporo različnih služb v okviru institucionalnega varstva.

RV1: Kako poteka proces priprave svojcev na odhod starega človeka iz domačega okolja v institucionalno varstvo?

Skozi družbeni in zgodovinski razvoj je moč opaziti spremenjeno socialno strukturo staranja. V preteklosti je za potrebe starega človeka skrbela družina, danes pa so svojci starih ljudi velikokrat zaposleni, razpeti med službo, lastno družino in mladoletnimi otroki, zato vse težje nudijo tovrstno oskrbo (Skela Savič, Zorc in Hvalič Touzery, 2010, str. 90). Posledično oskrba starega človeka zaradi demografskih sprememb v razvitih družbah, ki se kažejo tudi v Sloveniji, v veliki meri ne poteka več v ožjem družinskem okolju, ampak velik delež starih ljudi svoje tretje življenjsko obdobje preživi v institucionalnem varstvu (Kornhauser in Mali, 2013, str. 321). Analiza pridobljenih podatkov je pokazala, da svojcem odločitev in priprava na odhod starega človeka v institucionalno varstvo predstavlja enega izmed pomembnejših življenjskih dogodkov, o čemer pišejo tudi avtorji (Davies in Nolan, 2004, str. 519; Kwon in Tae, 2012, str. 144; Kornhauser in Mali, 2013, str. 323). Ugotovitev avtorice Čacinovič Vogrinčič (2000, str. 290), da se vsaka družina s starostjo in staranjem družinskih članov sooči na svoj edinstveni način, lahko povežem z raznolikimi načini priprave svojcev na odhod družinskega člana v institucionalno varstvo. Opredelitev priprave svojcev na odhod družinskega člana v dom za stare ljudi v veliki meri sovpada¹ z opredelitvijo priprave svojcev na odhod starega človeka avtorjev Sandberg, Nolan in Lundh (2002, str. 490), ki pišejo o fazi dogovarjanja, fazi sprejemanja odločitve okrog namestitve in prilagajanje sprejeti odločitvi. Sodelujoči v raziskavi so se na odhod starega človeka v institucionalno varstvo sprva pripravili preko pogovora v krogu družine in dogovora s socialno službo, večina pa je v tej fazi priprave omenjala opažanje, da se zdravstveno stanje starega človeka slabša. Podobno ugotavljajo tudi avtorji (Sandberg, Nolan in Lundh, 2002, str. 490; Robinson in Fisher, 2023, str. 6), ki navajajo, da svojce v

¹ Natančneje prikazano v odnosnem kodiranju (shema 1), v prilogi 5

razmišljanje o namestitvi starega človeka v institucionalno varstvo največkrat potisnejo opažanja o njegovem slabšem zdravstvenem stanju, slabi prehrani in neurejeni osebni higieni ter želja, da bi prejel vso oskrbo, ki jo potrebuje.

Intervjuvanci so v drugi fazi priprave na odhod v ospredje postavljali predvsem pogovor z družinskim članom o možnosti namestitve v dom za stare ljudi, kar se ujema z navedbami avtorjev Roljić in Kobentar (2017, str. 21–22), ki pogovor med družinskimi člani označujeta kot ključno orodje, s pomočjo katerega udeleženi raziskujejo način življenja starega človeka v trenutku, ko sam ne bo več zmožen samostojnega bivanja. Podobno ugotavlja tudi Macuh (2017, str. 52), ki piše o tem, da je za stare ljudi ob odhodu v institucionalno varstvo ključnega pomena podpora svojcev, pri čemur posebno pozornost namenja dialogu in dobri medsebojni komunikaciji, saj le-ta prispeva k temu, da star človek in svojec lažje prebrodita stresno situacijo, ki jo povzroča proces selitve iz primarnega domačega okolja v institucionalno okolje, kar je pokazala tudi analiza pridobljenih podatkov. Svojci so kot pomembno prvino v tej fazi priprave omenjali tudi iskanje ustreznega doma za stare ljudi in obisk le-tega skupaj s starim človekom. Pozitiven odnos do življenja v institucionalnem varstvu je namreč trikrat večji pri starih ljudeh, ki so dom za stare ljudi predhodno obiskali in se ob tem seznanili z življenjem v njem. Če se star človek osebno sooči z novim okoljem bivanja, s tem pridobi občutek o delovanju in funkcioniranju institucije, zaradi česar je tako njemu kot tudi njegovim svojcem lažje (Matjanec, 2003, str. 33; Macuh, 2017, str. 52). Avtorja Roljić in Kobentar (2017, str. 22) dodajata tudi to, da ločitev od svojca ni zahteven proces zgolj za starega človeka, ampak tudi za svojca, ki prav tako potrebuje čas za prilagajanje novonastali situaciji, kar je pokazala tudi analiza pridobljenih podatkov, pri čemur so svojci kot pomemben segment priprave na odhod izpostavili prav čas, ki pripomore k postopni predelavi odločitve o namestitvi družinskega člana v dom za stare ljudi. V zadnji fazi so svojci, sodelujoči v raziskavi, kot pomemben element priprave izpostavili poizvedbo o svojih nalogah v postopku sprejema, prav tako so zopet omenjali čas kot dejavnik sprijaznjenja in sočasnega zavedanja, da je namestitev v dom najboljši kraj za starega človeka, čeprav je bila to zelo težka in čustvena odločitev, kar potrjujejo tudi avtorji Sandberg, Nolan in Lundh (2002, str. 490) in Robinson in Fisher (2023, str. 8).

Svojce v procesu priprave na odhod starega človeka v institucionalno varstvo spremljajo številni negativni občutki, kar potrjujeta tudi avtorja Dorell in Sundin (2019, str. 4), ki izpostavljata občutke skrbi, tesnobe in obupa pred namestitvijo starega človeka v institucionalno varstvo ter občutke žalosti, ki jih povzroči zavedanje o nezmožnosti nadaljnje skrbi za družinskega člana v domačem okolju. Svojci se v procesu priprave na sprejem starega

človeka v institucionalno varstvo srečujejo s številnimi vprašanji, ki nakazujejo njihovo negotovost in zmedenost; sprašujejo se o tem, kaj se bo zgodilo s starim človekom po njegovi namestitvi, kakšno bo njegovo počutje in ali se bo uspel prilagoditi oziroma navaditi na novo okolje ter obratno – ali se bo institucija uspela prilagoditi njemu (Ellis, 2010, str. 1164–1165), kar je pokazala tudi analiza pridobljenih podatkov. Prav tako so se sodelujoči svojci v procesu priprave na odhod družinskega člana v dom za stare ljudi soočali z različnimi strahovi, pri čemer sta prevladovala strah pred napačno odločitvijo o namestitvi starega človeka in strah pred njegovim nesprejemanjem novega okolja bivanja, kar ugotavlja tudi avtorica Ellis (prav tam, str. 1164–1165), ki izpostavi strah svojcev pred tem, kakšne posledice bo imela selitev za družinskega člana in ali bo ta uspel sprejeti novo okolje bivanja. Kljub temu da so se svojci ob pripravi na selitev družinskega člana v institucionalno varstvo soočali s pretežno negativnimi občutki, so nekateri izpostavili tudi kratke trenutke sreče ter zadovoljstva, ki so bili v precejšnji meri povezani z zavedanjem, da bo za starega človeka in njegove potrebe v novem domu dobro poskrbljeno. Posledično so svojci, sodelujoči v raziskavi, ob zavedanju, da bo njihov družinski član nameščen v zanj varno okolje, občutili olajšanje in razbremenitev ter veselje, o čemur pišejo tudi avtorji (Ellis, 2010, str. 1164–1165; Robinson in Fisher, 2023, str. 7). V povezavi s tem so intervjuvanci navajali tako zunanje dejavnike kot tudi dejavnike znotraj družine, ki so vplivali na pojav različnih težav ob sprejemanju odločitev o namestitvi. V sklopu zunanjih dejavnikov so svojci izpostavljali predvsem problem zasedenosti domov za stare ljudi. Več težav so svojcem povzročali dejavniki znotraj družine, med katerimi so navajali predvsem dvom o namestitvi starega človeka v institucionalno varstvo, o čemer pišejo tudi Flaker, idr. (2008, str. 41). Poleg tega so se soočali s strahovi starega človeka, njegovimi predsodki glede bivanja v domu za stare ljudi in odporom do odhoda vanj. Avtorja Robinson in Fisher (2023, str. 2) kot pogosto težavo v procesu priprave na odhod starega človeka v institucionalno varstvo izpostavljata konflikt svojcev s starim človekom in preostalimi družinskimi člani glede namestitve, česar sodelujoči v raziskavi niso omenjali.

RV2: Kakšen je proces prilagajanja svojcev na »nov dom« starega človeka?

Analiza pridobljenih podatkov je pokazala, da se vloga svojcev pred namestitvijo družinskega člana v dom za stare ljudi bistveno razlikuje od vloge, ki jo svojci prevzamejo po sprejemu starega človeka v institucionalno varstvo², o čemer pišeta tudi avtorici Roljić in Kobentar (2017, str. 22). Svojci pred odhodom družinskega člana v dom za stare ljudi prevzamejo vlogo nudenja

² Natančneje prikazano v odnosnem kodiranju (shema 2), v prilogi 5

pomoči pri temeljnih življenjskih aktivnostih, kot so: skrb in nadzor nad jemanjem zdravil, pomoč pri kuhanju, pospravljanju, tuširanju in menjavi inkontinenčnih pripomočkov, ipd., kar potrjujeta tudi avtorici Roljić in Kobentar (prav tam, str. 22), ki navajata, da svojci svoj dan zapolnijo z negovanjem družinskega člana, kar pa po sprejemu postane naloga zaposlenih v institucionalnem varstvu. Opredelitev ključne naloge svojcev pred sprejemom starega človeka v institucionalno varstvo tako pri intervjuvanih v moji raziskavi kot pri avtorjih Davies in Nolan (2004, str. 521) vsebuje to, da svojci pred odhodom družinskega člana okrasijo in uredijo njegovo sobo v novem domu, saj le-to prispeva k boljšemu počutju starega človeka. Svojci, udeleženi v raziskavi, so pri opredelitvi vrste podpore poudarili še pomembnost pogovora s starim človekom o prihajajoči spremembi kraja bivanja in zagotavljanje informacij o bivanju v novem domu z namenom zmanjševanja strahu ter ohranjanja dobrih socialnih odnosov, o čemer piše Pihlar (2010), ki navaja, da so dobri socialni odnosi zelo pomemben vir socialne opore, še zlasti pri starih ljudeh, ki so odvisni od tuje pomoči in nege.

Svojci po sprejemu družinskega člana v dom prevzamejo vlogo obiskovalca in staremu človeku namesto negovalne vloge ponujajo emocionalno oziroma čustveno podporo ter delujejo kot pomemben povezovalni člen med stanovalcem in zaposlenimi v instituciji (Roljić in Kobentar, 2017, str. 22), kar je pokazala tudi analiza pridobljenih podatkov. Svojci so svojo vlogo v tem časovnem obdobju povezovali tudi z vlogo zagovornika in podpornika, ki staremu človeku nudi možnost pogovora, o čemer piše tudi avtorica Hojnik - Zupanc (1999, str. 132), ki vlogo svojcev v procesu sprejema družinskega člana v institucionalno varstvo opredeli kot podporno vlogo. Svojci družinskemu članu v procesu odhoda v zanj novo okolje pomagajo že samo s tem, da mu stojijo ob strani, prav tako pa so v nadaljevanju bivanja v domu za vsakega posameznika obiski ključnega pomena (prav tam, 1999, str. 132), kar je pokazala tudi analiza pridobljenih podatkov.

Svojci pogosto ostanejo vključeni v oskrbo starega človeka tudi po namestitvi v institucionalno varstvo, pri čemer vključevanje družine vsebuje tako instrumentalne kot tudi neinstrumentalne vidike oskrbe (Hovenga, Landeweer in Zuidema, 2022, str. 1531). Sodelujoči v raziskavi so po sprejemu družinskega člana v dom za stare ljudi prevzeli predvsem emocionalno vlogo v obliki različnih spodbud, in sicer spodbude k druženju in udeleževanju aktivnosti, organiziranih v institucionalnem varstvu, o čemer pišeta Roljić in Kobentar (2017, str. 22). Analiza pridobljenih podatkov je pokazala, da svojci po sprejemu družinskega člana v dom za stare ljudi prevzamejo vlogo obiskovalcev in vlogo nudenja čustvene ter emocionalne opore preko pogovora, kar sovпада z opredelitvijo neinstrumentalne oskrbe svojcev avtorjev Hovenga, Landeweer in

Zuidema (2022, str. 1531), ki kot pomembno sestavino omenjene oskrbe navajajo še spremljanje izvajanja oskrbe s strani zdravstveno-negovalne službe in zastopanje interesov družinskega člana v okviru institucije, o čemer so spregovorili tudi nekateri intervjuvanci. Sodelujoči so svojo vlogo po sprejemu povezovali tudi s prinašanjem priboljškov, s spremljanjem na sprehodih (Wa Laoa, Le Lowb in Yin Wongb, 2019, str.4) in s prevzemanjem skrbi ob vikendih, prav tako pa so omenjali tudi pomoč pri urejanju stvari okrog najemniškega stanovanja, v katerem je družinski član pred prihodom v dom za stare ljudi živel, kar se ujema z instrumentalnimi vidiki oskrbe, o katerih pišejo avtorji Hovenga, Landeweer in Zuidema (2022, str. 1531), ki mednje uvrščajo vsakodnevno pomoč, vodenje osebe na izlete in skrb za finančne zadeve.

Vsi svojci, sodelujoči v raziskavi, poročajo o pojavu razlike med prvotnimi občutki, torej občutki, ki so se pojavili, ko so domsko oskrbo za družinskega člana resnično potrebovali, in občutki, ki so nastali ob samem odhodu starega človeka v institucionalno varstvo.³ Svojci so se ob namestitvi ljubljene osebe v dom za stare ljudi soočali z mešanimi in ambivalentnimi občutki, o katerih pišeta tudi avtorja Martz in Morse (2017, str. 1007), ki sprva navajata prisotnost pozitivnih občutij družinskih članov ob odločitvi za namestitev starega človeka, med katerimi prevladujeta občutek olajšanja in svobode (prav tam, 2017, str. 1007). Slednje je večina svojcev, sodelujočih v raziskavi, povezovala z razbremenitvijo od vsakodnevne nege in oskrbe starega človeka, občutek olajšanja pa je večina intervjuvancev doživela ob zavedanju, da je njihov družinski član v varnem in strukturiranem okolju, kjer bo prejel vso potrebno oskrbo. Omenjenemu so sodelujoči svojci dodali še občutek zadovoljstva in zavedanja o pravi odločitvi. Na drugi strani pa so družinski člani ob samem odhodu starega človeka v institucionalno varstvo poročali o negativnih občutkih. Izpostavili so občutke negotovosti, dvoma in samospraševanja o morebitnih drugih možnostih, o čemer pišejo tudi avtorji (Majerovitz, Mollott in Rudder, 2009, str. 17; Hovenga, Landeweer in Zuidema, 2022, str. 1536), ki opazajo porast pomislekov svojcev o tem, ali so storili vse, kar je v njihovi moči, da bi družinski član lahko ostal v primarnem okolju. Sodelujoči so poročali tudi o pojavu občutka razdvojenosti, kar izpostavljata tudi avtorja Ramovš in Ramovš (2006, str. 279), ki pišeta o tem, da se svojci znajdejo v precepu, saj na eni strani doživljajo občutke nemoči v povezavi z namestitvijo družinskega člana v dom in imajo težave v komunikaciji z njimi, na drugi strani pa občutek nemoči mnoge porine v beg pred samim seboj. Svojci so poročali tudi o pojavu občutka zaskrbljenosti, žalosti in očitkov ter občutka krivde, kar navaja tudi Avtorica Hojnik -

³ Natančneje prikazano v odnosnem kodiranju (shema 3), v prilogi 5

Zupanc (1999, str. 133), ki piše, da imajo svojci zaradi odhoda starega družinskega člana v dom za stare ljudi slabo vest, zaradi česar težje prihajajo ali pa celo ne želijo priti na obisk v dom za stare ljudi. Taki občutki svojcev otežujejo proces vzpostavljanja in gradnje dobrega odnosa tako s starim človekom kot tudi z zaposlenimi v okviru institucije (prav tam, 1999, str. 133). Omenjenemu so intervjuvanci dodali še celo paleto različnih strahov, med katerimi so prevladovali strah pred poslabšanjem zdravstvenega stanja starega človeka, strah pred njegovim splošnim slabim počutjem in strah, da se ne bo uspel prilagoditi na novo okolje. Prav tako so se svojci ob prvem obisku družinskega člana v institucionalnem varstvu, zavedajoč se, da je to njegov novi dom, sprva soočali z manj prijetnimi občutki. Poročali so o pojavu nestrpnosti, živčnosti in negotovosti, nekateri so občutili odpor in se ob tem počutili krive. Podobno navajata tudi avtorja Dorell in Sundin (2019, str. 4), ki poudarjata, da svojce ob obisku družinskega člana v domu za stare ljudi spremlja slaba vest, prav tako pa občutijo razočaranje in žalost. Ob spoznanju, da je za starega človeka dobro poskrbljeno, pa je večina svojcev omenjala občutke veselja in olajšanja ter zadovoljstva, kar je prispevalo k novemu, svežemu pogledu svojcev, ki so dom za stare začeli doživljati kot pravi dom svojega svojca.

Opis procesa prilagajanja svojcev, ki so sodelovali v raziskavi, se ujema z opredelitvijo procesa prilagajanja avtorjev Davies in Nolan (2004, str. 524), ki poudarjata, da je obdobje okrog selitve starega človeka v institucionalno varstvo za mnoge svojce še posebej travmatično, saj vključuje proces nenadne prilagoditve na vsakodnevno bivanje brez ljubljene osebe. Odhod starega človeka v institucionalno varstvo svojci doživljajo kot stresen in čustveno obremenjujoč proces, ki ga spremljajo ambivalentna čustva, občutki nemoči, krivde in tesnobe, o čemer pišejo tudi avtorji (Sandberg, Nolan in Lundh, 2002, str. 490; Groenvynck idr., 2022, str. 370; Robinson in Fisher, 2023, str. 2). Poleg tega so intervjuvanci proces prilagajanja na nov dom opredelili tudi kot postopen in dolgotrajen proces, le redki pa so menili, da gre za hitro prilagoditev na spremembo. Podobno navajata tudi avtorici Kornhauser in Mali (2013, str. 324), ki proces prilagajanja načinu življenja v instituciji opredeljujeta kot dolgotrajen, pri čemer se mora tako star človek kot tudi svojec sprijazniti z vsemi stranmi novega okolja. V povezavi s tem so svojci, sodelujoči v raziskavi, omenjali predvsem neformalno podporo s strani družinskih članov; partnerja – moža, žene, fanta; otrok in starega človeka, nekateri pa so omenjali tudi formalno podporo s strani zaposlenih v domu za stare ljudi, kar je pripomoglo k lažji prilagoditvi starega človeka na nov dom.

Analiza pridobljenih podatkov je pokazala, da povezanost med družinskimi člani obstaja celo življenje, ne glede na to, kje se posameznik v določenem življenjskem obdobju nahaja, o čemer

poročata tudi avtorici Čačinovič Vogrinčič in Mešl (2019, str. 191–192), ki izpostavljata, da vezi med člani družine vsebujejo hvaležnost, ljubezen, občutke krivde in sramu kot tudi občutke krivice ter odpuščanja in zavrnitve, česar ni mogoče prekiniti. Svojci, sodelujoči v raziskavi, so v procesu prilagajanja starega človeka na nov dom navajali različne vrste prejete podpore, pri čemer je prevladovalo razumevanja glede odločitve o namestitvi v institucionalno varstvo s strani starega človeka in strinjanje med družinskimi člani o pravilnosti sprejete odločitve. Kot najučinkovitejše sredstvo podpore v procesu prilagajanja so intervjuvani svojci doživljali pogovor, kar ugotavljajo tudi avtorji (Ramovš, 2007, str. 64-65; Šadl in Hlebec, 2009, str. 237–238), ki poudarjajo pomembnost poglobljenih pogovorov med različnimi generacijami in nudenje emocionalne opore kot čustvene moči, ki je v tesni povezavi z uspešnim staranjem in pozitivnim afektivnim profilom, pri čemer so negativni občutki minimalni, zadovoljstvo z življenjem pa visoko. Prav tako so intervjuvanci v procesu prilagajanja kot pozitivno omenjali spodbudo med družinskimi člani, podporo domačih in zaposlenih v okviru institucionalnega varstva. Večina sodelujočih pa je kot najpogostejši in najuspešnejši način pri prilagajanju na spremembo bivališča starega človeka izpostavila pomen obiskov, kar potrjuje tudi avtorica Hojnik - Zupanc (1999, str. 132), ki piše o tem, da obstaja med družinskimi člani najtesnejša čustvena vez, zaradi česar se stanovalec vsakokratnega obiska svojca vedno razveseli. Posledično vsak neposreden stik tako svojcu kot tudi staremu človeku veliko pomeni in ga doživlja kot zaželenega, saj mu prinaša občutke zadovoljstva in veselja (Hojnik-Zupanc, 1999, str. 132).

RV3: S kakšnimi izzivi in stiskami se svojci soočajo ob odhodu starega družinskega člana v institucionalno varstvo?

Analiza pridobljenih podatkov je pokazala, da se svojci med procesom odločanja o namestitvi starega človeka in ob njegovem dejanskem odhodu soočajo z različnimi izzivi in stiskami⁴, kar potrjujejo tudi avtorji (Dorell in Sundin, 2019, str. 1; Hovenga, Landeweer in Zuidema, 2022, str. 1534), ki odhod družinskega člana v dom za stare ljudi definirajo kot velik izziv za vse udeležene v tem procesu. Za sodelujoče je bil pogovor o življenju starega človeka v novem domu zelo boleča tema, o kateri so težko spregovorili ter se zaradi tega tudi večkrat umaknili vase, o čemer pišejo avtorji Hovenga, Landeweer in Zuidema, (2022, str. 1536), ki poudarjajo pojav občutkov osamljenosti, ki jih prinašajo različne izgube, kot je na primer izguba mreže podpore in družinske strukture. Sodelujoči so prav tako izpostavili stisko negotovosti, žalosti

⁴ Natančneje prikazano v odnosnem kodiranju (shema 4), v prilogi 5

in razočaranja, da je do odločitve za namestitev starega človeka v institucionalno varstvo sploh prišlo, kar v precejšnji meri sovпада z navedbami avtorjev (Ryan in Scullion, 2000, str. 1189; Dorell in Sundin, 2019, str. 1), ki ugotavljajo, da se svojci ob namestitvi starega človeka soočajo z občutki neuspeha in nemoči. Več kot polovica sodelujočih se je ob odhodu družinskega člana v dom za stare ljudi spopadala z občutki krivde, kar se ujema z ugotovitvami različnih avtorjev (Ryan in Scullion, 2000, str. 1189; Ramovš in Ramovš, 2006, str. 279; Majerovitz, Mollott in Rudder, 2009, str. 17; Hovenga, Landeweer in Zuidema, 2022, str. 1536), ki negativne občutke krivde v precejšnji meri povezujejo z odločitvijo o namestitvi starega človeka v dom za stare kot tudi s pomisleki, ali so storili vse, kar je v njihovi moči, da bi družinski član lahko ostal v primarnem okolju. Avtorji Hovenga, Landeweer in Zuidema (2022, str. 1536) poročajo tudi o pojavu občutkov tesnobe in izčrpanosti kot posledice dolgotrajne nege družinskega člana v primarnem oziroma družinskem okolju, kar je pokazala tudi analiza pridobljenih podatkov. Prav tako so se svojci spopadali z najrazličnejšimi skrbi, med katerimi je prevladovala skrb, da njihov družinski član novega okolja bivanja ne bo sprejel, prav tako pa jih je skrbelo tudi to, ali bo v institucionalnem varstvu deležen ustrezne oskrbe, o čemur pišejo avtorji Hovenga, Landeweer in Zuidema (prav tam, str. 1534).

Opredelitve načinov reševanja stisk in izzivov svojcev, ki so sodelovali v raziskavi,⁵ se ujemajo z opredelitvami načinov reševanja stisk ter izzivov avtorjev Dorell in Sundin (2019, str. 4), ki poudarjata predvsem pomembnost skrbi drug za drugega, identifikacijo virov moči, kot so sprejemanje in konstruktivni družinski odnosi, ki pomagajo okrepiti družinsko sposobnost spoprijemanja z novonastalo situacijo, kar svojcem prinaša občutke veselja, sreče in notranjega miru. Prav tako svojce pomirja informacija, da je za družinskega člana v domu za stare dobro poskrbljeno, kar velikokrat prispeva k zmanjševanju občutka krivde. Kot pomembno strategijo reševanja stiske omenjajo večšino dialoga oziroma pogovora z vsemi udeleženi v procesu namestitve starega človeka v institucionalno varstvo (Dorell in Sundin, prav tam, str. 4). Analiza pridobljenih podatkov je pokazala, da večina intervjuvancev stisko rešuje z večkratnimi obiski starega človeka v institucionalnem varstvu. V primeru, ko svojci starega človeka niso uspeli obiskati, pa so uporabili telefonski pogovor, o čemer pišeta tudi avtorja Macuh in Lepičnik - Vodopivec, 2019, str. 132). Izpostavljata namreč, da že sam telefonski pogovor pomaga pri ustvarjanju občutka varnosti in nudenja podpore, če osebni stik med družinskimi člani ni mogoč.

⁵ Natančneje prikazano v odnosnem kodiranju (shema 4), v prilogi 5

Svojci so na vprašanje o tem, kdo jim je v primeru stisk in izzivov priskočil na pomoč, omenjali predvsem osebe iz neformalne socialne mreže, kar ugotavljata tudi avtorja Güven in Sner (2010, str. 47–48), ki pišeta, da s staranjem postajata tako dom kot tudi širše družinsko okolje vedno pomembnejša dejavnika v življenju starih ljudi. Ne glede na to, ali človek svojo starost preživlja s svojo družino ali ločeno od nje, mu le-ta predstavlja glavno socialno in psihološko oporo, kar je pokazala tudi analiza pridobljenih podatkov, saj so svojci omenjali predvsem oporo družinskih članov, staršev, sorojencev, partnerja in otrok. Poleg identifikacije virov moči znotraj družine sodelujoči izpostavljajo še pomembnost podpore zunaj družinske skupine, o čemer pišeta tudi avtorja Dorell in Sundin (2019, str. 4), ki mednjo uvrščata predvsem prijatelje oziroma druge podporne skupine, s katerimi se lahko pogovorijo o situaciji okrog namestitve starega družinskega člana v oskrbo.

RV4: Kako svojci doživljajo podporo in pomoč socialne službe v domu ob sprejemu starega človeka v dom in kasneje?

Analiza pridobljenih podatkov je pokazala, da opredelitve načina izkazovanja pomoči in podpore socialne službe pred sprejemom, ob in po njem v veliki meri sovpadajo z opredelitvami oblik sodelovanja med svojci in socialno službo v okviru institucionalnega varstva. Tako bom na tej točki omenjeno povezala in strnila v smiselno celoto, na koncu pa izpostavila še prednosti in pomanjkljivosti sodelovanja med svojci in socialno službo v procesu odhoda starega človeka v institucionalno varstvo.

V vsaki fazi so naloge socialnih delavcev različne in specifične, vse pa so medsebojno prepletene in povezane (Kornhauser in Mali, 2013, str. 325). Avtorji Helgesen, Larrison in Athlin (2012) so s študijo *How do relatives of persons with dementia experience their role in the patient participation process in special care units* ugotovili, da so svojci pred namestitvijo družinskega člana v institucionalno oskrbo zanj zelo dobro skrbeli, zato si posledično želijo, da bi bil še naprej deležen takšne oskrbe, kar potrjuje tudi analiza pridobljenih podatkov. Sodelujoči so strokovno pomoč in podporo socialne službe prejeli že pred samim sprejemom starega človeka v institucionalno varstvo. Omenjali so administrativno pomoč in podporo, informiranje o prostem mestu ter pomoč pri urejanju dokumentacije in posredovanje spiska priporočenih oblačil, o čemer pišeta tudi Kornhauser in Mali (2013, str. 325), ki poudarjata, da so naloge socialne službe pred prihodom starega človeka v dom večinoma povezane z urejanjem formalnosti, ki so v relaciji s prihodom v dom. V tej fazi socialna delavka ali delavec že sodeluje z bodočim stanovalcem, njegovimi svojci in drugimi strokovnjaki, posreduje

informacije o načinu življenja v domu, hišnem redu, pravilih, o zaposlenih, njihovih kontaktnih številkah, o urah obiskov in obrokov ter o pravilih aktivnostih v domu in načinu plačevanja doma (prav tam, 2013 str. 325), kar je v primeru intervjuvanih sprva potekalo posredno, bodisi preko telefona bodisi preko elektronske pošte, ob sprejemu pa tudi osebno.

Sprejem starega človeka v institucionalno varstvo so svojci v precejšnji meri doživljali kot korekten in lepo izpeljan, nekateri pa ob sprejemu niso prejeli pomoči in podpore socialne službe v tolikšni meri, kot bi si jo želeli. Avtorici Čačinovič Vogrinčič in Mešl (2019, str. 195–96) temeljni prispevek socialnega dela z družino vidita predvsem v vzpostavljanju delovnega odnosa, ki omogoča varno in ustvarjalno raziskovanje problemov ter skupno soustvarjanje rešitev. Izvirni delovni projekt pomoči v procesu sprejema starega človeka v institucionalno varstvo torej omogoča povezovanje vseh akterjev, ki so tako ali drugače vpeti v socialno mrežo starega človeka (prav tam, 2019, str. 195). Odprta komunikacija in konstruktivno sodelovanje vseh posameznikov ter skupin, ki se srečujejo v okviru institucionalnega varstva – stanovalci, svojci in delavci – namreč bistveno prispeva k razvoju modela socialne institucije. Slednje pripomore k višji kakovosti bivanja stanovalcev in k višji kakovosti življenja vseh udeleženi (Hvalič Touzery, 2007, str. 72–73), kar je pokazala tudi analiza pridobljenih podatkov. Intervjuvanci so kot pomembno prvino sodelovanja s socialno službo ob sprejemu izpostavljali ponujeno možnost pogovora in postavljanja dodatnih vprašanj ter dogovarjanja v smeri doseganja kompromisov, o čemer piše tudi avtorica Hvalič Touzery (2007, str. 70), ki pogovor s svojci opredeljuje kot nujen, saj lahko socialni delavec samo na ta način odkrije, da tudi družinski člani potrebujejo pomoč, pa čeprav si tega ne priznajo. Svojci, sodelujoči v raziskavi, so izkazovanje pomoči in podpore socialne delavke ob sprejemu doživljali tudi preko spoštljivega načina pogovarjanja z družinskim članom, pri čemer so opazili njeno kompetenco izražanja razumevanja ob prilagajanju starega človeka na nov dom. Prav tako so omenjali prijaznost, spoštljivost in pripravljenost socialne delavke pomagati, kar je v skladu s Kodeksom etike socialnih delavk in delavcev Slovenije (Društvo socialnih delavk in delavcev, b. d.).

Svojci se tudi po določenem obdobju bivanja družinskega člana v domu za stare ljudi čutijo odgovorni zanj in si želijo sodelovati s socialno službo v institucionalnem varstvu. Sodelujoči so poleg že omenjenih načinov prejete pomoči in podpore pred sprejemom in ob njem omenjali še pomoč socialne delavke ob premestitvi družinskega člana na drugi oddelek, kar lahko povežem z navedbami avtoric Kornhauser in Mali (2013, str. 325), ki pišeta o tem, da se mora socialna delavka v primeru slabega počutja starega človeka odzvati z mobilizacijo virov pomoči v novem okolju in prejšnje socialne mreže stanovalca. Poleg tega so udeleženi v raziskavi

omenjali pomoč socialne službe pri vzpostavljanju komunikacije s starim človekom v primeru, ko je bila ta otežena, ter pomoč pri navezovanju stika z ostalimi zaposlenimi, o čemer piše tudi avtorica Matjanec (2003, str. 35), ki poudarja vlogo socialnega delavca kot povezovalnega člana med svojci, starim človekom in ostalimi zaposlenimi v institucionalnem varstvu. Prav tako so svojci kot ključno omenjali tudi pomoč in podporo socialne službe pri vlaganju dodatka za pomoč in postrežbo. Poleg omenjenega pa kot pomembne naloge socialne službe v tej fazi avtorici Kornhauser in Mali (prav tam, 2013, str. 325) navajata še: podporo svojcem za sodelovanje z institucijo v obliki izobraževanj, skupnih delavnic in skupin za samopomoč pri premagovanju občutka krivde; razvijanje prostovoljnega dela in sodelovanje pri različnih interesnih dejavnostih ter posredovanje v konfliktnih situacijah med stanovalci in osebjem doma, o čemer svojci, z izjemo posredovanja socialne službe v konfliktnih situacijah med stanovalci in zaposlenimi, niso poročali.

V nadaljevanju izpostavljam prednosti in slabosti sodelovanja med svojci in socialno službo v domu za stare ljudi.⁶ Avtorja Roljić in Kobentar (2017, str. 70) poudarjata pomembnost vključevanja svojcev v proces sodelovanja z institucijo, pri čemer morajo zaposleni v institucionalnem varstvu svojcem ponuditi priložnost za sodelovanje pri pripravi načrtov, pri usmeritvah in aktiviranju starih ljudi. Navajata (prav tam, 2017, str. 70), kako pomembno je svojce pomiriti glede namestitve v dom, jim ponuditi pomoč pri razumevanju telesnih, duševnih in socialnih sprememb starega človeka ter izkušnjo razumevajočega in empatičnega odnosa pri sprejemanju sprememb pri starem človeku, kar so sodelujoči v raziskavi izpostavili kot eno izmed ključnih prednosti sodelovanja s socialno službo. Udeleženi v raziskavi so pri sodelovanju s socialno delavko v domu za stare ljudi uspeli prepoznati njene pozitivne lastnosti. Omenjali so predvsem njeno prijaznost, strokovnost, pripravljenost pomagati, empatijo in usmerjenost k iskanju rešitev ter pozitivno naravnost, kar se v precejšnji meri ujema z navedbami avtorja Rutar (2002, str. 10–12), ki med pomembne lastnosti socialnih delavk in delavcev uvršča strokovno usposobljenost, strpnost, spoštovanje, čustveno toplino, življenjski optimizem, zavedanje, da je vsak uporabnik pomemben, pri čemer mora verjeti v njegove sposobnosti in zmožnosti za doseganje sprememb, ter poznavanje lastnih omejitev (prav tam, 2002, str. 10–12). Kot prednosti sodelovanja s socialno službo so sodelujoči poudarjali tudi predajo informacij o stvareh, ki morajo biti urejene pred prihodom, ponujeno možnost pogovora

⁶ Natančneje prikazano v odnosnem kodiranju (shema 5), v prilogi 5

ob obisku starega človeka, odzivnost socialne službe, dosledno in hitro reševanje problemov ter povezovanje z ostalimi zaposlenimi.

Kljub številnim prednostim so svojci izpostavili tudi slabosti sodelovanja s socialno službo, pri čemer je večina kot največjo pomanjkljivost izpostavila pomanjkanje časa za poglobljen pogovor in s tem povezano časovno tempiranost socialne delavke, ki je bila na trenutke videti preobremenjena z urejanjem administrativnih stvari. V povezavi s tem avtorica Matjanec (2003, str. 33) piše, da je tako staremu človeku kot svojcem potrebno posvetiti ustrezno mero pozornosti in časa, saj se je potrebno zavedati, da je selitev družinskega člana v zanj nov dom pomemben dogodek za vse udeležene v tem procesu, pri čemer ne gre zgolj za preselitev v drugo stanovanje, temveč tudi za pomembno spremembo odnosov v njegovem dotedanjem življenju. V povezavi s časovno omejenostjo in preobremenjenostjo socialne službe so nekateri svojci izpostavili tudi problem pomanjkanja časa za ogled sobe pred sprejemom družinskega člana v dom za stare ljudi, kar avtorica Matjanec (prav tam, str. 33) prepoznava kot izredno pomembno. Seznanitev z novim okoljem bivanja namreč prispeva k hitrejšemu prilagajanju in posledičnemu sprjaznjenju starega človeka in njegovih najbližjih.

RV5: Kaj svojci ob odhodu starega človeka v institucionalno varstvo in po prihodu pogrešajo oziroma česa bi si želeli še več?

Analiza pridobljenih podatkov je pokazala, da so intervjuvani svojci v okviru formalne pomoči in podpore v institucionalnem varstvu najbolj pogrešali pomoč in podporo zdravstvenega osebja.⁷ Poročali so o premajhni angažiranosti za sodelovanje, o čemer pišejo tudi avtorji (Majerovitz, Mollott in Rudder, 2009, str. 18; Hovenga, Landeweer in Zuidema, 2022, str. 1531), ki ugotavljajo, da je sodelovanje družine z zaposlenimi še vedno velik izziv institucije doma za stare ljudi. Zaposleni imajo lahko težave z družinami, ki so preveč zahtevne in/ali pričakujejo takojšnje ukrepanje. To pogosto izvira iz nesporazumov o tem, kaj lahko družine pričakujejo od osebja v vsakodnevni praksi v domovih za stare ljudi. Na drugi strani pa družine poročajo o težavah, povezanih z močjo, komunikacijo in razlikami v vlogah ter odvisnostjo od osebja (Majerovitz, Mollott in Rudder, 2009, str. 18; Hovenga, Landeweer in Zuidema, 2022, str. 1531), kar je pokazala tudi analiza pridobljenih rezultatov. Svojci, sodelujoči v raziskavi, so spregovorili o pomanjkanju osebnega stika z zdravstvenim osebjem ob sami namestitvi starega človeka v institucionalno varstvo, pri čemer so izpostavili predvsem odsotnost možnosti poglobljenega pogovora bodisi z vodjo zdravstvene nege bodisi z medicinsko sestro. Podobno

⁷ Natančneje prikazano v odnosnem kodiranju (shema 6), v prilogi 5

ugotavljata tudi avtorja Dorell in Sundin (2019, str. 1–2), ki pišeta o tem, da je odnos med svojci in zdravstvenim osebjem v domu za stare ljudi pogosto težak, kar povzroča oteženo komunikacijo in konstruktivno sodelovanje omenjenih akterjev. Družinski člani namreč izpostavljajo, da v primeru, ko je nekaj narobe, to težko izpostavijo, ker se bojijo, da bi to imelo negativne posledice za starega človeka. Zdravstveno osebje namreč goji lastna osebna in poklicna prepričanja o družinah in boleznih, ki pomembno vplivajo na njihovo ocenjevanje in skrb za stanovalca. Ramovš (2003, str. 349–351) poudarja, da morajo zaposleni v institucionalnem varstvu tako staremu človeku kot tudi svojcu omogočiti lep sprejem, pri čemer morajo poskrbeti, da se vsi udeleženi dobro počutijo. Temu Križaj (1999, str. 270) dodaja, da delo s starimi ljudmi in njihovimi svojci od medicinske sestre ne zahteva zgolj visoke strokovne usposobljenosti, ampak tudi širino osebnosti z veliko mero empatije, potrpežljivosti in prijaznosti, česar svojci, sodelujoči v raziskavi, ob sprejemu starega človeka v dom za stare niso občutili. Večina intervjuvanih svojcev je namreč poročala o odsotnosti empatije in topline zdravstvenih delavcev ob prvem stiku s starim človekom, prav tako pa so sodelujoči pomanjkljivost podpore in pomoči prepoznali tudi v togosti zanimanja zdravstvenega osebja za življenje starega človeka pred prihodom v dom, o čemer pišejo tudi avtorji Hovenga, Landeweer in Zuidema (2022, str. 1534), ki navajajo odsotnost iniciative zaposlenih za to, da bi se spoznali s svojci in starim človekom, kar predstavlja oviro pri vzpostavljanju njihovega odnosa.

Kljub dobrim izkušnjam sodelovanja s socialno službo v okviru institucionalnega varstva so svojci opozorili na vrzeli delovanja socialne delavke v domu za stare ljudi.⁸ Nekatere sem že omenjala, zato v nadaljevanju izpostavljam zgolj tiste, ki so jih svojci omenili naknadno. Sodelujoči so opozarjali na pomanjkanje osebnega stika, pogrešali so vprašanja socialne delavke o navadah in aktivnostih starega človeka pred prihodom v dom, prav tako so pričakovali več vprašanj o tem, kaj ima rad, česa ne mara. Kot slabost so svojci izpostavili tudi odsotnost reagiranja socialne delavke v primeru, ko s čim niso bili zadovoljni, kar avtorici Kornhauser in Mali (2013, str. 324) označujeta kot eno izmed pomembnejših vlog socialne delavke.

Svojci so, glede na izpostavljene pomanjkljivosti različnih služb v institucionalnem varstvu, podali tudi nekatere predloge za nudenje in zagotavljanje ustrezne pomoči ter podpore. Večina jih meni, da bi za ustrezno pomoč in podporo na področju socialnega varstva morala poskrbeti socialna delavka, medtem ko bi morali v sklopu zdravstvene dejavnosti pomoč in podporo

⁸ Natančneje prikazano v odnosnem kodiranju (shema 6), v prilogi 5

zagotavljati vodja zdravstvene nege, negovalci, animatorji, medicinske sestre in zdravnik. Sodelujoči v raziskavi si želijo globljih pogovorov in pogovorov o pomislekih ter novih možnostih in izboljšavah, pri čemer bi si želeli več individualnih stikov, o čemer piše tudi avtorica Milošević Arnold (2000, str. 261), ki poudarja potencial družinskih članov starega človeka, ki bi ga bilo smiselno izkoristiti; ne zgolj tako, da jih institucija doma za stare ljudi enkrat letno povabi na srečanje, ampak da z njimi razvija kontinuiran in odprt prostor, kjer sta prisotna dialog in sodelovanje. Prav tako bi si sodelujoči v prihodnje želeli več empatije, nežnosti in naklonjenosti s strani zdravstvenega osebja. Mali (2009, str. 102) piše, da sodelovanje socialnih delavcev z ostalimi zaposlenimi v domu za stare ljudi odpira možnost za enakopravno sodelovanje socialnega varstva in zdravstva. Kot primer dobre prakse izpostavlja (prav tam, 2009, str. 102) timsko delo v institucionalnem varstvu, za kar si prizadevajo tudi udeleženi v raziskavi. Svojci si namreč želijo sodelovanja v interdisciplinarnem timu, v katerem bi bili zdravnik, vodja zdravstvene nege in socialni delavec. Sodelujoči bi si v obdobju po odhodu starega človeka v institucionalno varstvo želeli prejeti podporo in pomoč pri aktivnem vključevanju v domske aktivnosti, o čemer piše tudi avtorica Hvalič Touzery (2007, str. 72), ki poudarja, da bi morali socialni delavci svojcem pomagati pri oblikovanju nove vloge v odnosu do starega družinskega člana. Prav tako se ji zdi ključnega pomena povabilo sorodnikom in bližnjim, da ostanejo v stiku s starim človekom in da se poskušajo čimbolj aktivno vključevati v različne aktivnosti, ki jih izvaja dom za stare ljudi. Avtorji Conney, Murphey in O'Shae (2009, str. 1033) temu dodajajo še spoznanje, da povezanost, dobri socialni odnosi in razvite socialne mreže pomembno prispevajo k življenju starih ljudi kot tudi njihovih svojcev, kar je pokazala tudi analiza pridobljenih podatkov.

Prispevek in omejitve raziskave:

Menim, da moja raziskava lahko predstavlja začetek poglobljenega raziskovanja teme pomoči in podpore svojcem ob odhodu starega človeka v institucionalno varstvo. Svojo raziskavo bi lahko izboljšala tako, da bi vanjo vključila večje število svojcev oziroma sorodnikov starega človeka, ki se je v letu 2022 ali v letu 2023 pripravljal na vstop v dom za stare ljudi v Republiki Sloveniji ali je bil v teh dveh letih v institucionalno varstvo vključen. Poleg tega pa bi v raziskovanje vključila še stare ljudi, vključene v proces sprejema v institucionalno varstvo, in s tem pridobila bolj raznolik vzorec, ki bi mi omogočil raziskovanje doživljanja prejete pomoči in podpore z dveh perspektiv – svojcev in starih ljudi.

Prav tako pa bi bilo za nadaljnje raziskovanje dobro razširiti tudi populacijo raziskave. Ta bi poleg svojcev in starih ljudi, vključenih v proces priprave in vstopa v institucionalno varstvo, vključevala tudi zdravstveno osebje, katerega pomoč in podpora po mnenju svojcev ni bila dovoljšna. Prav tako bi tematiko pomoči in podpore v procesu priprave in vstopa v dom za stare obravnavala tudi z vidika zaposlenih v domovih za starejše občane (socialnimi delavkami, medicinskim osebjem ...), s katerimi bi se pogovorila o pomembnosti dela s svojci in starimi ljudmi, ki so v procesu namestitve v institucionalno varstvo.

Največji prispevek raziskave pa vidim predvsem v raziskovanju teme pomoči in podpore svojcem oziroma sorodnikom starega človeka, vključenega v proces priprave in vstopa v dom za stare ljudi, saj je večina dosedanjih raziskav v slovenskem prostoru pozornost namenjala zgolj občutkom, ki ob odhodu v dom spremljajo stare ljudi, pri čemer čustva svojcev niso bila posebej nagovorjena.

6. PREDLOGI

- Za svojce in starega človeka je odhod v institucionalno varstvo čustveno obremenjujoča odločitev, zato bi bilo smiselno, da v procesu odločanja o namestitvi starega človeka socialni delavec oziroma delavka iz doma za stare ljudi obišče družino na domu, pri čemer z družinskimi člani naveže stik in se z njimi pogovori o življenju v domski skupnosti. S tem bi socialni delavec ublažil stisko vseh udeležениh v procesu odločanja o namestitvi družinskega člana v institucionalno varstvo.
- Staremu človeku in njegovim svojcem bi po sprejeti odločitvi o namestitvi v dom za stare ljudi socialni delavec moral omogočiti obisk novega prebivališča ter organizirati ogled sobe, v kateri bi družinski član po sprejemu prebival. S tem bi socialni delavec staremu človeku in njegovim bližnjim omogočil boljši uvid v dejansko stanje v domu za stare ljudi, jih seznanil s hišnim redom, pravili in možnostmi oziroma priložnostmi, ki jih institucija doma staremu človeku in svojcem ponuja. Na tem mestu bi bilo v fazo spoznavanja potrebno vključiti tudi zdravstveno osebje, s katerim bodo imeli tako star človek kot tudi njegovi svojci v nadaljevanju bivanja največ stika.
- Po sprejemu starega človeka v institucionalno varstvo je potrebno okrepiti timsko delo, ki bi potekalo v obliki tedenskih sestankov, na katerih bi bili prisotni: zdravnik, vodja zdravstvene nege, socialni delavec, star človek in njegov svojec. To bi pripomoglo k sprotnemu in celovitejšemu reševanju konfliktov in morebitnih problemov ter ustvarjanju kontinuiranega in odprtega prostora, v katerem sta prisotna dialog in sodelovanje.
- Svojcem naj se omogoči sodelovanje s socialno in z zdravstveno službo bodisi v obliki individualnih razgovorov bodisi sestankov v manjših skupinah. Omenjeno bi pripomoglo k lažjemu izražanju pripomb in pritožb pa tudi pohval in predlogov o izboljšavah. S tem bi institucija doma za stare ljudi prispevala h krepitvi občutka vključenosti svojcev ter k večjemu zadovoljstvu vseh udeležениh v procesu namestitve starega človeka v institucionalno varstvo.
- Zdravstvena pomoč in podpora se je pri svojcih izkazala za zelo pomanjkljivo, zato menim, da bi se moralo pri zaposlenih na področju zdravstvenega varstva krepiti osebnostne

lastnosti in veščine, kot so: empatija, naklonjenost in nežnost. S tem bi se izboljšal tudi odnos med svojci in zdravstvenim osebjem, zaposlenim v institucionalnem varstvu.

- Ustanoviti bi se morale *podporne skupine* za svojce starih ljudi, ki se pripravljajo na bivanje v institucionalnem varstvu, pri čemer bi bilo potrebno nagovoriti njihova čustva, stiske in izzive, s katerimi se soočajo na tej poti. Tvrstne podporne skupine bi lahko izvajale socialne delavke, zaposlene v različnih domovih za stare po Sloveniji.
- Za namen preprečevanja in odpravljanja stisk ter izzivov svojcev, s katerimi se soočajo ob odhodu družinskega člana v dom za stare ljudi, predlagam tudi informiranje svojcev o načinih premagovanja stisk, kar bi lahko dosegli z razširjanjem uporabnih vsebin za svojce na raznih letakih in plakatih ali pa v elektronski obliki na priljubljenih socialnih omrežjih, kot sta npr. *Facebook* in *Instagram*.

7. VIRI IN LITERATURA

- Accetto, B. (1987). *Starost in staranje. Osnove medicinske gerontologije*. Ljubljana: Cankarjeva založba.
- Berdajs, A. (2018). Delo s starostniki. V M. Marovič, & a. Sinjur (ur). *Večdimenzionalnost socialnopedagoških diskurzov* (str. 169–187). Založba Univerze na Primorskem.
- Ciabotti Elias, H., Marzola, T. S., Fernandes Martins Molina, N. P., De Assunção, L. M., Rodrigues, L. R., & Dos Santos Tavares, D. M. (2018). Relation between family functionality and the household arrangements of the elderly. *Revista Brasileira de Geriatria e Gerontologia*, 21(5). Pridobljeno 22. 1. 2023 s <https://www.scielo.br/j/rbgg/a/VvbQLh6h7TqyVhMFWTZDcks/?format=pdf&lang=en>
- Cijan, V., & Cijan, R. (2003). *Zdravstveni, socialni in pravni vidiki starostnikov*. Maribor: Visoka zdravstvena šola.
- Conney, A., Murphey, K., & O'Shae, E. (2009). Resident perspectives of determinant of quality of life in residential care in Ireland. *Journal of Advanced Nursing*, 65(5), 1029–1038.
- Čaćinovič Vogrinčič, G. (2000). Družina in star človek. *Socialno delo*, 39(4/5), 287–292.
- Čaćinovič Vogrinčič, G., & Mešl, N. (2019). *Socialno delo z družino: soustvarjanje zelenih izidov in družinske razvidnosti*. Ljubljana: Fakulteta za socialno delo.
- Davies, S., & Nolan, M. (2004). 'Making the move': relatives' experiences of the transition to a care home. *Health and Social Care in the Community*, 12(6). Pridobljeno 13. 3. 2023 s <https://pubmed.ncbi.nlm.nih.gov/15717898/>
- De Beauvoir, S. (2018). *Starost I. Stališče zunanosti*. Ljubljana: OPRO, zavod za aplikativne študije.
- Dorell, A., & Sundin, K. (2019). Expressed emotions and experiences from relatives regarding having a family member living in a nursing home for older people. *SAGE Open Medicine*, 7(1–9). Pridobljeno 2. 2. 2023 s <https://journals.sagepub.com/doi/epub/10.1177/2050312118823414>
- Dragoš, S. (2000). Socialne mreže in starost. *Socialno delo*, 39(4/5), 293–314.
- Dremelj, P. (2003). Sorodstvene vezi kot vir socialne opore posameznikov. *Družboslovne razprave*, 19(43), 149–170.
- Dremelj, P. (2004). Sorodstvo kot vir socialne opore. V M. Novak, N. Černigoj Sadar, S. Dragoš, P. Dremelj, A. Ferligoj, V. Hlebec, T. Kogovšek, & M. Nagode (ur). *Omrežja*

- socialne opore prebivalstva Slovenije* (str. 73–83). Ljubljana: Inštitut RS za socialno varstvo.
- Društvo socialnih delavcev in delavk Slovenije. (b. d.). *Kodeks etike socialnih delavk in delavcev Slovenije*. Pridobljeno 30. 4. 2023 s <https://dsdds.splet.arnes.si/kodeks-etike/>
 - Ellis, J. M. (2010). Psychological transition into residential care facility: older people's experiences. *Journal of Advanced Nursing*, 66(5). Pridobljeno 1. 5. 2023 s <https://pubmed.ncbi.nlm.nih.gov/20423358/>
 - Filipovič Hrast, M., & Hlebec, V. (2015). *Staranje prebivalstva: oskrba, blaginja in solidarnost [pdf]*. Pridobljeno 15.1.2023 s https://www.fdv.uni-lj.si/docs/default-source/zalozba/staranje_prebivalstva_pdf.pdf
 - Flaker, V., Mali, J., Kodela, T., Grebenc, V., Škerjanc, J., & Urek, M. (2008). *Dolgotrajna oskrba: očrt potreb in odgovor nanje*. Ljubljana: Fakulteta za socialno delo.
 - Gašparovič, M. (2007). *Priročnik za družinske negovalce*. Grosuplje: Dom starejših občanov.
 - Groenvynck, L., Fakha, A., De Boer, B., Hamers, J. P. H., Van Achterberg, T., Vas Rossum, E., & Verbeek, H. (2022). Interventions to Improve the Transition From Home to a Nursing Home: A Scoping Review. *Gerontologist*, 62 (7). Pridobljeno 30. 4. 2023 s <https://pubmed.ncbi.nlm.nih.gov/33704485/>
 - Grün, P. A. (2012). *Živimo zdaj! O sreči staranja*. Ljubljana: Mladinska knjiga.
 - Güven, S., & Sener, A. (2010). Family Relations in Aging. *International Journal of Business and Social Science*, 1(3). Pridobljeno 23. 1. 2023 s https://www.researchgate.net/profile/Arzu-Sener/publication/336944467_Family_Relations_in_Aging/links/5dbc080d299bf1a47b07a1e0/Family-Relations-in-Aging.pdf
 - Helgesen, A., Larrson, M., & Athlin, E. (2012). How do relatives of persons with dementia experience their role in the patient participation process in special care units. *Journal of Clinical Nursing*, 22(10), 1672–1681.
 - Hlebec, V. (2005). Socialna omrežja starostnikov. V M. Novak, N. Černigoj Sadar, S. Dragoš, P. Dremelj, A. Ferligoj, V. Hlebec, T. Kogovšek, & M. Nagode, *Omrežja socialne opore prebivalstva Slovenije* (str. 111–121). Ljubljana: Inštitut Republike Slovenije za socialno varstvo.

- Hlebec, V., Kogovšek, T., Domanjko, B., & Pahor, M. (2009). Kako misliti, opazovati in razumeti omrežja starejših ljudi v Sloveniji. V V. Hlebec (ur). *Starejši ljudje v družbi sprememb* (str. 153–168). Maribor: Aristej.
- Hojnik-Zupanc, I. (ur). (1997). *Dodajmo življenje letom*. Ljubljana: Gerontološko društvo Slovenije.
- Hojnik - Zupanc, I. (1999). *Samostojnost starega človeka v družbeno – prostorskem kontekstu*. Ljubljana: Znanstvena knjižnica FSD.
- Hovenga, N., Landeweer, E., & Zuidema, S. (2022). Family involvement in nursing homes: an interpretative synthesis of literature. *Nursing Ethics*, 29(6). Pridobljeno 1. 2. 2023 s <https://journals-sagepub-com.nukweb.nuk.uni-lj.si/doi/epdf/10.1177/09697330221085774>
- Hvalič Touzery, S. (2003). Stereotipi in dejstva o staranju in starih ljudeh. *Kakovostna starost*, 6(3), 52–56.
- Hvalič Touzery, S. (2007). *Družinska oskrba starih družinskih članov* (Doktorsko delo). Pridobljeno 28. 1. 2023 <https://www.dlib.si/stream/URN:NBN:SI:doc-SOQW03N6/9bcbda58-240f-4e20-aa90-3cefd5cf692d/PDF>
- Hvalič Touzery, S. (2014). Tradicionalne socialne mreže najstarejših ljudi v Sloveniji. *Kakovostna starost*, 17(1), 3–15.
- Iglič, H. (2001). Socialni kapital, socialna omrežja in politično vedenje: empirična študija. Pridobljeno 23. 1. 2023 s <http://dk.fdv.uni-lj.si/dr/dr37-38iglic.PDF>
- Imperl, F. (2012). *Kakovost oskrbe starejših – izziv za prihodnost*. Logatec: Firis Imperl & CO. d. n. o.
- Kobentar, R. (2008). Socialni odnosi v starosti. *Socialna pedagogika*, 12(2). Pridobljeno 14. 1. 2022 s <http://www.dlib.si/stream/URN:NBN:SI:DOC-E40SMY7O/72f1c007-6ea8-4947-bce3-437777d247e5/PDF>
- Kogoj, A. (2004). Psihološke potrebe v starosti. *Zdravniški vestnik*, 73(10). Pridobljeno 13. 1. 2023 s <https://www.dlib.si/stream/URN:NBN:SI:DOC-SQPFVVB2/89d57d16-b126-41f8-a9ee-56e99b107909/PDF>
- Kornhauser, A., & Mali, J. (2013). Priprava starega človeka na življenje v domu za stare ljudi. *Socialno delo*, 52(5), 321–331.

- Krese, M. (2006). Neformalna socialna omrežja. *IB Revija za strokovna in metodološka vprašanja trajnostnega razvoja*, 3(40). Pridobljeno 22. 1. 2023 s https://www.umar.si/fileadmin/user_upload/publikacije/ib/2006/ib3-06.pdf#page=79
- Križaj, M. (1999). Zdravstvena nega – pomemben dejavnik kakovosti življenja v tretjem življenjskem obdobju. *Obzornik zdravstvene nege*, 33(5/6). Pridobljeno 31. 3. 2023 s <https://www.dlib.si/stream/URN:NBN:SI:doc-9GAMAT75/8248892e-ca99-466f-a5e0-f9e8111e2d32/PDF>
- Kump, S., & Jelenc Krašovec, S. (2013). Družina ostaja pomembna za medgeneracijsko sodelovanje in učenje. *Andragoška spoznanja*, 19(2), 10–28.
- Kunšek, S., & Podlesnik, K. (2009). *Soočanje socialnih delavcev in svojcev s pojavom demence v občini Šentjur* (Diplomsko delo). Pridobljeno z Repozitorij Univerze v Ljubljani.
- Kwon, S.H., & Tae, Y.S. (2012). Nursing Home Placement: The Process of Decision Making and Adaptation among Adult Children Caregivers of Demented Parents in Korea. *Asian Nursing Research*, 6(12). Pridobljeno 22.2.2023 s <https://reader.elsevier.com/reader/sd/pii/S1976131712000679?token=ABE23C51866E276C689FCBC6A2BA4DAC427F65A732998832A02EAE6255E3279BE26F0EBB84B803DEBFDD401D114E3989&originRegion=eu-west-1&originCreation=20230426082945>
- Ličen, N., & Mezgec, M. (ur). (2022). *Homo senescens: dolgoživost in izobraževanje starejših*. Ljubljana: Založba Univerze v Ljubljani.
- Lundh, U., Sandberg, J., & Nolan, M. (2000). 'I don't have any other choice': spouses' experiences of placing a partner in a care home for older people in Sweden. *Journal of Advanced Nursing*, 32(5). Pridobljeno 7. 2. 2023 s <https://onlinelibrary.wiley.com/doi/pdf/10.1046/j.1365-2648.2000.01588.x>
- Macuh, B. (2016). *Vpliv družine in svojcev na kakovost življenja starostnikov v tretjem in četrtem življenjskem obdobju in vpliv na vključevanje v vseživljenjsko učenje v domu za starejše*. Pridobljeno 20. 12. 2022 s https://www.researchgate.net/publication/305302173_Vpliv_druzine_in_svojcev_na_kakovost_zivljenja_starostnikov
- Macuh, B. (2017). *Življenjski slog starostnikov v domovih za starejše: znanstvena monografija*. Maribor: Kulturni center.

- Macuh, B., & Lepičnik - Vodopivec, J. (2019). Vpliv družine na vseživljenjsko učenje starostnikov v domovih za starejše. *Revija za univerzalno odličnost*, 8(2). Pridobljeno 12. 12. 2022 s <https://www.dlib.si/stream/URN:NBN:SI:doc-UIR46F19/ce78f4de-b25b-4bb8-97a3-2be2c8d92dae/PDF>
- Majerovitz, S. D., Mollott, R. J., & Rudder, C. (2009). We're on the Same Side: Improving Communication Between Nursing Home and Family. *Health Communication*, 24(12–20). Pridobljeno 3. 2. 2023 s <https://eds-p-ebSCOhost-com.nukweb.nuk.uni-lj.si/eds/pdfviewer/pdfviewer?vid=0&sid=5d26ea94-4b1c-4240-8307-02dffbe78cb1%40redis>
- Mali, J. (2008). *Od hiralnic do domov za stare ljudi*. Ljubljana: Fakulteta za socialno delo.
- Mali, J. (2009). Spremembe v institucionalnem varstvu starejših. V V. Hlebec (ur.), *Starejši ljudje v družbi sprememb* (str. 95–108). Maribor: Aristej.
- Mali, J. (2013). Socialno delo kot specializacija stroke. *Socialno delo*, 52(1), 57–93.
- Mandič, S., & Hlebec, V. (2005). Socialno omrežje kot okvir upravljanja s kakovostjo življenja. *Družboslovne razprave*, 21(49–50), 263–285.
- Martz, K., & Morse, J. M. (2017). The Changing Nature of Guilt in Family Caregivers: Living Through Care Transitions of Parents at the End of Life. *Qualitative Health Research*, 27(7). Pridobljeno 3. 2. 2023 s <https://journals-sagepub-com.nukweb.nuk.uni-lj.si/doi/epub/10.1177/1049732316649352>
- Matjanec, D. (2003). 25 let socialnega dela v Domu upokojencev Maribor: izkušnje in razvoj. *Socialno delo*, 42(1), 33–42. Pridobljeno 30. 4. 2023 s <https://www.dlib.si/stream/URN:NBN:SI:DOC-FREH9CH5/5082d26d-4f43-4532-b9cd-5f858dd708b0/PDF>
- Mesec, B. (2007). *Metodologija raziskovanja v socialnem delu 2: Kvalitativne raziskave: študijsko gradivo – 2. izdaja*. Ljubljana: Fakulteta za socialno delo.
- Mesec, B. (2009). *Metodologija raziskovanja v socialnem delu 1: Načrtovanje raziskave: študijsko gradivo za interno uporabo*. Ljubljana: Fakulteta za socialno delo.
- Milošević Arnold, V. (2000). Profesionalne vloge socialnih delavcev pri delu s starimi ljudmi. *Socialno delo*, 39(4–5), 253–262.
- Pečjak, V. (1998). *Psihologija tretjega življenjskega obdobja*. Bled: samozaložba.

- Pečjak, V. (2007). *Psihologija staranja*. Bled: samozaložba.
- Pihlar, T. (2010). Socialni odnosi v starosti. *Kakovostna starost*, 13(2). Pridobljeno 24. 1. 2023 s <https://www.dlib.si/stream/URN:NBN:SI:DOC-OSE7FCDY/af5d7d0c-8b59-4dc5-8d7e-b7ed06201bd4/PDF>
- Poljšak, B., & Lampe, T. (2011). *Proces staranja: vzroki, posledice in ukrepi*. Ljubljana: Univerza v Ljubljani, Zdravstvena fakulteta.
- Ramovš, J. (2003). *Kakovostna starost: socialna gerontologija in gerontagogika*. Ljubljana: Inštitut Antona Trstenjaka.
- Ramovš, J. (2004). Specifika potreb in oskrbe starih ljudi s stališča socialnega dela. *Zdravniški vestnik*, 73(10). Pridobljeno 20. 1. 2023 s <https://www.dlib.si/stream/URN:NBN:SI:doc-ZRHB7I6H/791a8e2b-e823-4a3a-adf8-b5c86330aab/PDF>
- Ramovš J., & Ramovš K. (2006). Klubi svojcev kot sredstvo za povečanje kakovosti bivanja v domovih za stare ljudi. *Socialno delo*, 45(3–5), 279–282.
- Ramovš, J. (2007). *Prostovoljski dnevnik pri osebnem prostovoljskem delu z ljudmi in učenju lepega medčloveškega sožitja*. Ljubljana: Inštitut Antona Trstenjaka za gerontologijo in medgeneracijsko sožitje.
- Ramovš, J. (2014a). Staranje. *Kakovostna starost*, 17(1), 45–46.
- Ramovš, J. (2014b). Življenjska obdobja. *Kakovostna starost*, 17(1), 46–50.
- Rihtaršič, S., Suhovršnik, M., & Podreka, J. (2022). Ozaveščanje javnosti o nasilju nad starejšimi. V N. Ličen, & M. Mezgec (ur.), *Homo senescens: dolgoživost in izobraževanje starejših* (str. 87–204). Ljubljana: Založba Univerze v Ljubljani.
- Robinson, O., & Fisher, A. (2023). *Experiences of moving an older parent into a care home or nursing home in the UK: a qualitative study*. Pridobljeno 30. 4. 2023 s https://www.researchgate.net/publication/369505390_Experiences_of_moving_an_older_parent_into_a_care_home_or_nursing_home_in_the_UK_a_qualitative_study
- Roljić, S., & Kobentar, R. (2017). *Starost kot izziv: zdravje in oskrba*. Ljubljana: Javni zavod Cene Štupar Center za izobraževanje.

- Rutar, M. (2002). *O nastajanju persone socialnega delavca: oblikovanje poklicne identitete skozi praktično delo v času študija* (Diplomsko delo). Pridobljeno: Repozitorij Univerze v Ljubljani.
- Ryan, A. A., & Scullion, H. F. (2000). Nursing home placement: an exploration of the experiences of family carers. *Journal of Advanced Nursing*, 32(5). Pridobljeno 57. 2. 2023 s <https://onlinelibrary.wiley.com/doi/pdf/10.1046/j.1365-2648.2000.01589.x>
- Sandberg, J., Nolan, M.R., & Lundh, U. (2002). The role of community staff in care home placement in Sweden. *Journal of Clinical Nursing*, 11(4). Pridobljeno 30. 4. 2023 s <https://pubmed.ncbi.nlm.nih.gov/12100645/>
- Scharlach, A. E., & Lehning, A. (2016). *Creating Aging-Friendly Communities*. Pridobljeno 25. 1. 2023 s https://books.google.si/books?hl=sl&lr=&id=wPmuCgAAQBAJ&oi=fnd&pg=PP1&dq=Creating+Aging+-+Friendly+Communities.&ots=6qZTmL6VeG&sig=nNx9SazOmcBj-xYaqYpn4e22HkU&redir_esc=y#v=onepage&q=Creating%20Aging%20-%20Friendly%20Communities.&f=false
- Skela-Savič, B., Zorc, J., & Hvalič Touzery, S. (2010). Staranje populacije, potrebe starostnikov in nekateri izzivi za zdravstveno nego. *Obzornik zdravstvene nege*, 44(2), 89–100.
- SSKJ. (b. d.). Pridobljeno 13. 1. 2023 s <https://fran.si/iskanje?View=1&Query=starost>
- Šadl, Z., & Hlebec, V. (2009). »Saj veš, se najprej na domačega obrneš« – Emocionalna opora v družinskih omrežjih. V V. Hlebec (ur.), *Starejši ljudje v družbi sprememb* (str. 237–253). Maribor: Aristej.
- Vertot, N. (2010). *Starejše prebivalstvo v Sloveniji*. Ljubljana: Statistični urad RS.
- Zaviršek, D. (2009). Med krvjo in skrbjo: socialno starševstvo kot širitev koncepta starševstva v današnjem svetu. *Socialno delo*, 48(1–3). Pridobljeno 4. 2. 2023 s <https://www.dlib.si/stream/URN:NBN:SI:doc-WGPMXR14/e0044a8f-741e-472f-a6e6-06934e883673/PDF>
- Wa Laoa, S. S., Le Lowb, L.P., & Yin Wongb, K. K. (2019). Older residents' perceptions of family involvement in residential care. *International Journal of Qualitative Studies on Health and Well-being*, 14(1). Pridobljeno 13. 3. 2023 s <https://www.tandfonline.com/doi/full/10.1080/17482631.2019.1611298>

8. PRILOGE

8.1. Priloga 1: Smernice za intervju

→ Kako poteka proces priprave svojcev na odhod starega človeka iz domačega okolja v institucionalno varstvo?

- Kako ste se pripravili na odhod starega družinskega člana v institucionalno varstvo?
- Kakšni občutki so se vam ob misli na selitev starega družinskega člana v institucionalno varstvo pojavili?
- Na kakšne težave ste v procesu vaše priprave na odhod starega človeka v dom za stare naleteli?

→ Kakšen je proces prilagajanja svojcev na »nov dom« starega človeka?

- Kako ste vi doživljali svojo vlogo v procesu odhoda starega človeka iz domačega okolja v institucionalno varstvo?
- Kako ste podprli svojega svojca ob odhodu v institucionalno varstvo?
- S kakšnimi občutki ste se ob samem odhodu starega družinskega člana v institucionalno varstvo soočali?
- Kakšna je bila razlika med vašimi prvotnimi občutki, ko ste domsko oskrbo za starega človeka resnično potrebovali, in občutki, ki so se pri vas pojavili ob samem odhodu starega družinskega člana v dom?
- Kako bi opisali proces prilagajanja na »nov dom« vašega družinskega člana?
- Ste ob tem vi potrebovali kakšno podporo? Kdo in kako vam je pomagal?
- Kakšna čustva so se pojavila, ko ste prvič obiskali starega človeka, zavedajoč se, da je to njegov »novi dom«?

→ S kakšnimi izzivi in stiskami se svojci soočajo ob odhodu starega družinskega člana v institucionalno varstvo?

- S kakšnimi stiskami in izzivi ste se soočali ob odhodu starega družinskega člana v dom za stare ljudi?
- Na kakšen način ste reševali omenjene stiske in izzive?
- Kdo vam je bil pri reševanju omenjenih stisk in izzivov najbolj v pomoč?

→ Kako svojci doživljajo podporo in pomoč socialne službe v domu ob sprejemu starega človeka v dom in kasneje?

- Kakšne pomoči in podpore s strani socialne službe v domu za stare ste bili ob sprejemu deležni?
- Kakšne pomoči in podpore s strani socialne službe v domu za stare ste bili deležni kasneje?
- V kakšni obliki je potekalo vaše sodelovanje s socialno službo v institucionalnem varstvu?
- Kako bi v celoti ocenili vaše sodelovanje s socialno službo v procesu sprejema starega človeka v dom in kasneje?
 - o Kaj v omenjenem sodelovanju ocenjujete kot prednosti in kaj kot slabosti?

→ Kaj svojci ob odhodu starega človeka v institucionalno varstvo in po prihodu pogrešajo oziroma česa bi si želeli še več?

- Kaj ste ob sprejemu starega družinskega člana v institucionalno varstvo pogrešali?
- Kje menite, da bi morali to pomoč in podporo zagotoviti?
- V kakšni obliki bi si te pomoči in podpore želeli?

DEMOGRAFSKI PODATKI

Starost:

Spol:

Zaposlitev:

Kje in s kom bivajo:

Materialni položaj:

Socialna mreža:

Sorodstveno razmerje do človeka, ki je odšel v dom za stare:

Kraj bivanja starega človeka pred odhodom v institucionalno varstvo:

Pogostost nujenja pomoči staremu človeku pred odhodom v institucionalno varstvo:

Vrsta nudene pomoči:

8.2. Priloga 2: Določitev enot kodiranja

INTERVJU A

→ Kako poteka proces priprave svojcev na odhod starega človeka iz domačega okolja v institucionalno varstvo?

- **Kako ste se pripravili na odhod starega družinskega člana v institucionalno varstvo?**

Starši so odšli v dom, kjer so se s socialno delavko zmenili za varstvo./(A1) Nato so se pogovorili z mano in sestro, kjer so nama obrazložili, zakaj je tako boljše./(A2) Mislim, da je čas pripomogel k sprijaznjenju, da bo nona odšla v dom./(A3)

- **Kakšni občutki so se vam ob misli na selitev starega družinskega člana v institucionalno varstvo pojavili?**

Občutil sem žalost/(A4) in bil sem zaskrbljen./(A5) Strah me je bilo, kako bo nona sprejela novo okolje bivanja,/(A6) ali bo morda odklonilna,/(A7) ali bo ta sprememba prispevala k poslabšanju njenega zdravstvenega stanja./(A8).

- **Na kakšne težave ste v procesu vaše priprave na odhod starega človeka v dom za stare naleteli?**

Najprej smo naleteli na odpor none, saj ni želela še v dom/(A9), in zasedenost domov, saj smo morali na dom čakati nekaj mesecev./(A10)

→ Kakšen je proces prilagajanja svojcev na »nov dom« starega človeka?

- **Kako ste vi doživljali svojo vlogo v procesu odhoda starega človeka iz domačega okolja v institucionalno varstvo?**

Svojo vlogo, ko je bila nona še doma, sem doživljal drugače kot potem, ko je odšla v DSO. Prej sem svojo vlogo doživljal na način, da ji pomagam pri vsakodnevnih opravilih, če česa sama ne zmore/(A11) – spremljanje po nakupih,/(A12) prevzem zdravil,/(A13) pomoč pri pospravljanju doma./(A14)

Ko pa smo se odločili za namestitev none v DSO, sem se tako jaz kot tudi moji starši z nono pogovorili, zakaj bo boljše, če gre v dom./(A15) Bodril sem jo na način, da bo tam spoznala nove ljudi/(A16) in da bo mogoče po dolgem času spet videla svoje vrstnike,/(A17) da bo imela družbo in da ne bo sama./(A18) Po odhodu none v dom pa sem prevzel vlogo obiskovalca, saj jo pogosto obiskujem/(A19) in se z njo pogovarjam./(A20)

- **Kako ste podprli vašega svojca ob odhodu v institucionalno varstvo?**

Bodril sem jo, da ji bo tam tudi lepo, da je dom blizu hiše/(A21), in ji obljubil, da jo bom pogosto obiskoval, saj sem vedel, da ji to veliko pomeni./(A22)

- **S kakšnimi občutki ste se ob samem odhodu starega družinskega člana v institucionalno varstvo soočali?**

Doživljal sem občutke žalosti/(A23) in zaskrbljenosti/(A24), hkrati pa sem ob misli, da bo za nono v redu poskrbljeno, začutil olajšanje/(A25) in bil sem pomirjen./(A26)

- **Kakšna je bila razlika med vašimi prvotnimi občutki, ko ste domsko oskrbo za starega človeka resnično potrebovali, in občutki, ki so se pri vas pojavili ob samem odhodu starega družinskega člana v dom?**

Razlika je bila bistvena. Namreč, ko smo domsko oskrbo za nono dobili, se mi je tako meni kot tudi celotni družini odvalil kamen od srca./ (A27) začutil sem olajšanje./ (A28) Vsi smo se zavedali, da s trenutnim tempom življenja zanjo težko skrbimo in da bodo boljše zanjo poskrbeli v domu, zaradi česar smo bili veseli./ (A29) Ko pa je prišel dejanski dan odhoda none v dom, mi je bilo hudo./ (A30) Izpostavim lahko občutke žalosti./ (A31) razočaranja./ (A32) in negotovosti, saj nisem vedel, kaj pričakovati./ (A33)

- **Kako bi opisali proces prilagajanja na »nov dom« vašega družinskega člana?**

Proces prilagajanja je trajal kar dolgo. Več mesecev sem potreboval, da sem se navadil, da nona ne prebiva več doma, ampak z vsakokratnim obiskom mi je bilo lažje./ (A34) Večkratni obiski so pripomogli k temu, da sem se začel zavedati tega, da je bila v našem primeru to res edina možnost, zaradi česar mi je postalo lažje./ (A35)

- **Ste ob tem vi potrebovali kakšno podporo? Kdo in kako vam je pomagal?**

Sam velike podpore nisem potreboval, je bilo pa potrebnega nekaj prilagajanja in se navaditi, da nona več ni bilo doma./ (A36) Pri procesu prilagajanja so mi največ pomagali moji domači./ (A37) Pogovori o tem, da je za nono v domu lepo poskrbljeno, so me pomirili./ (A38)

- **Kakšna čustva so se pojavila, ko ste prvič obiskali starega človeka, zavedajoč se, da je to njegov »novi dom«?**

Sprva mi je bilo neprijetno./ (A39) Kasneje, ko pa sem opazil, da je za nono dobro poskrbljeno in da ima družbo, pa sem bil vesel./ (A40)

→ **S kakšnimi izzivi in stiskami se svojci soočajo ob odhodu starega družinskega člana v institucionalno varstvo?**

- **S kakšnimi stiskami in izzivi ste se soočali ob odhodu starega družinskega člana v dom za stare ljudi?**

Sam se nisem srečeval s hujšimi stiskami, saj sem vedel, da bo za nono to boljše, prav tako pa sem vedel, da v domu lepo poskrbijo za starejše./ (A41) Vseeno pa lahko izpostavim to, da sem bil žalosten in je bilo potrebno nekaj časa, da sem se navadil, da nona več ne vidim vsak dan./ (A42) Kot stisko lahko izpostavim to, da sem se več mesecev po odhodu soočal z občutkom, da v hiši nekaj manjka. Nono sem pogrešal, pogrešal sem najine klepete ob kavi./ (A43) Večkrat sem jo po njenem odhodu v dom tudi sanjal, zaradi česar sem se zbujal in ob tem težje dihal, zato bi lahko rekel, da sem se soočal s tesnobo./ (A44)

- **Na kakšen način ste reševali omenjene stiske in izzive?**

Z večkratnimi obiski./ (A45) in telefonskimi pogovori./ (A46) Prav tako sem se pogosto pogovarjal s starši, ki so mi zagotavljali, da je noni tako boljše./ (A47)

- **Kdo vam je bil pri reševanju omenjenih stisk in izzivov najbolj v pomoč?**

Pri reševanju stisk so mi bili v največjo podporo starši./ (A48) in sestra./ (A49)

→ **Kako svojci doživljajo podporo in pomoč socialne službe v domu ob sprejemu starega človeka v dom in kasneje?**

- **Kakšne pomoči in podpore s strani socialne službe v domu za stare ste bili ob sprejemu deležni?**

Ob sprejemu sam nisem bil prisoten. Lahko pa povem, kaj sta mi starša povedala. Starša sta izpostavila, da ju je socialna delavka lepo sprejela./ (A50) Povabila ju je v pisarno./ (A51) kjer je staršema še enkrat podala vse informacije v povezavi z življenjem v domu./ (A52) nato pa jima je dala možnost postavljanja dodatnih vprašanj./ (A53) Prav tako jima je podala informacije o zaposlenih in odgovornih na oddelku, kjer nona prebiva z namenom hitrejšega pridobivanja informacij./ (A54)

- **Kakšne pomoči in podpore s strani socialne službe v domu za stare ste bili deležni kasneje?**

V primeru kakršnega koli vprašanja nam je bila socialna delavka v domu vedno na razpolago./ (A55) bila je odzivna preko telefona./ (A56) in elektronske pošte./ (A57)

- **V kakšni obliki je potekalo vaše sodelovanje s socialno službo v institucionalnem varstvu?**

Velikokrat nam je socialna delavka pomagala pri pridobivanju različnih pravic – dodatek za pomoč in postrežbo./ (A58)

- **Kako bi v celoti ocenili vaše sodelovanje s socialno službo v procesu sprejema starega človeka v dom in kasneje?**

Formalno je potekalo vse odlično, saj je bila vsa dokumentacija ob sprejemu urejena popolnoma./ (A59) Kot manko pa sta starša izpostavila predvsem odsotnost empatičnega pogovora v smeri, ali bi onadva v tem procesu prilagajanja še kaj potrebovala./ (A60)

o **Kaj v omenjenem sodelovanju ocenjujete kot prednosti in kaj kot slabosti?**

Kljub toplemu sprejemu none v dom sta starša kot slabost omenila predvsem preveč poudarka na urejanju vse dokumentacije ob sprejemu./ (A61) pri čemer je zmanjkovalo časa za druge stvari, kot na primer časa za poglobljeni pogovor./ (A62) Prav tako sta ob sprejemu prejela preveč informacij naenkrat, zato bi bilo boljše, da bi se pred sprejemom večkrat oglasila v domu./ (A63)

Kot prednost pa sta starša omenjala odzivnost socialne delavke./ (A64) spretnost hitrega reševanja problemov./ (A65) in povezovanje z drugimi zaposlenimi./ (A66)

→ **Kaj svojci ob odhodu starega človeka v institucionalno varstvo in po prihodu pogrešajo oziroma česa bi si želeli še več?**

- **Kaj ste ob sprejemu starega družinskega člana v institucionalno varstvo pogrešali?**

Več informiranj o tem, kako je z nono s strani zdravstvenih delavcev, da ne bi bilo treba vedno nam klicati in o tem spraševati./ (A67) Prav tako bi si želel več osebnega stika z zaposlenimi, predvsem s socialno službo, pred samim odhodom none v dom./ (A68) Malce me je zmotilo to sodelovanje zgolj preko telefona./ (A69) Prav tako sem pogrešal kakšno vprašanje strokovnih delavcev o tem, kaj ima nona rada, kaj rada počne, česa ne mara./ (A70) ali ji katera hrana ne odgovarja oziroma česa ne jé./ (A71)

- **Kje menite, da bi morali to pomoč in podporo zagotoviti?**

Zaposleni v domu mislim, da so tiste osebe, ki bi to pomoč in podporo morali zagotoviti v celoti že v fazi dogovarjanja o sprejemu kot tudi na samem licu mesta. Tu ciljам predvsem na socialno delavko./ (A72) in vodjo zdravstvene nege./ (A73)

- **V kakšni obliki bi si te pomoči in podpore želeli?**

Informiranje o zdravstvenem stanju none bi si želel preko telefonskih klicev./ (A74) Prav tako pa menim, da bi morale biti več sestankov s svojci, v manjših skupinah, kjer bi se lažje pogovarjali o določenih temah./ (A75)

DEMOGRAFSKI PODATKI

Starost: 25

Spol: moški

Zaposlitev: voznik

Kje in s kom bivajo: S starši (Šempeter pri Gorici)

Materialni položaj: stabilen, dober

Socialna mreža: široka – veliko prijateljev, povezana družina

Sorodstveno razmerje do človeka, ki je odšel v dom za stare: vnuk

Kraj bivanja starega človeka pred odhodom v institucionalno varstvo: Gospa je živela v pritličju večstanovajske hiše. Živela v isti hiši kot intervjuvanec (njen vnuk).

Pogostost nudenja pomoči staremu človeku pred odhodom v institucionalno varstvo: Vsakodnevno

Vrsta nudene pomoči: spremljanje v trgovino, pomoč pri obujanju, sezuvanju in oblačenju, prevzem zdravil v lekarni.

INTERVJU B

→ Kako poteka proces priprave svojcev na odhod starega človeka iz domačega okolja v institucionalno varstvo?

- **Kako ste se pripravili na odhod starega družinskega člana v institucionalno varstvo?**

Najprej sem si prebrala potek vselitve,/(B1) potem pa sem se z mamo pogovarjala o odhodu in vselitvi v nov dom,/(B2) o sstanovalcih,/(B3) o bivanju v domu/(B4) in o možnostih vključevanja v organizirane aktivnosti./(B5)

- **Kakšni občutki so se vam ob misli na selitev starega družinskega člana v institucionalno varstvo pojavili?**

Občutki so bili daleč od prijetnih./(B6) Strah me je bilo, da ji bo v domu nelagodno,/(B7) da ne bo prejela poleg osnovne oskrbe dovolj podpore osebja,/(B8) da se bo psihično slabo počutila /(B9), in strah pred tem, ali bo uspela sprejeti ustanovo kot svoj novi dom./(B10)

- **Na kakšne težave ste v procesu vaše priprave na odhod starega človeka v dom za stare naleteli?**

Večjih težav v procesu priprave ni bilo, ker se je mama za odhod odločila sama in je bolj ona tolažila mene kot pa jaz njo./(B11)

→ Kakšen je proces prilagajanja svojcev na »nov dom« starega človeka?

- **Kako ste vi doživljali svojo vlogo v procesu odhoda starega človeka iz domačega okolja v institucionalno varstvo?**

Odločitev o odhodu mame v DSO je bila težka, še težji je bil proces sprejemanja te odločitve, zato je bila moja podpora ključnega pomena. Podpirala sem jo v smislu, da bo vse v redu,/(B12) predstavljala sem ji DSO v najboljši luči./(B13) Seveda sem ji pomagala tudi pri urejanju dokumentacije,/(B14) pri pakiranju./(B15) Prav tako sem jo jaz pospremila v dom./(B16) Pred sprejemom v dom sem ji pomagala

doma pri gospodinjskih opravilih./ (B17) jo tuširala./ (B18) spremljala po nakupih./ (B19) in mamu vozila k zdravniku./ (B20)

Po sprejemu v dom pa sem prevzela vlogo podporne osebe, ki nudi predvsem čustveno oporo./ (B21) svojo vlogo pa sedaj doživljam kot vlogo hčerke, ki svojo mamu obiskuje./ (B22) Prav tako ji prinašam kakšne priboljške, če si kaj posebej zaželi./ (B23)

- Kako s te podprli vašega svojca ob odhodu v institucionalno varstvo?

Obljubila sem ji veliko obiskov in izhodov in to obljubo tudi po sedmih mesecih maminega bivanja v domu izpolnjujem./ (B24) Prav tako sem jo podprla na način, da sem ji pred prihodom že okrasila sobo, prinesla sem ji rože, ki jih ima zelo rada, ter fotografije, ki jih je imela tudi doma na nočni omarici./ (B25)

- S kakšnimi občutki ste se ob samem odhodu starega družinskega člana v institucionalno varstvo soočili?

Zavedala sem se, da je odhod v dom nuja, tega se je zavedala tudi mama in je sama izrazila željo, da gre, a kljub temu sem bila žalostna./ (B26) Vedela sem, da druge izbire ni in sem jo podprla. Takrat se mi je odvalil kamen od srca./ (B27) Bila sem pomirjena v smislu, da bo za mamu dobro poskrbljeno, da bo dobila vso nego in podporo, ki jo potrebuje./ (B28)

- Kakšna je bila razlika med vašimi prvotnimi občutki, ko ste domsko oskrbo za starega človeka resnično potrebovali, in občutki, ki so se pri vas pojavili ob samem odhodu starega družinskega člana v dom?

Ko smo dom dobili, sem začutila olajšanje./ (B29) bila sem razbremenjena./ (B30) Dan, ko pa sem mamu pripeljala v DSO, zavedajoč se, da je ne bo več domov, pa je bil seveda težek, zelo težek in zame osebno stresen. / (B31) Spet dvomi – a res ne bi šlo drugače, a je to res edina rešitev?/ (B32) Pojavljali so se nekakšni občutki krivde, da bi pa lahko mogoče za mamu vseeno uspeli poskrbeti v krogu najbližjih./ (B33)

- Kako bi opisali proces prilagajanja na »nov dom« vašega družinskega člana?

Prilagajanje na novi dom je potekalo dolgo./ (B34), a precej umirjeno./ (B35) in čustveno obremenjujoče, tako za mamu kot zame./ (B36) Novo okolje, novi obrazi in bolezen so bili za mamu precejšen zalogaj. Druga drugo sva bodrili, ker sva vedeli, da drugega izhoda ni./ (B37) Vsakodnevni obiski so težave precej olajšali./ (B38)

- Ste ob tem vi potrebovali kakšno podporo? Kdo in kako vam je pomagal?

Seveda sem potrebovala podporo./ (B39) Potrebovala sem čas, da se privadim na to, da mama stanuje v domu za stare ljudi./ (B40) Potrebovala sem podporo v smislu razumevanja, da potrebujem svoj prostor in čas./ (B41) kar mi je družina omogočila./ (B42) Prav tako sem potrebovala podporo s strani zaposlenih v domu./ (B43) saj je vsaka informacija o tem, da se mama v domu v redu počuti, zame pomenila olajšanje./ (B44)

- Kakšna čustva so se pojavila, ko ste prvič obiskali starega človeka, zavedajoč se, da je to njegov »nov dom«?

Prvi obisk je bil eno samo upanje – upanje, da bo mama zadovoljna./ (B45) in da bo rekla, da bo šlo./ (B46) Hkrati nisem vedela, kaj pričakovati, torej negotovost v smislu, v kakšnem stanju bo mama ob mojem obisku./ (B47)

→ S kakšnimi izzivi in stiskami se svojci soočajo ob odhodu starega družinskega člana v institucionalno varstvo?

- **S kakšnimi stiskami in izzivi ste se soočali ob odhodu starega družinskega člana v dom za stare ljudi?**

Stiska ob odhodu mame je bila seveda prisotna./(B48) Skrbelo me je, da ne bi prejela ustrezne oskrbe./(B49) da se ne bi ujela s sostanovalci./(B50) Prav tako me je skrbelo, kako bo sprejela novo okolje./(B51) ali se bo znašla in kako se bo vključila v aktivnosti./(B52) Pojavila se je stiska v obliki spraševanja in skrbi v smislu, če bo sprememba bivališča negativno vplivala na njeno bolezen, ali pa če jo bo celo pospešila./(B53) Skrbelo me je, da se bo morda dala v usodo in začela životariti./(B54)

- **Na kakšen način ste reševali omenjene stiske in izzive?**

S pogovorom z družino/(B55) kot tudi preko pogovorov z mamo./(B56) Prav tako sem prebrala veliko literature o temi in procesu prilagajanja na življenje v domu za stare/(B57) in se poskušala bodriti sama sebe./(B58)

- **Kdo vam je bil pri reševanju omenjenih stisk in izzivov najbolj v pomoč?**

V največjo podporo mi je bila moja družina – mož/(B59) in hčerke./(B60)

→ **Kako svojci doživljajo podporo in pomoč socialne službe v domu ob sprejemu starega človeka v dom in kasneje?**

- **Kakšne pomoči in podpore s strani socialne službe v domu za stare ste bili ob sprejemu deležni?**

Socialna delavka nam je predstavila dom./(B61) bivanje v njem/(B62) in hišna pravila./(B63) Pred prihodom v dom, torej v fazi dogovarjanja, nam je socialna služba posredovala spisek garderobe./(B64) Pred sprejemom je komunikacija potekala pretežno preko elektronske pošte/(B65) in telefonskih klicev./(B66) Sprejem je bil korekten./(B67) mogoče bi lahko bil malce manj formalen./(B68)

- **Kakšne pomoči in podpore s strani socialne službe v domu za stare ste bili deležni kasneje?**

Kasneje posebne podpore z njene strani nismo potrebovali, razen ob premestitvi mame iz navadnega v varovani oddelek./(B69) kar je bilo izpeljano čez noč in za mamo na precej stresen način. To bi se dalo izpeljati veliko prijetneje./(B70) sicer pa s socialno službo nismo imeli posebnih težav. Socialna delavka mi je pomagala tudi v primerih, ko nisem vedela, na katerega od zaposlenih se moram v določeni situaciji obrniti. Torej me je večkrat povezala z drugimi zaposlenimi v domu./(B71) Poleg tega je bila zelo odzivna tako preko telefona/(B72) kot tudi preko elektronske pošte./(B73)

- **V kakšni obliki je potekalo vaše sodelovanje s socialno službo v institucionalnem varstvu?**

V obliki dogovarjanja v smeri doseganja kompromisov./(B74)

- **Kako bi v celoti ocenili vaše sodelovanje s socialno službo v procesu sprejema starega človeka v dom in kasneje?**

Povprečno./(B75)

- **Kaj v omenjenem sodelovanju ocenjujete kot prednosti in kaj kot slabosti?**

Doslednost informacij/(B76) in odzivnost bi izpostavila kot prednosti./(B77)

Kot slabost pa kot že omenjeno, malce več neformalnega stika v smislu empatičnega pogovora že pred samim sprejemom./(B78) ki bi lahko bil prav tako malce manj formalen./(B79) Prav tako bi si želela ogleda sobe pred samim prihodom mame v dom, za kar ni bilo časa./(B80) Sedaj, ko pa je mama v

domu, bi si želela mogoče več aktivnega sodelovanja v življenju mame v domu za stare, torej da bi bili svojci več vključeni v aktivnosti./(B81)

→ **Kaj svojci ob odhodu starega človeka v institucionalno varstvo in po prihodu pogrešajo oziroma česa bi si želeli še več?**

- **Kaj ste ob sprejemu starega družinskega člana v institucionalno varstvo pogrešali?**

Če sem iskrena, s strani socialne službe ob sprejemu mame v DSO nisem pogrešala ničesar večjega. Na odhod, sprejem in bivanje v ustanovi sem se dobro pripravila. Veliko sem izvedela od znancev, ki so to izkušnjo že imeli, ogromno sem prebrala in se seveda psihično pripravila na mamin odhod./(B82) Lahko bi rekla samo to, da bi si želela več vprašanj socialne delavke o tem, kaj mama rada počne./(B83)

- **Kje menite, da bi morali to pomoč in podporo zagotoviti?**

Pomoč in podpora sta sicer vedno dobrodošli. Mislim, da ti jo največ lahko da osebje, zaposleno v domu – socialna delavka./(B84) negovalci./(B85) animatorji./(B86) medicinske sestre, ki so pripravljene na pogovor, če ga svojci potrebujejo./(B87)

- **V kakšni obliki bi si te pomoči in podpore želeli?**

Mogoče malce bolj organiziran način sporočanja zdravstvenega stanja mame preko telefona./(B88) Več empatije ob težkih trenutkih v smislu nudenja globljega pogovora./(B89) več možnosti pogovora o pomislekih./(B90) novih možnostih in izboljšavah./(B91)

DEMOGRAFSKI PODATKI

Starost: 50

Spol: Ž

Zaposlitev: profesorica angleščine

Kje in s kom bivajo: Z družino, v hiši posebej.

Materialni položaj: stabilen

Socialna mreža: široka; veliko prijateljev, 5-članska družina, ki je zelo povezana

Sorodstveno razmerje do človeka, ki je odšel v dom za stare: hči

Kraj bivanja starega človeka pred odhodom v institucionalno varstvo: Mama je bivala v svoji lastni hiši, skupaj z njenim možem, ki pa je lani umrl zaradi Parkinsonove bolezni.

Pogostost nudenja pomoči staremu človeku pred odhodom v institucionalno varstvo: Vsak dan pomoč, med vikendi tudi večkrat na dan.

Vrsta nudene pomoči: Pomoč pri kuhanju, pospravljanju, pomoč pri osebni higieni, urejanje finančnih stvari; urejanje zdravstvenih pregledov; skrb za jemanje predpisane terapije – zdravil; prevzem zdravil v lekarni; spremstvo ob sprehodih.

INTERVJU C

→ Kako poteka proces priprave svojcev na odhod starega človeka iz domačega okolja v institucionalno varstvo?

- **Kako ste se pripravili na odhod starega družinskega člana v institucionalno varstvo?**

Pred samim odhodom dedka v dom smo se o tem v družini veliko pogovarjali./(C1) Pomirjalo nas je dejstvo, da je dom starejših občanov zelo blizu našega doma, zato smo vedeli, da bomo starega očeta lahko redno obiskovali, tako rekoč skorajda kadarkoli./(C2) Priprava je potekala postopoma, saj smo domsko oskrbo tudi precej časa čakali in ni bila to nenadna sprememba, ampak sprememba, ki sem jo tekom čakanja predelal./(C3). Na koncu pa je s pomiritvijo prišlo tudi zavedanje, da je to za dedka najboljša rešitev, saj sam ni več mogel živeti./(C4)

- **Kakšni občutki so se vam ob misli na selitev starega družinskega člana v institucionalno varstvo pojavili?**

Precej mešani občutki – po eni strani strah, kako se bo privadil na življenje v domu starejših občanov;/(C5) po drugi strani pa sem bil zadovoljen/(C6) in razbremenjen, saj sem vedel, da bo zanj dobro poskrbljeno./(C7)

- **Na kakšne težave ste v procesu vaše priprave na odhod starega človeka v dom za stare naleteli?**

Največja težava je bila zagotovo ta, da smo na prosto mesto v domu za stare čakali dalj časa./(C8) S čakanjem se je pri starem očetu kot tudi pri nas opazal strah pred odhodom, v smislu kako se bo privadil na novo okolje in na nov način življenja/(C9) in strah pred tem, s kom bo v sobi v smislu ali se bo z njim razumel/(C10) ter ali bo uspel navezati stik s kom./(C11) Vse to je tudi nas na nek način bremenilo do te mere, da smo razmišljali o tem, ali smo se pravilno skupaj odločili ali ne./(C12)

→ Kakšen je proces prilagajanja svojcev na »nov dom« starega človeka?

- **Kako ste vi doživljali svojo vlogo v procesu odhoda starega človeka iz domačega okolja v institucionalno varstvo?**

Pred odhodom dedka v dom sem svojo vlogo doživljal kot vlogo vnuka, ki mu pomaga pri opravilih doma. /(C13) Večkrat sem šel v trgovino, če je kaj potreboval/(C14), ali pa po zdravila do lekarne./(C15) Svojo vlogo v procesu odhoda lahko definiram kot vlogo podpornega družinskega člana, ki ga obiskuje/(C16) in mu ob obiskih nudi možnost pogovora./(C17)

- **Kako ste podprli vašega svojca ob odhodu v institucionalno varstvo?**

Ker sem opazil, da ga je odhoda nekoliko strah, sem se z njim skušal čim več pogovarjati,/(C18) ga pomiriti na način, da bo v domu tudi lepo, saj pozna tudi nekaj zaposlenih tam, kateri bodo lepo poskrbeli zanj/(C19). Prav tako sem ga poskušal spodbuditi, naj ostane pozitivno naravnani./(C20) Večkrat sem mu omenil, da bomo vsak dan prihajali na obisk,/(C21) da bomo ostali v stikih in povezani kot smo bili do sedaj./(C22)

- **S kakšnimi občutki ste se ob samem odhodu starega družinskega člana v institucionalno varstvo soočali?**

Ko je prišel dejanski dan odhoda, sem se soočal z mešanimi občutki – po eni strani zadovoljstvo/(C23) in pomirjenost, saj sem vedel, da bo zanj dobro poskrbljeno in bo imel družbo čez cel dan,/(C24) po drugi strani me je bilo malce strah, kako mu bo novi dom všeč in kako se bo na nov dom privadil./(C25)

- **Kakšna je bila razlika med vašimi prvotnimi občutki, ko ste domsko oskrbo za starega človeka resnično potrebovali, in občutki, ki so se pri vas pojavili ob samem odhodu starega družinskega člana v dom?**

Torej pred samim odhodom v dom, v fazi dogovarjanja in čakanja na prosto mesto, so se pojavljali občutki upanja, da dobimo prosto mesto, saj smo ga resnično potrebovali./(C26) Ko se je sprostilo mesto v domu, smo bili vsi v družini srečni, saj je dedek večino časa dopoldan preživel sam./(C27) Počutil sem se lažjega, manj obremenjenega./(C28) Ob odhodu pa so bili občutki bolj negativni./(C29) Strah me je bilo, da se star oče tam ne bo počutil dobro/(C30) in posledično me je bilo tudi strah, da bi se mu zdravstveno stanje poslabšalo./(C31) Seveda sem občutil tudi žalost/(C32) in lahko rečem, da se je v meni pojavil dvom, ali smo se prav odločili./(C33)

- **Kako bi opisali proces prilagajanja na »nov dom« vašega družinskega člana?**

Sprva je bil to zame šok./(C34) Na začetku sem velikokrat pozabil, da starega očeta ni več doma, da je njegovo stanovanje prazno. Večkrat sem avtomatsko potrkal na njegova vrata in se šele kasneje spomnil, da ga ni več doma. Takrat mi je bilo zelo težko./(C35) Z vsakokratnim obiskom v domu in opažanji, da mu je v tam dobro in da je zanj dobro poskrbljeno, mi je postajalo vedno lažje. Tako se danes brez problema odpravljam na obiske k njemu./(C36)

- **Ste ob tem vi potrebovali kakšno podporo? Kdo in kako vam je pomagal?**

Pa prav posebne opore nisem potreboval./(C37) Ob težkih dnevih pa je lepa beseda./(C38) prostor za razumevanje/(C39) in pogovor o tej temi, prišel še kako prav./(C40) Slednje mi je nudila predvsem partnerka/(C41) in družina./(C42)

- **Kakšna čustva so se pojavila, ko ste prvič obiskali starega človeka, zavedajoč se, da je to njegov »nov dom«?**

Najprej sem bil malce nestrpen./(C43) lahko bi rekel celo živčen./(C44) Ko pa sem ga zagledal in govoril z njim, pri čemer mi je povedal, da se v domu dobro počuti, sem bil pomirjen/(C45) in vesel, saj se je v novi družbi dobro znašel./(C46)

→ S kakšnimi izzivi in stiskami se svojci soočajo ob odhodu starega družinskega člana v institucionalno varstvo?

- **S kakšnimi stiskami in izzivi ste se soočali ob odhodu starega družinskega člana v dom za stare ljudi?**

Stiska je seveda bila prisotna./(C47) Sprva me je skrbelo, kako se bo znašel v novem domu in ali mu bo všeč./(C48) Poleg tega sem bil na začetku malce tesnoben, saj nisem vedel, kaj pričakovati, kakšen bo njegov odziv na novo okolje./(C49) Pri sebi sem opazil tudi to, da sem se takoj po namestitvi starega očeta v dom zelo težko o tej temi pogovarjal./(C50) Na nek način sem se začel umikati vase./(C51)

- **Na kakšen način ste reševali omenjene stiske in izzive?**

Mislím, da sem potreboval čas, da to spremembo predelam./(C52) Po določenem obdobju smo se z družino tudi več pogovarjali o tej temi in takrat mi je postalo lažje, saj sem preko pogovora povedal svoja občutja./(C53) Tudi telefonski pogovori s starim očetom so pripomogli k mojemu boljšemu počutju./(C54) pa tudi večkratni obiski/(C55) in opazka, da je za dedka dobro poskrbljeno./(C56)

- **Kdo vam je bil pri reševanju omenjenih stisk in izzivov najbolj v pomoč?**

Sam./(C57) družina/(C58) in moja partnerka./(C59)

→ **Kako svojci doživljajo podporo in pomoč socialne službe v domu ob sprejemu starega človeka v dom in kasneje?**

- **Kakšne pomoči in podpore s strani socialne službe v domu za stare ste bili ob sprejemu deležni?**

Pri sprejemu nisem bil prisoten, saj so dedka v dom za stare pospremili starši. Kljub temu pa so mi pripovedovali o postopku sprejema. Socialna delavka jih je pričakala in jih povabila v pisarno, kjer je bila dokumentacija že pripravljena./(C60) Staršema je povedala ure obiskov./(C61) predstavila hišni red doma za stare/(C62), jih vprašala, če je kaj posebnega v povezavi s starim očetom in njegovim življenjskim slogom, kaj mara, česa ne mara./(C63) Nato jih je peljala do sobe/(C64) in poklicala vodjo zdravstvene nege./(C65)

- **Kakšne pomoči in podpore s strani socialne službe v domu za stare ste bili deležni kasneje?**

Pomagala nam je pri vlaganju dodatka za pomoč in postrežbo./(C66) Pomagala nam je v situacijah, ko se je staremu očetu pokvaril mobilni telefon. Nesla mu je telefon, da smo se lahko slišali./(C67)

- **V kakšni obliki je potekalo vaše sodelovanje s socialno službo v institucionalnem varstvu?**

Sodelovanje pred sprejemom je potekalo v obliki informiranja preko telefonskih pogovorov med mojimi starši in socialno delavko, ki je zaposlena v domu za stare./(C68) ter preko elektronske pošte./(C69) kamor nam je socialna delavka posredovala vse obrazce ob sprejemu/(C70) in seznam priporočene garderobe za starega očeta./(C71) Kasneje pa nas je v primeru kakršnih koli vprašanj vedno sprejela v pisarno, nas povabila, da povemo, če je kaj narobe, če si želimo česa več oziroma če si česa ne želimo./(C72)

- **Kako bi v celoti ocenili vaše sodelovanje s socialno službo v procesu sprejema starega človeka v dom in kasneje?**

Povprečno./(C73)

- o **Kaj v omenjenem sodelovanju ocenjujete kot prednosti in kaj kot slabosti?**

Kot prednost v sodelovanju s socialno službo v domu za stare ljudi bi izpostavil jasnost in preglednost informacij, katere obrazce potrebujemo kot svojci izpolniti pred prihodom starega očeta v dom/(C74) in kaj vse smo morali urediti pred namestitvijo starega očeta v dom za stare./(C75)

Kot slabost pa bi izpostavil predvsem to časovno tempiranost socialne službe./(C76) Vedno, ko smo se oglasili v pisarni socialne delavke nas je lepo sprejela, a vedno je imela tako malo časa na razpolago za kakršen koli globlji pogovor. Zavedam se, da je to sistemska pomanjkljivost, ampak je neprijetno, ko moraš tako hitro razmišljati, kaj vse bi vprašal, obenem pa te je strah, da boš kaj pozabil vprašati./(C77)

→ **Kaj svojci ob odhodu starega človeka v institucionalno varstvo in po prihodu pogrešajo oziroma česa bi si želeli še več?**

- **Kaj ste ob sprejemu starega družinskega člana v institucionalno varstvo pogrešali?**

Malce več organiziranosti/(C78) in povezanosti med socialno službo in zdravstveno nego./(C79) Mogoče bi si želel tudi malce bolj poglobljenega pogovora z vodjo zdravstvene nege. Pričakoval sem, da me bo kaj vprašala o navadah, zdravilih in predpisani terapiji, ki jo je dedek jemal doma./(C80) Tudi, ko sem prihajal na obiske, sem večkrat opazil bolj grob odnos nekaterih zdravstvenih delavcev do dedka./(C81) kar sem tudi izpostavil pri socialni delavki, a je bilo naslednjic isto./(C82)

- **Kje menite, da bi morali to pomoč in podporo zagotoviti?**

Vso pomoč in podporo menim, da bi morali zagotoviti v sklopu doma za stare, s strani socialne delavke/(C83) in vodje zdravstvene nege./(C84)

- V kakšni obliki bi si te pomoči in podpore želeli?

Zdravstvene informacije bi pričakoval pridobiti s strani vodje zdravstvene nege./(C85) Medtem ko neke splošne informacije in pomoč pri prilagajanju na nov dom dedka in kaj vse nam pripada pa bi pričakoval, da nam o tem kaj več pove socialna delavka v domu./(C86) Prav tako bi si podpore želel preko ažurnega pogovora z zdravnikom, vodjo zdravstvene nege in socialnim delavcem./(C87)

DEMOGRAFSKI PODATKI

Starost: 34

Spol: moški

Zaposlitev: poklicni gasilec

Kje in s kom bivajo: hiša, partnerka

Materialni položaj: dober

Socialna mreža: široka; prijatelji, sodelavci;

Sorodstveno razmerje do človeka, ki je odšel v dom za stare: vnuk

Kraj bivanja starega človeka pred odhodom v institucionalno varstvo: skupna hiša, spodnjo nadstropje

Pogostost nudenja pomoči staremu človeku pred odhodom v institucionalno varstvo: Vsakodnevno

Vrsta nudene pomoči: spremljanje v trgovino; prevzem zdravil;

INTERVJU D

→ Kako poteka proces priprave svojcev na odhod starega človeka iz domačega okolja v institucionalno varstvo?

- Kako ste se pripravili na odhod starega družinskega člana v institucionalno varstvo?

Priprava na odhod je vključevala najprej veliko pogovorov o potrebni podpori, ki je na razpolago v domu za stare./(D1) Ključnega pomena je bil obisk doma za stare ljudi./(D2) kjer smo si skupaj z mamo ogledale sobo in dom/(D3) ter opravile prvi pogovor s socialno delavko, ki je zaposlena v institucionalnem varstvu./(D4) Za tem pa je sledilo veliko pogovorov z mamo o spremembah, ki jih prinese bivanje v domu./(D5) V tem obdobju sem morala bodriti tako samo sebe/(D6) kot tudi mamo, da bo vse v redu, saj mi je bilo na ta način veliko lažje iti preko tega./(D7)

- Kakšni občutki so se vam ob misli na selitev starega družinskega člana v institucionalno varstvo pojavili?

Najprej so se pojavili občutki negotovosti./(D8) Strah me je bilo, kako bo mama sprejela bivanje v domu za stare ljudi./(D9) Na drugi strani pa me je spremljal občutek zadovoljstva, saj sem se zavedala, da bo zanj dobro poskrbljeno./(D10) Prav tako me je spremljal občutek olajšanja, saj sem vedela, da bo z bivanjem v domu dobro poskrbljeno za zadovoljevanje zdravstvenih potreb in želja, ki jih doma nismo več zmogli./(D11)

- Na kakšne težave ste v procesu vaše priprave na odhod starega človeka v dom za stare naleteli?

Na začetku je bilo potrebno mami pomagati pri razbijanju predsodkov glede življenja v domu za stare ljudi./ (D12) Prav tako je bilo potrebno mami razložiti in ji pomagati razumeti, da je potrebna oskrbe, katere ji doma ne moremo nuditi in bo v domu zagotovljena, saj ni razumela zakaj mora v dom. Tako so se tu pojavljale težave pri obrazložitvi razlogov zakaj mora mama v dom./ (D13)

→ **Kakšen je proces prilagajanja svojcev na »nov dom« starega človeka?**

- **Kako ste vi doživljali svojo vlogo v procesu odhoda starega človeka iz domačega okolja v institucionalno varstvo?**

Svojo vlogo pred odhodom mame v dom sem doživljala kot podporno vlogo/ (D14) in vlogo zagovornika./ (D15) Prav tako pa sem ji pred odhodom sama nudila vsakodnevno pomoč pri tuširanju in negi./ (D16) pri nakupovanju hrane./ (D17) pri spremljanju k zdravniku./ (D18) Potem pa sem to večinoma prepustila osebju, ki je zaposleno v domu za stare ljudi./ (D19) sama pa sem jo obiskovala/ (D20) in vzela kakšen vikend h sebi domov./ (D21)

- **Kako ste podprli vašega svojca ob odhodu v institucionalno varstvo?**

Mamo sem ob odhodu v dom podprla z veliko pogovori/ (D22), zagotavljanjem informacij, ki jih je mama seveda ob spremembi bivališča potrebovala./ (D23) Spodbujala sem jo na način, da bo zanjo tam dobro poskrbljeno/ (D24) in ji obljubila, da se bomo videvale na dnevni bazi./ (D25)

- **S kakšnimi občutki ste se ob samem odhodu starega družinskega člana v institucionalno varstvo soočali?**

Soočala sem se z občutki razbremenitve/ (D26) in zadovoljstva./ (D27) še vedno pa so se v ozadju pojavljala vprašanja kot kaj pa če se ne bo uspela prilagoditi./ (D28) kaj pa če smo se narobe odločili./ (D29) kaj pa če se ji zdravstveno stanje zaradi spremembe bivališča ekstremno hitro poslabša./ (D30)

- **Kakšna je bila razlika med vašimi prvotnimi občutki, ko ste domsko oskrbo za starega človeka resnično potrebovali, in občutki, ki so se pri vas pojavili ob samem odhodu starega družinskega člana v dom?**

Na začetku, ko smo se o možnosti namestitve mame v dom šele dogovarjali, sem občutila neko upanje/ (D31) in zadovoljstvo/ (D32) ter razbremenitev v smislu, da bo zanjo dobro poskrbljeno tako iz vidika zdravstvene oskrbe ko tudi z vidika socialnih stikov./ (D33) Ko je prišel dan odhoda mame v dom, pa mi je bilo težko pri srcu./ (D34) Občutila sem žalost/ (D35) in nekakšen občutek krivde v smislu, kako lahko to delam svoji mami, ali pa ne bi mogla poskrbeti zanjo, saj je ona zame skrbela ko sem bila majhna./ (D36)

- **Kako bi opisali proces prilagajanja na »nov dom« vašega družinskega člana?**

Na to spremembo sem se privajala kar veliko časa./ (D37) Bilo je potrebne veliko podpore s strani domačih./ (D38) Prav tako so mi pri prilagajanju pomagali večkratni obiski mame./ (D39) pogovori s socialno delavko v domu/ (D40) in glavno medicinsko sestro./ (D41)

- **Ste ob tem vi potrebovali kakšno podporo? Kdo in kako vam je pomagal?**

Posebne podpore in pomoči nisem potrebovala./ (D42) Pri prilagajanju na nov dom mame so mi pomagali predvsem domači – družina./ (D43) Pomagali so mi predvsem tako, da so mi dopovedovali, da je za mamo dobro poskrbljeno/ (D44) in vedno so mi nudili pogovor, če sem si slednjega želela./ (D45)

- **Kakšna čustva so se pojavila, ko ste prvič obiskali starega človeka, zavedajoč se, da je to njegov »nov dom«?**

Najprej sem bila malce negotova,/(D46) ampak je ta občutek ob vstopu v mamino sobo in ob opazki, da se smeje, odveč. Takrat sem bila zadovoljna./(D47)

→ **S kakšnimi izzivi in stiskami se svojci soočajo ob odhodu starega družinskega člana v institucionalno varstvo?**

- **S kakšnimi stiskami in izzivi ste se soočali ob odhodu starega družinskega člana v dom za stare ljudi?**

Hujših stisk nisem občutila./(D48) Kljub temu pa lahko izpostavim, da so prihajali tudi slabši dnevi, ko sem občutila tesnobo,/(D49) počutila sem se krivo,/(D50) prav tako pa mi je mama doma manjkala./(D51) Pojavljala se je stiska v smislu negotovosti/(D52) ter kako se bo mama navadila na novo okolje oziroma ali ga bo sploh sprejela ali ne./(D53)

- **Na kakšen način ste reševali omenjene stiske in izzive?**

S pogovorom z družino/(D54) in povezovanjem z domom za stare ljudi./(D55)

- **Kdo vam je bil pri reševanju omenjenih stisk in izzivov najbolj v pomoč?**

Družina/(D56) in socialna delavka v domu, ki nam je bila ob morebitnih vprašanjih vedno na razpolago./(D57)

→ **Kako svojci doživljajo podporo in pomoč socialne službe v domu ob sprejemu starega človeka v dom in kasneje?**

- **Kakšne pomoči in podpore s strani socialne službe v domu za stare ste bili ob sprejemu deležni?**

Na dan sprejema nas je socialna delavka pričakala v pisarni, kjer je imela vso dokumentacijo že pripravljeno./(D58) Predstavila nam je dom/(D59), navedla je ure obiskov/(D60) in nas pospremila do sobe./(D61) Ustvarjala je prostor za vprašanja,/(D62) na katera je odgovorila zelo razumljivo/(D63) in jasno./(D64)

- **Kakšne pomoči in podpore s strani socialne službe v domu za stare ste bili deležni kasneje?**

Kasneje nam je socialna delavka pomagala v primeru konfliktov ali nestrinjanj mame z določenimi stvarmi v domu./(D65) Pomagala nam je pri vlaganju dodatka za pomoč in potrežbo/(D66)

- **V kakšni obliki je potekalo vaše sodelovanje s socialno službo v institucionalnem varstvu?**

Sodelovanje s socialno službo pred sprejemom mame v dom je potekalo tako preko elektronske pošte,/(D67) telefona/(D68) kot tudi osebno, saj smo si z mamo ogledale dom, preden smo se odločili za namestitve./(D69) Socialna delavka mi je posredovala spisek oblek in potrebščin, ki so priporočljive ob sprejemu./(D70)

- **Kako bi v celoti ocenili vaše sodelovanje s socialno službo v procesu sprejema starega človeka v dom in kasneje?**

Zelo dobro./(D71)

- **Kaj v omenjenem sodelovanju ocenjujete kot prednosti in kaj kot slabosti?**

Tekom sodelovanja slabosti resnično nisem opazila./(D72)

Kot prednost pa lahko izpostavim dosledno predajanje informacij,/(D73) nudenje pogovora, če le-tega potrebuješ./ (D74) Prav tako lahko omenim kot prednost tudi izražanje sočutja ob prihodu starega človeka v dom./ (D75)

→ **Kaj svojci ob odhodu starega človeka v institucionalno varstvo in po prihodu pogrešajo oziroma česa bi si želeli še več?**

- **Kaj ste ob sprejemu starega družinskega člana v institucionalno varstvo pogrešali?**

S strani socialne službe menim, da je bilo na odnosni ravni vse super./ (D76) Zaznala pa sem predvsem manko sočutja in empatije s strani zdravstvenih delavcev ob prvem stiku z mamo./ (D77)

- **Kje menite, da bi morali to pomoč in podporo zagotoviti?**

Malce več pomoči in podpore bi morala zagotavljati zdravstvena služba v okviru doma za stare ljudi, natančneje vodja zdravstvene nege/ (D78) ali pa medicinske sestre./ (D79)

- **V kakšni obliki bi si te pomoči in podpore želeli?**

Želela bi si malce več topline ob sprejemu s strani zdravstvene službe./ (D80) Malce več možnosti za pogovor o zdravstvenem stanju mame doma zato, da bi bilo tudi meni lažje./ (D81) Prav tako bi si podpore želel preko ažurnega pogovora z zdravnikom, vodjo zdravstvene nege in socialnim delavcem./ (D82)

DEMOGRAFSKI PODATKI

Starost: 44

Spol: ženska

Zaposlitev: strokovna delavka na OZARA

Kje in s kom bivajo: v hiši z možem in otroci

Materialni položaj: dober

Socialna mreža: normalna, ožji prijatelji in družina

Sorodstveno razmerje do človeka, ki je odšel v dom za stare: hči

Kraj bivanja starega človeka pred odhodom v institucionalno varstvo: intervjuvankina mama je živela sama v svoji hiši

Pogostost nudenja pomoči staremu človeku pred odhodom v institucionalno varstvo: Vsakodnevno

Vrsta nudene pomoči: pomoč pri negi in higieni – tuširanje, menjava plenice, spremljanje v trgovino in k zdravniku, urejanje stvari na banki.

INTERVJU E

→ **Kako poteka proces priprave svojcev na odhod starega človeka iz domačega okolja v institucionalno varstvo?**

- **Kako ste se pripravili na odhod starega družinskega člana v institucionalno varstvo?**

Že pred samo odločitvijo za namestitev mame v dom za stare ljudi, smo imeli pomoč na domu, a kmalu to ni zadostovalo vsem potrebam mame, zato smo se pogovorili in odločili za namestitev v domu za stare ljudi./ (E1) Poiskali smo dom za stare ljudi, ki je bil na dobrem glasu in ni imel pretiranih čakalnih dob./ (E2) Navsezadnje pa smo preverili, kako izgleda njihova oskrba./ (E3) in za kaj vse mora svojec poskrbeti v procesu namestitve./ (E4)

- **Kakšni občutki so se vam ob misli na selitev starega družinskega člana v institucionalno varstvo pojavili?**

Občutek ni bil prijeten./ (E5) Nismo si znali predstavljati, kakšen bo odziv mame./ (E6) Strah nas je bilo, da ne bo sprejela novega okolja bivanja./ (E7) Po drugi strani pa je bilo prisotno olajšanje, saj je prešla v strokovno oskrbo./ (E8) zaradi česar sem se počutil tudi veliko bolj razbremenjenega./ (E9)

- **Na kakšne težave ste v procesu vaše priprave na odhod starega človeka v dom za stare naleteli?**

Mama je bila sprva proti namestitvi v dom, torej bi lahko rekel, da je bila odklonilna in tu so se pojavljale težave./ (E10)

➔ **Kakšen je proces prilagajanja svojcev na »nov dom« starega človeka?**

- **Kako ste vi doživljali svojo vlogo v procesu odhoda starega človeka iz domačega okolja v institucionalno varstvo?**

Svojo vlogo sem pred sprejemom doživljal kot vlogo sina, ki svoji mami pomaga pri tuširanju in zagotavljanju ustrezne nege ter higijene./ (E11) Prav tako sem skrbel, da so ji pripeljali kosilo na dom./ (E12) in izvajal nadzor nad jemanjem predpisanih zdravil./ (E13) Moja vloga po odhodu v dom pa se je spremenila na način, da sem postal obiskovalec./ (E14) nudil sem ji pogovor, če je to hotela./ (E15) in jo kakšen vikend odpeljal na kosilo k nam domov, saj si je to želela./ (E16)

- **Kako ste podprli vašega svojca ob odhodu v institucionalno varstvo?**

Podprl sem jo na način, da sem jo spodbujal in ji govoril, da bo vse v redu, da se bo v domu znašla./ (E17) in da naj ne skrbi, saj jo bomo redno obiskovali tako jaz kot tudi moji otroci oziroma njeni vnuki./ (E18)

- **S kakšnimi občutki ste se ob samem odhodu starega družinskega člana v institucionalno varstvo soočali?**

V prvi vrsti se je pojavila skrb, kako se bo mama odzvala./ (E19) in kako se bo tam počutila ter ali bo uspela navezati stik s kom./ (E20) V tistem trenutku, ko sem mamo peljal v dom, pa mi je bilo izredno neprijetno./ (E21) S seboj sem nosil občutek, da mamo prepuščam neznancem./ (E22) in zaradi tega sem si očital./ (E23)

- **Kakšna je bila razlika med vašimi prvotnimi občutki, ko ste domsko oskrbo za starega človeka resnično potrebovali, in občutki, ki so se pri vas pojavili ob samem odhodu starega družinskega člana v dom?**

Lahko rečem, da na začetku, ko smo domsko oskrbo dobili, sem začutil olajšanje v smislu, da bo zanjo dobro poskrbljeno./ (E24) Ko pa smo jo prvi dan peljali v dom, sem se počutil krivega./ (E25) Bilo mi je težko pri srcu./ (E26) in malce sem podvomil v odločitev o namestitvi./ (E27)

- **Kako bi opisali proces prilagajanja na »nov dom« vašega družinskega člana?**

Lahko rečem, da je proces prilagajanja potekal zelo dolgo./ (E28) ampak brez večjih pretresov./ (E29) Menim, da je čas pomagal pri dokončni prilagoditvi./ (E30) saj mi je bilo z vsakim obiskom mame to spremembo lažje sprejeti./ (E31)

- **Ste ob tem vi potrebovali kakšno podporo? Kdo in kako vam je pomagal?**

Večje pomoči nisem potreboval./ (E32) Zavedal sem se, da je to najbolj primerna odločitev glede na situacijo. Skupaj z ženo./ (E33) in otroci smo si bili v podporo./ (E34) Kljub temu, da je bilo težko dati mamo v dom je to odločitev olajšalo to, da so tudi vsi ostali bližnji bili istega mnenja./ (E35) S pogovorom./ (E36) in spodbudnimi besedami smo drug drugega bodrili./ (E37)

- **Kakšna čustva so se pojavila, ko ste prvič obiskali starega človeka, zavedajoč se, da je to njegov »nov dom«?**

Ker mama sprva nikakor ni želela sprejeti tega, da gre v dom, so bili prvi obisku manj prijetni./ (E38) Čutil sem odpor./ (E39) in počutil sem se krivega./ (E40) Potem pa sem začutil neko olajšanje, saj je bilo videti, da v domu lepo skrbijo za oskrbovance./ (E41)

→ **S kakšnimi izzivi in stiskami se svojci soočajo ob odhodu starega družinskega člana v institucionalno varstvo?**

- **S kakšnimi stiskami in izzivi ste se soočali ob odhodu starega družinskega člana v dom za stare ljudi?**

Soočal sem se z občutki krivde./ (E42) bil sem žalosten./ (E43) in strah me je bilo, kako se bo mama odzvala na to spremembo./ (E44) ter kako se bo tam počutila./ (E45)

- **Na kakšen način ste reševali omenjene stiske in izzive?**

Stiske sem reševal tako, da sem se poskušal čimveč informirati o maminem zdravstvenem stanju v domu ter njenem počutju, saj sem se ob vsakokratni informaciji, da je v redu, počutil manj obremenjenega./ (E46) Prav tako mi je pogovor z bližnjimi zelo pomagal./ (E47)

- **Kdo vam je bil pri reševanju omenjenih stisk in izzivov najbolj v pomoč?**

Žena./ (E48) in otroci./ (E49)

→ **Kako svojci doživljajo podporo in pomoč socialne službe v domu ob sprejemu starega človeka v dom in kasneje?**

- **Kakšne pomoči in podpore s strani socialne službe v domu za stare ste bili ob sprejemu deležni?**

Ob sprejemu sem se s strani socialne delavke počutil zelo dobro. Lepo je vodila pogovor./ (E50) in nas pospremila do mamine sobe./ (E51) ter nam razkazala dom./ (E52) Bila nam je na voljo za splošna vprašanja./ (E53) in povedala, da se vedno lahko za kakršne koli informacije v povezavi z mamo obračamo nanjo./ (E54)

- **Kakšne pomoči in podpore s strani socialne službe v domu za stare ste bili deležni kasneje?**

Kasneje je bila vedno odzivna preko telefona./ (E55) in tudi na elektronsko pošto je zelo hitro odgovarjala./ (E56) Vedno je znala poiskati rešitev./ (E57) zato nam je dajala upanje./ (E58) in lahko bi rekel tudi moč./ (E59)

- **V kakšni obliki je potekalo vaše sodelovanje s socialno službo v institucionalnem varstvu?**

Sodelovanje je potekalo v obliki pogovora./ (E60) preko telefona./ (E61) in preko elektronske pošte./ (E62) Vsakič, ko sem se oglasil pri mami, je bila socialna delavka v pisarni, kjer mi je bila na voljo za dodatna vprašanja./ (E63) Socialna delavka mi je večkrat pomagala tudi vzpostaviti stik z zdravstvenim osebjem na oddelku, kjer mama prebiva./ (E64)

- **Kako bi v celoti ocenili vaše sodelovanje s socialno službo v procesu sprejema starega človeka v dom in kasneje?**

V skladu s pričakovanji./ (E65)

o **Kaj v omenjenem sodelovanju ocenjujete kot prednosti in kaj kot slabosti?**

Kot prednost lahko izpostavim prijaznost socialne delavke./ (E66) pripravljenost pomagati človeku./ (E67) sočutje./ (E68) odzivnost./ (E69) in strokovnost./ (E70) Všeč mi je bilo tudi to, da me je znala povezati z vsemi zaposlenimi v domu za stare, od hišnika do direktorice doma, če sem to potreboval./ (E71)

Slabosti nisem zaznal./ (E72)

→ **Kaj svojci ob odhodu starega človeka v institucionalno varstvo in po prihodu pogrešajo oziroma česa bi si želeli še več?**

- **Kaj ste ob sprejemu starega družinskega člana v institucionalno varstvo pogrešali?**

S strani socialne službe nisem pogrešal ničesar./ (E73) S strani zdravstvene službe pa nismo bili deležni nobenega toplega sprejema niti jaz niti moja mama./ (E74)

- **Kje menite, da bi morali to pomoč in podporo zagotoviti?**

V okviru zdravstvene službe v domu za stare ljudi./ (E75)

- **V kakšni obliki bi si te pomoči in podpore želeli?**

Mogoče bi si želel malce več empatije./ (E76) in nežnosti s strani zdravstvenega osebja./ (E77)

DEMOGRAFSKI PODATKI

Starost: 55

Spol: moški

Zaposlitev: informatik

Kje in s kom bivajo: v hiši z ženo

Materialni položaj: stabilen

Socialna mreža: široka, gosta.

Sorodstveno razmerje do človeka, ki je odšel v dom za stare: sin

Kraj bivanja starega človeka pred odhodom v institucionalno varstvo: sama v hiši

Pogostost nudenja pomoči staremu človeku pred odhodom v institucionalno varstvo: najprej je hodil sin k njej trikrat na teden, ker mu služba ni dopuščala več kot toliko. Kasneje pa niso več zmogli in je imela mama oskrbo na domu, kasneje pa so se odločili za odhod v dom.

Vrsta nudene pomoči: Nudenje pogovora, prevzem zdravil, spremljanje h zdravniku; kasneje pa je imela gospa 24urno oskrbo na domu

INTERVJU F

→ Kako poteka proces priprave svojcev na odhod starega človeka iz domačega okolja v institucionalno varstvo?

- **Kako ste se pripravili na odhod starega družinskega člana v institucionalno varstvo?**

Na odhod družinskega člana v dom me je sprva pripravilo njegovo stanje, stric ima namreč demenco./(F1) Iz tedna v teden je bilo njegovo stanje slabše, večino dni preležal v postelji, pozabljal, ni se redno prehranjeval in s tem se je stopnjeval tudi naš strah da se mu kaj zgodi./(F2) Sam nisem mogel zanj skrbeti 24 ur na dan. Zato sem se več mesecev z njim pogovarjal/(F3) in dogovarjal o možnosti namestitve v dom za stare ljudi./(F4) V dom smo za tem vložili prošnjo (samo za vsak slučaj),/(F5) ko pa se je po več mesecih sprostilo mesto smo se odločili da poskusimo./(F6) Z njim smo se dogovorili da gre v dom na »probo« za dva meseca/(F7) in če mu bo všeč bo tam ostal./(F8) Zaradi demence in ker je vedno znova pozabljal je bilo to še toliko težje./(F9)

- **Kakšni občutki so se vam ob misli na selitev starega družinskega člana v institucionalno varstvo pojavili?**

Ni mi bilo lahko pri srcu./(F10) Že takrat sem občutil krivdo,/(F11) da sem ga odtujil od njegovega doma/(F12) in da mu nisem mogel bolj pomagati./(F13) Bil sem žalosten. Vendar sam ni mogel več živeti in iz dneva v dan sem težje skrbel zanj./(F14) Po drugi strani pa sem vedel da je to edina rešitev in sem čutil olajšanje./(F15)

- **Na kakšne težave ste v procesu vaše priprave na odhod starega človeka v dom za stare naleteli?**

Predvsem na to, da je vedno znova pozabil kaj smo se dogovorili oz. da se seli v dom./(F16) In njegov strah kaj se bo zgodilo s stanovanjem, prepričan je namreč bil da je v njegovi lasti, vendar je imel najemniško stanovanje, vsak dan znova smo imeli enake pogovore./(F17)

→Kakšen je proces prilagajanja svojcev na »nov dom« starega človeka?

- **Kako ste vi doživljali svojo vlogo v procesu odhoda starega človeka iz domačega okolja v institucionalno varstvo?**

Sam sem poskrbel za vso dokumentacijo,/(F18) logistiko,/(F19) Po sprejemu pa sem poskrbel tudi to, da smo najemodajalca obvestili, da stric sedaj prebiva v domu in uredil vse papirje ter pobral vse njegove stvari./(F20) Prav tako sem mu bil na voljo za pogovor/(F21) ter ga redno obiskoval./(F22)

- **Kako ste podprli vašega svojca ob odhodu v institucionalno varstvo?**

Z njim smo se pogovarjali,/(F23) mu obljubili, da ga bomo redno obiskovali,/(F24) Lažje je bilo tudi zato ker moja hčerka dela v domu v katerem biva, prve tedne ga je šla pogledat večkrat na dan./(F25)

- **S kakšnimi občutki ste se ob samem odhodu starega družinskega člana v institucionalno varstvo soočali?**

Počutil sem se zelo razdvojeno,/(F26) Zavedaš se, da mora iti,/(F27) hkrati ti je težko ker veš da zapušča svoj dom,/(F28) Bil sem žalosten, /(F29) zaskrbljen/(F30) in negotov,/(F31)

- **Kakšna je bila razlika med vašimi prvotnimi občutki, ko ste domsko oskrbo za starega človeka resnično potrebovali, in občutki, ki so se pri vas pojavili ob samem odhodu starega družinskega člana v dom?**

V obeh primerih je bilo težko. Ko smo dobili poziv socialne službe, da se je sprostilo prosto mesto v domu, sem začutil olajšanje./(F32) Takoj zatem pa sem se že spraševal, kako bomo izvedli ta proces selitve/(F33) in ali smo se pravilno odločili./(F34) Prav tako se je pojavljal občutek krivde takoj, ko smo strica pustili v domu./(F35)

- **Kako bi opisali proces prilagajanja na »nov dom« vašega družinskega člana?**

Na začetku mi je bilo težko./(F36) Večkrat sem se odpravil k njemu na dom in se šele potem spomnil, da ga ni več tam./(F37) Spraševal sem se, ali bi se morebiti lahko poslužili kakšne druge oblike pomoči stricu./(F38) Z vsakokratnim obiskom, pa mi je bilo lažje, saj sem opazil, da se z vsakim dnem bolj privaja na nov dom, okolico in ljudi, zaradi česar mi je bilo lažje./(F39)

- **Ste ob tem vi potrebovali kakšno podporo? Kdo in kako vam je pomagal?**

Posebne podpore nisem potreboval./(F40) Z domačimi/(F41) smo se o tem veliko pogovarjali./(F42)

- **Kakšna čustva so se pojavila, ko ste prvič obiskali starega človeka, zavedajoč se, da je to njegov »nov dom«?**

Strah me je bilo, da si bo želel it nazaj v svoje stanovanje/(F43) in da mu v domu za stare ne bo lepo./(F44) Ko pa sem opazil, da je stric nasmejan, da se udeležuje aktivnosti v domu in se pogovarja s sostanovalci, sem bil pomirjen./(F45)

→ S kakšnimi izzivi in stiskami se svojci soočajo ob odhodu starega družinskega člana v institucionalno varstvo?

- **S kakšnimi stiskami in izzivi ste se soočali ob odhodu starega družinskega člana v dom za stare ljudi?**

Seveda je bila stiska na začetku prisotna./(F46) Najprej sem se počutil krivega./(F47) Nato pa se je pojavila skrb, kako se bo privadil, če se sploh bo/(F48) in kako bo sprejel novo okolje bivanja/(F49) ter strah, da bo želel nazaj domov./(F50)

- **Na kakšen način ste reševali omenjene stiske in izzive?**

S pogovorom/(F51) in s telefonskimi klici strica./(F52)

- **Kdo vam je bil pri reševanju omenjenih stisk in izzivov najbolj v pomoč?**

Ožji družinski člani./(F53)

→ Kako svojci doživljajo podporo in pomoč socialne službe v domu ob sprejemu starega človeka v dom in kasneje?

- **Kakšne pomoči in podpore s strani socialne službe v domu za stare ste bili ob sprejemu deležni?**

Moja situacija je bila malo drugačna, ker je v domu predhodno kot pripravnica v socialni službi delala moja hčerka./(F54) Zato sem veliko informacij dobil od nje, pa tudi kar se tiče papirologije (razen samega sprejema in zdravnika) je urejala ona./(F55) Ob sprejemu pa je bila prisotna socialna delavka, ki je bila prijazna/(F56) in spoštljiva./(F57) omogočila nam je lep sprejem./(F58)

- **Kakšne pomoči in podpore s strani socialne službe v domu za stare ste bili deležni kasneje?**

Socialna delavka nam je bila na voljo preko elektronske pošte/(F59) in preko telefona,/(F60) pomoč in podporo pa je nudila tudi v obliki pogovora v pisarni, če smo le-tega potrebovali./(F61)

- **V kakšni obliki je potekalo vaše sodelovanje s socialno službo v institucionalnem varstvu?**

Preko hčerke./(F62) Ob sprejemu pa smo neposredno komunicirali s socialno delavko,/(F63) pogovarjali smo se o hišnem redu institucije/(F64) in urah obiskov,/(F65) dotaknili pa smo se tudi navad in ritualov očeta doma z namenom, da bi se poskušalo le-te tudi v domu v neki meri ohraniti./(F66)

- **Kako bi v celoti ocenili vaše sodelovanje s socialno službo v procesu sprejema starega človeka v dom in kasneje?**

Ocenil bi kot dobro, bil sem zadovoljen./(F67)

- **Kaj v omenjenem sodelovanju ocenjujete kot prednosti in kaj kot slabosti?**

Kot prednost lahko ocenim predvsem odzivnost/(F68) in pomoč pri povezovanju z zaposlenimi na področju zdravstvene nege./(F69) Kot pomanjkljivost pa preveč poudarka dokumentaciji/(F70) in administrativnim zadevam/(F71) ter prevelika količina informacij v tako kratkem času./(F72)

→ Kaj svojci ob odhodu starega človeka v institucionalno varstvo in po prihodu pogrešajo oziroma česa bi si želeli še več?

- **Kaj ste ob sprejemu starega družinskega člana v institucionalno varstvo pogrešali?**

Mogoče samo malce več angažiranosti s strani zdravstvene službe./(F73) Pa tudi s strani socialne službe bi si na nek način želel še malce manj formalnega sprejema./(F74)

- **Kje menite, da bi morali to pomoč in podporo zagotoviti?**

Na splošno menim, da bi več različnih pomoči morali zagotavljati prav socialna/(F75) in zdravstvena služba v okviru doma za stare./(F76)

- **V kakšni obliki bi si te pomoči in podpore želeli?**

Mogoče bi si želel večje število sestankov v majhnih skupinah, na primer oddelek demence, kamor stric biva./(F77) Mogoče, da bi ob sprejemu socialna delavka predlagala če slučajno človek nima kakšnega dodatka (npr. dodatek za pomoč in postrežbo), da bi svojce informirala, o tem kakšne so možnosti. Ker večina nas sploh ne ve kaj je na voljo in kaj ne./(F78) Konec koncev pa bi si želel malo večjo mero empatije s strani medicinskih sester in zdravstvenega osebja na oddelkih,/(F79) v smislu, da se kdaj nasmehnejo, prijazno pozdravijo./(F80)

DEMOGRAFSKI PODATKI

Starost: 63

Spol: Moški

Zaposlitev: Upokojenec

Kje in s kom bivajo: Ožja družina

Materialni položaj: Stabilen

Socialna mreža: Dobra (prijatelji, družina)

Sorodstveno razmerje do človeka, ki je odšel v dom za stare: stric

Kraj bivanja starega človeka pred odhodom v institucionalno varstvo: sam v svojem stanovanju

Pogostost nudenja pomoči staremu človeku pred odhodom v institucionalno varstvo: vsakodnevno

Vrsta nudene pomoči: poskrbel je, da je vzel zdravila, namesto njega nakupoval v trgovini, pospravil stanovanje, ga okopal, obril, ostrigel ter peljal na zdravniške preglede, urejal papirje, plačeval račune,...

INTERVJU G

→ Kako poteka proces priprave svojcev na odhod starega človeka iz domačega okolja v institucionalno varstvo?

- Kako ste se pripravili na odhod starega družinskega člana v institucionalno varstvo?

Ko se je mami iz dneva v dan poslabševalo zdravstveno stanje (demenca), sem se zavedala, da tako ne gre več naprej./(G1) Oba z možem sva bila še v službi in ji nisva zmoгла nuditi take zdravstvene oskrbe, kot bi jo potrebovala. Bila je pol dneva sama in to do nje ni bilo pošteno. Tako sem se skupaj z obema mojima sestrama in možem pogovorila in skupaj smo se odločili, da mamó poskušamo dati v dom za stare ljudi./(G2) Za tem sem se pogovorila tudi z mamó in ona se je z namestitvijo v dom za stare strinjala./(G3) Tako smo vložili prošnjo v dom in počakali na klic o prostem mestu./(G4) Zavedanje, da je dom za stare zelo blizu, je pripomoglo k temu, da sem se z odločitvijo počasi sprijaznila./(G5) Seveda pa je bila pot prilagajanja na spremembo bivališča mame dolga. Potrebno je bilo veliko spodbude sami sebi,/(G6) kar je pripeljalo do zavedanja, da je namestitev mame v dom za stare trenutno zanjo najboljša odločitev./(G7)

- Kakšni občutki so se vam ob misli na selitev starega družinskega člana v institucionalno varstvo pojavili?

Bilo mi je izredno težko./(G8) Pojavljali so se negativni občutki, bila sem zmedena,/(G9) žalostna,/(G10) bilo me je strah, saj nisem vedela, kako bo mama sprejela novo okolje/(G11) in ali bo morebiti to vplivalo na poslabšanje njenega zdravstvenega stanja./(G12) Prav tako lahko rečem, da se je v meni ob sami misli na selitev pojavil občutek krivde v smislu: »Sedaj mora mama v dom, ker mi ne zmoremo poskrbeti zanjo.«/(G13)

- Na kakšne težave ste v procesu vaše priprave na odhod starega človeka v dom za stare naleteli?

V procesu same priprave nismo imeli večjih težav./(G14) Večkrat se je zgodilo samo to, da je mama na dogovor o namestitvi v dom pozabila, saj ima demenco,/(G15) zaradi česar mi je bilo velikokrat težko, saj sem ji mogla vedno znova razlagat o odločitvi za namestitev, zaradi česar pa je bilo tudi meni izredno hudo./(G16)

→ Kakšen je proces prilagajanja svojcev na »nov dom« starega človeka?

- Kako ste vi doživljali svojo vlogo v procesu odhoda starega človeka iz domačega okolja v institucionalno varstvo?

Pred samim odhodom v dom je bila mama pri meni doma, tako da sem ji nudila pomoč pri tuširanju,/(G17) kuhala sem ji,/(G18) jo spremljala k zdravniku/(G19) in skrbela, da vzame prava zdravila ob pravem času./(G20) Prav tako sem bila jaz tista, ki sem jo spremljala v dom za stare./(G21) in poskrbela, da so bili vsi dokumenti, ki so bili potrebni za postopek sprejema, pravilno izpolnjeni/(G22)

Po sprejemu v dom pa je moja vloga bistveno drugačna. Mamu obiskujem,/(G23) se z njo pogovarjam/(G24) in jo spodbujam k temu, da se udeležuje kakšnih aktivnosti v domu./(G25) Skoraj vsako nedeljo in za praznike jo vzamem h sebi domov na kosilo./(G26)

- **Kako ste podprli vašega svojca ob odhodu v institucionalno varstvo?**

Spodbujala sem jo, da bo vse v redu./(G27) Vedno sem ji bila na voljo za pogovor/(G28) in ji obljubila, da jo bomo na dnevni bazi obiskovali bodisi jaz bodisi moji dve sestri, ki prav tako živita blizu doma./(G29)

- **S kakšnimi občutki ste se ob samem odhodu starega družinskega člana v institucionalno varstvo soočali?**

Lahko rečem, da je bil to eden izmed bolj žalostnih dni, saj je bila mama pred namestitvijo v dom v domači oskrbi pri meni in sem bila jaz tista, ki jo je peljala v dom. Bila sem žalostna,/(G30) počutila sem se krivo, saj sem bila jaz tista, ki je mamu peljala v dom./(G31) V sebi sem nosila nekakšen občutek dvoma v smislu ali smo se pravilo odločili ali ne./(G32)

- **Kakšna je bila razlika med vašimi prvotnimi občutki, ko ste domsko oskrbo za starega človeka resnično potrebovali, in občutki, ki so se pri vas pojavili ob samem odhodu starega družinskega člana v dom?**

Razlika je bila očitna. Pred odhodom mame v dom, torej v fazi dogovarjanja, sprejemanja odločitev, sem na to spremembo gledala predvsem razumsko z zavedanjem, da bo za mamu v domu dobro poskrbljeno./(G33) Takrat sta prevladovala občutek olajšanja, da smo dom za mamu dobili/(G34) in občutek razbremenitve./(G35) Ko pa je prišel dan odhoda mame v dom, na situacijo nisem več gledala razumsko, ampak zgolj z vidika čustev. Bilo mi je izredno težko/(G36) in počutila sem se krivo./(G37)

- **Kako bi opisali proces prilagajanja na »nov dom« vašega družinskega člana?**

Pa moram reči, da je proces trajal dolgo in če sem pošteno se še danes nisem povsem privadila, da je mama v domu./(G38) Lahko rečem, da se sprva na to spremembo nikakor nisem uspela in najbrž niti se nisem hotela sprijazniti, zato sem do doma za stare ljudi čutila nek odpor./(G39) Z vsakim obiskom pa nekako dobivam občutek, da je bila odločitev pravilna, da je za mamu tam dobro poskrbljeno, zaradi česar mi je bilo lažje./(G40) Prav tako so v procesu prilagajanja veliko težo nosili tudi domači, ki so mi nudili pogovor, če sem le-tega potrebovala./(G41)

- **Ste ob tem vi potrebovali kakšno podporo? Kdo in kako vam je pomagal?**

Sem tak karakter, da potrebujem zgolj čas in prostor, da razčistim stvari pri sebi, zato bi rekla da posebne podpore nisem potrebovala./(G42) Ves čas pa so mi ob strani stali moj mož,/(G43) sestre/(G44) in otroci./(G45) Podpore so nudili predvsem z nudenjem pogovora/(G46) in dali so mi čas za razmislek, kar je tudi pripomoglo k uspešni prilagoditvi./(G47)

- **Kakšna čustva so se pojavila, ko ste prvič obiskali starega človeka, zavedajoč se, da je to njegov »nov dom«?**

Bilo mi je izredno čudno/(G48) in neprijetno./(G49) Bila sem v strahu./(G50) Kasneje, ko pa sem videla mamu nasmejano, sem začutila olajšanje,/(G51) bila sem zadovoljna, ker sem dobila občutek, da je tudi ona zadovoljna./(G52)

→ **S kakšnimi izzivi in stiskami se svojci soočajo ob odhodu starega družinskega člana v institucionalno varstvo?**

- **S kakšnimi stiskami in izzivi ste se soočali ob odhodu starega družinskega člana v dom za stare ljudi?**

Hujših stisk nisem doživljala./(G53) Spremljali pa so me občutki krivde/(G54) in razočaranja, da je do te odločitve moralo priti./(G55) Omenim lahko še tesnoben občutek,/(G56) skrbelo me je, kako se bo mama znašla v novem okolju,/(G57) ali se bo povezala s kom/(G58) ter kako se bo na to spremembo odzvala./(G59)

- **Na kakšen način ste reševali omenjene stiske in izzive?**

Obiskovanje mame mi je pomagalo v težkih trenutkih,/(G60) prav tako pogovor z najbližjimi./(G61)

- **Kdo vam je bil pri reševanju omenjenih stisk in izzivov najbolj v pomoč?**

Mož,/(G62) sestre/(G63) in otroci./(G64)

→ **Kako svojci doživljajo podporo in pomoč socialne službe v domu ob sprejemu starega človeka v dom in kasneje?**

- **Kakšne pomoči in podpore s strani socialne službe v domu za stare ste bili ob sprejemu deležni?**

Zgolj formalna pomoč in podpora pri urejanju dokumentacije/(G65) in informacija o tem, da se je sprostilo mesto v domu./(G66) Ob sprejemu nas je socialna delavka spremljala do sobe,/(G67) predala informacije o urah obiskov/(G68) in nam na hitro predstavila dom./(G69)

- **Kakšne pomoči in podpore s strani socialne službe v domu za stare ste bili deležni kasneje?**

Ničesar posebnega nismo bili deležni kasneje./(G70) Pomagala nam je zgolj pri vlaganju dodatka za pomoč in podporo./(G71)

- **V kakšni obliki je potekalo vaše sodelovanje s socialno službo v institucionalnem varstvu?**

Sodelovanje je potekalo zelo formalno preko telefona/(G72) in elektronske pošte z namenom sporočanja pomembnejših informacij ali sprememb./(G73)

- **Kako bi v celoti ocenili vaše sodelovanje s socialno službo v procesu sprejema starega človeka v dom in kasneje?**

Sodelovanje ocenjujem kot povprečno,/(G74) definitivno pa je bilo premalo sočustvovanja s tako spremembo./(G75)

- **Kaj v omenjenem sodelovanju ocenjujete kot prednosti in kaj kot slabosti?**

Kot prednost lahko izpostavim zgolj to, da nas je socialna delavka dosledno informirala o vseh stvareh, spremembah in dogodkih./(G76)

Kot slabosti pa izpostavljam časovno tempiranost socialne službe,/(G77) kajti nikoli ni imela časa za poglobljen pogovor,/(G78) preveč informacij na enkrat,/(G79) kar je posledica pomanjkanja časa/(G80) in manko osebne pristopa./(G81)

→ **Kaj svojci ob odhodu starega človeka v institucionalno varstvo in po prihodu pogrešajo oziroma česa bi si želeli še več?**

- **Kaj ste ob sprejemu starega družinskega člana v institucionalno varstvo pogrešali?**

Več osebnega stika s socialno službo/(G82) in zdravstvenim osebjem/(G83). Manjkal mi je občutek, da je to dejansko nov dom moje mame./(G84) Prav tako ni bilo s strani zdravstvene službe nikakršne empatije ob sprejemu mame./(G85)

- **Kje menite, da bi morali to pomoč in podporo zagotoviti?**

Menim, da v prvi vrsti bi morala za to poskrbeti socialna delavka v domu./(G86) kasneje pa tudi vodja zdravstvene nege/(G87) oziroma medicinske sestre/(G88) in negovalci, ki z mamo preživijo največ časa./(G89)

- **V kakšni obliki bi si te pomoči in podpore želeli?**

Želela bi si individualnih pogovorov z vsemi, ki so povezani z oskrbo mame./(G90) Prav tako so mi manjkali sestanki v manjših skupinah, kjer bi človek lahko lažje izpostavil slabosti z namenom izboljšanja./(G91) Definitivno pa bi si želela več empatije s strani zdravstvenega osebja./(G92)

DEMOGRAFSKI PODATKI

Starost: 59 let

Spol: ženska

Zaposlitev: prodajalka

Kje in s kom bivajo: z možem

Materialni položaj: povprečni državljan; zaposlena; neodvisna...

Socialna mreža: široka, prijatelji, sorodniki, sinovi hčerke

Sorodstveno razmerje do človeka, ki je odšel v dom za stare: hčerka

Kraj bivanja starega človeka pred odhodom v institucionalno varstvo: sama z možem; leto in pol bivala pri hčerki nato je odšla v dom za stare ljudi.

Pogostost nudenja pomoči staremu človeku pred odhodom v institucionalno varstvo: 1x do 2 x na teden; ko je bila pri meni, vsak dan

Vrsta nudene pomoči: osebna higiena – pomoč pri tuširanju, delanje frizure, druženje, pogovor.

INTERVJU H

→ **Kako poteka proces priprave svojcev na odhod starega človeka iz domačega okolja v institucionalno varstvo?**

- **Kako ste se pripravili na odhod starega družinskega člana v institucionalno varstvo?**

Najprej sem si malo prebrala, kako sploh poteka sprejem v dom, kaj vse potrebujemo./(H1) Potem smo se z mamo in sestro pogovorile o namestitvi mame v dom za stare ljudi, s čimer se je mama strinjala./(H2) Za tem pa sem kontaktirala socialno delavko v domu/(H3) in vložila prošnjo./(H4) Na dom smo čakali sedem mesecev in ta čas sem jaz živela z mamo, zato lahko rečem, da sem se s časom sprijaznila s to odločitvijo./(H5)

- **Kakšni občutki so se vam ob misli na selitev starega družinskega člana v institucionalno varstvo pojavili?**

Ob misli na to, da bom mamo dala v dom za stare, mi je bilo pri srcu hudo in težko./(H6) Sedem mesecev skupnega življenja naju je z mamo še toliko bolj zblížalo zaradi česar sem bila ob misli na odhod mame v dom žalostna./(H7) Strah me je bilo, da smo se z mamo narobe odločile/(H8) in strah me je bilo, ker nisem vedela, kako bo mama sprejela novo okolje./(H9) Hkrati pa sem začutila olajšanje/(H10) in bila sem vesela./(H11) kajti vedela sem, da bo imela mama tam družbo in ne bo sama/(H12) ter da bo zanjo dobro poskrbljeno./(H13)

- **Na kakšne težave ste v procesu vaše priprave na odhod starega človeka v dom za stare naleteli?**

Ob pripravi na odhod mame v dom za stare nisem naletela na nikakršne težave./(H14)

➔ **Kakšen je proces prilagajanja svojcev na »nov dom« starega človeka?**

- **Kako ste vi doživljali svojo vlogo v procesu odhoda starega človeka iz domačega okolja v institucionalno varstvo?**

Pred samim odhodom v dom sem mami nudila vsakodnevno pomoč pri vseh opravilih./(H15) Kuhala sem ji kosilo./(H16) jo tuširala/(H17), previjala, saj sta ji uhajala tako urin kot tudi blato/(H18) in pospravljala/(H19) ter skrbela za zdravila/(H20) in jo spremljala k zdravniku./(H21)

Po sprejemu v dom pa nimam več vloge nudenja zdravstvene oskrbe in nege kot sem jo nudila doma./(H22) ampak se z mamo več pogovarjam./(H23) jo redno obiskujem/(H24) in peljem na sprehod, če si to želi./(H25)

- **Kako ste podprli vašega svojca ob odhodu v institucionalno varstvo?**

Mami sem govorila, da bo vse v redu./(H26) da bom prišla vsak dan na obisk, saj sem v pokoju in imam več časa kot takrat, ko sem bila še zaposlena./(H27) Obljubila sem ji, da ji bom vedno na voljo, če me bo potrebovala/(H28) in da jo bom tudi večkrat za vikend vsaj za nekaj ur pripeljala domov z namenom rednega ohranjanja stikov./(H29) Pred odhodom mame v dom, sem ji pomagala spakirati stvari./(H30) prav tako pa sem ji tudi nakupila nove spalne srajce, spodnjice, nogavice in trenerke, zato da ji bo udobno v novem domu./(H31)

- **S kakšnimi občutki ste se ob samem odhodu starega družinskega člana v institucionalno varstvo soočali?**

Seveda mi je bilo težko./(H32) Kljub temu, da sem bila žalostna/(H33) in tudi malce negotova, saj nisem vedela kaj pričakovati./(H34) mi je bilo istočasno tudi lažje pri srcu./(H35) Lažje v smislu razbremenitve, da je mama na varnem./(H36) da bo zanjo odlično poskrbljeno./(H37)

- **Kakšna je bila razlika med vašimi prvotnimi občutki, ko ste domsko oskrbo za starega človeka resnično potrebovali, in občutki, ki so se pri vas pojavili ob samem odhodu starega družinskega člana v dom?**

Razlika je seveda bila. Na začetku sem na to spremembo gledala veliko bolj lahkotno./(H38) Vesela sem bila, ker se je mama sama odločila iti in je nisem v to silila./(H39) Ko pa je prišel dejanski dan odhoda, sem v grlu čutila cmok./(H40) Počutila sem se krivo v smislu, da kako ne zmorem poskrbeti za svojo mamo, četudi sem v pokoju./(H41)

- **Kako bi opisali proces prilagajanja na »nov dom« vašega družinskega člana?**

Ma lahko rečem, da sem se na spremembo dokaj hitro privadila, kajti mamu sem videla srečno in zadovoljno, zato je bilo vse lažje in hitreje kot če bi mama namestitev v dom za stare doživljala z odporom./(H42)

- **Ste ob tem vi potrebovali kakšno podporo? Kdo in kako vam je pomagal?**

Ma večje podpore nisem potrebovala./(H43) Seveda pa mi je ob strani stal brat/(H44) in sin./(H45) Pomagala sta mi na način, da smo se o tem resnično veliko pogovarjali./(H46) namenjala sta mi besede v smislu, da sem za mamu lepo poskrbela v tem časovnem obdobju, ko sem živela pri njej, zaradi česar mi je bilo lažje./(H47) Tudi mama/(H48) mi je neprestano ponavljala, da imam jaz svoje življenje, ki ga moram živeti in da je razumljivo, da gre v dom./(H49) S tem mi je dala vedeti, da smo se skupaj prav odločili in da se ona s to odločitvijo resnično strinja tudi sama, zaradi česar sem bila pomirjena./(H50)

- **Kakšna čustva so se pojavila, ko ste prvič obiskali starega človeka, zavedajoč se, da je to njegov »nov dom«?**

Še sedaj se spomnim tega občutka. Prvič, ko sem stopila skozi vrata doma za stare ljudi sem bila malce nestrpna/(H51) in negotova./(H52) hkrati pa me je ošinil strah, da mame ne bom videla srečne in zadovoljne./(H53) Potem pa sem bila vesela, saj sem videla, da je zanjo lepo poskrbljeno/(H54) in zadovoljna, ko mi je sama povedala, da se v domu počuti v redu./(H55)

→ **S kakšnimi izzivi in stiskami se svojci soočajo ob odhodu starega družinskega člana v institucionalno varstvo?**

- **S kakšnimi stiskami in izzivi ste se soočali ob odhodu starega družinskega člana v dom za stare ljudi?**

Večjih stisk nisem občutila./(H56) Na začetku sem bila zgolj žalostna, saj sem se navadila biti z mamu 24 ur./(H57) čeprav je bilo to v zadnjih mesecih zame zelo izčrpajoče./(H58) Bolj se je pojavila stiska v smislu, da nisem vedela kaj pričakovati./(H59) torej, kako se bo mama odzvala na to spremembo, kar me je bremenilo./(H60)

- **Na kakšen način ste reševali omenjene stiske in izzive?**

Čas je pozdravil vse stiske in skrbi./(H61) Prav tako sem mamu vsakodnevno obiskovala/(H62) in se z njo pogovarjala, kar mi je dajalo moč in zagon ter navsezadnje je to tudi prispevalo k temu, da mi je bilo lažje./(H63)

- **Kdo vam je bil pri reševanju omenjenih stisk in izzivov najbolj v pomoč?**

Mama/(H64) in brat/(H65) ter sin./(H66)

→ **Kako svojci doživljajo podporo in pomoč socialne službe v domu ob sprejemu starega človeka v dom in kasneje?**

- **Kakšne pomoči in podpore s strani socialne službe v domu za stare ste bili ob sprejemu deležni?**

Socialna delavka nas je povabila v pisarno./(H67) kjer smo uredile vso dokumentacijo./(H68) Razložila mi je, kdaj bo imela mama obroke/(H69) in kdaj so obiski/(H70) ter mi predstavila dom./(H71) Na list papirja mi je napisala pomembne telefonske številke zaposlenih, na katere se lahko v primeru vprašanj

obrnem./ (H72) Za tem naju je z mamo pospremila do sobe in nama predstavila mamino sostanovalko./ (H73)

- **Kakšne pomoči in podpore s strani socialne službe v domu za stare ste bili deležni kasneje?**

Kasneje sem se na socialno delavko največkrat obrnila v primeru kakršnih koli dodatnih vprašanj./ (H74) Prav tako mi je pomagala pri vlaganju dodatka za pomoč in postrežbo./ (H75) pri čemer je stopila v kontakt s tamkajšnjim zdravnikom, ki je priskrbel izvide, katere sem priložila poleg vloge./ (H76) Lahko rečem, da mi je socialna delavka vedno znala svetovati, na koga naj se v določeni situaciji obrnem./ (H77)

- **V kakšni obliki je potekalo vaše sodelovanje s socialno službo v institucionalnem varstvu?**

Socialna delavka mi je pred sprejemom po pošti posredovala obrazce za sprejem./ (H78) ter spisek priporočene garderobe, kar mi je zelo olajšalo pakiranje, saj nisem imela pojma, kaj naj mami spakiram./ (H79) Sodelovali sva preko telefona./ (H80)

- **Kako bi v celoti ocenili vaše sodelovanje s socialno službo v procesu sprejema starega človeka v dom in kasneje?**

Sodelovanje je potekalo brez problemov./ (H81) zato ga ocenjujem kot dobrega./ (H82)

o **Kaj v omenjenem sodelovanju ocenjujete kot prednosti in kaj kot slabosti?**

Kot prednosti bi omenila prijaznost socialne delavke./ (H83) njeno strokovnost./ (H84) in odprtost za dodatna vprašanja./ (H85) ter odzivnost./ (H86)

Kot slabost pa bi omenila to, da je potekalo vse zelo hitro, saj je bilo videti, da je socialna delavka v domu za stare zelo obremenjena in posledično časovno omejena./ (H87)

➔ **Kaj svojci ob odhodu starega človeka v institucionalno varstvo in po prihodu pogrešajo oziroma česa bi si želeli še več?**

- **Kaj ste ob sprejemu starega družinskega člana v institucionalno varstvo pogrešali?**

Mogoče mi je manjkalo več osebnega stika z zdravstveno službo ob samem prihodu./ (H88) saj bi se želela bolj poglobljenega pogovora z medicinsko sestro./ (H89) ali pa vodjo zdravstvene nege./ (H90) Tudi oni niso imeli veliko časa. Skratka, zdravstveno osebje se mi ni zdelo preveč angažirano za sodelovanje./ (H91) in predajo informacij o tem, kako je bilo, ko je bila mama v domačem okolju./ (H92) Prav tako bi si želela že na samem začetku pogovoriti z zdravnikom, a te možnosti nisem imela./ (H93)

- **Kje menite, da bi morali to pomoč in podporo zagotoviti?**

Menim, da bi to podporo morala organizirati vodja zdravstvene nege./ (H94)

- **V kakšni obliki bi si te pomoči in podpore želeli?**

Želela bi si globljega pogovora tako z vodjo zdravstvene nege./ (H95) kot tudi z zdravnikom./ (H96) Morebiti bi si prav tako želela tudi večjo mero njihove naklonjenosti./ (H97)

DEMOGRAFSKI PODATKI

Starost: 59

Spol: Ž

Zaposlitev: invalidsko upokojena

Kje in s kom bivajo: sama

Materialni položaj: samostojna; razvezana

Socialna mreža: ozka

Sorodstveno razmerje do človeka, ki je odšel v dom za stare: hčerka

Kraj bivanja starega človeka pred odhodom v institucionalno varstvo: Gospa je najprej bivala sama v svojem stanovanju. Ko se je njeno zdravstveno stanje poslabšalo do te mere, da ni bila več sposobna skrbeti zase, se je k njej preselila njena hči in z njo bivala 7 mesecev.

Pogostost nudenja pomoči staremu človeku pred odhodom v institucionalno varstvo: Hčerka je gospe vsakodnevno nudila pomoč pri vseh življenjskih aktivnostih, pomagala ji je pri vstajanju iz postelje, jo tuširala ter ji kuhala. Prav tako jo je spremljala h zdravniku in skrbela za pravilno jemanje tablet.

Vrsta nudene pomoči: pomoč pri vstajanju, kopanju, kuhanju, jemanju zdravil..

INTERVJU I

→ Kako poteka proces priprave svojcev na odhod starega človeka iz domačega okolja v institucionalno varstvo?

- **Kako ste se pripravili na odhod starega družinskega člana v institucionalno varstvo?**

Že preden je tašča potrebovala dodatno pomoč smo se pogovarjali o možnosti namestitve v dom, ko sama ne bo zmogla več poskrbeti zase./ (I1) Tako je sama že pred petimi leti oddala prošnjo v dom. Pred štirimi meseci pa je nastopil ta trenutek, ko sama ni zmogla poskrbeti zase, zato sem se z njo pogovorila o tem, da je mogoče sedaj čas za odhod v dom./ (I2) Poklicala sem socialno delavko v dom in se z njo pogovorila ter ji povedala, da je sedaj namestitev v dom aktualna./ (I3) Tako je tašča dobila dom v roku dveh mesecev. Vsi smo se tekom celotnega postopka zavedali, da je to najboljša rešitev./ (I4)

- **Kakšni občutki so se vam ob misli na selitev starega družinskega člana v institucionalno varstvo pojavili?**

Občutki so bili daleč od prijetnih, ampak ni bilo druge./ (I5) Občutila sem seveda žalost, ko sem pomislila, da bomo prav jaz in moj mož tisti, ki bomo taščo peljali v dom./ (I6) hkrati pa sem začutila olajšanje, saj bo v domu zanjo boljše poskrbljeno kot je bilo v teh zadnjih mesecih, ko je bila doma pretežno sama./ (I7)

- **Na kakšne težave ste v procesu vaše priprave na odhod starega človeka v dom za stare naleteli?**

Naleteli smo na težave pri iskanju vložene dokumentacije izpred petih let. Socialna delavka v domu jih ni našla, zato nam je na pomoč priskočila medicinska sestra iz bolnišnice, ki nam je takrat pomagala pri vlaganju prošnje za domsko oskrbo. Tako je bila tašča potem sprejeta v roku dveh mesecev./ (I8) Kljub temu, da smo se zavedali, da je za taščo to najboljša rešitev, je v ospredje večkrat prihajal dvom ali smo se pravilno odločili ali ne./ (I9)

→ Kakšen je proces prilagajanja svojcev na »nov dom« starega človeka?

- **Kako ste vi doživljali svojo vlogo v procesu odhoda starega človeka iz domačega okolja v institucionalno varstvo?**

Pred odhodom v dom sem tašči enkrat na teden pomagala pri pospravljanju stanovanja/(I10) in ji nudila pomoč pri tuširanju./(I11) Prav tako sem jo spremljala k zdravniku, če ga je potrebovala./(I12) Uredila sem ji dostavo kosila na dom./(I13)

Po odhodu v dom pa menim, da sem imela bolj podporno vlogo./(I14)

- **Kako ste podprli vašega svojca ob odhodu v institucionalno varstvo?**

Spodbujala sem jo./(I15) ji namenjala lepe besede, da bo vse v redu/(I16) ter ji obljubila, da jo bomo obiskovali./(I17) Večkrat sem ji omenjala, da bo v domu boljše poskrbljeno zanjo, da bo v družbi z namenom zmanjšanja strahu pred življenjem v domu za stare./(I18) Podprla sem jo tudi s tem, da sem bila poleg nje, ko je odšla v dom za stare./(I19)

- **S kakšnimi občutki ste se ob samem odhodu starega družinskega člana v institucionalno varstvo soočali?**

Ob samem odhodu tašče mi je bilo težko./(I20) Pojavil se je rahel dvom kako se bo znašla, ker je nastopila bolezen – demenca./(I21) Prav tako malo sva se z možem počutila krivo, ker nisva uspela najti druge rešitve./(I22)

- **Kakšna je bila razlika med vašimi prvotnimi občutki, ko ste domsko oskrbo za starega človeka resnično potrebovali, in občutki, ki so se pri vas pojavili ob samem odhodu starega družinskega člana v dom?**

Občutki so bili malce različni. Ko so se papirji in vsa dokumentacija našli, sem začutila olajšanje, saj sem vedela, da bo tašča hitro sprejeta./(I23) Zadovoljna sem bila, da bo dobila vso nego, ki jo potrebuje./(I24) Ko pa sem jo peljala v dom, sem bila negotova./(I25) žalostna/(I26) in počutila sem se še bolj krivo kot na začetku procesa odločanja o namestitvi v dom./(I27) Strah me je bilo, da se bo njeno zdravje zaradi spremembe okolja še poslabšalo./(I28)

- **Kako bi opisali proces prilagajanja na »nov dom« vašega družinskega člana?**

Prilagajanje je potekalo dokaj hitro./(I29) Z vsakim obiskom je bilo lažje in hitro sem se navadila, da je tašča v domu./(I30)

- **Ste ob tem vi potrebovali kakšno podporo? Kdo in kako vam je pomagal?**

Posebne podpore nisem potrebovala./(I31) Z možem sva si bila v oporo na način, da sva drug drugemu pomagala okrog urejanja stvari za taščo./(I32) Enkrat je šel en drugič drug na obisk v dom./(I33) pogovarjala sva se o zadevah./(I34)

- **Kakšna čustva so se pojavila, ko ste prvič obiskali starega človeka, zavedajoč se, da je to njegov »nov dom«?**

Sprva sem bila malce živčna/(I35) in negotova./(I36) prav tako sem se spraševala, če je v domu zadovoljna, če ji je v redu./(I37) Na koncu pa veselje, saj je bilo zanjo dobro poskrbljeno./(I38) Posledično sem bila mirna./(I39)

➔ **S kakšnimi izzivi in stiskami se svojci soočajo ob odhodu starega družinskega člana v institucionalno varstvo?**

- **S kakšnimi stiskami in izzivi ste se soočali ob odhodu starega družinskega člana v dom za stare ljudi?**

Hudih stisk nisem občutila./ (I40) Seveda pa me je skrbelo, kako bo sprememba bivanja vplivala na zdravstveno stanje tašče./ (I41) kako se bo znašla v domu/ (I42) in ali bo uspela navezati stik s kakšnim stanovalcem./ (I43) Kot že omenjeno pa sem se soočala z občutki krivde./ (I44)

- **Na kakšen način ste reševali omenjene stiske in izzive?**

S pogovorom z družino./ (I45) prav tako mi je bilo tako meni kot tudi mojemu možu z vsakokratnim obiskom tašče v domu za stare lažje, saj sva se tudi midva s tem privajala na spremembo./ (I46) Resnično menim, da je čas prinesel svoje./ (I47)

- **Kdo vam je bil pri reševanju omenjenih stisk in izzivov najbolj v pomoč?**

Mož./ (I48) družina na sploh./ (I49) pa tudi otroci./ (I50)

→ **Kako svojci doživljajo podporo in pomoč socialne službe v domu ob sprejemu starega človeka v dom in kasneje?**

- **Kakšne pomoči in podpore s strani socialne službe v domu za stare ste bili ob sprejemu deležni?**

S strani socialne delavke ob sprejemu z možem nisva bila deležna nobene posebne pomoči./ (I51) Pričakala nas je v pisarni, kjer sva ji z možem predala vso dokumentacijo./ (I52) Kasneje nas je pospremila do sobe in to je bilo to./ (I53)

- **Kakšne pomoči in podpore s strani socialne službe v domu za stare ste bili deležni kasneje?**

Kasneje nam je pomoč nudila največkrat kar preko telefonskega pogovora./ (I54) ali pa preko elektronske pošte./ (I55) Predajala nam je informacije o zdravstvenem stanju tašče./ (I56)

- **V kakšni obliki je potekalo vaše sodelovanje s socialno službo v institucionalnem varstvu?**

Sodelovanje s socialno delavko je potekalo samo in izključno preko telefona, kjer nam je predala raznorazne informacije./ (I57) Preko telefonskega klica sva jo z možem zaprosila za pomoč pri vlaganju prošnje za dodatek za pomoč in postrežbo tašče./ (I58)

- **Kako bi v celoti ocenili vaše sodelovanje s socialno službo v procesu sprejema starega človeka v dom in kasneje?**

Povprečno./ (I59) lahko bi bilo boljše./ (I60)

o **Kaj v omenjenem sodelovanju ocenjujete kot prednosti in kaj kot slabosti?**

Kot eno in edino prednost lahko izpostavim odzivnost socialne službe./ (I61)

Slabosti pa so: pomanjkanje osebnega odnosa./ (I62) pomanjkanje časa za poglobljeni pogovor./ (I63) poudarek je bil zgolj na urejanju dokumentacije./ (I64) in sprejem je bil časovno zelo hitro izveden./ (I65)

→ **Kaj svojci ob odhodu starega človeka v institucionalno varstvo in po prihodu pogrešajo oziroma česa bi si želeli še več?**

- **Kaj ste ob sprejemu starega družinskega člana v institucionalno varstvo pogrešali?**

Več empatije tako s strani socialne./ (I66) kot tudi zdravstvene službe./ (I67) Prav tako sem pogrešala, da bi si socialna delavka ob sprejemu vzela čas za svojece, kajti je bil tudi za nas to sprememba, na katero se ne moreš navaditi kar »čez noč«./ (I68) Poleg tega sem s strani zdravstvenega osebja pričakovala malce več nežnosti./ (I69) in topline./ (I70)

- **Kje menite, da bi morali to pomoč in podporo zagotoviti?**

Menim, da bi nama z možem pomoč in podporo moral zagotoviti tako zdravnik/(I71) in vodja zdravstvene nege/(I72) kot tudi socialna delavka, ki je zaposlena v domu za stare, kamor smo taščo peljali./(I73)

- **V kakšni obliki bi si te pomoči in podpore želeli?**

Želela bi si več srečanj v manjših skupinah,/(I74) možnost poglobljenega pogovora,/(I75) boljši sistem sprotne predaje informacij, ki bi razbremenil vse zaposlene v domu za stare./(I76) Poleg tega bi si želela tudi individualnih pogovorov/(I77) in kot sem že omenila, več nežnosti s strani zdravstvene službe ob sprejemu./(I78)

DEMOGRAFSKI PODATKI

Starost: 50

Spol: ž

Zaposlitev: zavarovalniški agent

Kje in s kom bivajo: sama

Materialni položaj: bolj na robu

Socialna mreža: manjša, nekaj prijateljev, majhna družina

Sorodstveno razmerje do človeka, ki je odšel v dom za stare: tašča

Kraj bivanja starega človeka pred odhodom v institucionalno varstvo: tašča je živela sama v stanovanju v 3. nadstropju brez dvigala

Pogostost nudenja pomoči staremu človeku pred odhodom v institucionalno varstvo: Vsak dan

Vrsta nudene pomoči: pomoč pri tuširanju, pospravljanju, spremljanje h zdravniku, prejemale je kosilo, ter dvakrat tedensko čiščenje

INTERVJU J

➔ **Kako poteka proces priprave svojcev na odhod starega človeka iz domačega okolja v institucionalno varstvo?**

- **Kako ste se pripravili na odhod starega družinskega člana v institucionalno varstvo?**

Sama sem se najprej pozanimala, kako poteka sprejem v dom za stare./(J1) Potem sem se o tem veliko pogovarjala s starši/(J2) in pa tudi z dedkom samim./(J3) Skupaj z njim sem obiskala dom za stare,/(J4) v katerega smo tudi kasneje vložili prošnjo za sprejem./(J5) Na koncu pa lahko rečem, da sem se glede na okoliščine in zdravstveno stanje dedka sprijaznila z odločitvijo o namestitvi v dom za stare./(J6) S tem je prišlo tudi zavedanje, da je to najboljša rešitev, saj bodo tam zadovoljene vse potrebe, ki jih mi nismo več zmogli zadovoljiti doma./(J7)

- **Kakšni občutki so se vam ob misli na selitev starega družinskega člana v institucionalno varstvo pojavili?**

Ob sami misli na selitev mi je bilo težko,/(J8) občutila sem strah, da dedek tam ne bo zadovoljen,/(J9) da se bo v domu slabo počutil./(J10) Prav tako me je bilo strah, da ta odločitev o namestitvi v dom za stare ni prava./(J11) Poleg tega me je sočasno spremljal občutek nemoči, saj na večino stvari nisem imela nikakršnega vpliva./(J12) Skrbelo me je, kako se bo dedek odzval na novo okolje bivanja,/(J13) zaradi česar sem bila negotova./(J14)

- **Na kakšne težave ste v procesu vaše priprave na odhod starega človeka v dom za stare naleteli?**

Sprva smo naleteli na ogromno čakalno listo v domovih za stare, zaradi česar smo bili vsi v skrbeh. Spraševali smo se, kdaj se bo sprostilo mesto za dedka./ (J15) Hkrati se je večkrat pojavil dvom o pravi odločitvi o namestitvi dedka v dom./ (J16) Drugih večjih težav nisem zaznala./ (J17)

→ **Kakšen je proces prilagajanja svojcev na »nov dom« starega človeka?**

- **Kako ste vi doživljali svojo vlogo v procesu odhoda starega človeka iz domačega okolja v institucionalno varstvo?**

Pred sprejemom sem dedka, dokler je bil še gibalno aktiven, spremljala v trgovino./ (J18) ga vozila h zdravniku./ (J19) in mu po smrti babice večkrat delala družbo ob vikendih./ (J20) se z njim pogovarjala./ (J21) večkrat tudi jedla kosilo z njim./ (J22)

Po sprejemu pa je moja vloga bistveno drugačna. Zaznavam se predvsem v vlogi obiskovalke./ (J23) v vlogi osebe, ki dedku nudi možnost pogovora ob obiskih./ (J24) Nudim mu torej bolj čustveno podporo./ (J25) Večkrat ga tudi spodbudim, da se udeležuje aktivnosti v domu, ki so odlične./ (J26)

- **Kako ste podprli vašega svojca ob odhodu v institucionalno varstvo?**

Že samo to, da sem bila ob njemu, ko smo ga prvič peljali v dom, zaznavam kot nudenje podpore./ (J27) Prav tako sem se z njim pogovarjala o življenju v domu, ker sem opazila, da ga je strah in sem si želela ta občutek pri njemu zmanjšati./ (J28) Spodbujala sem ga, da bo vse v redu./ (J29) da ga bomo redno obiskovali./ (J30) da mu bomo na voljo, če bo kaj potreboval./ (J31)

- **S kakšnimi občutki ste se ob samem odhodu starega družinskega člana v institucionalno varstvo soočali?**

Meni je bilo res težko./ (J32) Lahko rečem, da sem bila prve dni po odhodu resnično žalostna, veliko sem jokala./ (J33) Strah me je bilo, da se dedek globoko v sebi ne strinja s to odločitvijo, čeprav se je sam odločil za to, ko je videl, da ne zmore več samostojno živeti./ (J34) Bilo mi je neprijetno./ (J35) in na nek način sem tako sebi kot tudi svojim staršem očitala, zakaj nismo poskusili še česa drugega./ (J36) kar je privedlo do občutka krivde./ (J37)

- **Kakšna je bila razlika med vašimi prvotnimi občutki, ko ste domsko oskrbo za starega človeka resnično potrebovali, in občutki, ki so se pri vas pojavili ob samem odhodu starega družinskega člana v dom?**

Ko smo domsko oskrbo resnično potrebovali in ko se je dedek sam odločil, da bi šel v dom, smo upali, da se sprostijo prosto mesta./ (J38) Želeli smo si domske oskrbe, saj dedku nismo zmogli nuditi pomoči pri vseh aktivnostih./ (J39) Ko so nas poklicali, da se je sprostilo eno mesto v domu, sem začutila olajšanje./ (J40)

Ko pa je prišel dejanski dan selitve dedka v dom, so bili občutki povsem drugačni. Pojavilo se je razočaranje./ (J41) dvom./ (J42) občutek krivde./ (J43) in negotovost, kako bo dedek to spremembo doživljal./ (J44)

- **Kako bi opisali proces prilagajanja na »nov dom« vašega družinskega člana?**

Prilagajanje na nov dom dedka bi opisala kot emocionalno zelo obremenjujoč./ (J45) in težak proces./ (J46) ki je v mojem primeru trajal več mesecev./ (J47)

- **Ste ob tem vi potrebovali kakšno podporo? Kdo in kako vam je pomagal?**

Pa lahko rečem, da sem potrebovala veliko podpore./ (J48) Pomagala sta mi predvsem starša./ (J49) in fant./ (J50) S staršema sem se veliko pogovarjala, poskušala sta mi vedno lepo objasniti, zakaj bo za dedka tam boljše, zaradi česar mi je bilo potem lažje, bila sem pomirjena./ (J51) Fant pa mi je namenjal veliko lepih / (J52) in spodbudnih besed./ (J53)

- **Kakšna čustva so se pojavila, ko ste prvič obiskali starega človeka, zavedajoč se, da je to njegov »nov dom«?**

Sprva mi je bilo prag doma za stare težko prestopiti./ (J54) Občutki so bili neprijetni./ (J55) Z vsakim obiskom pa mi je postajalo lažje in vedno bolj sem dom za stare dojemala kot dejanski dom dedka./ (J56) saj se je tudi on tam dobro počutil, kar sem zaznala preko najinih pogovorov, zaradi česar sem vesela./ (J57)

➔ **S kakšnimi izzivi in stiskami se svojci soočajo ob odhodu starega družinskega člana v institucionalno varstvo?**

- **S kakšnimi stiskami in izzivi ste se soočali ob odhodu starega družinskega člana v dom za stare ljudi?**

Stiske in izzivi so bili prisotni./ (J58) Lahko rečem, da so me spremljali tesnobni občutki./ (J59) Skrbelo me je, kako bo dedek to spremembo sprejemal, kako se bo ujel v nov ritem,.../ (J60) Na začetku, ko sem dedka šele začela obiskovati v domu za stare, sem se konstantno soočala z občutki krivde./ (J61) Ob vsem tem pa sem bila seveda tudi žalostna./ (J62)

- **Na kakšen način ste reševali omenjene stiske in izzive?**

Vedno sem reševala stiske s pogovorom z družino./ (J63) fantom./ (J64) kot tudi z dedkom./ (J65) Prav tako so večkratni obiski prispevali k postopnem zmanjševanju občutka krivde in žalosti./ (J66)

- **Kdo vam je bil pri reševanju omenjenih stisk in izzivov najbolj v pomoč?**

Starši./ (J67) in fant./ (J68)

➔ **Kako svojci doživljajo podporo in pomoč socialne službe v domu ob sprejemu starega človeka v dom in kasneje?**

- **Kakšne pomoči in podpore s strani socialne službe v domu za stare ste bili ob sprejemu deležni?**

Ob sprejemu nas je socialna delavka že čakala v pisarni. Povabila nas je, da se usedemo./ (J69) postopoma nam predala vse informacije o obiskih./ (J70) in o pravilih doma./ (J71) ter nam dala možnost, da tudi kaj vprašamo./ (J72) Potem nas je pospremila do sobe, kjer dedek prebiva./ (J73) Tudi z dedkom se je lepo pogovarjala./ (J74) bila je prijazna./ (J75) čutiti je bilo njeno razumevanje, da je dedek ob prihodu v dom malce zmeden, kar je ni zmotilo, ampak ravno obratno, še bolj se je potrudila dedku postopoma vse obrazložiti./ (J76) Skratka bila je izredno spoštljiva./ (J77)

- **Kakšne pomoči in podpore s strani socialne službe v domu za stare ste bili deležni kasneje?**

Kasneje pa nam je bila socialna delavka vedno na voljo za kakršna koli vprašanja./ (J78) Odzivala se je na telefonske klice./ (J79) in elektronsko pošto./ (J80) Pomagala nam je stopati v kontakt z ostalimi zaposlenimi v domu, če do njih nikakor nismo uspeli priti./ (J81) Če smo potrebovali pogovor, nam je bila ob obisku dedka vedno pripravljena prisluhniti./ (J82)

- **V kakšni obliki je potekalo vaše sodelovanje s socialno službo v institucionalnem varstvu?**

Sodelovanje je potekalo pretežno v obliki pogovora,/(J83) neposredne komunikacije,/(J84) komunikacije preko telefona/(J85) in elektronske pošte./(J86)

- **Kako bi v celoti ocenili vaše sodelovanje s socialno službo v procesu sprejema starega človeka v dom in kasneje?**

Kot zelo dobro./(J87)

- o **Kaj v omenjenem sodelovanju ocenjujete kot prednosti in kaj kot slabosti?**

Kot slabost bi omenila zgolj to, da je imela socialna delavka v domu resnično veliko dela in ni imela veliko časa./(J88)

Kot prednosti pa lahko izpostavim naslednje stvari. Socialna delavka je bila resnično zelo prijazna,/(J89) odzivna/(J90) in strokovna./(J91) Vedno je znala poiskati rešitev,/(J92) bila je vedno pozitivno naravnana/(J93) in odprta za dodatna vprašanja./(J94) Kot izredno pomembno prednost pa sem doživljala njeno mero sočustvovanja ob sprejemu, saj smo vsi potrebovali lepo besedo in občutek, da nas nekdo razume./(J95)

→ **Kaj svojci ob odhodu starega človeka v institucionalno varstvo in po prihodu pogrešajo oziroma česa bi si želeli še več?**

- **Kaj ste ob sprejemu starega družinskega člana v institucionalno varstvo pogrešali?**

Pogrešala sem pogovor z zdravnikom/(J96) in večjo mero empatije zdravstvenega osebja ob sprejemu dedka./(J97) S strani socialne delavke nisem pogrešala ničesar./(J98)

- **Kje menite, da bi morali to pomoč in podporo zagotoviti?**

Podporo bi si želela dobiti s strani zdravnika/(J99) in s strani zdravstvene službe./(J100)

- **V kakšni obliki bi si te pomoči in podpore želeli?**

Želela bi si poglobljenega pogovora tako z vodjo zdravstvene nege/(J101) kot tudi z zdravnikom./(J102) Poleg tega bi si na odnosni ravni želela z njihove strani večje mere naklonjenosti/(J103) in nežnosti./(J104)

DEMOGRAFSKI PODATKI

Starost: 20

Spol: ženski

Zaposlitev: študentka

Kje in s kom bivajo: Bivanje skupaj s starši v hiši

Materialni položaj: stabilen

Socialna mreža: široka

Sorodstveno razmerje do človeka, ki je odšel v dom za stare: vnukinja

Kraj bivanja starega človeka pred odhodom v institucionalno varstvo: Star človek je bival v isti hiši kot vnukinja, v pritličju.

Pogostost nujenja pomoči staremu človeku pred odhodom v institucionalno varstvo: Večkrat tedensko

Vrsta nudene pomoči: Spremljanje po nakupih, h zdravniku, skupna kosila, druženje ob vikendih, pogovori.

8.3. Priloga 3: Odprto kodiranje

Tabela 8.3.1: Odprto kodiranje

Št. izjave	Izjava	Pojem	Kategorija	Nadkategorija	Tema
A1	Starši so odšli v dom, kjer so se s socialno delavko zmenili za varstvo.	Dogovor staršev s socialno službo	Prva faza priprave	Postopek priprave	Priprava svojcev na odhod starega človeka v institucionalno varstvo
A2	Nato so se pogovorili z mano in sestro, kjer so nama obrazložili, zakaj je tako boljše	Družinski pogovor o odločitvi za namestitev v institucionalno varstvo	Druga faza priprave	Postopek priprave	Priprava svojcev na odhod starega človeka v institucionalno varstvo
A3	Mislím, da je čas pripomogel k sprijaznjenju, da bo nona odšla v dom.	Čas kot dejavnik sprijaznjenja	Tretja faza priprave	Postopek priprave	Priprava svojcev na odhod starega človeka v institucionalno varstvo
A4	Občutil sem žalost	Žalost	Negativni občutki	Občutki ob pripravi	Priprava svojcev na odhod starega človeka v institucionalno varstvo
A5	in bil sem zaskrbljen.	Zaskrbljenost	Negativni občutki	Občutki ob pripravi	Priprava svojcev na odhod starega človeka v institucionalno varstvo
A6	Strah me je bilo, kako bo nona sprejela novo okolje bivanja,	Strah pred nesprejemanjem novega okolja bivanja	Negativni občutki	Občutki ob pripravi	Priprava svojcev na odhod starega človeka v institucionalno varstvo
A7	ali bo morda odklonilna,	Strah pred morebitno odklonilnostjo družinskega člana	Negativni občutki	Občutki ob pripravi	Priprava svojcev na odhod starega človeka v institucionalno varstvo
A8	ali bo ta sprememba prispevala k poslabšanju njenega zdravstvenega stanja.	Strah pred morebitnim poslabšanjem zdravstvenega stanja	Negativni občutki	Občutki ob pripravi	Priprava svojcev na odhod starega človeka v institucionalno varstvo
A9	Najprej smo naleteli na odpor none, saj ni želela še v dom	Odpor starega človeka do odhoda v dom za stare ljudi	Prisotnost težav	Težave ob pripravi	Priprava svojcev na odhod starega človeka v institucionalno varstvo

A10	in zasedenost domov, saj smo morali na dom čakati nekaj mesecev.	Zasedenost domov za stare ljudi	Prisotnost težav	Težave ob pripravi	Priprava svojcev na odhod starega človeka v institucionalno varstvo
B1	Najprej sem si prebrala potek vselitve,	Seznanitev s postopkom sprejema	Prva faza priprave	Postopek priprave	Priprava svojcev na odhod starega človeka v institucionalno varstvo
B2	Potem pa sem se z mamo pogovarjala o odhodu in vselitvi v nov dom,	Pogovor z družinskim članom o namestitvi	Druga faza priprave	Postopek priprave	Priprava svojcev na odhod starega človeka v institucionalno varstvo
B3	o sostanovalcih,	Pogovor z družinskim članom o sostanovalcih	Druga faza priprave	Postopek priprave	Priprava svojcev na odhod starega človeka v institucionalno varstvo
B4	o bivanju v domu	Pogovor z družinskim članom o bivanju v domu za stare	Druga faza priprave	Postopek priprave	Priprava svojcev na odhod starega človeka v institucionalno varstvo
B5	in o možnostih vključevanja v organizirane aktivnosti.	Pogovor z družinskim članom o možnostih vključevanja v aktivnosti	Druga faza priprave	Postopek priprave	Priprava svojcev na odhod starega človeka v institucionalno varstvo
B6	Občutki so bili daleč od prijetnih.	Neprijetni občutki	Negativni občutki	Občutki ob pripravi	Priprava svojcev na odhod starega človeka v institucionalno varstvo
B7	Strah me je bilo, da ji bo v domu nelagodno,	Strah pred nelagodjem družinskega člana v domu za stare	Negativni občutki	Občutki ob pripravi	Priprava svojcev na odhod starega človeka v institucionalno varstvo
B8	da ne bo prejela poleg osnovne oskrbe dovolj podpore osebja,	Strah pred pomanjkanjem podpore zaposlenih	Negativni občutki	Občutki ob pripravi	Priprava svojcev na odhod starega človeka v institucionalno varstvo
B9	da se bo psihično slabo počutila	Strah pred slabim psihičnim počutjem družinskega člana	Negativni občutki	Občutki ob pripravi	Priprava svojcev na odhod starega človeka v institucionalno varstvo

B10	in strah pred tem ali bo uspela sprejeti ustanovo kot svoj novi dom.	Strah pred nesprejemanjem novega okolja bivanja	Negativni občutki	Občutki ob pripravi	Priprava svojcev na odhod starega človeka v institucionalno varstvo
B11	Večjih težav v procesu priprave ni bilo, ker se je mama za odhod odločila sama in je bolj ona tolažila mene kot pa jaz njo.	Odsotnost težav	Prisotnost težav	Težave ob pripravi	Priprava svojcev na odhod starega človeka v institucionalno varstvo
C1	Pred samim odhodom dedka v dom, smo se o tem v družini veliko pogovarjali.	Družinski pogovor o odločitvi za namestitev v institucionalno varstvo	Prva faza priprave	Postopek priprave	Priprava svojcev na odhod starega človeka v institucionalno varstvo
C2	Pomirjalo nas je dejstvo, da je dom starejših občanov zelo blizu našega doma, zato smo vedeli, da bomo starega očeta lahko redno obiskovali, tako rekoč skorajda kadarkoli.	Zavedanje bližine doma za stare ljudi	Druga faza priprave	Postopek priprave	Priprava svojcev na odhod starega človeka v institucionalno varstvo
C3	Priprava je potekala postopoma, saj smo domsko oskrbo tudi precej časa čakali in ni bila to nenadna sprememba, ampak sprememba, ki sem jo tekom čakanja predelal.	Predelava procesa namestitve družinskega člana skozi čas	Druga faza priprave	Postopek priprave	Priprava svojcev na odhod starega človeka v institucionalno varstvo
C4	Na koncu pa je s pomiritvijo prišlo tudi zavedanje, da je to za dedka najboljša rešitev, saj sam ni več mogel živeti.	Zavedanje, da je to najboljša rešitev	Tretja faza priprave	Postopek priprave	Priprava svojcev na odhod starega človeka v institucionalno varstvo
C5	Precej mešani občutki – po eni strani strah, kako se bo privadil na življenje v domu starejših občanov;	Strah pred nesprejemanjem novega okolja bivanja	Negativni občutki	Občutki ob pripravi	Priprava svojcev na odhod starega človeka v institucionalno varstvo
C6	po drugi strani pa sem bil zadovoljen	Zadovoljstvo	Pozitivni občutki	Občutki ob pripravi	Priprava svojcev na odhod starega človeka v institucionalno varstvo

C7	in razbremenjen, saj sem vedel, da bo zanj dobro poskrbljeno	Razbremenjenost	Pozitivni občutki	Občutki ob pripravi	Priprava svojcev na odhod starega človeka v institucionalno varstvo
C8	Največja težava je bila zagotovo ta, da smo na prosto mesto v domu za stare čakali dalj časa.	Zasedenost domov za stare ljudi	Prisotnost težav	Težave ob pripravi	Priprava svojcev na odhod starega človeka v institucionalno varstvo
C9	S čakanjem se je pri staremu očetu kot tudi pri nas opazal strah pred odhodom, v smislu kako se bo privadil na novo okolje in na nov način življenja	Strah pred nesprijemanjem novega okolja bivanja	Negativni občutki	Občutki ob pripravi	Priprava svojcev na odhod starega človeka v institucionalno varstvo
C10	in strah pred tem, s kom bo v sobi v smislu ali se bo z njim razumel	Strah pred nerazumevanjem družinskega člana s sostanovalcem	Negativni občutki	Občutki ob pripravi	Priprava svojcev na odhod starega človeka v institucionalno varstvo
C11	ter ali bo uspel navezati stik s kom	Strah pred odsotnostjo navezovanja stika družinskega člana s sostanovalci	Negativni občutki	Občutki ob pripravi	Priprava svojcev na odhod starega človeka v institucionalno varstvo
C12	Vse to je tudi nas na nek način bremenilo do te mere, da smo razmišljali o tem, ali smo se pravilno skupaj odločili ali ne.	Strah pred napačno odločitvijo o namestitvi	Negativni občutki	Občutki ob pripravi	Priprava svojcev na odhod starega človeka v institucionalno varstvo
D1	Priprava na odhod je vključevala najprej veliko pogovorov o potrebni podpori, ki je na razpolago v domu za stare.	Družinski pogovor o odločitvi za namestitev v institucionalno varstvo	Prva faza priprave	Postopek priprave	Priprava svojcev na odhod starega človeka v institucionalno varstvo
D2	Ključnega pomena je bil obisk doma za stare ljudi,	Obisk doma za stare	Druga faza priprave	Postopek priprave	Priprava svojcev na odhod starega človeka v institucionalno varstvo
D3	kjer smo si skupaj z mamo ogledale sobo in dom	Ogled sobe s starim človekom	Druga faza priprave	Postopek priprave	Priprava svojcev na odhod starega človeka v institucionalno varstvo

D4	ter opravile prvi pogovor s socialno delavko, ki je zaposlena v institucionalnem varstvu.	Prvi pogovor s socialno delavko v domu za stare ljudi	Druga faza priprave	Postopek priprave	Priprava svojcev na odhod starega človeka v institucionalno varstvo
D5	Za tem pa je sledilo veliko pogovorov z mamo o spremembah, ki jih prinese bivanje v domu.	Pogovor s starim človekom o življenju v domu za stare ljudi	Tretja faza priprave	Postopek priprave	Priprava svojcev na odhod starega človeka v institucionalno varstvo
D6	V tem obdobju sem morala bodriti tako samo sebe	Spodbuda samemu sebi	Tretja faza priprave	Postopek priprave	Priprava svojcev na odhod starega človeka v institucionalno varstvo
D7	kot tudi mamo, da bo vse v redu, saj mi je bilo na ta način veliko lažje iti preko tega.	Spodbuda staremu človeku	Tretja faza priprave	Postopek priprave	Priprava svojcev na odhod starega človeka v institucionalno varstvo
D8	Najprej so se pojavili občutki negotovosti.	Negotovost	Negativni občutki	Občutki ob pripravi	Priprava svojcev na odhod starega človeka v institucionalno varstvo
D9	Strah me je bilo, kako bo mama sprejela bivanje v domu za stare ljudi.	Strah pred nesprejemanjem novega okolja bivanja	Negativni občutki	Občutki ob pripravi	Priprava svojcev na odhod starega človeka v institucionalno varstvo
D10	Na drugi strani pa me je spremljal občutek zadovoljstva, saj sem se zavedala, da bo zanjo dobro poskrbljeno.	Zadovoljstvo	Pozitivni občutki	Občutki ob pripravi	Priprava svojcev na odhod starega človeka v institucionalno varstvo
D11	Prav tako me je spremljal občutek olajšanja, saj sem vedela, da bo z bivanjem v domu dobro poskrbljeno za zadovoljevanje zdravstvenih potreb in želja, ki jih doma nismo več zmogli.	Olajšanje	Pozitivni občutki	Občutki ob pripravi	Priprava svojcev na odhod starega človeka v institucionalno varstvo
D12	Na začetku je bilo potrebno mami pomagati pri razbijanju predsodkov glede življenja v domu za stare ljudi	Predsodki starega človeka glede bivanja v domu za stare	Prisotnost težav	Težave ob pripravi	Priprava svojcev na odhod starega človeka v institucionalno varstvo

D13	Prav tako je bilo potrebno mami razložiti in ji pomagati razumeti, da je potrebna oskrba, katere ji doma ne moremo nuditi in bo v domu zagotovljena, saj ni razumela zakaj mora v dom. Tako so se tu pojavljale težave pri obrazložitvi razlogov zakaj mora mama v dom.	Nerazumevanje starega človeka o razlogu za odhod	Prisotnost težav	Težave ob pripravi	Priprava svojcev na odhod starega človeka v institucionalno varstvo
E1	Že pred samo odločitvijo za namestitev mame v dom za stare ljudi, smo imeli pomoč na domu, a kmalu to ni zadostovalo vsem potrebam mame, zato smo se pogovorili in odločili za namestitev v domu za stare ljudi.	Družinski pogovor o odločitvi za namestitev v institucionalno varstvo	Prva faza priprave	Postopek priprave	Priprava svojcev na odhod starega človeka v institucionalno varstvo
E2	Poiskali smo dom za stare ljudi, ki je bil na dobrem glasu in ni imel pretiranih čakalnih dob.	Iskanje ustreznega doma za stare ljudi	Druga faza priprave	Postopek priprave	Priprava svojcev na odhod starega človeka v institucionalno varstvo
E3	Navsezadnje pa smo preverili, kako izgleda njihova oskrba	Preverjanje oskrbe v izbranem domu	Tretja faza priprave	Postopek priprave	Priprava svojcev na odhod starega človeka v institucionalno varstvo
E4	in za kaj vse mora svojec poskrbeti v procesu namestitve.	Poizvedba o nalogah svojcev v postopku sprejema	Tretja faza priprave	Postopek priprave	Priprava svojcev na odhod starega človeka v institucionalno varstvo
E5	Občutek ni bil prijeten.	Neprijetni občutki	Negativni občutki	Občutki ob pripravi	Priprava svojcev na odhod starega človeka v institucionalno varstvo
E6	Nismo si znali predstavljati, kakšen bo odziv mame.	Skrb pred odzivom starega človeka na nov dom	Negativni občutki	Občutki ob pripravi	Priprava svojcev na odhod starega človeka v institucionalno varstvo
E7	Strah nas je bilo, da ne bo sprejela novega okolja bivanja.	Strah pred nesprijemanjem novega okolja bivanja	Negativni občutki	Občutki ob pripravi	Priprava svojcev na odhod starega človeka v institucionalno varstvo

E8	Po drugi strani pa je bilo prisotno olajšanje, saj je prešla v strokovno oskrbo,	Olajšanje	Pozitivni občutki	Občutki ob pripravi	Priprava svojcev na odhod starega človeka v institucionalno varstvo
E9	zaradi česar sem se počutil tudi veliko bolj razbremenjenega.	Razbremenjenost	Pozitivni občutki	Občutki ob pripravi	Priprava svojcev na odhod starega človeka v institucionalno varstvo
E10	Mama je bila sprva proti namestitvi v dom, torej bi lahko rekel, da je bila odklonilna in tu so se pojavljale težave.	Odpor starega človeka do odhoda v dom za stare ljudi	Prisotnost težav	Težave ob pripravi	Priprava svojcev na odhod starega človeka v institucionalno varstvo
F1	Na odhod družinskega člana v dom me je sprva pripravilo njegovo stanje, stric ima namreč demenco.	Opazka o slabšem zdr. stanju starega človeka	Prva faza priprave	Postopek priprave	Priprava svojcev na odhod starega človeka v institucionalno varstvo
F2	Iz tedna v teden je bilo njegovo stanje slabše, večino dni preležal v postelji, pozabljal, ni se redno prehranjeval in s tem se je stopnjeval tudi naš strah da se mu kaj zgodi.	Stopnjevanje strahu ob poslabšanju zdr. stanja starega človeka	Prva faza priprave	Postopek priprave	Priprava svojcev na odhod starega človeka v institucionalno varstvo
F3	Sam nisem mogel zanj skrbeti 24 ur na dan. Zato sem se več mesecev z njim pogovarjal	Pogovor z družinskim članom o namestitvi	Druga faza priprave	Postopek priprave	Priprava svojcev na odhod starega človeka v institucionalno varstvo
F4	in dogovarjal o možnosti namestitve v dom za stare ljudi.	Dogovor z družinskim članom o namestitvi	Druga faza priprave	Postopek priprave	Priprava svojcev na odhod starega človeka v institucionalno varstvo
F5	V dom smo za tem vložili prošnjo (samo za vsak slučaj),	Vlaganje prošnje za sprejem	Druga faza priprave	Postopek priprave	Priprava svojcev na odhod starega človeka v institucionalno varstvo
F6	ko pa se je po več mesecih sprostilo mesto smo se odločili da poskusimo.	Odločitev za namestitev	Tretja faza priprave	Postopek priprave	Priprava svojcev na odhod starega človeka v institucionalno varstvo

F7	Z njim smo se dogovorili da gre v dom na »probo« za dva meseca	Dogovor s starim človekom o začasni namestitvi	Tretja faza priprave	Postopek priprave	Priprava svojcev na odhod starega človeka v institucionalno varstvo
F8	in če mu bo všeč bo tam ostal.	Dogovor s starim človekom o možni stalni namestitvi po preteku poskusne dobe	Tretja faza priprave	Postopek priprave	Priprava svojcev na odhod starega človeka v institucionalno varstvo
F9	Zaradi demence in ker je vedno znova pozabljal je bilo to še toliko težje.	Sprotno pozabljanje starega človeka o dogovoru namestitve	Prisotnost težav	Težave ob pripravi	Priprava svojcev na odhod starega človeka v institucionalno varstvo
F10	Ni mi bilo lahko pri srcu.	Težko pri srcu	Negativni občutki	Občutki ob pripravi	Priprava svojcev na odhod starega človeka v institucionalno varstvo
F11	Že takrat sem občutil krivdo,	Krivda	Negativni občutki	Občutki ob pripravi	Priprava svojcev na odhod starega človeka v institucionalno varstvo
F12	da sem ga odtujil od njegovega doma	Občutek po odtujitvi starega človeka od doma	Negativni občutki	Občutki ob pripravi	Priprava svojcev na odhod starega človeka v institucionalno varstvo
F13	in da mu nisem mogel bolj pomagati.	Občutek nemoči	Negativni občutki	Občutki ob pripravi	Priprava svojcev na odhod starega človeka v institucionalno varstvo
F14	Bil sem žalosten. Vendar sam ni mogel več živeti in iz dneva v dan sem težje skrbel zanj.	Žalost	Negativni občutki	Občutki ob pripravi	Priprava svojcev na odhod starega človeka v institucionalno varstvo
F15	Po drugi strani pa sem vedel da je to edina rešitev in sem čutil olajšanje.	Olajšanje	Pozitivni občutki	Občutki ob pripravi	Priprava svojcev na odhod starega človeka v institucionalno varstvo
F16	Predvsem na to, da je vedno znova pozabil kaj smo se dogovorili oz. da se seli v dom.	Sprotno pozabljanje starega človeka o dogovoru namestitve	Prisotnost težav	Težave ob pripravi	Priprava svojcev na odhod starega človeka v institucionalno varstvo
F17	In njegov strah kaj se bo zgodilo s stanovanjem,	Strah starega človeka povezan s	Prisotnost težav	Težave ob pripravi	Priprava svojcev na odhod starega

	prepričan je namreč bil da je v njegovi lasti, vendar je imel najemniško stanovanje, vsak dan znova smo imeli enake pogovore.	prihodnostjo stanovanja, v katerem je živel			človeka v institucionalno varstvo
G1	Ko se je mami iz dneva v dan poslabševalo zdravstveno stanje (demenca), sem se zavedala, da tako ne gre več naprej.	Opazka o slabšem zdr. stanju starega človeka	Prva faza priprave	Postopek priprave	Priprava svojcev na odhod starega človeka v institucionalno varstvo
G2	Oba z možem sva bila še v službi in ji nisva zmogla nuditi take zdravstvene oskrbe, kot bi jo potrebovala. Bila je pol dneva sama in to do nje ni bilo pošteno. Tako sem se skupaj z obema mojima sestrama in možem pogovorila in skupaj smo se odločili, da mamu poskušamo dati v dom za stare ljudi.	Družinski pogovor o odločitvi za namestitev v institucionalno varstvo	Prva faza priprave	Postopek priprave	Priprava svojcev na odhod starega človeka v institucionalno varstvo
G3	Za tem sem se pogovorila tudi z mamu in ona se je z namestitvijo v dom za stare strinjala.	Pogovor z družinskim članom o namestitvi	Druga faza priprave	Postopek priprave	Priprava svojcev na odhod starega človeka v institucionalno varstvo
G4	Tako smo vložili prošnjo v dom in počakali na klic o prostem mestu.	Vlaganje prošnje za sprejem	Druga faza priprave	Postopek priprave	Priprava svojcev na odhod starega človeka v institucionalno varstvo
G5	Zavedanje, da je dom za stare zelo blizu, je pripomoglo k temu, da sem se z odločitvijo počasi sprijaznila.	Zavedanje bližine doma za stare ljudi	Druga faza priprave	Postopek priprave	Priprava svojcev na odhod starega človeka v institucionalno varstvo
G6	Seveda pa je bila pot prilagajanja na spremembo bivališča mame dolga. Potrebno je bilo veliko spodbude sami sebi,	Spodbuda samemu sebi	Tretja faza priprave	Postopek priprave	Priprava svojcev na odhod starega človeka v institucionalno varstvo
G7	kar je pripeljalo do zavedanja, da je namestitev mame v dom	Zavedanje, da je to najboljša rešitev	Tretja faza priprave	Postopek priprave	Priprava svojcev na odhod starega človeka v

	za stare trenutno zanjo najboljša odločitev.				institucionalno varstvo
G8	Bilo mi je izredno težko.	Težko pri srcu	Negativni občutki	Občutki ob pripravi	Priprava svojcev na odhod starega človeka v institucionalno varstvo
G9	Pojavljali so se negativni občutki, bila sem zmedena,	Zmedenost	Negativni občutki	Občutki ob pripravi	Priprava svojcev na odhod starega človeka v institucionalno varstvo
G10	žalostna,	Žalost	Negativni občutki	Občutki ob pripravi	Priprava svojcev na odhod starega človeka v institucionalno varstvo
G11	bilo me je strah, saj nisem vedela, kako bo mama sprejela novo okolje	Strah pred nesprejemanjem novega okolja bivanja	Negativni občutki	Občutki ob pripravi	Priprava svojcev na odhod starega človeka v institucionalno varstvo
G12	in ali bo morebiti to vplivalo na poslabšanje njenega zdravstvenega stanja.	Strah pred morebitnim poslabšanjem zdravstvenega stanja	Negativni občutki	Občutki ob pripravi	Priprava svojcev na odhod starega človeka v institucionalno varstvo
G13	Prav tako lahko rečem, da se je v meni ob sami misli na selitev pojavil občutek krivde v smislu: »Sedaj mora mama v dom, ker mi ne zmoremo poskrbeti zanjo.«	Krivda	Negativni občutki	Občutki ob pripravi	Priprava svojcev na odhod starega človeka v institucionalno varstvo
G14	V procesu same priprave nismo imeli večjih težav.	Odsotnost težav	Prisotnost težav	Težave ob pripravi	Priprava svojcev na odhod starega človeka v institucionalno varstvo
G15	Večkrat se je zgodilo samo to, da je mama na dogovor o namestitvi v dom pozabila, saj ima demenco,	Sprotno pozabljanje starega človeka o dogovoru namestitve	Prisotnost težav	Težave ob pripravi	Priprava svojcev na odhod starega človeka v institucionalno varstvo
G16	zaradi česar mi je bilo velikokrat težko, saj sem ji mogla vedno znova razlagat o odločitvi za namestitve, zaradi česar	Obremenjenost ob ponovnem razlaganju odločitve	Prisotnost težav	Težave ob pripravi	Priprava svojcev na odhod starega človeka v institucionalno varstvo

	pa je bilo tudi meni izredno hudo.				
H1	Najprej sem si malo prebrala, kako sploh poteka sprejem v dom, kaj vse potrebujemo.	Seznanitev s postopkom sprejema	Prva faza priprave	Postopek priprave	Priprava svojcev na odhod starega človeka v institucionalno varstvo
H2	Potem smo se z mamo in sestro pogovorile o namestitvi mame v dom za stare ljudi, s čimer se je mama strinjala.	Družinski pogovor o odločitvi za namestitev v institucionalno varstvo	Druga faza priprave	Postopek priprave	Priprava svojcev na odhod starega človeka v institucionalno varstvo
H3	Za tem pa sem kontaktirala socialno delavko v domu	Prvi pogovor s socialno delavko v domu za stare ljudi	Druga faza priprave	Postopek priprave	Priprava svojcev na odhod starega človeka v institucionalno varstvo
H4	in vložila prošnjo.	Vlaganje prošnje za sprejem	Druga faza priprave	Postopek priprave	Priprava svojcev na odhod starega človeka v institucionalno varstvo
H5	Na dom smo čakali sedem mesecev in ta čas sem jaz živela z mamo, zato lahko rečem, da sem se s časom sprijaznila s to odločitvijo.	Čas kot dejavnik sprijaznjenja	Tretja faza priprave	Postopek priprave	Priprava svojcev na odhod starega človeka v institucionalno varstvo
H6	Ob misli na to, da bom mamo dala v dom za stare, mi je bilo pri srcu hudo in težko.	Težko pri srcu	Negativni občutki	Občutki ob pripravi	Priprava svojcev na odhod starega človeka v institucionalno varstvo
H7	Sedem mesecev skupnega življenja naju je z mamo še toliko bolj zbližalo zaradi česar sem bila ob misli na odhod mame v dom žalostna.	Žalost	Negativni občutki	Občutki ob pripravi	Priprava svojcev na odhod starega človeka v institucionalno varstvo
H8	Strah me je bilo, da smo se z mamo narobe odločile	Strah pred napačno odločitvijo o namestitvi	Negativni občutki	Občutki ob pripravi	Priprava svojcev na odhod starega človeka v institucionalno varstvo
H9	in strah me je bilo, ker nisem vedela, kako bo mama sprejela novo okolje.	Strah pred nesprejemanjem novega okolja bivanja	Negativni občutki	Občutki ob pripravi	Priprava svojcev na odhod starega človeka v institucionalno varstvo

H10	Hkrati pa sem začutila olajšanje	Olajšanje	Pozitivni občutki	Občutki ob pripravi	Priprava svojcev na odhod starega človeka v institucionalno varstvo
H11	in bila sem vesela,	Veselje	Pozitivni občutki	Občutki ob pripravi	Priprava svojcev na odhod starega človeka v institucionalno varstvo
H12	kajti vedela sem, da bo imela mama tam družbo in ne bo sama	Zavedanje, da bo star človek imel družbo	Pozitivni občutki	Občutki ob pripravi	Priprava svojcev na odhod starega človeka v institucionalno varstvo
H13	ter da bo zanjo dobro poskrbljeno.	Zavedanje, da bo za starega človeka dobro poskrbljeno	Pozitivni občutki	Občutki ob pripravi	Priprava svojcev na odhod starega človeka v institucionalno varstvo
H14	Ob pripravi na odhod mame v dom za stare nisem naletela na nikakršne težave.	Odsotnost težav	Prisotnost težav	Težave ob pripravi	Priprava svojcev na odhod starega človeka v institucionalno varstvo
I1	Že preden je tašča potrebovala dodatno pomoč smo se pogovarjali o možnosti namestitve v dom, ko sama ne bo zmogla več poskrbeti zase.	Družinski pogovor o odločitvi za namestitev v institucionalno varstvo	Prva faza Priprave	Postopek priprave	Priprava svojcev na odhod starega človeka v institucionalno varstvo
I2	Tako je sama že pred petimi leti oddala prošnjo v dom. Pred štirimi meseci pa je nastopil ta trenutek, ko sama ni zmogla poskrbeti zase, zato sem se z njo pogovorila o tem, da je mogoče sedaj čas za odhod v dom.	Pogovor z družinskim članom o namestitvi	Druga faza priprave	Postopek priprave	Priprava svojcev na odhod starega človeka v institucionalno varstvo
I3	Poklicala sem socialno delavko v dom in se z njo pogovorila ter ji povedala, da je sedaj namestitev v dom aktualna.	Prvi pogovor s socialno delavko v domu za stare ljudi	Druga faza priprave	Postopek priprave	Priprava svojcev na odhod starega človeka v institucionalno varstvo
I4	Tako je tašča dobila dom v roku dveh mesecev. Vsi smo se tekom	Zavedanje, da je to najboljša rešitev	Tretja faza priprave	Postopek priprave	Priprava svojcev na odhod starega človeka v

	celotnega postopka zavedali, da je to najboljša rešitev.				institucionalno varstvo
I5	Občutki so bili daleč od prijetnih, ampak ni bilo druge.	Neprijetni občutki	Negativni občutki	Občutki ob pripravi	Priprava svojcev na odhod starega človeka v institucionalno varstvo
I6	Občutila sem seveda žalost, ko sem pomislila, da bomo prav jaz in moj mož tisti, ki bomo taščo peljali v dom,	Žalost	Negativni občutki	Občutki ob pripravi	Priprava svojcev na odhod starega človeka v institucionalno varstvo
I7	hkrati pa sem začutila olajšanje, saj bo v domu zanj boljšo poskrbljeno kot je bilo v teh zadnjih mesecih, ko je bila doma pretežno sama.	Olajšanje	Pozitivni občutki	Občutki ob pripravi	Priprava svojcev na odhod starega človeka v institucionalno varstvo
I8	Naleteli smo na težave pri iskanju vložene dokumentacije izpred petih let. Socialna delavka v domu jih ni našla, zato nam je na pomoč priskočila medicinska sestra iz bolnišnice, ki nam je takrat pomagala pri vlaganju prošnje za domsko oskrbo. Tako je bila tašča potem sprejeta v roku dveh mesecev.	Izgubljena vloga za sprejem s strani socialne službe	Prisotnost težav	Težave ob pripravi	Priprava svojcev na odhod starega človeka v institucionalno varstvo
I9	Kljub temu, da smo se zavedali, da je za taščo to najboljša rešitev, je v ospredje večkrat prihajal dvom ali smo se pravilno odločili ali ne.	Dvom o namestitvi v dom za stare ljudi	Prisotnost težav	Težave ob pripravi	Priprava svojcev na odhod starega človeka v institucionalno varstvo
J1	Sama sem se najprej pozanimala, kako poteka sprejem v dom za stare.	Seznanitev s postopkom sprejema	Prva faza Priprave	Postopek priprave	Priprava svojcev na odhod starega človeka v institucionalno varstvo
J2	Potem sem se o tem veliko pogovarjala s starši	Družinski pogovor o odločitvi za namestitev v institucionalno varstvo	Druga faza priprave	Postopek priprave	Priprava svojcev na odhod starega človeka v institucionalno varstvo

J3	in pa tudi z dedkom samim.	Pogovor z družinskim članom o namestitvi	Druga faza priprave	Postopek priprave	Priprava svojcev na odhod starega človeka v institucionalno varstvo
J4	Skupaj z njim sem obiskala dom za stare,	Obisk doma za stare	Druga faza priprave	Postopek priprave	Priprava svojcev na odhod starega človeka v institucionalno varstvo
J5	v katerega smo tudi kasneje vložili prošnjo za sprejem.	Vlaganje prošnje za sprejem	Druga faza priprave	Postopek priprave	Priprava svojcev na odhod starega človeka v institucionalno varstvo
J6	Na koncu pa lahko rečem, da sem se glede na okoliščine in zdravstveno stanje dedka sprijaznila z odločitvijo o namestitvi v dom za stare.	Sprijaznjenje z namestitvijo v dom za stare	Tretja faza priprave	Postopek priprave	Priprava svojcev na odhod starega človeka v institucionalno varstvo
J7	S tem je prišlo tudi zavedanje, da je to najboljša rešitev, saj bodo tam zadovoljene vse potrebe, ki jih mi nismo več zmogli zadovoljiti doma.	Zavedanje, da je to najboljša rešitev	Tretja faza priprave	Postopek priprave	Priprava svojcev na odhod starega človeka v institucionalno varstvo
J8	Ob sami misli na selitev mi je bilo težko,	Težko pri srcu	Negativni občutki	Občutki ob pripravi	Priprava svojcev na odhod starega človeka v institucionalno varstvo
J9	občutila sem strah, da dedek tam ne bo zadovoljen,	Strah pred nezadovoljstvom družinskega člana	Negativni občutki	Občutki ob pripravi	Priprava svojcev na odhod starega človeka v institucionalno varstvo
J10	da se bo v domu slabo počutil.	Strah pred slabim psihičnim počutjem družinskega člana	Negativni občutki	Občutki ob pripravi	Priprava svojcev na odhod starega človeka v institucionalno varstvo
J11	Prav tako me je bilo strah, da ta odločitev o namestitvi v dom za stare ni prava.	Strah pred napačno odločitvijo o namestitvi	Negativni občutki	Občutki ob pripravi	Priprava svojcev na odhod starega človeka v institucionalno varstvo
J12	Poleg tega me je sočasno spremljal občutek	Občutek nemoči	Negativni občutki	Občutki ob pripravi	Priprava svojcev na odhod starega

	nemoči, saj na večino stvari nisem imela nikakršnega vpliva.				človeka v institucionalno varstvo
J13	Skrbelo me je, kako se bo dedek odzval na novo okolje bivanja,	Skrb pred odzivom starega človeka na nov dom	Negativni občutki	Občutki ob pripravi	Priprava svojcev na odhod starega človeka v institucionalno varstvo
J14	zaradi česar sem bila negotova.	Negotovost	Negativni občutki	Občutki ob pripravi	Priprava svojcev na odhod starega človeka v institucionalno varstvo
J15	Sprva smo naleteli na ogromno čakalno listo v domovih za stare, zaradi česar smo bili vsi v skrbeh. Spraševali smo se, kdaj se bo sprostilo mesto za dedka.	Zasedenost domov za stare ljudi	Prisotnost težav	Težave ob pripravi	Priprava svojcev na odhod starega človeka v institucionalno varstvo
J16	Hkrati se je večkrat pojavil dvom o pravi odločitvi o namestitvi dedka v dom.	Dvom o namestitvi v dom za stare ljudi	Prisotnost težav	Težave ob pripravi	Priprava svojcev na odhod starega človeka v institucionalno varstvo
J17	Drugih večjih težav nisem zaznala.	Odsotnost težav	Prisotnost težav	Težave ob pripravi	Priprava svojcev na odhod starega človeka v institucionalno varstvo
A11	Svojo vlogo, ko je bila nona še doma sem doživljal drugače kot potem, ko je odšla v DSO. Prej sem svojo vlogo doživljal na način, da ji pomagam pri vsakodnevnih opravilih, če česa sama ne zmore.	Pomoč pri vsakodnevnih opravilih	Pred sprejemom	Doživljanje vloge svojca v procesu odhoda starega človeka	Prilagajanje svojcev na odhod starega človeka v institucionalno varstvo
A12	spremljanje po nakupih,	Spremljanje po nakupih	Pred sprejemom	Doživljanje vloge svojca v procesu odhoda starega človeka	Prilagajanje svojcev na odhod starega človeka v institucionalno varstvo
A13	prevzem zdravil,	Prevzem zdravil	Pred sprejemom	Doživljanje vloge svojca v procesu odhoda starega človeka	Prilagajanje svojcev na odhod starega človeka v institucionalno varstvo

A14	pomoč pri pospravljanju doma.	Pomoč pri pospravljanju	Pred sprejemom	Doživljanje vloge svojca v procesu odhoda starega človeka	Prilagajanje svojcev na odhod starega človeka v institucionalno varstvo
A15	Ko pa smo se odločili za namestitev none v DSO, sem se tako jaz kot tudi moji starši z nono pogovorili, zakaj bo boljše, če gre v dom.	Nudnje pogovora staremu človeku z namenom obrazložitve odločitve	Po sprejemu	Doživljanje vloge svojca v procesu odhoda starega človeka	Prilagajanje svojcev na odhod starega človeka v institucionalno varstvo
A16	Bodril sem jo na način, da bo tam spoznala nove ljudi	Spodbuda starega človeka k spoznavanju novih ljudi v domu za stare	Po sprejemu	Doživljanje vloge svojca v procesu odhoda starega človeka	Prilagajanje svojcev na odhod starega človeka v institucionalno varstvo
A17	in da bo mogoče po dolgem času spet videla svoje vrstnike,	Spodbuda staremu človeku za ponovno snidenje z vrstniki	Po sprejemu	Doživljanje vloge svojca v procesu odhoda starega človeka	Prilagajanje svojcev na odhod starega človeka v institucionalno varstvo
A18	da bo imela družbo in da ne bo sama.	Spodbuda staremu človeku k druženju v domu za stare	Po sprejemu	Doživljanje vloge svojca v procesu odhoda starega človeka	Prilagajanje svojcev na odhod starega človeka v institucionalno varstvo
A19	Po odhodu none v dom pa sem prevzel vlogo obiskovalca, saj jo pogosto obiskujem.	Vloga obiskovalca	Po sprejemu	Doživljanje vloge svojca v procesu odhoda starega človeka	Prilagajanje svojcev na odhod starega človeka v institucionalno varstvo
A20	in se z njo pogovarjam.	Pogovor ob obisku	Po sprejemu	Doživljanje vloge svojca v procesu odhoda starega človeka	Prilagajanje svojcev na odhod starega človeka v institucionalno varstvo
A21	Bodril sem jo, da ji bo tam tudi lepo, da je dom blizu hiše	Spodbudne besede	Vrsta podpore ob odhodu	Doživljanje vloge svojca v procesu odhoda starega človeka	Prilagajanje svojcev na odhod starega človeka v institucionalno varstvo
A22	in ji obljubil, da jo bom pogosto obiskoval, saj sem vedel, da ji to veliko pomeni.	Obljuba po obiskovanju	Vrsta podpore ob odhodu	Doživljanje vloge svojca v procesu odhoda starega človeka	Prilagajanje svojcev na odhod starega človeka v

					institucionalno varstvo
A23	Doživljal sem občutke žalosti	Žalost	Negativni občutki	Občutki ob odhodu starega človeka v dom	Prilagajanje svojcev na odhod starega človeka v institucionalno varstvo
A24	in zaskrbljenosti,	Zaskrbljenost	Negativni občutki	Občutki ob odhodu starega človeka v dom	Prilagajanje svojcev na odhod starega človeka v institucionalno varstvo
A25	hkrati pa sem ob misli, da bo za nono v redu poskrbljeno začutil olajšanje	Olajšanje	Pozitivni občutki	Občutki ob odhodu starega človeka v dom	Prilagajanje svojcev na odhod starega človeka v institucionalno varstvo
A26	in bil sem pomirjen.	Pomiritev	Pozitivni občutki	Občutki ob odhodu starega človeka v dom	Prilagajanje svojcev na odhod starega človeka v institucionalno varstvo
A27	Razlika je bila bistvena. Namreč, ko smo domsko oskrbo za nono dobili, se mi je tako meni kot tudi celotni družini odvalil kamen od srca,	Občutek, ko se ti odvali kamen od srca	Najprej	Razlika med prvotnimi občutki in občutki ob samem odhodu	Prilagajanje svojcev na odhod starega človeka v institucionalno varstvo
A28	začutil sem olajšanje.	Olajšanje	Najprej	Razlika med prvotnimi občutki in občutki ob samem odhodu	Prilagajanje svojcev na odhod starega človeka v institucionalno varstvo
A29	Vsi smo se zavedali, da s trenutnim tempom življenja zanjo težko skrbimo in da bodo boljše zanjo poskrbeli v domu zaradi česar smo bili veseli.	Veselje	Najprej	Razlika med prvotnimi občutki in občutki ob samem odhodu	Prilagajanje svojcev na odhod starega človeka v institucionalno varstvo
A30	Ko pa je prišel dejanski dan odhoda none v dom, mi je bilo hudo.	Težko pri srcu	Potem	Razlika med prvotnimi občutki in občutki ob samem odhodu	Prilagajanje svojcev na odhod starega človeka v institucionalno varstvo

A31	Izpostavim lahko občutke žalosti,	Žalost	Potem	Razlika med prvotnimi občutki in občutki ob samem odhodu	Prilagajanje svojcev na odhod starega človeka v institucionalno varstvo
A32	razočaranja	Razočaranje	Potem	Razlika med prvotnimi občutki in občutki ob samem odhodu	Prilagajanje svojcev na odhod starega človeka v institucionalno varstvo
A33	in negotovosti, saj nisem vedel, kaj pričakovati.	Negotovost	Potem	Razlika med prvotnimi občutki in občutki ob samem odhodu	Prilagajanje svojcev na odhod starega človeka v institucionalno varstvo
A34	Proces prilagajanja je trajal kar dolgo. Več mesecev sem rabil, da sem se navadil, da nona ne prebiva več doma, ampak z vsakokratnim obiskom mi je bilo lažje.	Dolgotrajen proces	Opredelitev	Opis procesa prilagajanja na nov dom starega človeka	Prilagajanje svojcev na odhod starega človeka v institucionalno varstvo
A35	Večkratni obiski so pripomogli k temu, da sem se začel zavedati tega, da je bila v našem primeru to res edina možnost, zaradi česar mi je postalo lažje.	Večkratni obiski	Način prilagoditve	Opis procesa prilagajanja na nov dom starega človeka	Prilagajanje svojcev na odhod starega človeka v institucionalno varstvo
A36	Sam velike podpore nisem potreboval, je bilo pa potrebnega nekaj prilagajanja in se navaditi, da none več ni bilo doma.	Odsotna	Potreba po posebni podpori	Opis procesa prilagajanja na nov dom starega človeka	Prilagajanje svojcev na odhod starega človeka v institucionalno varstvo
A37	Pri procesu prilagajanja so mi največ pomagali moji domači.	Družinski člani	Nudenje podpore	Opis procesa prilagajanja na nov dom starega človeka	Prilagajanje svojcev na odhod starega človeka v institucionalno varstvo
A38	Pogovori o tem, da je za nono v domu lepo poskrbljeno, so me pomiril.	Pogovor, ki osvetli, da je za starega človeka dobro poskrbljeno	Vrsta nudene podpore	Opis procesa prilagajanja na nov dom starega človeka	Prilagajanje svojcev na odhod starega človeka v institucionalno varstvo

A39	Sprva mi je bilo neprijetno.	Neprijeten občutek	Najprej	Opis čustev ob prvem obisku	Prilagajanje svojcev na odhod starega človeka v institucionalno varstvo
A40	Kasneje, ko pa sem opazil, da je za nono dobro poskrbljeno in da ima družbo, pa sem bil vesel.	Ob opazki, da je za starega človeka dobro poskrbljeno - veselje	Potem	Opis čustev ob prvem obisku	Prilagajanje svojcev na odhod starega človeka v institucionalno varstvo
B12	Odločitev o odhodu mame v DSO je bila težka, še težji je bil proces sprejemanja te odločitve, zato je bila moja podpora ključnega pomena. Podpirala sem jo v smislu, da bo vse v redu,	Spodbuda, da bo vse v redu	Pred sprejemom	Doživljanje vloge svojca v procesu odhoda starega človeka	Prilagajanje svojcev na odhod starega človeka v institucionalno varstvo
B13	predstavljala sem ji DSO v najboljši luči.	Predstavljanje doma za stare ljudi v najboljši luči	Pred sprejemom	Doživljanje vloge svojca v procesu odhoda starega človeka	Prilagajanje svojcev na odhod starega človeka v institucionalno varstvo
B14	Seveda sem ji pomagala tudi pri urejanju dokumentacije,	Pomoč pri urejanju dokumentacije za sprejem	Pred sprejemom	Doživljanje vloge svojca v procesu odhoda starega človeka	Prilagajanje svojcev na odhod starega človeka v institucionalno varstvo
B15	pri pakiranju.	Pomoč pri pakiranju	Pred sprejemom	Doživljanje vloge svojca v procesu odhoda starega človeka	Prilagajanje svojcev na odhod starega človeka v institucionalno varstvo
B16	Prav tako sem jo jaz pospremila v dom.	Spremljanje v dom za stare	Pred sprejemom	Doživljanje vloge svojca v procesu odhoda starega človeka	Prilagajanje svojcev na odhod starega človeka v institucionalno varstvo
B17	Pred sprejemom v dom sem ji pomagala doma pri gospodinjskih opravilih,	Pomoč pri vsakodnevnih opravilih	Pred sprejemom	Doživljanje vloge svojca v procesu odhoda starega človeka	Prilagajanje svojcev na odhod starega človeka v institucionalno varstvo

B18	jo tuširala,	Pomoč pri tuširanju	Pred sprejemom	Doživljanje vloge svojca v procesu odhoda starega človeka	Prilagajanje svojcev na odhod starega človeka v institucionalno varstvo
B19	spremljala po nakupih	Spremljanje po nakupih	Pred sprejemom	Doživljanje vloge svojca v procesu odhoda starega človeka	Prilagajanje svojcev na odhod starega človeka v institucionalno varstvo
B20	in mamu vozila h zdravniku.	Spremljanje k zdravniku	Pred sprejemom	Doživljanje vloge svojca v procesu odhoda starega človeka	Prilagajanje svojcev na odhod starega človeka v institucionalno varstvo
B21	Po sprejemu v dom pa sem prevzela vlogo podporne osebe, ki nudi predvsem čustveno oporo	Nudjenje čustvene opore	Po sprejemu	Doživljanje vloge svojca v procesu odhoda starega človeka	Prilagajanje svojcev na odhod starega človeka v institucionalno varstvo
B22	svojo vlogo pa sedaj doživljam kot vlogo hčerke, svojo mamu obiskuje.	Vloga obiskovalca	Po sprejemu	Doživljanje vloge svojca v procesu odhoda starega človeka	Prilagajanje svojcev na odhod starega človeka v institucionalno varstvo
B23	Prav tako ji prinašam kakšne priboljške, če si kaj posebej zaželi.	Prinašanje priboljškov	Po sprejemu	Doživljanje vloge svojca v procesu odhoda starega človeka	Prilagajanje svojcev na odhod starega človeka v institucionalno varstvo
B24	Obljubila sem ji veliko obiskov, izhodov in to obljubo tudi po sedmih mesecih maminega bivanja v domu izpolnjujem.	Obljuba po obiskovanju	Vrsta podpore ob odhodu	Doživljanje vloge svojca v procesu odhoda starega človeka	Prilagajanje svojcev na odhod starega človeka v institucionalno varstvo
B25	Prav tako sem jo podprla na način, da sem ji pred prihodom že okrasila sobo, prinesla sem ji rože, ki jih ima zelo rada ter fotografije, ki jih je imela tudi doma na nočni omarici.	Okrasitev sobe pred sprejemom družinskega člana	Vrsta podpore ob odhodu	Doživljanje vloge svojca v procesu odhoda starega človeka	Prilagajanje svojcev na odhod starega človeka v institucionalno varstvo

B26	Zavedala sem se, da je odhod v dom nuja, tega se je zavedala tudi mama in je sama izrazila željo, da gre, a kljub temu sem bila žalostna.	Žalost	Negativni občutki	Občutki ob odhodu starega človeka v dom	Prilagajanje svojcev na odhod starega človeka v institucionalno varstvo
B27	Vedela sem, da druge izbire ni in sem jo podprla. Takrat se mi je odvalil kamen od srca.	Olajšanje	Pozitivni občutki	Občutki ob odhodu starega človeka v dom	Prilagajanje svojcev na odhod starega človeka v institucionalno varstvo
B28	Bila sem pomirjena v smislu, da bo za mamó dobro poskrbljeno, da bo dobila vso nego in podporo, ki jo potrebuje	Pomiritev	Pozitivni občutki	Občutki ob odhodu starega človeka v dom	Prilagajanje svojcev na odhod starega človeka v institucionalno varstvo
B29	Ko smo dom dobili, sem začutila olajšanje,	Olajšanje	Najprej	Razlika med prvotnimi občutki in občutki ob samem odhodu	Prilagajanje svojcev na odhod starega človeka v institucionalno varstvo
B30	bila sem razbremenjena.	Razbremenitev	Najprej	Razlika med prvotnimi občutki in občutki ob samem odhodu	Prilagajanje svojcev na odhod starega človeka v institucionalno varstvo
B31	Dan, ko pa sem mamó pripeljala v DSO, zavedajoč se, da je ne bo več domov, pa je bil seveda težek, zelo težek in zame osebno stresen.	Stres	Potem	Razlika med prvotnimi občutki in občutki ob samem odhodu	Prilagajanje svojcev na odhod starega človeka v institucionalno varstvo
B32	Spet dvomi - a res ne bi šlo drugače, a je to res edina rešitev?	Dvom	Potem	Razlika med prvotnimi občutki in občutki ob samem odhodu	Prilagajanje svojcev na odhod starega človeka v institucionalno varstvo
B33	Pojavljali so se nekakšni občutki krivde, da bi pa lahko mogoče za mamó vseeno uspeli poskrbeti v krogu najbližjih.	Krivda	Potem	Razlika med prvotnimi občutki in občutki ob samem odhodu	Prilagajanje svojcev na odhod starega človeka v institucionalno varstvo
B34	Prilagajanje na novi dom je potekalo dolgo,	Dolgotrajen proces	Opredelitev in trajanje	Opis procesa prilagajanja na novi dom starega človeka	Prilagajanje svojcev na odhod starega človeka v

					institucionalno varstvo
B35	a precej umirjeno	Umirjen proces	Opredelitev in trajanje	Opis procesa prilagajanja na nov dom starega človeka	Prilagajanje svojcev na odhod starega človeka v institucionalno varstvo
B36	in čustveno obremenjujoče, tako za mamó kot zame.	Čustveno obremenjujoč proces	Opredelitev in trajanje	Opis procesa prilagajanja na nov dom starega človeka	Prilagajanje svojcev na odhod starega človeka v institucionalno varstvo
B37	Novo okolje, novi obrazi in bolezen so bili za mamó precejšen zalogaj. Druga drugo sva bodrili, ker sva vedeli, da drugega izhoda ni.	Spodbuda med družinskimi člani	Način prilagoditve	Opis procesa prilagajanja na nov dom starega človeka	Prilagajanje svojcev na odhod starega človeka v institucionalno varstvo
B38	Vsakodnevni obiski so težave precej olajšali.	Večkratni obiski	Način prilagoditve	Opis procesa prilagajanja na nov dom starega človeka	Prilagajanje svojcev na odhod starega človeka v institucionalno varstvo
B39	Seveda sem potrebovala podporo.	Prisotna	Potreba po posebni podpori	Opis procesa prilagajanja na nov dom starega človeka	Prilagajanje svojcev na odhod starega človeka v institucionalno varstvo
B40	Potrebovala sem čas, da se privadim na to, da mama stanuje v domu za stare ljudi.	Potreba po času z namenom prilagoditve novega okolja bivanja	Vrsta nudene podpore	Opis procesa prilagajanja na nov dom starega človeka	Prilagajanje svojcev na odhod starega človeka v institucionalno varstvo
B41	Potrebovala sem podporo v smislu razumevanja, da potrebujem svoj prostor in čas,	Potreba po zasebnem prostoru za razmislek	Vrsta nudene podpore	Opis procesa prilagajanja na nov dom starega človeka	Prilagajanje svojcev na odhod starega človeka v institucionalno varstvo
B42	kar mi je družina omogočila	Družinski člani	Nudenje podpore	Opis procesa prilagajanja na nov dom starega človeka	Prilagajanje svojcev na odhod starega človeka v institucionalno varstvo
B43	Prav tako sem potrebovala podporo s	Zaposleni v domu	Nudenje podpore	Opis procesa prilagajanja na	Prilagajanje svojcev na

	strani zaposlenih v domu,			nov dom starega človeka	odhod starega človeka v institucionalno varstvo
B44	saj je vsaka informacija o tem, da se mama v domu v redu počuti, zame pomenila olajšanje.	Informacija o stanju družinskega člana	Vrsta nudene podpore	Opis procesa prilagajanja na nov dom starega človeka	Prilagajanje svojcev na odhod starega človeka v institucionalno varstvo
B45	Prvi obisk je bil eno samo upanje - upanje, da bo mama zadovoljna	Upanje – da bo družinski član zadovoljen	Najprej	Opis čustev ob prvem obisku starega človeka	Prilagajanje svojcev na odhod starega človeka v institucionalno varstvo
B46	in da bo rekla, da bo šlo	Upanje – da bo družinski član zmogel	Najprej	Opis čustev ob prvem obisku starega človeka	Prilagajanje svojcev na odhod starega človeka v institucionalno varstvo
B47	Hkrati nisem vedela, kaj pričakovati, torej negotovost v smislu, v kakšnem stanju bo mama ob mojem obisku.	Negotovost	Potem	Opis čustev ob prvem obisku starega človeka	Prilagajanje svojcev na odhod starega človeka v institucionalno varstvo
C13	Pred odhodom dedka v dom, sem svojo vlogo doživljal kot vlogo vnuka, ki mu pomaga pri opravilih doma.	Pomoč pri vsakodnevnih opravilih	Pred sprejemom	Doživljanje vloge svojca v procesu odhoda starega človeka	Prilagajanje svojcev na odhod starega človeka v institucionalno varstvo
C14	Večkrat sem šel v trgovino, če je kaj potreboval	Spremljanje po nakupih	Pred sprejemom	Doživljanje vloge svojca v procesu odhoda starega človeka	Prilagajanje svojcev na odhod starega človeka v institucionalno varstvo
C15	ali pa po zdravila do lekarne.	Prevzem zdravil	Pred sprejemom	Doživljanje vloge svojca v procesu odhoda starega človeka	Prilagajanje svojcev na odhod starega človeka v institucionalno varstvo
C16	Svojo vlogo v procesu odhoda lahko definiram kot vlogo podpornega družinskega člana, ki ga obiskuje	Vloga obiskovalca	Po sprejemu	Doživljanje vloge svojca v procesu odhoda starega človeka	Prilagajanje svojcev na odhod starega človeka v institucionalno varstvo

C17	in mu ob obiskih nudi možnost pogovora.	Pogovor ob obisku	Po sprejemu	Doživljanje vloge svojca v procesu odhoda starega človeka	Prilagajanje svojcev na odhod starega človeka v institucionalno varstvo
C18	Ker sem opazil, da ga je odhoda nekoliko strah, sem se z njim skušal čim več pogovarjati	Pogovor z namenom zmanjšanja strahu ob odhodu	Vrsta podpore ob odhodu	Doživljanje vloge svojca v procesu odhoda starega človeka	Prilagajanje svojcev na odhod starega človeka v institucionalno varstvo
C19	ga pomiriti na način, da bo v domu tudi lepo, saj pozna tudi nekaj zaposlenih tam, kateri bodo lepo poskrbeli zanj.	Pomiritev	Vrsta podpore ob odhodu	Doživljanje vloge svojca v procesu odhoda starega človeka	Prilagajanje svojcev na odhod starega človeka v institucionalno varstvo
C20	Prav tako sem ga poskušal spodbuditi, naj ostane pozitivno naravnano.	Spodbudne besede	Vrsta podpore ob odhodu	Doživljanje vloge svojca v procesu odhoda starega človeka	Prilagajanje svojcev na odhod starega človeka v institucionalno varstvo
C21	Večkrat sem mu omenil, da bomo vsak dan prihajali na obisk,	Obljuba po obiskovanju	Vrsta podpore ob odhodu	Doživljanje vloge svojca v procesu odhoda starega človeka	Prilagajanje svojcev na odhod starega človeka v institucionalno varstvo
C22	da bomo ostali v stikih in povezani kot smo bili do sedaj.	Obljuba o ohranjanju stikov po odhodu	Vrsta podpore ob odhodu	Doživljanje vloge svojca v procesu odhoda starega človeka	Prilagajanje svojcev na odhod starega človeka v institucionalno varstvo
C23	Ko je prišel dejanski dan odhoda, sem se soočal z mešanimi občutki – po eni strani zadovoljstvo	Zadovoljstvo	Pozitivni občutki	Občutki ob odhodu starega človeka v dom	Prilagajanje svojcev na odhod starega človeka v institucionalno varstvo
C24	in pomirjenost, saj sem vedel, da bo zanj dobro poskrbljeno in bo imel družbo čez cel dan	Pomiritev	Pozitivni občutki	Občutki ob odhodu starega človeka v dom	Prilagajanje svojcev na odhod starega človeka v institucionalno varstvo
C25	po drugi strani me je bilo malce strah, kako mu bo novi dom všeč in kako se bo na nov dom privadil.	Zaskrbljenost	Negativni občutki	Občutki ob odhodu starega človeka v dom	Prilagajanje svojcev na odhod starega človeka v

					institucionalno varstvo
C26	Torej pred samim odhodom v dom, v fazi dogovarjanja in čakanja na prosto mesto, so se pojavljali občutki upanja, da dobimo prosto mesto, saj smo ga resnično potrebovali.	Upanje po prostem mestu	Najprej	Razlika med prvotnimi občutki in občutki ob samem odhodu	Prilagajanje svojcev na odhod starega človeka v institucionalno varstvo
C27	Ko se je sprostilo mesto v domu, smo bili vsi v družini srečni, saj je dedek večino časa dopoldan preživel sam.	Sreča	Najprej	Razlika med prvotnimi občutki in občutki ob samem odhodu	Prilagajanje svojcev na odhod starega človeka v institucionalno varstvo
C28	Počutil sem se lažjega, manj obremenjenega.	Razbremenitev	Najprej	Razlika med prvotnimi občutki in občutki ob samem odhodu	Prilagajanje svojcev na odhod starega človeka v institucionalno varstvo
C29	Ob odhodu, pa so bili občutki bolj negativni.	Negativni občutki	Potem	Razlika med prvotnimi občutki in občutki ob samem odhodu	Prilagajanje svojcev na odhod starega človeka v institucionalno varstvo
C30	Strah me je bilo, da se star oče tam ne bo počutil dobro	Strah pred slabim počutjem družinskega člana po odhodu	Potem	Razlika med prvotnimi občutki in občutki ob samem odhodu	Prilagajanje svojcev na odhod starega človeka v institucionalno varstvo
C31	in posledično me je bilo tudi strah, da bi se mu zdravstveno stanje poslabšalo.	Strah pred poslabšanjem zdravstvenega stanja	Potem	Razlika med prvotnimi občutki in občutki ob samem odhodu	Prilagajanje svojcev na odhod starega človeka v institucionalno varstvo
C32	Seveda sem občutil tudi žalost	Žalost	Potem	Razlika med prvotnimi občutki in občutki ob samem odhodu	Prilagajanje svojcev na odhod starega človeka v institucionalno varstvo
C33	in lahko rečem, da se je v meni pojavil dvom, ali smo se prav odločili.	Dvom	Potem	Razlika med prvotnimi občutki in občutki ob samem odhodu	Prilagajanje svojcev na odhod starega človeka v institucionalno varstvo

C34	Sprva je bil to zame šok.	Šok	Opredelitev	Opis procesa prilagajanja na nov dom starega človeka	Prilagajanje svojcev na odhod starega človeka v institucionalno varstvo
C35	Na začetku sem velikokrat pozabil, da starega očeta ni več doma, da je njegovo stanovanje prazno. Večkrat sem avtomatsko potrkal na njegova vrata in se šele kasneje spomnil, da ga ni več doma. Takrat mi je bilo zelo težko	Čustveno obremenjujoč proces	Opredelitev	Opis procesa prilagajanja na nov dom starega človeka	Prilagajanje svojcev na odhod starega človeka v institucionalno varstvo
C36	Z vsakokratnim obiskom v domu in opazkami, da mu je v tam dobro in da je zanj dobro poskrbljeno, mi je postajalo vedno lažje. Tako se danes brez problema odpravljam na obiske k njemu.	Večkratni obiski	Način prilagoditve	Opis procesa prilagajanja na nov dom starega človeka	Prilagajanje svojcev na odhod starega človeka v institucionalno varstvo
C37	Pa prav posebne opore nisem potreboval.	Odsotna	Potreba po posebni podpori	Opis procesa prilagajanja na nov dom starega človeka	Prilagajanje svojcev na odhod starega človeka v institucionalno varstvo
C38	Ob težkih dnevih pa je lepa beseda	Lepa beseda	Vrsta nudene podpore	Opis procesa prilagajanja na nov dom starega človeka	Prilagajanje svojcev na odhod starega človeka v institucionalno varstvo
C39	prostor za razumevanje	Potreba po zasebnem prostoru za razmislek	Vrsta nudene podpore	Opis procesa prilagajanja na nov dom starega človeka	Prilagajanje svojcev na odhod starega človeka v institucionalno varstvo
C40	in pogovor o tej temi, prišel še kako prav	Pogovor	Vrsta nudene podpore	Opis procesa prilagajanja na nov dom starega človeka	Prilagajanje svojcev na odhod starega človeka v institucionalno varstvo
C41	Slednje mi je nudila predvsem partnerka	Partner -mož/žena	Nudjenje podpore	Opis procesa prilagajanja na	Prilagajanje svojcev na

				nov dom starega človeka	odhod starega človeka v institucionalno varstvo
C42	in družina.	Družinski člani	Nudjenje podpore	Opis procesa prilagajanja na nov dom starega človeka	Prilagajanje svojcev na odhod starega človeka v institucionalno varstvo
C43	Najprej sem bil malce nestrpen,	Nestrpnost	Najprej	Občutki ob prvem obisku	Prilagajanje svojcev na odhod starega človeka v institucionalno varstvo
C44	lahko bi rekel celo živčen.	Živčnost	Najprej	Občutki ob prvem obisku	Prilagajanje svojcev na odhod starega človeka v institucionalno varstvo
C45	Ko pa sem ga zagledal in govoril z njim, pri čemer mi je povedal, da se v domu dobro počuti, sem bil pomirjen	Pomiritev	Potem	Občutki ob prvem obisku	Prilagajanje svojcev na odhod starega človeka v institucionalno varstvo
C46	in vesel, saj se je v novi družbi dobro znašel.	Ob opazki, da je za starega človeka dobro poskrbljeno – veselje	Potem	Občutki ob prvem obisku	Prilagajanje svojcev na odhod starega človeka v institucionalno varstvo
D14	Svojo vlogo pred odhodom mame v dom sem doživljala kot podporno vlogo	Podporna vloga	Pred sprejemom	Doživljanje vloge svojca v procesu odhoda starega človeka	Prilagajanje svojcev na odhod starega človeka v institucionalno varstvo
D15	in vlogo zagovornika.	Vloga zagovornika	Pred sprejemom	Doživljanje vloge svojca v procesu odhoda starega človeka	Prilagajanje svojcev na odhod starega človeka v institucionalno varstvo
D16	Prav tako pa sem ji pred odhodom sama nudila vsakodnevno pomoč pri tuširanju in negi,	Pomoč pri tuširanju	Pred sprejemom	Doživljanje vloge svojca v procesu odhoda starega človeka	Prilagajanje svojcev na odhod starega človeka v institucionalno varstvo

D17	pri nakupovanju hrane,	Spremljanje po nakupih	Pred sprejemom	Doživljanje vloge svojca v procesu odhoda starega človeka	Prilagajanje svojcev na odhod starega človeka v institucionalno varstvo
D18	pri spremljanju k zdravniku.	Spremljanje k zdravniku	Pred sprejemom	Doživljanje vloge svojca v procesu odhoda starega človeka	Prilagajanje svojcev na odhod starega človeka v institucionalno varstvo
D19	Potem pa sem to večinoma prepustila osebjju, ki je zaposleno v domu za stare ljudi	Prepustitev skrbi za starega človeka zaposlenim	Po sprejemu	Doživljanje vloge svojca v procesu odhoda starega človeka	Prilagajanje svojcev na odhod starega človeka v institucionalno varstvo
D20	sama pa sem jo obiskovala	Vloga obiskovalca	Po sprejemu	Doživljanje vloge svojca v procesu odhoda starega človeka	Prilagajanje svojcev na odhod starega človeka v institucionalno varstvo
D21	in vzela kakšen vikend h sebi domov.	Vloga prevzemanja skrbi za vikend	Po sprejemu	Doživljanje vloge svojca v procesu odhoda starega človeka	Prilagajanje svojcev na odhod starega človeka v institucionalno varstvo
D22	Mamo sem ob odhodu v dom podprla z veliko pogovori	Nudenje pogovora	Vrsta podpore ob sprejemu	Doživljanje vloge svojca v procesu odhoda starega človeka	Prilagajanje svojcev na odhod starega človeka v institucionalno varstvo
D23	zagotavljanjem informacij, ki jih je mama seveda ob spremembi bivališča potrebovala.	Zagotavljanje informacij o bivanju v domu za stare	Vrsta podpore ob sprejemu	Doživljanje vloge svojca v procesu odhoda starega človeka	Prilagajanje svojcev na odhod starega človeka v institucionalno varstvo
D24	Spodbujala sem jo na način, da bo zanjo tam dobro poskrbljeno	Spodbudne besede	Vrsta podpore ob sprejemu	Doživljanje vloge svojca v procesu odhoda starega človeka	Prilagajanje svojcev na odhod starega človeka v institucionalno varstvo
D25	in ji obljubila, da se bomo videvale na dnevni bazi.	Obljuba po obiskovanju	Vrsta podpore ob sprejemu	Doživljanje vloge svojca v procesu odhoda starega človeka	Prilagajanje svojcev na odhod starega človeka v

					institucionalno varstvo
D26	Soočala sem se z občutki razbremenitve	Razbremenjenost	Pozitivni občutki	Občutki ob odhodu starega človeka v dom za stare	Prilagajanje svojcev na odhod starega človeka v institucionalno varstvo
D27	in zadovoljstva,	Zadovoljstvo	Pozitivni občutki	Občutki ob odhodu starega človeka v dom za stare	Prilagajanje svojcev na odhod starega človeka v institucionalno varstvo
D28	še vedno pa so se v ozadju pojavljala vprašanja kot kaj pa če se ne bo uspela prilagoditi,	Strah pred neuspelo prilagoditvijo starega človeka	Negativni občutki	Občutki ob odhodu starega človeka v dom za stare	Prilagajanje svojcev na odhod starega človeka v institucionalno varstvo
D29	kaj pa če smo se narobe odločili,	Dvom v odločitev o namestitvi	Negativni občutki	Občutki ob odhodu starega človeka v dom za stare	Prilagajanje svojcev na odhod starega človeka v institucionalno varstvo
D30	kaj pa če se ji zdravstveno stanje zaradi spremembe bivališča ekstremno hitro poslabša.	Strah pred poslabšanjem zdravstvenega stanja starega človeka	Negativni občutki	Občutki ob odhodu starega človeka v dom za stare	Prilagajanje svojcev na odhod starega človeka v institucionalno varstvo
D31	Na začetku, ko smo se o možnosti namestitve mame v dom šele dogovarjali, sem občutila neko upanje	Upanje po prostem mestu	Najprej	Razlika med prvotnimi občutki in občutki ob samem odhodu	Prilagajanje svojcev na odhod starega človeka v institucionalno varstvo
D32	in zadovoljstvo	Zadovoljstvo	Najprej	Razlika med prvotnimi občutki in občutki ob samem odhodu	Prilagajanje svojcev na odhod starega človeka v institucionalno varstvo
D33	ter razbremenitev v smislu, da bo zanjo dobro poskrbljeno tako iz vidika zdravstvene oskrbe ko tudi z vidika socialnih stikov	Razbremenitev	Najprej	Razlika med prvotnimi občutki in občutki ob samem odhodu	Prilagajanje svojcev na odhod starega človeka v institucionalno varstvo

D34	Ko je prišel dan odhoda mame v dom, pa mi je bilo težko pri srcu	Težko pri srcu	Potem	Razlika med prvotnimi občutki in občutki ob samem odhodu	Prilagajanje svojcev na odhod starega človeka v institucionalno varstvo
D35	Občutila sem žalost	Žalost	Potem	Razlika med prvotnimi občutki in občutki ob samem odhodu	Prilagajanje svojcev na odhod starega človeka v institucionalno varstvo
D36	in nekakšen občutek krivde v smislu, kako lahko to delam svoji mami, ali pa ne bi mogla poskrbeti zanjo, saj je ona zame skrbela ko sem bila majhna.	Krivda	Potem	Razlika med prvotnimi občutki in občutki ob samem odhodu	Prilagajanje svojcev na odhod starega človeka v institucionalno varstvo
D37	Na to spremembo sem se privajala kar veliko časa.	Dolgotrajen proces	Opredelitev	Opis procesa prilagajanja na nov dom starega človeka	Prilagajanje svojcev na odhod starega človeka v institucionalno varstvo
D38	Bilo je potrebne veliko podpore s strani domačih.	Podpora domačih	Način prilagoditve	Opis procesa prilagajanja na nov dom starega človeka	Prilagajanje svojcev na odhod starega človeka v institucionalno varstvo
D39	Prav tako so mi pri prilagajanju pomagali večkratni obiski mame,	Večkratni obiski	Način prilagoditve	Opis procesa prilagajanja na nov dom starega človeka	Prilagajanje svojcev na odhod starega človeka v institucionalno varstvo
D40	pogovori s socialno delavko v domu	Pogovori s socialno delavko	Način prilagoditve	Opis procesa prilagajanja na nov dom starega človeka	Prilagajanje svojcev na odhod starega človeka v institucionalno varstvo
D41	in glavno medicinsko sestro.	Pogovori z glavno medicinski sestro	Način prilagoditve	Opis procesa prilagajanja na nov dom starega človeka	Prilagajanje svojcev na odhod starega človeka v institucionalno varstvo
D42	Posebne podpore in pomoči nisem potrebovala.	Odsotna	Potreba po posebni podpori	Opis procesa prilagajanja na	Prilagajanje svojcev na odhod starega

				nov dom starega človeka	človeka v institucionalno varstvo
D43	Pri prilagajanju na nov dom mame so mi pomagali predvsem domači – družina.	Družinski člani	Nudnje podpore	Opis procesa prilagajanja na nov dom starega človeka	Prilagajanje svojcev na odhod starega človeka v institucionalno varstvo
D44	Pomagali so mi predvsem tako, da so mi dopovedovali, da je za mamó dobro poskrbljeno	Pogovor, ki osvetli, da je za starega človeka dobro poskrbljeno	Vrsta nudene podpore	Opis procesa prilagajanja na nov dom starega človeka	Prilagajanje svojcev na odhod starega človeka v institucionalno varstvo
D45	in vedno so mi nudili pogovor, če sem si slednjega želela	Pogovor	Vrsta nudene podpore	Opis procesa prilagajanja na nov dom starega človeka	Prilagajanje svojcev na odhod starega človeka v institucionalno varstvo
D46	Najprej sem bila malce negotova,	Negotovost	Najprej	Opis čustev ob prvem obisku starega človeka	Prilagajanje svojcev na odhod starega človeka v institucionalno varstvo
D47	ampak je ta občutek ob vstopu v mamino sobo in ob opazki, da se smeje, odveč. Takrat sem bila zadovoljna.	Zadovoljstvo	Potem	Opis čustev ob prvem obisku starega človeka	Prilagajanje svojcev na odhod starega človeka v institucionalno varstvo
E11	Svojo vlogo sem pred sprejemom doživljal kot vlogo sina, ki svoji mami pomaga pri tuširanju in zagotavljanju ustrezne nege ter higiene.	Pomoč pri tuširanju	Pred sprejemom	Doživljanje vloge svojca v procesu odhoda starega človeka	Prilagajanje svojcev na odhod starega človeka v institucionalno varstvo
E12	Prav tako sem skrbel, da so ji pripeljali kosilo na dom	Dostava kosila na dom	Pred sprejemom	Doživljanje vloge svojca v procesu odhoda starega človeka	Prilagajanje svojcev na odhod starega človeka v institucionalno varstvo
E13	in izvajal nadzor nad jemanjem predpisanih zdravil.	Izvajanje nadzora nad jemanjem zdravil	Pred sprejemom	Doživljanje vloge svojca v procesu odhoda starega človeka	Prilagajanje svojcev na odhod starega človeka v institucionalno varstvo

E14	Moja vloga po odhodu v dom pa se je spremenila na način, da sem postal obiskovalec,	Vloga obiskovalca	Po sprejemu	Doživljanje vloge svojca v procesu odhoda starega človeka	Prilagajanje svojcev na odhod starega človeka v institucionalno varstvo
E15	nudil sem ji pogovor, če je to hotela	Pogovor ob obisku	Po sprejemu	Doživljanje vloge svojca v procesu odhoda starega človeka	Prilagajanje svojcev na odhod starega človeka v institucionalno varstvo
E16	in jo kakšen vikend odpeljal na kosilo k nam domov, saj si je to želela.	Vloga prevzemanja skrbi za vikend	Po sprejemu	Doživljanje vloge svojca v procesu odhoda starega človeka	Prilagajanje svojcev na odhod starega človeka v institucionalno varstvo
E17	Podprl sem jo na način, da sem jo spodbujal in ji govoril, da bo vse v redu, da se bo v domu znašla	Spodbudne besede	Vrsta podpore ob sprejemu	Doživljanje vloge svojca v procesu odhoda starega človeka	Prilagajanje svojcev na odhod starega človeka v institucionalno varstvo
E18	in da naj ne skrbi, saj jo bomo redno obiskovali tako jaz kot tudi moji otroci oziroma njeni vnuki.	Obljuba po obiskovanju	Vrsta podpore ob sprejemu	Doživljanje vloge svojca v procesu odhoda starega človeka	Prilagajanje svojcev na odhod starega človeka v institucionalno varstvo
E19	V prvi vrsti se je pojavila skrb, kako se bo mama odzvala	Zaskrbljenost	Negativni občutki	Občutki ob odhodu starega človeka v dom	Prilagajanje svojcev na odhod starega človeka v institucionalno varstvo
E20	in kako se bo tam počutila ter ali bo uspela navezati stik s kom.		Negativni občutki	Občutki ob odhodu starega človeka v dom	Prilagajanje svojcev na odhod starega človeka v institucionalno varstvo
E21	V tistem trenutku, ko sem mamo peljal v dom, pa mi je bilo izredno neprijetno.	Neprijetni občutki	Negativni občutki	Občutki ob odhodu starega človeka v dom	Prilagajanje svojcev na odhod starega človeka v institucionalno varstvo
E22	S seboj sem nosil občutek, da mamo prepuščam neznancem	Občutek, da starega človeka prepuščajo neznancem	Negativni občutki	Občutki ob odhodu starega človeka v dom	Prilagajanje svojcev na odhod starega človeka v

					institucionalno varstvo
E23	in zaradi tega sem si očital.	Očitanje	Negativni občutki	Občutki ob odhodu starega človeka v dom	Prilagajanje svojcev na odhod starega človeka v institucionalno varstvo
E24	Lahko rečem, da na začetku, ko smo domsko oskrbo dobili, sem začutil olajšanje v smislu, da bo zanjo dobro poskrbljeno.	Olajšanje	Najprej	Razlika med prvotnimi občutki in občutki ob samem odhodu	Prilagajanje svojcev na odhod starega človeka v institucionalno varstvo
E25	Ko pa smo jo prvi dan peljali v dom, sem se počutil krivega	Krivda	Potem	Razlika med prvotnimi občutki in občutki ob samem odhodu	Prilagajanje svojcev na odhod starega človeka v institucionalno varstvo
E26	Bilo mi je težko pri srcu	Težko pri srcu	Potem	Razlika med prvotnimi občutki in občutki ob samem odhodu	Prilagajanje svojcev na odhod starega človeka v institucionalno varstvo
E27	in malce sem podvomil v odločitev o namestitvi.	Dvom	Potem	Razlika med prvotnimi občutki in občutki ob samem odhodu	Prilagajanje svojcev na odhod starega človeka v institucionalno varstvo
E28	Lahko rečem, da je proces prilagajanja potekal zelo dolgo,	Dolgotrajen proces	Opredelitev	Opis procesa prilagajanja na nov dom starega človeka	Prilagajanje svojcev na odhod starega človeka v institucionalno varstvo
E29	ampak brez večjih pretresov.	Umirjen proces	Opredelitev	Opis procesa prilagajanja na nov dom starega človeka	Prilagajanje svojcev na odhod starega človeka v institucionalno varstvo
E30	Menim, da je čas pomagal pri dokončni prilagoditvi,	Postopna prilagoditev	Opredelitev	Opis procesa prilagajanja na nov dom starega človeka	Prilagajanje svojcev na odhod starega človeka v institucionalno varstvo

E31	saj mi je bilo z vsakim obiskom mame to spremembo lažje sprejeti.	Večkratni obiski	Način prilagoditve	Opis procesa prilagajanja na nov dom starega človeka	Prilagajanje svojcev na odhod starega človeka v institucionalno varstvo
E32	Večje pomoči nisem potreboval.	Odsotna	Potreba po posebni podpori	Opis procesa prilagajanja na nov dom starega človeka	Prilagajanje svojcev na odhod starega človeka v institucionalno varstvo
E33	Zavedal sem se, da je to najbolj primerna odločitev glede na situacijo. Skupaj z ženo	Partner – mož/žena	Nudjenje podpore	Opis procesa prilagajanja na nov dom starega človeka	Prilagajanje svojcev na odhod starega človeka v institucionalno varstvo
E34	in otroci smo si bili v podporo.	Družinski člani	Nudjenje podpore	Opis procesa prilagajanja na nov dom starega človeka	Prilagajanje svojcev na odhod starega človeka v institucionalno varstvo
E35	Kljub temu, da je bilo težko dati mamo v dom je to odločitev olajšalo to, da so tudi vsi ostali bližnji bili istega mnenja.	Isto mnenje vseh svojcev	Vrsta nudene podpore	Opis procesa prilagajanja na nov dom starega človeka	Prilagajanje svojcev na odhod starega človeka v institucionalno varstvo
E36	S pogovorom	Pogovor	Vrsta nudene podpore	Opis procesa prilagajanja na nov dom starega človeka	Prilagajanje svojcev na odhod starega človeka v institucionalno varstvo
E37	in spodbudnimi besedami smo drug drugega bodrili.	Spodbudne besede	Vrsta nudene podpore	Opis procesa prilagajanja na nov dom starega človeka	Prilagajanje svojcev na odhod starega človeka v institucionalno varstvo
E38	Ker mama sprva nikakor ni želela sprejeti tega, da gre v dom, so bili prvi obisku manj prijetni.	Neprijeten občutek	Najprej	Opis čustev ob prvem obisku starega človeka	Prilagajanje svojcev na odhod starega človeka v institucionalno varstvo
E39	Čutil sem odpor	Odpor	Najprej	Opis čustev ob prvem obisku starega človeka	Prilagajanje svojcev na odhod starega človeka v

					institucionalno varstvo
E40	in počutil sem se krivega.	Krivda	Najprej	Opis čustev ob prvem obisku starega človeka	Prilagajanje svojcev na odhod starega človeka v institucionalno varstvo
E41	Potem pa sem začutil neko olajšanje, saj je bilo videti, da v domu lepo skrbijo za oskrbovance.	Olajšanje	Potem	Opis čustev ob prvem obisku starega človeka	Prilagajanje svojcev na odhod starega človeka v institucionalno varstvo
F18	Sam sem poskrbel za vso dokumentacijo,	Pomoč pri urejanju dokumentacije za sprejem	Pred sprejemom	Doživljanje vloge svojca v procesu odhoda starega človeka	Prilagajanje svojcev na odhod starega človeka v institucionalno varstvo
F19	logistiko.	Spremljanje v dom za stare	Pred sprejemom	Doživljanje vloge svojca v procesu odhoda starega človeka	Prilagajanje svojcev na odhod starega človeka v institucionalno varstvo
F20	Po sprejemu pa sem poskrbel tudi to, da smo najemodajalca obvestili, da stric sedaj prebiva v domu in uredil vse papirje ter pobral vse njegove stvari.	Pomoč pri urejanju najemniškega stanovanja	Po sprejemu	Doživljanje vloge svojca v procesu odhoda starega človeka	Prilagajanje svojcev na odhod starega človeka v institucionalno varstvo
F21	Prav tako sem mu bil na voljo za pogovor	Pogovor ob obisku	Po sprejemu	Doživljanje vloge svojca v procesu odhoda starega človeka	Prilagajanje svojcev na odhod starega človeka v institucionalno varstvo
F22	ter ga redno obiskoval.	Vloga obiskovalca	Po sprejemu	Doživljanje vloge svojca v procesu odhoda starega človeka	Prilagajanje svojcev na odhod starega človeka v institucionalno varstvo
F23	Z njim smo se pogovarjali,	Nudjenje pogovora	Vrsta podpore ob odhodu	Doživljanje vloge svojca v procesu odhoda starega človeka	Prilagajanje svojcev na odhod starega človeka v institucionalno varstvo

F24	mu obljubili, da ga bomo redno obiskovali.	Obljuba po obiskovanju	Vrsta podpore ob odhodu	Doživljanje vloge svojca v procesu odhoda starega človeka	Prilagajanje svojcev na odhod starega človeka v institucionalno varstvo
F25	Lažje je bilo tudi zato ker moja hčerka dela v domu v katerem biva, prve tedne ga je šla pogledat večkrat na dan.	Večkrat dnevni obiski zaposlene v domu za stare	Vrsta podpore ob odhodu	Doživljanje vloge svojca v procesu odhoda starega človeka	Prilagajanje svojcev na odhod starega človeka v institucionalno varstvo
F26	Počutil sem se zelo razdvojeno.	Občutek razdvojenosti	Negativni občutki	Občutki ob odhodu starega človeka v dom	Prilagajanje svojcev na odhod starega človeka v institucionalno varstvo
F27	Zavedaš se, da mora it,	Zavedanje o pravi odločitvi	Pozitivni občutki	Občutki ob odhodu starega človeka v dom	Prilagajanje svojcev na odhod starega človeka v institucionalno varstvo
F28	hkrati ti je težko ker veš da zapušča svoj dom.	Težki občutki	Negativni občutki	Občutki ob odhodu starega človeka v dom	Prilagajanje svojcev na odhod starega človeka v institucionalno varstvo
F29	Bil sem žalosten,	Žalost	Negativni občutki	Občutki ob odhodu starega človeka v dom	Prilagajanje svojcev na odhod starega človeka v institucionalno varstvo
F30	zaskrbljen	Zaskrbljenost	Negativni občutki	Občutki ob odhodu starega človeka v dom	Prilagajanje svojcev na odhod starega človeka v institucionalno varstvo
F31	in negotov.	Negotovost	Negativni občutki	Občutki ob odhodu starega človeka v dom	Prilagajanje svojcev na odhod starega človeka v institucionalno varstvo
F32	V obeh primerih je bilo težko. Ko smo dobili poziv socialne službe, da se je sprostilo prosto	Olajšanje	Najprej	Razlika med prvotnimi občutki in občutki ob samem odhodu	Prilagajanje svojcev na odhod starega človeka v

	mesto v domu, sem začutil olajšanje.				institucionalno varstvo
F33	Takoj zatem pa sem se že spraševal, kako bomo izvedli ta proces selitve	Samospraševanje o procesu izvedbe namestitve	Potem	Razlika med prvotnimi občutki in občutki ob samem odhodu	Prilagajanje svojcev na odhod starega človeka v institucionalno varstvo
F34	in ali smo se pravilno odločili.	Dvom	Potem	Razlika med prvotnimi občutki in občutki ob samem odhodu	Prilagajanje svojcev na odhod starega človeka v institucionalno varstvo
F35	Prav tako se je pojavljal občutek krivde takoj, ko smo strica pustili v domu.	Krivda	Potem	Razlika med prvotnimi občutki in občutki ob samem odhodu	Prilagajanje svojcev na odhod starega človeka v institucionalno varstvo
F36	Na začetku mi je bilo težko.	Težek proces	Opredelitev	Opis procesa prilagajanja na nov dom starega človeka	Prilagajanje svojcev na odhod starega človeka v institucionalno varstvo
F37	Večkrat sem se odpravil k njemu na dom in se šele potem spomnil, da ga ni več tam.	Čustveno obremenjujoč proces	Opredelitev	Opis procesa prilagajanja na nov dom starega človeka	Prilagajanje svojcev na odhod starega človeka v institucionalno varstvo
F38	Spraševal sem se, ali bi se morebiti lahko poslužili kakšne druge oblike pomoči stricu.	Samospraševanje o drugih opcijah	Potem	Razlika med prvotnimi občutki in občutki ob samem odhodu	Prilagajanje svojcev na odhod starega človeka v institucionalno varstvo
F39	Z vsakokratnim obiskom, pa mi je bilo lažje, saj sem opazil, da se z vsakim dnem bolj privaja na nov dom, okolico in ljudi, zaradi česar mi je bilo lažje.	Večkratni obiski	Način prilagoditve	Opis procesa prilagajanja na nov dom starega človeka	Prilagajanje svojcev na odhod starega človeka v institucionalno varstvo
F40	Posebne podpore nisem potreboval	Odsotna	Potreba po posebni podpori	Opis procesa prilagajanja na nov dom starega človeka	Prilagajanje svojcev na odhod starega človeka v institucionalno varstvo

F41	Z domačimi	Družinski člani	Nudnje podpore	Opis procesa prilaganja na nov dom starega človeka	Prilaganje svojcev na odhod starega človeka v institucionalno varstvo
F42	smo se o tem veliko pogovarjali.	Pogovor	Vrsta nudene podpore	Opis procesa prilaganja na nov dom starega človeka	Prilaganje svojcev na odhod starega človeka v institucionalno varstvo
F43	Strah me je bilo, da si bo želel it nazaj v svoje stanovanje	Strah, da bi star človek želel nazaj domov	Najprej	Opis čustev ob prvem obisku starega človeka	Prilaganje svojcev na odhod starega človeka v institucionalno varstvo
F44	in da mu v domu za stare ne bo lepo.	Strah, da star človek ni zadovoljen	Najprej	Opis čustev ob prvem obisku starega človeka	Prilaganje svojcev na odhod starega človeka v institucionalno varstvo
F45	Ko pa sem opazil, da je stric nasmejan, da se udeležuje aktivnosti v domu in se pogovarja s sostanovalci, sem bil pomirjen.	Pomiritev	Potem	Opis čustev ob prvem obisku starega človeka	Prilaganje svojcev na odhod starega človeka v institucionalno varstvo
F54	Moja situacija je bila malo drugačna, ker je v domu predhodno kot pripravnica v socialni službi delala moja hčerka.	Hčerka	Nudnje podpore	Opis procesa prilaganja na nov dom starega človeka	Prilaganje svojcev na odhod starega človeka v institucionalno varstvo
F55	Zato sem veliko informacij dobil od nje, pa tudi kar se tiče papirologije (razen samega sprejema in zdravnika) je urejala ona.	Pomoč pri izvedbi sprejema	Vrsta nudene podpore	Opis procesa prilaganja na nov dom starega človeka	Prilaganje svojcev na odhod starega človeka v institucionalno varstvo
G17	Pred samim odhodom v dom je bila mama pri meni doma, tako da sem ji nudila pomoč pri tuširanju,	Pomoč pri tuširanju	Pred sprejemom	Doživljanje vloge svojca v procesu odhoda starega človeka	Prilaganje svojcev na odhod starega človeka v institucionalno varstvo

G18	kuhala sem ji,	Kuhanje	Pred sprejemom	Doživljanje vloge svojca v procesu odhoda starega človeka	Prilagajanje svojcev na odhod starega človeka v institucionalno varstvo
G19	jo spremljala k zdravniku	Spremljanje k zdravniku	Pred sprejemom	Doživljanje vloge svojca v procesu odhoda starega človeka	Prilagajanje svojcev na odhod starega človeka v institucionalno varstvo
G20	in skrbela, da vzame prava zdravila ob pravem času.	Izvajanje nadzora nad jemanjem zdravil	Pred sprejemom	Doživljanje vloge svojca v procesu odhoda starega človeka	Prilagajanje svojcev na odhod starega človeka v institucionalno varstvo
G21	Prav tako sem bila jaz tista, ki sem jo spremljala v dom za stare.	Spremljanje v dom za stare	Pred sprejemom	Doživljanje vloge svojca v procesu odhoda starega človeka	Prilagajanje svojcev na odhod starega človeka v institucionalno varstvo
G22	in poskrbela, da so bili vsi dokumenti, ki so bili potrebni za postopek sprejema, pravilno izpolnjeni.	Pomoč pri urejanju dokumentacije za sprejem	Pred sprejemom	Doživljanje vloge svojca v procesu odhoda starega človeka	Prilagajanje svojcev na odhod starega človeka v institucionalno varstvo
G23	Po sprejemu v dom pa je moja vloga bistveno drugačna. Mamu obiskujem,	Vloga obiskovalca	Po sprejemu	Doživljanje vloge svojca v procesu odhoda starega človeka	Prilagajanje svojcev na odhod starega človeka v institucionalno varstvo
G24	se z njo pogovarjam	Pogovor ob obisku	Po sprejemu	Doživljanje vloge svojca v procesu odhoda starega človeka	Prilagajanje svojcev na odhod starega človeka v institucionalno varstvo
G25	in jo spodbujam k temu, da se udeležuje kakšnih aktivnosti v domu.	Spodbuda staremu človeku za udeležbo v aktivnostih	Po sprejemu	Doživljanje vloge svojca v procesu odhoda starega človeka	Prilagajanje svojcev na odhod starega človeka v institucionalno varstvo
G26	Skoraj vsako nedeljo in za praznike jo vzamem h sebi domov na kosilo.	Vloga prevzemanja skrbi za vikend	Po sprejemu	Doživljanje vloge svojca v procesu odhoda starega človeka	Prilagajanje svojcev na odhod starega človeka v

					institucionalno varstvo
G27	Spodbujala sem jo, da bo vse v redu.	Spodbudne besede	Vrsta podpore ob odhodu	Doživljanje vloge svojca v procesu odhoda starega človeka	Prilagajanje svojcev na odhod starega človeka v institucionalno varstvo
G28	Vedno sem ji bila na voljo za pogovor	Nudenje pogovora	Vrsta podpore ob odhodu	Doživljanje vloge svojca v procesu odhoda starega človeka	Prilagajanje svojcev na odhod starega človeka v institucionalno varstvo
G29	in ji obljubila, da jo bomo na dnevni bazi obiskovali bodisi jaz bodisi moji dve sestri, ki prav tako živita blizu doma.	Obljuba po obiskovanju	Vrsta podpore ob odhodu	Doživljanje vloge svojca v procesu odhoda starega človeka	Prilagajanje svojcev na odhod starega človeka v institucionalno varstvo
G30	Lahko rečem, da je bil to eden izmed bolj žalostnih dni, saj je bila mama pred namestitvijo v dom v domači oskrbi pri meni in sem bila jaz tista, ki jo je peljala v dom. Bila sem žalostna,	Žalost	Negativni občutki	Občutki ob odhodu starega človeka v dom	Prilagajanje svojcev na odhod starega človeka v institucionalno varstvo
G31	počutila sem se krivo, saj sem bila jaz tista, ki je mamu peljala v dom.	Krivda	Negativni občutki	Občutki ob odhodu starega človeka v dom	Prilagajanje svojcev na odhod starega človeka v institucionalno varstvo
G32	V sebi sem nosila nekakšen občutek dvoma v smislu ali smo se pravilo odločili ali ne.	Dvom v odločitev o namestitvi	Negativni občutki	Občutki ob odhodu starega človeka v dom	Prilagajanje svojcev na odhod starega človeka v institucionalno varstvo
G33	Razlika je bila očitna. Pred odhodom mame v dom, torej v fazi dogovarjanja, sprejemanja odločitev, sem na to spremembo gledala predvsem razumsko z zavedanjem, da bo za mamu v domu dobro poskrbljeno.	Zavedanje, da bo za starega človeka dobro poskrbljeno	Najprej	Razlika med prvotnimi občutki in občutki ob samem odhodu	Prilagajanje svojcev na odhod starega človeka v institucionalno varstvo

G34	Takrat sta prevladovala občutek olajšanja, da smo dom za mamu dobili	Olajšanje	Najprej	Razlika med prvotnimi občutki in občutki ob samem odhodu	Prilagajanje svojcev na odhod starega človeka v institucionalno varstvo
G35	in občutek razbremenitve.	Razbremenitev	Najprej	Razlika med prvotnimi občutki in občutki ob samem odhodu	Prilagajanje svojcev na odhod starega človeka v institucionalno varstvo
G36	Ko pa je prišel dan odhoda mame v dom, na situacijo nisem več gledala razumsko, ampak zgolj z vidika čustev. Bilo mi je izredno težko	Težko pri srcu	Potem	Razlika med prvotnimi občutki in občutki ob samem odhodu	Prilagajanje svojcev na odhod starega človeka v institucionalno varstvo
G37	in počutila sem se krivo.	Krivda	Potem	Razlika med prvotnimi občutki in občutki ob samem odhodu	Prilagajanje svojcev na odhod starega človeka v institucionalno varstvo
G38	Pa moram reči, da je proces trajal dolgo in če sem pošteno se še danes nisem povsem privadila, da je mama v domu.	Dolgotrajen proces	Opredelitev	Opis procesa prilagajanja na nov dom starega človeka	Prilagajanje svojcev na odhod starega človeka v institucionalno varstvo
G39	Lahko rečem, da se sprva na to spremembo nikakor nisem uspela in najbrž niti se nisem hotela sprijazniti, zato sem do doma za stare ljudi čutila nek odpor.	Pojav odpora do doma za stare ljudi	Opredelitev	Opis procesa prilagajanja na nov dom starega človeka	Prilagajanje svojcev na odhod starega človeka v institucionalno varstvo
G40	Z vsakim obiskom pa nekako dobivam občutek, da je bila odločitev pravilna, da je za mamu tam dobro poskrbljeno, zaradi česar mi je bilo lažje.	Večkratni obiski	Način prilagoditve	Opis procesa prilagajanja na nov dom starega človeka	Prilagajanje svojcev na odhod starega človeka v institucionalno varstvo
G41	Prav tako so v procesu prilagajanja veliko težo nosili tudi domači, ki so mi nudili pogovor, če sem le-tega potrebovala.	Podpora domačih	Način prilagoditve	Opis procesa prilagajanja na nov dom starega človeka	Prilagajanje svojcev na odhod starega človeka v institucionalno varstvo

G42	Sem tak karakter, da potrebujem zgolj čas in prostor, da razčistim stvari pri sebi, zato bi rekla da posebne podpore nisem potrebovala.	Odsotna	Potreba po posebni podpori	Opis procesa prilagajanja na nov dom starega človeka	Prilagajanje svojcev na odhod starega človeka v institucionalno varstvo
G43	Ves čas pa so mi ob strani stali moj mož,	Partner – mož/žena	Nudenje podpore	Opis procesa prilagajanja na nov dom starega človeka	Prilagajanje svojcev na odhod starega človeka v institucionalno varstvo
G44	sestre	Sestre	Nudenje podpore	Opis procesa prilagajanja na nov dom starega človeka	Prilagajanje svojcev na odhod starega človeka v institucionalno varstvo
G45	in otroci.	Otroci	Nudenje podpore	Opis procesa prilagajanja na nov dom starega človeka	Prilagajanje svojcev na odhod starega človeka v institucionalno varstvo
G46	Podporo so nudili predvsem z nudenjem pogovora	Pogovor	Vrsta nudene podpore	Opis procesa prilagajanja na nov dom starega človeka	Prilagajanje svojcev na odhod starega človeka v institucionalno varstvo
G47	in dali so mi čas za razmislek, kar je tudi pripomoglo k uspešni prilagoditvi.	Potreba po zasebnem prostoru za razmislek	Vrsta nudene podpore	Opis procesa prilagajanja na nov dom starega človeka	Prilagajanje svojcev na odhod starega človeka v institucionalno varstvo
G48	Bilo mi je izredno čudno	Čuden občutek	Najprej	Opis čustev ob prvem obisku starega človeka	Prilagajanje svojcev na odhod starega človeka v 49institucionalno varstvo
G49	in neprijetno.	Neprijeten občutek	Najprej	Opis čustev ob prvem obisku starega človeka	Prilagajanje svojcev na odhod starega človeka v institucionalno varstvo
G50	Bila sem v strahu.	Strah, da star človek ni zadovoljen	Najprej	Opis čustev ob prvem obisku starega človeka	Prilagajanje svojcev na odhod starega človeka v

					institucionalno varstvo
G51	Kasneje, ko pa sem videla mamu nasmejano, sem začutila olajšanje,	Olajšanje	Potem	Opis čustev ob prvem obisku starega človeka	Prilagajanje svojcev na odhod starega človeka v institucionalno varstvo
G52	bila sem zadovoljna, ker sem dobila občutek, da je tudi ona zadovoljna.	Zadovoljstvo	Potem	Opis čustev ob prvem obisku starega človeka	Prilagajanje svojcev na odhod starega človeka v institucionalno varstvo
H15	Pred samim odhodom v dom sem mami nudila vsakodnevno pomoč pri vseh opravilih.	Pomoč pri vsakodnevnih opravilih	Pred sprejemom	Doživljanje vloge svojca v procesu odhoda starega človeka	Prilagajanje svojcev na odhod starega človeka v institucionalno varstvo
H16	Kuhala sem ji kosilo,	Kuhanje	Pred sprejemom	Doživljanje vloge svojca v procesu odhoda starega človeka	Prilagajanje svojcev na odhod starega človeka v institucionalno varstvo
H17	jo tuširala,	Pomoč pri tuširanju	Pred sprejemom	Doživljanje vloge svojca v procesu odhoda starega človeka	Prilagajanje svojcev na odhod starega človeka v institucionalno varstvo
H18	previjala, saj sta ji uhajala tako urin kot tudi blato	Menjava inkontinenčnih pripomočkov	Pred sprejemom	Doživljanje vloge svojca v procesu odhoda starega človeka	Prilagajanje svojcev na odhod starega človeka v institucionalno varstvo
H19	in pospravljala	Pomoč pri pospravljanju	Pred sprejemom	Doživljanje vloge svojca v procesu odhoda starega človeka	Prilagajanje svojcev na odhod starega človeka v institucionalno varstvo
H20	ter skrbela za zdravila	Izvajanje nadzora nad jemanjem zdravil	Pred sprejemom	Doživljanje vloge svojca v procesu odhoda starega človeka	Prilagajanje svojcev na odhod starega človeka v institucionalno varstvo
H21	in jo spremljala k zdravniku.	Spremljanje k zdravniku	Pred sprejemom	Doživljanje vloge svojca v procesu	Prilagajanje svojcev na

				odhoda starega človeka	odhod starega človeka v institucionalno varstvo
H22	Po sprejemu v dom pa nimam več vloge nudenja zdravstvene oskrbe in nege kot sem jo nudila doma,	Prepustitev skrbi za starega človeka zaposlenim	Po sprejemu	Doživljanje vloge svojca v procesu odhoda starega človeka	Prilagajanje svojcev na odhod starega človeka v institucionalno varstvo
H23	ampak se z mambo več pogovarjam,	Pogovor ob obisku	Po sprejemu	Doživljanje vloge svojca v procesu odhoda starega človeka	Prilagajanje svojcev na odhod starega človeka v institucionalno varstvo
H24	jo redno obiskujem	Vloga obiskovalca	Po sprejemu	Doživljanje vloge svojca v procesu odhoda starega človeka	Prilagajanje svojcev na odhod starega človeka v institucionalno varstvo
H25	in peljem na sprehod, če si to želi.	Nudnje sprehoda	Po sprejemu	Doživljanje vloge svojca v procesu odhoda starega človeka	Prilagajanje svojcev na odhod starega človeka v institucionalno varstvo
H26	Mami sem govorila, da bo vse v redu,	Spodbudne besede	Vrsta podpore ob odhodu	Doživljanje vloge svojca v procesu odhoda starega človeka	Prilagajanje svojcev na odhod starega človeka v institucionalno varstvo
H27	da bom prišla vsak dan na obisk, saj sem v pokoju in imam več časa kot takrat, ko sem bila še zaposlena.	Obljuba po obiskovanju	Vrsta podpore ob odhodu	Doživljanje vloge svojca v procesu odhoda starega človeka	Prilagajanje svojcev na odhod starega človeka v institucionalno varstvo
H28	Obljubila sem ji, da ji bom vedno na voljo, če me bo potrebovala	Obljuba biti na voljo	Vrsta podpore ob odhodu	Doživljanje vloge svojca v procesu odhoda starega človeka	Prilagajanje svojcev na odhod starega človeka v institucionalno varstvo
H29	in da jo bom tudi večkrat za vikend vsaj za nekaj ur pripeljala domov z namenom rednega ohranjanja stikov.	Obljuba o ohranjanju stikov po odhodu	Vrsta podpore ob odhodu	Doživljanje vloge svojca v procesu odhoda starega človeka	Prilagajanje svojcev na odhod starega človeka v institucionalno varstvo

H30	Pred odhodom mame v dom, sem ji pomagala spakirati stvari,	Pomoč pri pakiranju	Vrsta podpore ob odhodu	Doživljanje vloge svojca v procesu odhoda starega človeka	Prilagajanje svojcev na odhod starega človeka v institucionalno varstvo
H31	prav tako pa sem ji tudi nakupila nove spalne srajce, spodnjice, nogavice in trenerke, zato da ji bo udobno v novem domu.	Nakup novih oblačil	Vrsta podpore ob odhodu	Doživljanje vloge svojca v procesu odhoda starega človeka	Prilagajanje svojcev na odhod starega človeka v institucionalno varstvo
H32	Seveda mi je bilo težko.	Težki občutki	Negativni občutki	Občutki ob odhodu starega človeka v dom	Prilagajanje svojcev na odhod starega človeka v institucionalno varstvo
H33	Kljub temu, da sem bila žalostna	Žalost	Negativni občutki	Občutki ob odhodu starega človeka v dom	Prilagajanje svojcev na odhod starega človeka v institucionalno varstvo
H34	in tudi malce negotova, saj nisem vedela kaj pričakovati,	Negotovost	Negativni občutki	Občutki ob odhodu starega človeka v dom	Prilagajanje svojcev na odhod starega človeka v institucionalno varstvo
H35	mi je bilo istočasno tudi lažje pri srcu.	Olajšanje	Pozitivni občutki	Občutki ob odhodu starega človeka v dom	Prilagajanje svojcev na odhod starega človeka v institucionalno varstvo
H36	Lažje v smislu razbremenitve, da je mama na varnem,	Razbremenjenost	Pozitivni občutki	Občutki ob odhodu starega človeka v dom	Prilagajanje svojcev na odhod starega človeka v institucionalno varstvo
H37	da bo zanjo odlično poskrbljeno.	Zavedanje, da je za starega človeka dobro poskrbljeno	Pozitivni občutki	Občutki ob odhodu starega človeka v dom	Prilagajanje svojcev na odhod starega človeka v institucionalno varstvo
H38	Razlika je seveda bila. Na začetku sem na to spremembo gledala veliko bolj lahko.	Olajšanje	Najprej	Razlika med prvotnimi občutki in občutki ob samem odhodu	Prilagajanje svojcev na odhod starega človeka v

					institucionalno varstvo
H39	Vesela sem bila, ker se je mama sama odločila iti in je nisem v to silila.	Veselje	Najprej	Razlika med prvotnimi občutki in občutki ob samem odhodu	Prilagajanje svojcev na odhod starega človeka v institucionalno varstvo
H40	Ko pa je prišel dejanski dan odhoda, sem v grlu čutila cmok.	Cmok v grlu	Potem	Razlika med prvotnimi občutki in občutki ob samem odhodu	Prilagajanje svojcev na odhod starega človeka v institucionalno varstvo
H41	Počutila sem se krivo v smislu, da kako ne zmorem poskrbeti za svojo mamo, četudi sem v pokoju.	Krivda	Potem	Razlika med prvotnimi občutki in občutki ob samem odhodu	Prilagajanje svojcev na odhod starega človeka v institucionalno varstvo
H42	Ma lahko rečem, da sem se na spremembo dokaj hitro privadila, kajti mamo sem videla srečno in zadovoljno, zato je bilo vse lažje in hitreje kot če bi mama namestitev v dom za stare doživljala z odporom.	Hitra prilagoditev na spremembo	Opredelitev	Opis procesa prilagajanja na nov dom starega človeka	Prilagajanje svojcev na odhod starega človeka v institucionalno varstvo
H43	Ma večje podpore nisem potrebovala.	Odsotna	Potreba po posebni podpori	Opis procesa prilagajanja na nov dom starega človeka	Prilagajanje svojcev na odhod starega človeka v institucionalno varstvo
H44	Seveda pa mi je ob strani stal brat	Brat	Nudenje podpore	Opis procesa prilagajanja na nov dom starega človeka	Prilagajanje svojcev na odhod starega človeka v institucionalno varstvo
H45	in sin.	Otroci	Nudenje podpore	Opis procesa prilagajanja na nov dom starega človeka	Prilagajanje svojcev na odhod starega človeka v institucionalno varstvo
H46	Pomagala sta mi na način, da smo se o tem resnično veliko pogovarjali,	Pogovor	Vrsta nudene podpore	Opis procesa prilagajanja na nov dom starega človeka	Prilagajanje svojcev na odhod starega človeka v

					institucionalno varstvo
H47	namenjala sta mi besede v smislu, da sem za mamu lepo poskrbela v tem časovnem obdobju, ko sem živela pri njej, zaradi česar mi je bilo lažje.	Spodbudne besede	Vrsta nudene podpore	Opis procesa prilagajanja na nov dom starega človeka	Prilagajanje svojcev na odhod starega človeka v institucionalno varstvo
H48	Tudi mama	Star človek	Nudenje podpore	Opis procesa prilagajanja na nov dom starega človeka	Prilagajanje svojcev na odhod starega človeka v institucionalno varstvo
H49	mi je neprestano ponavljala, da imam jaz svoje življenje, ki ga moram živeti in da je razumljivo, da gre v dom.	Izražanje razumevanja starega človeka o sprejeti odločitvi	Vrsta nudene podpore	Opis procesa prilagajanja na nov dom starega človeka	Prilagajanje svojcev na odhod starega človeka v institucionalno varstvo
H50	S tem mi je dala vedeti, da smo se skupaj prav odločili in da se ona s to odločitvijo resnično strinja tudi sama, zaradi česar sem bila pomirjena.	Strinjanje starega človeka z odločitvijo	Vrsta nudene podpore	Opis procesa prilagajanja na nov dom starega človeka	Prilagajanje svojcev na odhod starega človeka v institucionalno varstvo
H51	Še sedaj se spomnim tega občutka. Prvič, ko sem stopila skozi vrata doma za stare ljudi sem bila malce nestrpna	Nestrpnost	Najprej	Opis čustev ob prvem obisku starega človeka	Prilagajanje svojcev na odhod starega človeka v institucionalno varstvo
H52	in negotova,	Negotovost	Najprej	Opis čustev ob prvem obisku starega človeka	Prilagajanje svojcev na odhod starega človeka v institucionalno varstvo
H53	hkrti pa me je ošinil strah, da mame ne bom videla srečne in zadovoljne.	Strah, da star človek ni zadovoljen	Najprej	Opis čustev ob prvem obisku starega človeka	Prilagajanje svojcev na odhod starega človeka v institucionalno varstvo
H54	Potem pa sem bila vesela, saj sem videla, da je zanjo lepo poskrbljeno	Ob opazki, da je za starega človeka dobro poskrbljeno – veselje	Potem	Opis čustev ob prvem obisku starega človeka	Prilagajanje svojcev na odhod starega človeka v institucionalno varstvo

H55	in zadovoljna, ko mi je sama povedala, da se v domu počuti v redu.	Zadovoljstvo	Potem	Opis čustev ob prvem obisku starega človeka	Prilagajanje svojcev na odhod starega človeka v institucionalno varstvo
I10	Pred odhodom v dom sem tašči enkrat na teden pomagala pri pospravljanju stanovanja	Pomoč pri vsakodnevni opravi	Pred sprejemom	Doživljanje vloge svojca v procesu odhoda starega človeka	Prilagajanje svojcev na odhod starega človeka v institucionalno varstvo
I11	in ji nudila pomoč pri tuširanju.	Pomoč pri tuširanju	Pred sprejemom	Doživljanje vloge svojca v procesu odhoda starega človeka	Prilagajanje svojcev na odhod starega človeka v institucionalno varstvo
I12	Prav tako sem jo spremljala k zdravniku, če ga je potrebovala.	Spremljanje k zdravniku	Pred sprejemom	Doživljanje vloge svojca v procesu odhoda starega človeka	Prilagajanje svojcev na odhod starega človeka v institucionalno varstvo
I13	Uredila sem ji dostavo kosila na dom.	Dostava kosila na dom	Pred sprejemom	Doživljanje vloge svojca v procesu odhoda starega človeka	Prilagajanje svojcev na odhod starega človeka v institucionalno varstvo
I14	Po odhodu v dom pa menim, da sem imela bolj podporno vlogo.	Podporna vloga	Po sprejemu	Doživljanje vloge svojca v procesu odhoda starega človeka	Prilagajanje svojcev na odhod starega človeka v institucionalno varstvo
I15	Spodbujala sem jo,	Spodbudne besede	Vrsta podpore ob sprejemu	Doživljanje vloge svojca v procesu odhoda starega človeka	Prilagajanje svojcev na odhod starega človeka v institucionalno varstvo
I16	ji namenjala lepe besede, da bo vse v redu	Pomiritev	Vrsta podpore ob sprejemu	Doživljanje vloge svojca v procesu odhoda starega človeka	Prilagajanje svojcev na odhod starega človeka v institucionalno varstvo
I17	ter ji obljubila, da jo bomo obiskovali.	Obljuba po obiskovanju	Vrsta podpore ob sprejemu	Doživljanje vloge svojca v procesu odhoda starega človeka	Prilagajanje svojcev na odhod starega človeka v

					institucionalno varstvo
I18	Večkrat sem ji omenjala, da bo v domu boljše poskrbljeno zanjo, da bo v družbi z namenom zmanjšanja strahu pred življenjem v domu za stare.	Pogovor z namenom zmanjšanja strahu ob odhodu	Vrsta podpore ob sprejemu	Doživljanje vloge svojca v procesu odhoda starega človeka	Prilagajanje svojcev na odhod starega človeka v institucionalno varstvo
I19	Podprla sem jo tudi s tem, da sem bila poleg nje, ko je odšla v dom za stare.	Biti poleg starega človeka ob sprejemu	Vrsta podpore ob sprejemu	Doživljanje vloge svojca v procesu odhoda starega človeka	Prilagajanje svojcev na odhod starega človeka v institucionalno varstvo
I20	Ob samem odhodu tašče mi je bilo težko.	Težki občutki	Negativni občutki	Občutki ob odhodu starega človeka v dom	Prilagajanje svojcev na odhod starega človeka v institucionalno varstvo
I21	Pojavil se je rahel dvom kako se bo znašla, ker je nastopila bolezen – demenca.	Dvom v odločitvi o namestitvi	Negativni občutki	Občutki ob odhodu starega človeka v dom	Prilagajanje svojcev na odhod starega človeka v institucionalno varstvo
I22	Prav tako malo sva se z možem počutila krivo, ker nisva uspela najti druge rešitve.	Krivda	Negativni občutki	Občutki ob odhodu starega človeka v dom	Prilagajanje svojcev na odhod starega človeka v institucionalno varstvo
I23	Občutki so bili malce različni. Ko so se papirji in vsa dokumentacija našli, sem začutila olajšanje, saj sem vedela, da bo tašča hitro sprejeta.	Olajšanje	Najprej	Razlika med prvotnimi občutki in občutki ob samem odhodu	Prilagajanje svojcev na odhod starega človeka v institucionalno varstvo
I24	Zadovoljna sem bila, da bo dobila vso nego, ki jo potrebuje.	Zadovoljstvo	Najprej	Razlika med prvotnimi občutki in občutki ob samem odhodu	Prilagajanje svojcev na odhod starega človeka v institucionalno varstvo
I25	Ko pa sem jo peljala v dom, sem bila negotova,	Negotovost	Potem	Razlika med prvotnimi občutki in občutki ob samem odhodu	Prilagajanje svojcev na odhod starega človeka v institucionalno varstvo

I26	Žalostna	Žalost	Potem	Razlika med prvotnimi občutki in občutki ob samem odhodu	Prilagajanje svojcev na odhod starega človeka v institucionalno varstvo
I27	in počutila sem se še bolj krivo kot na začetku procesa odločanja o namestitvi v dom.	Krivda	Potem	Razlika med prvotnimi občutki in občutki ob samem odhodu	Prilagajanje svojcev na odhod starega človeka v institucionalno varstvo
I28	Strah me je bilo, da se bo njeno zdravje zaradi spremembe okolja še poslabšalo.	Strah pred poslabšanjem zdravstvenega stanja	Potem	Razlika med prvotnimi občutki in občutki ob samem odhodu	Prilagajanje svojcev na odhod starega človeka v institucionalno varstvo
I29	Prilagajanje je potekalo dokaj hitro.	Hitra prilagoditev na spremembo	Opredelitev	Opis procesa prilagajanja na nov dom starega človeka	Prilagajanje svojcev na odhod starega človeka v institucionalno varstvo
I30	Z vsakim obiskom je bilo lažje in hitro sem se navadila, da je tašča v domu.	Večkratni obiski	Način prilagoditve	Opis procesa prilagajanja na nov dom starega človeka	Prilagajanje svojcev na odhod starega človeka v institucionalno varstvo
I31	Posebne podpore nisem potrebovala.	Odsotna	Potreba po posebni podpori	Opis procesa prilagajanja na nov dom starega človeka	Prilagajanje svojcev na odhod starega človeka v institucionalno varstvo
I32	Z možem sva si bila v oporo na način, da sva drug drugemu pomagala okrog urejanja stvari za taščo.	Partner – mož/žena	Nudenje podpore	Opis procesa prilagajanja na nov dom starega človeka	Prilagajanje svojcev na odhod starega človeka v institucionalno varstvo
I33	Enkrat je šel en drugič drug na obisk v dom,	Vzajemna pomoč med partnerjema	Vrsta nudene podpore	Opis procesa prilagajanja na nov dom starega človeka	Prilagajanje svojcev na odhod starega človeka v institucionalno varstvo
I34	pogovarjala sva se o zadevah	Pogovor	Vrsta nudene podpore	Opis procesa prilagajanja na nov dom starega človeka	Prilagajanje svojcev na odhod starega človeka v

					institucionalno varstvo
I35	Sprva sem bila malce živčna	Živčnost	Najprej	Opis čustev ob prvem obisku starega človeka	Prilagajanje svojcev na odhod starega človeka v institucionalno varstvo
I36	in negotova,	Negotovost	Najprej	Opis čustev ob prvem obisku starega človeka	Prilagajanje svojcev na odhod starega človeka v institucionalno varstvo
I37	prav tako sem se spraševala, če je v domu zadovoljna, če ji je v redu.	Strah, da star človek ni zadovoljen	Najprej	Opis čustev ob prvem obisku starega človeka	Prilagajanje svojcev na odhod starega človeka v institucionalno varstvo
I38	Na koncu pa veselje, saj je bilo zanjo dobro poskrbljeno.	Ob opazki, da je za starega človeka dobro poskrbljeno – veselje	Potem	Opis čustev ob prvem obisku starega človeka	Prilagajanje svojcev na odhod starega človeka v institucionalno varstvo
I39	Posledično sem bila mirna.	Pomiritev	Potem	Opis čustev ob prvem obisku starega človeka	Prilagajanje svojcev na odhod starega človeka v institucionalno varstvo
J18	Pred sprejemom sem dedka, dokler je bil še gibalno aktiven, spremljala v trgovino,	Spremljanje po nakupih	Pred sprejemom	Doživljanje vloge svojca v procesu odhoda starega človeka	Prilagajanje svojcev na odhod starega človeka v institucionalno varstvo
J19	ga vozila h zdravniku	Spremljanje k zdravniku	Pred sprejemom	Doživljanje vloge svojca v procesu odhoda starega človeka	Prilagajanje svojcev na odhod starega človeka v institucionalno varstvo
J20	in mu po smrti babice večkrat delala družbo ob vikendih,	Delanje družbe staremu človeku ob vikendih	Pred sprejemom	Doživljanje vloge svojca v procesu odhoda starega človeka	Prilagajanje svojcev na odhod starega človeka v institucionalno varstvo
J21	se z njim pogovarjala,	Nudenje pogovora	Pred sprejemom	Doživljanje vloge svojca v procesu	Prilagajanje svojcev na

				odhoda starega človeka	odhod starega človeka v institucionalno varstvo
J22	večkrat tudi jedla kosilo z njim.	Skupno kosilo	Pred sprejemom	Doživljanje vloge svojca v procesu odhoda starega človeka	Prilagajanje svojcev na odhod starega človeka v institucionalno varstvo
J23	Po sprejemu pa je moja vloga bistveno drugačna. Zaznavam se predvsem v vlogi obiskovalke,	Vloga obiskovalca	Po sprejemu	Doživljanje vloge svojca v procesu odhoda starega človeka	Prilagajanje svojcev na odhod starega človeka v institucionalno varstvo
J24	v vlogi osebe, ki dedku nudi možnost pogovora ob obiskih.	Pogovor ob obisku	Po sprejemu	Doživljanje vloge svojca v procesu odhoda starega človeka	Prilagajanje svojcev na odhod starega človeka v institucionalno varstvo
J25	Nudim mu torej bolj čustveno podporo.	Nudenje čustvene opore	Po sprejemu	Doživljanje vloge svojca v procesu odhoda starega človeka	Prilagajanje svojcev na odhod starega človeka v institucionalno varstvo
J26	Večkrat ga tudi spodbudim, da se udeležuje aktivnosti v domu, ki so odlične.	Spodbuda staremu človeku za udeležbo v aktivnostih	Po sprejemu	Doživljanje vloge svojca v procesu odhoda starega človeka	Prilagajanje svojcev na odhod starega človeka v institucionalno varstvo
J27	Že samo to, da sem bila ob njemu, ko smo ga prvič peljali v dom, zaznavam kot nudenje podpore.		Vrsta podpore ob sprejemu	Doživljanje vloge svojca v procesu odhoda starega človeka	Prilagajanje svojcev na odhod starega človeka v institucionalno varstvo
J28	Prav tako sem se z njim pogovarjala o življenju v domu, ker sem opazila, da ga je strah in sem si želela ta občutek pri njemu zmanjšati.	Pogovor z namenom zmanjšanja strahu ob odhodu	Vrsta podpore ob sprejemu	Doživljanje vloge svojca v procesu odhoda starega človeka	Prilagajanje svojcev na odhod starega človeka v institucionalno varstvo
J29	Spodbujala sem ga, da bo vse v redu,	Spodbudne besede	Vrsta podpore ob sprejemu	Doživljanje vloge svojca v procesu odhoda starega človeka	Prilagajanje svojcev na odhod starega človeka v institucionalno varstvo

J30	da ga bomo redno obiskovali,	Obljuba po obiskovanju	Vrsta podpore ob sprejemu	Doživljanje vloge svojca v procesu odhoda starega človeka	Prilagajanje svojcev na odhod starega človeka v institucionalno varstvo
J31	da mu bomo na voljo, če bo kaj potreboval.	Obljuba biti na voljo	Vrsta podpore ob sprejemu	Doživljanje vloge svojca v procesu odhoda starega človeka	Prilagajanje svojcev na odhod starega človeka v institucionalno varstvo
J32	Meni je bilo res težko.	Težki občutki	Negativni občutki	Občutki ob odhodu starega človeka v dom	Prilagajanje svojcev na odhod starega človeka v institucionalno varstvo
J33	Lahko rečem, da sem bila prve dni po odhodu resnično žalostna, veliko sem jokala.	Žalost	Negativni občutki	Občutki ob odhodu starega človeka v dom	Prilagajanje svojcev na odhod starega človeka v institucionalno varstvo
J34	Strah me je bilo, da se dedek globoko v sebi ne strinja s to odločitvijo, čeprav se je sam odločil za to, ko je videl, da ne zmore več samostojno živeti.	Strah pred zgolj navideznim strinjanjem starega človeka z namestitvijo	Negativni občutki	Občutki ob odhodu starega človeka v dom	Prilagajanje svojcev na odhod starega človeka v institucionalno varstvo
J35	Bilo mi je neprijetno	Neprijetni občutki	Negativni občutki	Občutki ob odhodu starega človeka v dom	Prilagajanje svojcev na odhod starega človeka v institucionalno varstvo
J36	in na nek način sem tako sebi kot tudi svojim staršem očitala, zakaj nismo poskusili še česa drugega,	Očitanje	Negativni občutki	Občutki ob odhodu starega človeka v dom	Prilagajanje svojcev na odhod starega človeka v institucionalno varstvo
J37	kar je privedlo do občutka krivde.	Krivda	Negativni občutki	Občutki ob odhodu starega človeka v dom	Prilagajanje svojcev na odhod starega človeka v institucionalno varstvo
J38	Ko smo domsko oskrbo resnično potrebovali in ko se je dedek sam	Upanje po prostem mestu	Najprej	Razlika med prvotnimi občutki	Prilagajanje svojcev na odhod starega

	odločil, da bi šel v dom, smo upali, da se sprostimo prostemu mestu.			in občutki ob samem odhodu	človeka v institucionalno varstvo
J39	Želeli smo si domske oskrbe, saj dedku nismo mogli nuditi pomoči pri vseh aktivnostih.	Želja po prostem mestu	Najprej	Razlika med prvotnimi občutki in občutki ob samem odhodu	Prilagajanje svojcev na odhod starega človeka v institucionalno varstvo
J40	Ko so nas poklicali, da se je sprostilo eno mesto v domu, sem začutila olajšanje.	Olajšanje	Najprej	Razlika med prvotnimi občutki in občutki ob samem odhodu	Prilagajanje svojcev na odhod starega človeka v institucionalno varstvo
J41	Ko pa je prišel dejanski dan selitve dedka v dom, so bili občutki povsem drugačni. Pojavilo se je razočaranje,	Razočaranje	Potem	Razlika med prvotnimi občutki in občutki ob samem odhodu	Prilagajanje svojcev na odhod starega človeka v institucionalno varstvo
J42	dvom,	Dvom	Potem	Razlika med prvotnimi občutki in občutki ob samem odhodu	Prilagajanje svojcev na odhod starega človeka v institucionalno varstvo
J43	občutek krivde	Krivda	Potem	Razlika med prvotnimi občutki in občutki ob samem odhodu	Prilagajanje svojcev na odhod starega človeka v institucionalno varstvo
J44	in negotovost, kako bo dedek to spremembo doživel.	Negotovost	Potem	Razlika med prvotnimi občutki in občutki ob samem odhodu	Prilagajanje svojcev na odhod starega človeka v institucionalno varstvo
J45	Prilagajanje na nov dom dedka bi opisala kot emocionalno zelo obremenjujoč	Čustveno obremenjujoč proces	Opredelitev	Opis procesa prilagajanja na nov dom starega človeka	Prilagajanje svojcev na odhod starega človeka v institucionalno varstvo
J46	in težak proces,	Težak proces	Opredelitev	Opis procesa prilagajanja na nov dom starega človeka	Prilagajanje svojcev na odhod starega človeka v institucionalno varstvo

J47	ki je v mojem primeru trajal več mesecev.	Dolgotrajen proces	Opredelitev	Opis procesa prilagajanja na nov dom starega človeka	Prilagajanje svojcev na odhod starega človeka v institucionalno varstvo
J48	Pa lahko rečem, da sem potrebovala veliko podpore.	Prisotna	Potreba po posebni podpori	Opis procesa prilagajanja na nov dom starega človeka	Prilagajanje svojcev na odhod starega človeka v institucionalno varstvo
J49	Pomagala sta mi predvsem starša	Starši	Nudnje podpore	Opis procesa prilagajanja na nov dom starega človeka	Prilagajanje svojcev na odhod starega človeka v institucionalno varstvo
J50	in fant.	Fant	Nudnje podpore	Opis procesa prilagajanja na nov dom starega človeka	Prilagajanje svojcev na odhod starega človeka v institucionalno varstvo
J51	S staršema sem se veliko pogovarjala, poskušala sta mi vedno lepo objasniti, zakaj bo za dedka tam boljše, zaradi česar mi je bilo potem lažje, bila sem pomirjena.	Pogovor	Vrsta nudene podpore	Opis procesa prilagajanja na nov dom starega človeka	Prilagajanje svojcev na odhod starega človeka v institucionalno varstvo
J52	Fant pa mi je namenjal veliko lepih	Lepa beseda	Vrsta nudene podpore	Opis procesa prilagajanja na nov dom starega človeka	Prilagajanje svojcev na odhod starega človeka v institucionalno varstvo
J53	in spodbudnih besed.	Spodbudne besede	Vrsta nudene podpore	Opis procesa prilagajanja na nov dom starega človeka	Prilagajanje svojcev na odhod starega človeka v institucionalno varstvo
J54	Sprva mi je bilo prag doma za stare težko prestopiti.	Odpor	Najprej	Opis čustev ob prvem obisku starega človeka	Prilagajanje svojcev na odhod starega človeka v institucionalno varstvo

J55	Občutki so bili neprijetni.	Neprijeten občutek	Najprej	Opis čustev ob prvem obisku starega človeka	Prilagajanje svojcev na odhod starega človeka v institucionalno varstvo
J56	Z vsakim obiskom pa mi je postajalo lažje in vedno bolj sem dom za stare dojemala kot dejanski dom dedka,	Dojemanje doma za stare kot pravi dom starega človeka	Potem	Opis čustev ob prvem obisku starega človeka	Prilagajanje svojcev na odhod starega človeka v institucionalno varstvo
J57	saj se je tudi on tam dobro počutil, kar sem zaznala preko najinih pogovorov, zaradi česar sem vesela.	Ob opazki, da je za starega človeka dobro poskrbljeno – veselje	Potem	Opis čustev ob prvem obisku starega človeka	Prilagajanje svojcev na odhod starega človeka v institucionalno varstvo
A41	Sam se nisem srečeval s hujšimi stiskami, saj sem vedel, da bo za nono to boljše, prav tako pa sem vedel, da v domu lepo poskrbijo za starejše.	Odsotnost hujših stisk		Opredelitev	Stiske in izzivi svojcev ob namestitvi starega človeka v institucionalno varstvo
A42	Vseeno pa lahko izpostavim to, da sem bil žalosten in je bilo potrebno nekaj časa, da sem se navadil, da none več ne vidim vsak dan.	Žalost		Pojav in vrsta stisk ter izzivov	Stiske in izzivi svojcev ob namestitvi starega človeka v institucionalno varstvo
A43	Kot stisko lahko izpostavim to, da sem se več mesecem po odhodu soočal z občutkom, da v hiši nekaj manjka. Nono sem pogrešal, pogrešal sem najine klepete ob kavi.	Praznina v hiši		Pojav in vrsta stisk ter izzivov	Stiske in izzivi svojcev ob namestitvi starega človeka v institucionalno varstvo
A44	Večkrat sem jo po njenem odhodu v dom tudi sanjal, zaradi česar sem se zbujal in ob tem težje dihal, zato bi lahko rekel, da sem se soočal s tesnobo.	Tesnoba		Pojav in vrsta stisk ter izzivov	Stiske in izzivi svojcev ob namestitvi starega človeka v institucionalno varstvo
A45	Z večkratnimi obiski	Večkratni obiski		Način oziroma strategija reševanja stisk in izzivov	Stiske in izzivi svojcev ob namestitvi starega človeka v institucionalno varstvo

A46	in telefonskimi pogovori.	Telefonski pogovor s starim človekom		Način oziroma strategija reševanja stisk in izzivov	Stiske in izzivi svojcev ob namestitvi starega človeka v institucionalno varstvo
A47	Prav tako sem se pogosto pogovarjal s starši, ki so mi zagotavljali, da je noni tako boljše.	Pogovor z družino		Način oziroma strategija reševanja stisk in izzivov	Stiske in izzivi svojcev ob namestitvi starega človeka v institucionalno varstvo
A48	Pri reševanju stisk so mi bili v največjo podporo starši	Starši		Podporna oseba pri reševanju stisk in izzivov	Stiske in izzivi svojcev ob namestitvi starega človeka v institucionalno varstvo
A49	in sestra.	Sestra		Podporna oseba pri reševanju stisk in izzivov	Stiske in izzivi svojcev ob namestitvi starega človeka v institucionalno varstvo
B48	Stiska ob odhodu mame je bila seveda prisotna.	Prisotnost stisk		Opredelitev	Stiske in izzivi svojcev ob namestitvi starega človeka v institucionalno varstvo
B49	Skrbelo me je, da ne bi prejela ustrezne oskrbe	Skrb pred odsotnostjo prejemanja ustrezne oskrbe		Pojav in vrsta stiske	Stiske in izzivi svojcev ob namestitvi starega človeka v institucionalno varstvo
B50	da se ne bi ujela s sostanovalci	Skrb pred nerazumevanjem družinskega člana s sostanovalci		Pojav in vrsta stiske	Stiske in izzivi svojcev ob namestitvi starega človeka v institucionalno varstvo
B51	Prav tako me je skrbelo, kako bo sprejela novo okolje,	Skrb pred nesprejemanjem novega okolja		Pojav in vrsta stiske	Stiske in izzivi svojcev ob namestitvi starega človeka v institucionalno varstvo
B52	ali se bo znašla in kako se bo vključila v aktivnosti.	Skrb pred odsotnostjo vključevanja v domače aktivnosti		Pojav in vrsta stiske	Stiske in izzivi svojcev ob namestitvi starega človeka v

					institucionalno varstvo
B53	Pojavila se je stiska v obliki spraševanja in skrbi v smislu, če bo sprememba bivališča negativno vplivala na njeno bolezen, ali pa če jo bo celo pospešila?	Skrb pred poslabšanjem zdravstvenega stanja družinskega člana zaradi spremembe bivališča		Pojav in vrsta stiske	Stiske in izzivi svojcev ob namestitvi starega človeka v institucionalno varstvo
B54	Skrbelo me je, da se bo morda dala v usodo in začela životariti.	Skrb pred životarjenjem družinskega člana		Pojav in vrsta stiske	Stiske in izzivi svojcev ob namestitvi starega človeka v institucionalno varstvo
B55	S pogovorom z družino	Pogovor z družino		Način oziroma strategija reševanja stisk in izzivov	Stiske in izzivi svojcev ob namestitvi starega človeka v institucionalno varstvo
B56	kot tudi preko pogovorov z mamó.	Pogovor z družinskim članom, ki je odšel v dom za stare		Način oziroma strategija reševanja stisk in izzivov	Stiske in izzivi svojcev ob namestitvi starega človeka v institucionalno varstvo
B57	Prav tako sem prebrala veliko literature o temi in procesu prilagajanja na življenje v domu za stare	Prebiranje literature na temo procesa prilagajanja		Način oziroma strategija reševanja stisk in izzivov	Stiske in izzivi svojcev ob namestitvi starega človeka v institucionalno varstvo
B58	in se poskušala bodriti sama sebe.	Spodbuda samemu sebi		Način oziroma strategija reševanja stisk in izzivov	Stiske in izzivi svojcev ob namestitvi starega človeka v institucionalno varstvo
B59	V največjo podporo mi je bila moja družina – mož	Partner - mož/žena		Podporna oseba pri reševanju stisk in izzivov	Stiske in izzivi svojcev ob namestitvi starega človeka v institucionalno varstvo
B60	in hčerke.	Hčerke		Podporna oseba pri reševanju stisk in izzivov	Stiske in izzivi svojcev ob namestitvi starega človeka v institucionalno varstvo

C47	Stiska je seveda bila prisotna.	Prisotnost stisk		Opredelitev	Stiske in izzivi svojcev ob namestitvi starega človeka v institucionalno varstvo
C48	Sprva me je skrbelo, kako se bo znašel v novem domu in ali mu bo všeč.	Skrb kako se bo družinski član znašel v novem domu		Pojav in vrsta stisk	Stiske in izzivi svojcev ob namestitvi starega človeka v institucionalno varstvo
C49	Poleg tega sem bil na začetku malce tesnoben, saj nisem vedel, kaj pričakovati, kakšen bo njegov odziv na novo okolje	Tesnoba		Pojav in vrsta stisk	Stiske in izzivi svojcev ob namestitvi starega človeka v institucionalno varstvo
C50	Pri sebi sem opazil tudi to, da sem se takoj po namestitvi starega očeta v dom zelo težko o tej temi pogovarjal.	Težava pogovarjati se o odhodu družinskega člana		Pojav in vrsta stisk	Stiske in izzivi svojcev ob namestitvi starega človeka v institucionalno varstvo
C51	Na nek način sem se začel umikati vase	Umik vase		Pojav in vrsta stisk	Stiske in izzivi svojcev ob namestitvi starega človeka v institucionalno varstvo
C52	Mislím, da sem potreboval čas, da to spremembo predelam.	Čas		Način oziroma strategija reševanja stisk in izzivov	Stiske in izzivi svojcev ob namestitvi starega človeka v institucionalno varstvo
C53	Po določenem obdobju smo se z družino tudi več pogovarjali o tej temi in takrat mi je postalo lažje, saj sem preko pogovora povedal svoja občutja.	Pogovor z družino		Način oziroma strategija reševanja stisk in izzivov	Stiske in izzivi svojcev ob namestitvi starega človeka v institucionalno varstvo
C54	Tudi telefonski pogovori s starim očetom so pripomogli k mojemu boljšemu počutju,	Telefonski pogovor s starim človekom		Način oziroma strategija reševanja stisk in izzivov	Stiske in izzivi svojcev ob namestitvi starega človeka v institucionalno varstvo
C55	pa tudi večkratni obiski	Večkratni obiski		Način oziroma strategija reševanja stisk in izzivov	Stiske in izzivi svojcev ob namestitvi starega človeka v

					institucionalno varstvo
C56	in opazka, da je za dedka dobro poskrbljeno.	Opazka, da je za starega človeka dobro poskrbljeno		Način oziroma strategija reševanja stisk in izzivov	Stiske in izzivi svojcev ob namestitvi starega človeka v institucionalno varstvo
C57	Sam,	Sam sebi podporna oseba		Podporna oseba pri reševanju stisk in izzivov	Stiske in izzivi svojcev ob namestitvi starega človeka v institucionalno varstvo
C58	družina	Družina		Podporna oseba pri reševanju stisk in izzivov	Stiske in izzivi svojcev ob namestitvi starega človeka v institucionalno varstvo
C59	in moja partnerka.	Partner – mož/žena		Podporna oseba pri reševanju stisk in izzivov	Stiske in izzivi svojcev ob namestitvi starega človeka v institucionalno varstvo
D48	Hujših stisk nisem občutila	Odsotnost hujših stisk		Opredelitev	Stiske in izzivi svojcev ob namestitvi starega človeka v institucionalno varstvo
D49	Kljub temu pa lahko izpostavim, da so prihajali tudi slabši dnevi, ko sem občutila tesnobo,	Tesnoba		Pojav in vrsta stisk ter izzivov	Stiske in izzivi svojcev ob namestitvi starega človeka v institucionalno varstvo
D50	počutila sem se krivo,	Krivda		Pojav in vrsta stisk ter izzivov	Stiske in izzivi svojcev ob namestitvi starega človeka v institucionalno varstvo
D51	prav tako pa mi je mama doma manjkala.	Praznina v hiši		Pojav in vrsta stisk ter izzivov	Stiske in izzivi svojcev ob namestitvi starega človeka v institucionalno varstvo
D52	Pojavljala se je stiska v smislu negotovosti	Negotovost		Pojav in vrsta stisk ter izzivov	Stiske in izzivi svojcev ob

					namestitvi starega človeka v institucionalno varstvo
D53	ter kako se bo mama navadila na novo okolje oziroma ali ga bo sploh sprejela ali ne.	Skrb kako se bo družinski član znašel v novem domu		Pojav in vrsta stisk ter izzivov	Stiske in izzivi svojcev ob namestitvi starega človeka v institucionalno varstvo
D54	S pogovorom z družino	Pogovor z družino		Način oziroma strategija reševanja stisk in izzivov	Stiske in izzivi svojcev ob namestitvi starega človeka v institucionalno varstvo
D55	in povezovanjem z domom za stare ljudi.	Povezovanje z domom za stare ljudi		Način oziroma strategija reševanja stisk in izzivov	Stiske in izzivi svojcev ob namestitvi starega človeka v institucionalno varstvo
D56	Družina	Družina		Podporna oseba pri reševanju stisk in izzivov	Stiske in izzivi svojcev ob namestitvi starega človeka v institucionalno varstvo
D57	in socialna delavka v domu, ki nam je bila ob morebitnih vprašanjih vedno na razpolago.	Socialna delavka v domu za stare		Podporna oseba pri reševanju stisk in izzivov	Stiske in izzivi svojcev ob namestitvi starega človeka v institucionalno varstvo
E42	Soočal sem se z občutki krivde,	Krivda		Pojav in vrsta stisk ter izzivov	Stiske in izzivi svojcev ob namestitvi starega človeka v institucionalno varstvo
E43	bil sem žalosten	Žalost		Pojav in vrsta stisk ter izzivov	Stiske in izzivi svojcev ob namestitvi starega človeka v institucionalno varstvo
E44	in strah me je bilo, kako se bo mama odzvala na to spremembo	Skrb pred odzivom starega človeka na spremembo		Pojav in vrsta stisk ter izzivov	Stiske in izzivi svojcev ob namestitvi starega človeka v institucionalno varstvo

E45	ter kako se bo tam počutila.	Skrb kako se bo družinski član znašel v novem domu		Pojav in vrsta stisk ter izzivov	Stiske in izzivi svojcev ob namestitvi starega človeka v institucionalno varstvo
E46	Stiske sem reševal tako, da sem se poskušal čimveč informirati o maminem zdravstvenem stanju v domu ter njenem počutju, saj sem se ob vsakokratni informaciji, da je v redu, počutil manj obremenjenega.	Opazka, da je za starega človeka dobro poskrbljeno		Način oziroma strategija reševanja stisk in izzivov	Stiske in izzivi svojcev ob namestitvi starega človeka v institucionalno varstvo
E47	Prav tako mi je pogovor z bližnjimi zelo pomagal.	Pogovor z družino		Način oziroma strategija reševanja stisk in izzivov	Stiske in izzivi svojcev ob namestitvi starega človeka v institucionalno varstvo
E48	Žena	Partner- mož/žena		Podporna oseba pri reševanju stisk in izzivov	Stiske in izzivi svojcev ob namestitvi starega človeka v institucionalno varstvo
E49	in otroci.	Otroci		Podporna oseba pri reševanju stisk in izzivov	Stiske in izzivi svojcev ob namestitvi starega človeka v institucionalno varstvo
F46	Seveda je bila stiska na začetku prisotna.	Prisotnost stisk		Opredeletev	Stiske in izzivi svojcev ob namestitvi starega človeka v institucionalno varstvo
F47	Najprej sem se počutil krivega.	Krivda		Pojav in vrsta stisk ter izzivov	Stiske in izzivi svojcev ob namestitvi starega človeka v institucionalno varstvo
F48	Nato pa se je pojavila skrb, kako se bo privadil, če se sploh bo	Skrb kako se bo družinski član znašel v novem domu		Pojav in vrsta stisk ter izzivov	Stiske in izzivi svojcev ob namestitvi starega človeka v institucionalno varstvo

F49	in kako bo sprejel novo okolje bivanja	Skrb pred nesprejemanjem novega okolja		Pojav in vrsta stisk ter izzivov	Stiske in izzivi svojcev ob namestitvi starega človeka v institucionalno varstvo
F50	ter strah, da bo želel nazaj domov.	Strah, da bi star človek želel nazaj domov		Pojav in vrsta stisk ter izzivov	Stiske in izzivi svojcev ob namestitvi starega človeka v institucionalno varstvo
F51	S pogovorom	Pogovor z družino		Način oziroma strategija reševanja stisk in izzivov	Stiske in izzivi svojcev ob namestitvi starega človeka v institucionalno varstvo
F52	in s telefonskimi klici strica.	Telefonski pogovor s starim človekom		Način oziroma strategija reševanja stisk in izzivov	Stiske in izzivi svojcev ob namestitvi starega človeka v institucionalno varstvo
F53	Ožji družinski člani.	Družina		Podporna oseba pri reševanju stisk in izzivov	Stiske in izzivi svojcev ob namestitvi starega človeka v institucionalno varstvo
G53	Hujših stisk nisem doživljala.	Odsotnost hujših stisk		Opredelitev	Stiske in izzivi svojcev ob namestitvi starega človeka v institucionalno varstvo
G54	Spremljali pa so me občutki krivde	Krivda		Pojav in vrsta stisk ter izzivov	Stiske in izzivi svojcev ob namestitvi starega človeka v institucionalno varstvo
G55	in razočaranja, da je do te odločitve moralo priti.	Razočaranje		Pojav in vrsta stisk ter izzivov	Stiske in izzivi svojcev ob namestitvi starega človeka v institucionalno varstvo
G56	Omenim lahko še tesnoben občutek,	Tesnoba		Pojav in vrsta stisk ter izzivov	Stiske in izzivi svojcev ob namestitvi starega človeka v

					institucionalno varstvo
G57	skrbelo me je, kako se bo mama znašla v novem okolju,	Skrb kako se bo družinski član znašel v novem domu		Pojav in vrsta stisk ter izzivov	Stiske in izzivi svojcev ob namestitvi starega človeka v institucionalno varstvo
G58	ali se bo povezala s kom	Skrb pred nerazumevanjem družinskega člana s sostanovalci		Pojav in vrsta stisk ter izzivov	Stiske in izzivi svojcev ob namestitvi starega človeka v institucionalno varstvo
G59	ter kako se bo na to spremembo odzvala.	Skrb pred odzivom starega človeka na spremembo		Pojav in vrsta stisk ter izzivov	Stiske in izzivi svojcev ob namestitvi starega človeka v institucionalno varstvo
G60	Obiskovanje mame mi je pomagalo v težkih trenutkih,	Večkratni obiski		Način oziroma strategija reševanja stisk in izzivov	Stiske in izzivi svojcev ob namestitvi starega človeka v institucionalno varstvo
G61	prav tako pogovor z najbližjimi.	Pogovor z družino		Način oziroma strategija reševanja stisk in izzivov	Stiske in izzivi svojcev ob namestitvi starega človeka v institucionalno varstvo
G62	Mož,	Partner – mož/žena		Podporna oseba pri reševanju stisk in izzivov	Stiske in izzivi svojcev ob namestitvi starega človeka v institucionalno varstvo
G63	Sestre	Sestra		Podporna oseba pri reševanju stisk in izzivov	Stiske in izzivi svojcev ob namestitvi starega človeka v institucionalno varstvo
G64	in otroci.	Otroci		Podporna oseba pri reševanju stisk in izzivov	Stiske in izzivi svojcev ob namestitvi starega človeka v institucionalno varstvo
H56	Večjih stisk nisem občutila.	Odsotnost hujših stisk		Opredelitev	Stiske in izzivi svojcev ob

					namestitvi starega človeka v institucionalno varstvo
H57	Na začetku sem bila zgolj žalostna, saj sem se navadila biti z mamo 24 ur,	Žalost		Pojav in vrsta stisk ter izzivov	Stiske in izzivi svojcev ob namestitvi starega človeka v institucionalno varstvo
H58	čeprav je bilo to v zadnjih mesecih zame zelo izčrpajoče.	Izčrpanost		Pojav in vrsta stisk ter izzivov	Stiske in izzivi svojcev ob namestitvi starega človeka v institucionalno varstvo
H59	Bolj se je pojavila stiska v smislu, da nisem vedela kaj pričakovati,	Skrb kako se bo družinski član znašel v novem domu		Pojav in vrsta stisk ter izzivov	Stiske in izzivi svojcev ob namestitvi starega človeka v institucionalno varstvo
H60	torej, kako se bo mama odzvala na to spremembo, kar me je bremenilo.	Skrb pred odzivom starega človeka na spremembo		Pojav in vrsta stisk ter izzivov	Stiske in izzivi svojcev ob namestitvi starega človeka v institucionalno varstvo
H61	Čas je pozdravil vse stiske in skrbi.	Čas		Način oziroma strategija reševanja stisk in izzivov	Stiske in izzivi svojcev ob namestitvi starega človeka v institucionalno varstvo
H62	Prav tako sem mamo vsakodnevno obiskovala	Večkratni obiski		Način oziroma strategija reševanja stisk in izzivov	Stiske in izzivi svojcev ob namestitvi starega človeka v institucionalno varstvo
H63	in se z njo pogovarjala, kar mi je dajalo moč in zagon ter navsezadnje je to tudi prispevalo k temu, da mi je bilo lažje.	Pogovor z družinskim članom, ki je odšel v dom za stare		Način oziroma strategija reševanja stisk in izzivov	Stiske in izzivi svojcev ob namestitvi starega človeka v institucionalno varstvo
H64	Mama	Star človek		Način oziroma strategija reševanja stisk in izzivov	Stiske in izzivi svojcev ob namestitvi starega človeka v institucionalno varstvo

H65	in brat	Brat		Podporna oseba pri reševanju stisk in izzivov	Stiske in izzivi svojcev ob namestitvi starega človeka v institucionalno varstvo
H66	ter sin.	Otroci		Podporna oseba pri reševanju stisk in izzivov	Stiske in izzivi svojcev ob namestitvi starega človeka v institucionalno varstvo
I40	Hudih stisk nisem občutila.	Odsotnost hujših stisk		Opredelitev	Stiske in izzivi svojcev ob namestitvi starega človeka v institucionalno varstvo
I41	Seveda pa me je skrbelo, kako bo sprememba bivanja vplivala na zdravstveno stanje tašče,	Skrb pred poslabšanjem zdravstvenega stanja družinskega člana zaradi spremembe bivališča		Pojav in vrsta stisk	Stiske in izzivi svojcev ob namestitvi starega človeka v institucionalno varstvo
I42	kako se bo znašla v domu	Skrb kako se bo družinski član znašel v novem domu		Pojav in vrsta stisk	Stiske in izzivi svojcev ob namestitvi starega človeka v institucionalno varstvo
I43	in ali bo uspela navezati stik s kakšnim stanovalcem.	Skrb ali bo star človek uspel navezati stik v domu za stare		Pojav in vrsta stisk	Stiske in izzivi svojcev ob namestitvi starega človeka v institucionalno varstvo
I44	Kot že omenjeno pa sem se soočala z občutki krivde.	Krivda		Pojav in vrsta stisk	Stiske in izzivi svojcev ob namestitvi starega človeka v institucionalno varstvo
I45	S pogovorom z družino,	Pogovor z družino		Način oziroma strategija reševanja stisk in izzivov	Stiske in izzivi svojcev ob namestitvi starega človeka v institucionalno varstvo
I46	prav tako mi je bilo tako meni kot tudi mojemu možu z vsakokratnim	Večkratni obiski		Način oziroma strategija	Stiske in izzivi svojcev ob namestitvi

	obiskom tašče v domu za stare lažje, saj sva se tudi midva s tem privajala na spremembo.			reševanja stisk in izzivov	starega človeka v institucionalno varstvo
I47	Resnično menim, da je čas prinesel svoje.	Čas		Način oziroma strategija reševanja stisk in izzivov	Stiske in izzivi svojcev ob namestitvi starega človeka v institucionalno varstvo
I48	Mož,	Partner – mož/žena		Podporna oseba pri reševanju stisk in izzivov	Stiske in izzivi svojcev ob namestitvi starega človeka v institucionalno varstvo
I49	družina na sploh,	Družina		Podporna oseba pri reševanju stisk in izzivov	Stiske in izzivi svojcev ob namestitvi starega človeka v institucionalno varstvo
I50	pa tudi otroci.	otroci		Podporna oseba pri reševanju stisk in izzivov	Stiske in izzivi svojcev ob namestitvi starega človeka v institucionalno varstvo
J58	Stiske in izzivi so bili prisotni.	Prisotnost stisk		Opredelitev	Stiske in izzivi svojcev ob namestitvi starega človeka v institucionalno varstvo
J59	Lahko rečem, da so me spremljali tesnobni občutki.	Tesnoba		Pojav in vrsta stisk ter izzivov	Stiske in izzivi svojcev ob namestitvi starega človeka v institucionalno varstvo
J60	Skrbelo me je, kako bo dedek to spremembo sprejemal, kako se bo ujel v nov ritem,...	Skrb pred odzivom starega človeka na spremembo		Pojav in vrsta stisk ter izzivov	Stiske in izzivi svojcev ob namestitvi starega človeka v institucionalno varstvo
J61	Na začetku, ko sem dedka šele začela obiskovati v domu za stare, sem se konstantno soočala z občutki krivde.	Krivda		Pojav in vrsta stisk ter izzivov	Stiske in izzivi svojcev ob namestitvi starega človeka v institucionalno varstvo

J62	Ob vsem tem pa sem bila seveda tudi žalostna.	Žalost		Pojav in vrsta stisk ter izzivov	Stiske in izzivi svojcev ob namestitvi starega človeka v institucionalno varstvo
J63	Vedno sem reševala stiske s pogovorom z družino,	Pogovor z družino		Način oziroma strategija reševanja stisk in izzivov	Stiske in izzivi svojcev ob namestitvi starega človeka v institucionalno varstvo
J64	fantom	Pogovor s fantom		Način oziroma strategija reševanja stisk in izzivov	Stiske in izzivi svojcev ob namestitvi starega človeka v institucionalno varstvo
J65	kot tudi z dedkom.	Pogovor z družinskim članom, ki je odšel v dom za stare		Način oziroma strategija reševanja stisk in izzivov	Stiske in izzivi svojcev ob namestitvi starega človeka v institucionalno varstvo
J66	Prav tako so večkratni obiski prispevali k postopnem zmanjševanju občutka krivde in žalosti.	Večkratni obiski		Način oziroma strategija reševanja stisk in izzivov	Stiske in izzivi svojcev ob namestitvi starega človeka v institucionalno varstvo
J67	Starši	Starši		Podporna oseba pri reševanju stisk in izzivov	Stiske in izzivi svojcev ob namestitvi starega človeka v institucionalno varstvo
J68	in fant.	Fant		Podporna oseba pri reševanju stisk in izzivov	Stiske in izzivi svojcev ob namestitvi starega človeka v institucionalno varstvo
A50	Ob sprejemu sam nisem bil prisoten. Lahko pa povem, kaj sta mi starša povedala. Starša sta izpostavila, da ju je socialna delavka lepo sprejela.	Lep sprejem	Ob sprejemu	Način izkazovanja pomoči in podpore socialne službe	Pomoč in podpora v okviru institucionalnega varstva
A51	Povabila ju je v pisarno,	Povabilo v pisarno	Ob sprejemu	Način izkazovanja pomoči in	Pomoč in podpora v okviru

				podpore socialne službe	institucionalnega varstva
A52	kjer je staršema še enkrat podala vse informacije v povezavi z življenjem v domu,	Predaja informacij o bivanju v domu za stare ljudi	Ob sprejemu	Način izkazovanja pomoči in podpore socialne službe	Pomoč in podpora v okviru institucionalnega varstva
A53	nato pa jima je dala možnost postavljanja dodatnih vprašanj.	Ponujena možnost dodatnih podvprašanj	Ob sprejemu	Način izkazovanja pomoči in podpore socialne službe	Pomoč in podpora v okviru institucionalnega varstva
A54	Prav tako jima je podala informacije o zaposlenih in odgovornih na oddelku, kjer nona prebiva z namenom hitrejšega pridobivanja informacij.	Predaja informacij o zaposlenih v domu za stare ljudi	Ob sprejemu	Način izkazovanja pomoči in podpore socialne službe	Pomoč in podpora v okviru institucionalnega varstva
A55	V primeru kakršnega koli vprašanja nam je bila socialna delavka v domu vedno na razpolago,	Ponujena možnost dodatnih vprašanj	Kasneje	Način izkazovanja pomoči in podpore socialne službe	Pomoč in podpora v okviru institucionalnega varstva
A56	bila je odzivna preko telefona	Odziv na telefonski klic	Kasneje	Način izkazovanja pomoči in podpore socialne službe	Pomoč in podpora v okviru institucionalnega varstva
A57	in elektronske pošte.	Odziv na elektronsko pošto	Kasneje	Način izkazovanja pomoči in podpore socialne službe	Pomoč in podpora v okviru institucionalnega varstva
A58	Velikokrat nam je socialna delavka pomagala pri pridobivanju različnih pravic – dodatek za pomoč in postrežbo.	Pomoč pri pridobivanju pravice do dodatka za pomoč in postrežbo	Oblika	Sodelovanje s socialno službo	Pomoč in podpora v okviru institucionalnega varstva
A59	Formalno je potekalo vse odlično, saj je bila vsa dokumentacija ob sprejemu urejena popolnoma.	Formalno – odlično	Ocena	Sodelovanje s socialno službo	Pomoč in podpora v okviru institucionalnega varstva
A60	Kot manko pa sta starša izpostavila predvsem odsotnost empatičnega pogovora v smeri, ali bi onadva v tem procesu prilagajanja še kaj potrebovala.	Odsotnost empatije	Ocena	Sodelovanje s socialno službo	Pomoč in podpora v okviru institucionalnega varstva
A61	Kljub toplemu sprejemu none v dom, sta starša kot slabost omenila predvsem preveč poudarka na urejanju vse	Poudarek na urejanju dokumentacije	Slabost	Sodelovanje s socialno službo	Pomoč in podpora v okviru institucionalnega varstva

	dokumentacije ob sprejemu,				
A62	pri čemer je zmanjkvalo časa za druge stvari, kot na primer časa za poglobljeni pogovor.	Pomanjkanje časa za pogovor	Slabost	Sodelovanje s socialno službo	Pomoč in podpora v okviru institucionalnega varstva
A63	Prav tako sta ob sprejemu prejela preveč informacij na enkrat, zato bi bilo boljše, da bi se pred sprejemom večkrat oglasila v domu.	Zasičenost z informacijami	Slabost	Sodelovanje s socialno službo	Pomoč in podpora v okviru institucionalnega varstva
A64	Kot prednost pa sta starša omenjala odzivnost socialne delavke,	Odzivnost socialne delavke	Prednost	Sodelovanje s socialno službo	Pomoč in podpora v okviru institucionalnega varstva
A65	spretnost hitrega reševanja problemov	Hitro reševanje problemov	Prednost	Sodelovanje s socialno službo	Pomoč in podpora v okviru institucionalnega varstva
A66	in povezovanje z drugimi zaposlenimi.	Povezovanje z drugimi zaposlenimi v domu za stare	Prednost	Sodelovanje s socialno službo	Pomoč in podpora v okviru institucionalnega varstva
A67	Več informiranj o tem, kako je z nono s strani zdravstvenih delavcev, da ne bi bilo treba vedno nam klicati in o tem spraševati.	Premalo sprotnega informiranja o zdravstvenem stanju	Zdravstveno osebje	Pomanjkljivost pomoči in podpore	Pomoč in podpora v okviru institucionalnega varstva
A68	Prav tako bi si želel več osebnega stika z zaposlenimi, predvsem s socialno službo, pred samim odhodom none v dom	Premalo osebnega stika	Socialna služba	Pomanjkljivost pomoči in podpore	Pomoč in podpora v okviru institucionalnega varstva
A69	Malce me je zmotilo to sodelovanje zgolj preko telefona.	Sodelovanje zgolj preko telefona	Socialna služba	Pomanjkljivost pomoči in podpore	Pomoč in podpora v okviru institucionalnega varstva
A70	Prav tako sem pogrešal kakšno vprašanje strokovnih delavcev o tem, kaj ima nona rada, kaj rada počne, česa ne mara,	Manko vprašanj o navadah in aktivnostih starega človeka	Socialna služba	Pomanjkljivost pomoči in podpore	Pomoč in podpora v okviru institucionalnega varstva
A71	ali ji katera hrana ne odgovarja oziroma česa ne jé	Manko vprašanj o preferencah hrane	Socialna služba	Pomanjkljivost pomoči in podpore	Pomoč in podpora v okviru institucionalnega varstva

A72	Zaposleni v domu mislim, da so tiste osebe, ki bi to pomoč in podporo morali zagotoviti v celoti že v fazi dogovarjanja o sprejemu kot tudi na samem licu mesta. Tu ciljам predvsem na socialno delavko	Socialna delavka	Opredelitev	Zagotavljanje ustrezne pomoči in podpore	Pomoč in podpora v okviru institucionalnega varstva
A73	in vodjo zdravstvene nege.	Vodja zdravstvene nege	Opredelitev	Zagotavljanje ustrezne pomoči in podpore	Pomoč in podpora v okviru institucionalnega varstva
A74	Informiranje o zdravstvenem stanju none bi si želel preko telefonskih klicev.	Informiranje preko telefonskih klicev	Želene oblike pomoči in podpore	Zagotavljanje ustrezne pomoči in podpore	Pomoč in podpora v okviru institucionalnega varstva
A75	Prav tako pa menim, da bi morale biti več sestankov s svojci, v manjših skupinah, kjer bi se lažje pogovarjali o določenih temah.	Več sestankov v manjših skupinah	Želene oblike pomoči in podpore	Zagotavljanje ustrezne pomoči in podpore	Pomoč in podpora v okviru institucionalnega varstva
B61	Socialna delavka nam je predstavila dom,	Predstavitve doma za stare	Ob sprejemu	Način izkazovanja pomoči in podpore socialne službe	Pomoč in podpora v okviru institucionalnega varstva
B62	bivanje v njem	Predaja informacij o bivanju v domu za stare	Ob sprejemu	Način izkazovanja pomoči in podpore socialne službe	Pomoč in podpora v okviru institucionalnega varstva
B63	in hišna pravila.	Predstavitve hišnega reda doma za stare ljudi	Ob sprejemu	Način izkazovanja pomoči in podpore socialne službe	Pomoč in podpora v okviru institucionalnega varstva
B64	Pred prihodom v dom, torej v fazi dogovarjanja, nam je socialna služba posredovala spisek garderobe.	Posredovanje spiska garderobe	Pred sprejemom	Način izkazovanja pomoči in podpore socialne službe	Pomoč in podpora v okviru institucionalnega varstva
B65	Pred sprejemom je komunikacija potekala pretežno preko elektronske pošte	Komuniciranje preko elektronske pošte	Pred sprejemom	Način izkazovanja pomoči in podpore socialne službe	Pomoč in podpora v okviru institucionalnega varstva
B66	in telefonskih klicev.	Komuniciranje preko telefona	Pred sprejemom	Način izkazovanja pomoči in podpore socialne službe	Pomoč in podpora v okviru institucionalnega varstva
B67	Sprejem je bil korekten,	Korekten sprejem	Ob sprejemu	Način izkazovanja pomoči in	Pomoč in podpora v okviru

				podpore socialne službe	institucionalnega varstva
B68	mogoče bi lahko bil malce manj formalen.	Preveč formalen sprejem	Socialna služba	Pomanjkljivost pomoči in podpore	Pomoč in podpora v okviru institucionalnega varstva
B69	Kasneje posebne podpore z njene strani nismo potrebovali, razen ob premestitvi mame iz navadnega v varovani oddelek	Pomoč ob premestitvi družinskega člana na drugi oddelek	Kasneje	Način izkazovanja pomoči in podpore socialne službe	Pomoč in podpora v okviru institucionalnega varstva
B70	kar je bilo izpeljano čez noč in za mamo na precej stresen način. To bi se dalo izpeljati veliko prijetneje,	Stresno izpeljana premestitev družinskega člana na drugi oddelek	Socialna služba	Pomanjkljivost pomoči in podpore	Pomoč in podpora v okviru institucionalnega varstva
B71	sicer pa s socialno službo nismo imeli posebnih težav. Socialna delavka mi je pomagala tudi v primerih, ko nisem vedela, na katerega od zaposlenih se moram v določeni situaciji obrniti. Torej me je večkrat povezala z drugimi zaposlenimi v domu.	Povezovanje z drugimi zaposlenimi v domu za stare	Kasneje	Način izkazovanja pomoči in podpore socialne službe	Pomoč in podpora v okviru institucionalnega varstva
B72	Poleg tega je bila zelo odzivna tako preko telefona	Odziv na telefonski klic	Kasneje	Način izkazovanja pomoči in podpore socialne službe	Pomoč in podpora v okviru institucionalnega varstva
B73	kot tudi preko elektronske pošte.	Odziv na elektronsko pošto	Kasneje	Način izkazovanja pomoči in podpore socialne službe	Pomoč in podpora v okviru institucionalnega varstva
B74	V obliki dogovarjanja v smeri doseganja kompromisov.	Dogovarjanje v smeri doseganja kompromisov	Oblika	Sodelovanje s socialno službo	Pomoč in podpora v okviru institucionalnega varstva
B75	Povprečno.	Povprečno	Ocena	Sodelovanje s socialno službo	Pomoč in podpora v okviru institucionalnega varstva
B76	Doslednost informacij	Doslednost informacij	Prednost	Sodelovanje s socialno službo	Pomoč in podpora v okviru institucionalnega varstva
B77	in odzivnost bi izpostavila kot prednosti.	Odzivnost socialne delavke	Prednost	Sodelovanje s socialno službo	Pomoč in podpora v okviru

					institucionalnega varstva
B78	Kot slabost pa kot že omenjeno, malce več neformalnega stika v smislu empatičnega pogovora že pred samim sprejemom	Premalo neformalnega stika	Slabost	Sodelovanje s socialno službo	Pomoč in podpora v okviru institucionalnega varstva
B79	ki bi lahko bil prav tako malce manj formalen.	Preveč formalen sprejem	Slabost	Sodelovanje s socialno službo	Pomoč in podpora v okviru institucionalnega varstva
B80	Prav tako bi si želela ogleda sobe pred samim prihodom mame v dom, za kar ni bilo časa.	Pomanjkanje časa za ogled sobe pred sprejemom družinskega člana	Slabost	Sodelovanje s socialno službo	Pomoč in podpora v okviru institucionalnega varstva
B81	Sedaj, ko pa je mama v domu, bi si želela mogoče več aktivnega sodelovanja v življenju mame v domu za stare, torej da bi bili svojci več vključeni v aktivnosti.	Podpora pri aktivnem vključevanju svojcev v domače aktivnosti	Želene oblike pomoči in podpore	Zagotavljanje ustrezne pomoči in podpore	Pomoč in podpora v okviru institucionalnega varstva
B82	Če sem iskrena, s strani socialne službe ob sprejemu mame v DSO nisem pogrešala ničesar. Na odhod, sprejem in bivanje v ustanovi sem se dobro pripravila. Veliko sem izvedela od znancev, ki so to izkušnjo že imeli, ogromno sem prebrala in se seveda psihično pripravila na mamin odhod.	Brez večjih pomanjkljivosti	Socialna služba	Pomanjkljivost pomoči in podpore	Pomoč in podpora v okviru institucionalnega varstva
B83	Lahko bi rekla samo to, da bi si želela več vprašanj socialne delavke o tem, kaj mama rada počne.	Manko vprašanj o navadah in aktivnostih starega človeka	Socialna služba	Pomanjkljivost pomoči in podpore	Pomoč in podpora v okviru institucionalnega varstva
B84	Pomoč in podpora sta sicer vedno dobrodošli. Mislim, da ti jo največ lahko dajo osebe, zaposlene v domu – socialna delavka,	Socialna delavka	Opredelitev	Zagotavljanje ustrezne pomoči in podpore	Pomoč in podpora v okviru institucionalnega varstva
B85	negovalci,	Negovalci	Opredelitev	Zagotavljanje ustrezne pomoči in podpore	Pomoč in podpora v okviru institucionalnega varstva

B86	animatorji,	Animatorji	Opredelitev	Zagotavljanje ustrezne pomoči in podpore	Pomoč in podpora v okviru institucionalnega varstva
B87	medicinske sestre, ki so pripravljeni na pogovor, če ga svojci potrebujejo.	Medicinske sestre	Opredelitev	Zagotavljanje ustrezne pomoči in podpore	Pomoč in podpora v okviru institucionalnega varstva
B88	Mogoče malce bolj organiziran način sporočanja zdravstvenega stanja mame preko telefona.	Informiranje preko telefonskih klicev	Želene oblike pomoči in podpore	Zagotavljanje ustrezne pomoči in podpore	Pomoč in podpora v okviru institucionalnega varstva
B89	Več empatije ob težkih trenutkih v smislu nudenja globljega pogovora,	Globlji pogovori	Želene oblike pomoči in podpore	Zagotavljanje ustrezne pomoči in podpore	Pomoč in podpora v okviru institucionalnega varstva
B90	več možnosti pogovora o pomislekih	Možnost pogovora o pomislekih	Želene oblike pomoči in podpore	Zagotavljanje ustrezne pomoči in podpore	Pomoč in podpora v okviru institucionalnega varstva
B91	novih možnostih in izboljšavah.	Možnost pogovora o novih možnostih in izboljšavah	Želene oblike pomoči in podpore	Zagotavljanje ustrezne pomoči in podpore	Pomoč in podpora v okviru institucionalnega varstva
C60	Pri sprejemu nisem bil prisoten, saj so dedka v dom za stare pospremili starši. Kljub temu pa so mi pripovedovali o postopku sprejema. Socialna delavka jih je pričakala in jih povabila v pisarno, kjer je bila dokumentacija že pripravljena.	Povabilo v pisarno	Ob sprejemu	Način izkazovanja pomoči in podpore socialne službe	Pomoč in podpora v okviru institucionalnega varstva
C61	Staršema je povedala ure obiskov,	Predaja informacije o urah obiskov	Ob sprejemu	Način izkazovanja pomoči in podpore socialne službe	Pomoč in podpora v okviru institucionalnega varstva
C62	predstavila hišni red doma za stare	Predstavitve hišnega reda doma za stare ljudi	Ob sprejemu	Način izkazovanja pomoči in podpore socialne službe	Pomoč in podpora v okviru institucionalnega varstva
C63	jih vprašala, če je kaj posebnega v povezavi s starim očetom in njegovim življenjskim slogom, kaj mara, česa ne mara.	Postavljanje vprašanj o navadah in rutinah starega človeka	Ob sprejemu	Način izkazovanja pomoči in podpore socialne službe	Pomoč in podpora v okviru institucionalnega varstva
C64	Nato jih je peljala do sobe	Spremljanje do sobe	Ob sprejemu	Način izkazovanja pomoči in	Pomoč in podpora v okviru

				podpore socialne službe	institucionalnega varstva
C65	in poklicala vodjo zdravstvene nege.	Klic vodje zdravstvene nege	Ob sprejemu	Način izkazovanja pomoči in podpore socialne službe	Pomoč in podpora v okviru institucionalnega varstva
C66	Pomagala nam je pri vlaganju dodatka za pomoč in postrežbo.	Pomoč pri vlaganju dodatka za pomoč in postrežbo	Kasneje	Način izkazovanja pomoči in podpore socialne službe	Pomoč in podpora v okviru institucionalnega varstva
C67	Pomagala nam je v situacijah, ko se je staremu očetu pokvaril mobilni telefon. Nesla mu je telefon, da smo se lahko slišali	Pomoč pri komuniciranju svojcev in starega človeka preko telefona	Kasneje	Način izkazovanja pomoči in podpore socialne službe	Pomoč in podpora v okviru institucionalnega varstva
C68	Sodelovanje pred sprejemom je potekalo v obliki informiranja preko telefonskih pogovorov med mojimi starši in socialno delavko, ki je zaposlena v domu za stare,	Informiranje preko telefonskega pogovora	Oblika	Sodelovanje s socialno službo	Pomoč in podpora v okviru institucionalnega varstva
C69	ter preko elektronske pošte	Informiranje preko elektronske pošte	Oblika	Sodelovanje s socialno službo	Pomoč in podpora v okviru institucionalnega varstva
C70	kamor nam je socialna delavka posredovala vse obrazce ob sprejemu	Posredovanje obrazcev	Oblika	Sodelovanje s socialno službo	Pomoč in podpora v okviru institucionalnega varstva
C71	in seznam priporočene garderobe za starega očeta.	Posredovanje spiska priporočene garderobe	Oblika	Sodelovanje s socialno službo	Pomoč in podpora v okviru institucionalnega varstva
C72	Kasneje pa nas je v primeru kakršnih koli vprašanj vedno sprejela v pisarno, nas povabila, da povemo, če je kaj narobe, če si želimo česa več oziroma če si česa ne želimo.	Nudjenje možnosti dodatnih vprašanj	Oblika	Sodelovanje s socialno službo	Pomoč in podpora v okviru institucionalnega varstva
C73	Povprečno.	Povprečno.	Ocena	Sodelovanje s socialno službo	Pomoč in podpora v okviru institucionalnega varstva
C74	Kot prednost v sodelovanju s socialno službo v domu za stare	Doslednost informacij	Prednosti	Sodelovanje s socialno službo	Pomoč in podpora v okviru

	ljudi bi izpostavil jasnost in preglednost informacij, katere obrazce potrebujemo kot svojci izpolniti pred prihodom starega očeta v dom				institucionalnega varstva
C75	in kaj vse smo morali urediti pred namestitvijo starega očeta v dom za stare.	Predaja informacij o stvareh, ki morajo iti urejene pred prihodom	Prednosti	Sodelovanje s socialno službo	Pomoč in podpora v okviru institucionalnega varstva
C76	Kot slabost pa bi izpostavil predvsem to časovno tempiranost socialne službe.	Časovna tempiranost	Slabosti	Sodelovanje s socialno službo	Pomoč in podpora v okviru institucionalnega varstva
C77	Vedno, ko smo se oglasili v pisarni socialne delavke nas je lepo sprejela, a vedno je imela tako malo časa na razpolago za kakršen koli globlji pogovor. Zavedam se, da je to sistemska pomanjkljivost, ampak je neprijetno, ko moraš tako hitro razmišljati, kaj vse bi vprašal, obenem pa te je strah, da boš kaj pozabil vprašati.	Pomanjkanje časa za pogovor	Slabosti	Sodelovanje s socialno službo	Pomoč in podpora v okviru institucionalnega varstva
C78	Malce več organiziranosti	Več organiziranosti	Socialna služba in zdravstvena nega	Pomanjkljivost pomoči in podpore	Pomoč in podpora v okviru institucionalnega varstva
C79	in povezanosti med socialno službo in zdravstveno nego.	Več povezanosti	Socialna služba in zdravstvena nega	Pomanjkljivost pomoči in podpore	Pomoč in podpora v okviru institucionalnega varstva
C80	Mogoče bi si želel tudi malce bolj poglobljenega pogovora z vodjo zdravstvene nege. Pričakoval sem, da me bo kaj vprašala o navadah, zdravilih in predpisani terapiji, ki jo je dedek jemal doma.	Odsotnost poglobljenega pogovora z vodjo zdravstvene nege	Zdravstvena nega	Pomanjkljivost pomoči in podpore	Pomoč in podpora v okviru institucionalnega varstva
C81	Tudi, ko sem prihajal na obiske, sem večkrat opazil bolj grob odnos nekaterih zdravstvenih delavcev do dedka,	Grob odnos do starega človeka	Zdravstvena nega	Pomanjkljivost pomoči in podpore	Pomoč in podpora v okviru institucionalnega varstva

C82	kar sem tudi izpostavil pri socialni delavki, a je bilo naslednjič isto.	Odsotnost reagiranja socialne delavke	Socialna služba	Pomanjkljivost pomoči in podpore	Pomoč in podpora v okviru institucionalnega varstva
C83	Vso pomoč in podporo menim, da bi morali zagotoviti v sklopu doma za stare, s strani socialne delavke	Socialna delavka	Opredelitev	Zagotavljanje ustrezne pomoči in podpore	Pomoč in podpora v okviru institucionalnega varstva
C84	in vodje zdravstvene nege.	Vodja zdravstvene nege	Opredelitev	Zagotavljanje ustrezne pomoči in podpore	Pomoč in podpora v okviru institucionalnega varstva
C85	Zdravstvene informacije bi pričakoval pridobiti s strani vodje zdravstvene nege.	Dosledna predaja zdravstvenih informacij	Želene oblike pomoči in podpore	Zagotavljanje ustrezne pomoči in podpore	Pomoč in podpora v okviru institucionalnega varstva
C86	Medtem ko neke splošne informacije in pomoč pri prilagajanju na nov dom dedka in kaj vse nam pripada pa bi pričakoval, da nam o tem kaj več pove socialna delavka v domu.	Predaja informacij o pravicah, ki svojcem pripadajo	Želene oblike pomoči in podpore	Zagotavljanje ustrezne pomoči in podpore	Pomoč in podpora v okviru institucionalnega varstva
C87	Prav tako bi si podpore želel preko ažurnega pogovora z zdravnikom, vodjo zdravstvene nege in socialnim delavcem	Sodelovanje na način interdisciplinarnega tima	Želene oblike pomoči in podpore	Zagotavljanje ustrezne pomoči in podpore	Pomoč in podpora v okviru institucionalnega varstva
D58	Na dan sprejema nas je socialna delavka pričakala v pisarni, kjer je imela vso dokumentacijo že pripravljeno.	Povabilo v pisarno	Ob sprejemu	Način izkazovanja pomoči in podpore socialne službe	Pomoč in podpora v okviru institucionalnega varstva
D59	Predstavila nam je dom,	Predstavitve doma za stare	Ob sprejemu	Način izkazovanja pomoči in podpore socialne službe	Pomoč in podpora v okviru institucionalnega varstva
D60	navedla je ure obiskov	Predaja informacije o urah obiskov	Ob sprejemu	Način izkazovanja pomoči in podpore socialne službe	Pomoč in podpora v okviru institucionalnega varstva
D61	in nas pospremila do sobe.	Spremljanje do sobe	Ob sprejemu	Način izkazovanja pomoči in podpore socialne službe	Pomoč in podpora v okviru institucionalnega varstva
D62	Ustvarjala je prostor za vprašanja	Ponujena možnost dodatnih podvprašanj	Ob sprejemu	Način izkazovanja pomoči in podpore socialne službe	Pomoč in podpora v okviru institucionalnega varstva

D63	na katera je odgovorila zelo razumljivo	Razumljivo predajanje informacij	Ob sprejemu	Način izkazovanja pomoči in podpore socialne službe	Pomoč in podpora v okviru institucionalnega varstva
D64	in jasno.	Jasno predajanje informacij	Ob sprejemu	Način izkazovanja pomoči in podpore socialne službe	Pomoč in podpora v okviru institucionalnega varstva
D65	Kasneje nam je socialna delavka pomagala v primeru konfliktov ali nestrinjanj mame z določenimi stvarmi v domu.	Posredovanje v primeru konfliktnih situacij	Kasneje	Način izkazovanja pomoči in podpore socialne službe	Pomoč in podpora v okviru institucionalnega varstva
D66	Pomagala nam je pri vlaganju dodatka za pomoč in postrežbo	Pomoč pri vlaganju dodatka za pomoč in postrežbo	Kasneje	Način izkazovanja pomoči in podpore socialne službe	Pomoč in podpora v okviru institucionalnega varstva
D67	Sodelovanje s socialno službo pred sprejemom mame v dom je potekalo tako preko elektronske pošte,	Informiranje preko elektronske pošte	Oblika	Sodelovanje s socialno službo	Pomoč in podpora v okviru institucionalnega varstva
D68	telefona	Informiranje preko telefona	Oblika	Sodelovanje s socialno službo	Pomoč in podpora v okviru institucionalnega varstva
D69	kot tudi osebno, saj smo si z mamo ogledale dom, preden smo se odločili za namestitvev.	Osebno sodelovanje pred sprejemom	Oblika	Sodelovanje s socialno službo	Pomoč in podpora v okviru institucionalnega varstva
D70	Socialna delavka mi je posredovala spisek oblek in potrebščin, ki so priporočljive ob sprejemu.	Posredovanje spiska priporočene garderobe	Oblika	Sodelovanje s socialno službo	Pomoč in podpora v okviru institucionalnega varstva
D71	Zelo dobro.	Zelo dobro	Ocena	Sodelovanje s socialno službo	Pomoč in podpora v okviru institucionalnega varstva
D72	Tekom sodelovanja slabosti resnično nisem opazila.	Odsotnost slabosti	Slabosti	Sodelovanje s socialno službo	Pomoč in podpora v okviru institucionalnega varstva
D73	Kot prednost pa lahko izpostavim dosledno predajanje informacij,	Doslednost informacij	Prednosti	Sodelovanje s socialno službo	Pomoč in podpora v okviru institucionalnega varstva
D74	nudenje pogovora, če le-tega potrebuješ.	Ponujena možnost pogovora	Prednosti	Sodelovanje s socialno službo	Pomoč in podpora v okviru institucionalnega varstva

D75	Prav tako lahko omenim kot prednost tudi izražanje sočutja ob prihodu starega človeka v dom.	Izražanje sočutja	Prednosti	Sodelovanje s socialno službo	Pomoč in podpora v okviru institucionalnega varstva
D76	S strani socialne službe menim, da je bilo na odnosni ravni vse super.	Ni pomanjkljivosti	Socialna služba	Pomanjkljivost pomoči in podpore	Pomoč in podpora v okviru institucionalnega varstva
D77	Zaznala pa sem predvsem manko sočutja in empatije s strani zdravstvenih delavcev ob prvem stiku z mamo.	Odsotnost empatije ob prvem stiku s starim človekom	Zdravstveno osebje	Pomanjkljivost pomoči in podpore	Pomoč in podpora v okviru institucionalnega varstva
D78	Malce več pomoči in podpore bi morala zagotavljati zdravstvena služba v okviru doma za stare ljudi, natančneje vodja zdravstvene nege	Vodja zdravstvene nege	Opredelitev	Zagotavljanje ustrezne pomoči in podpore	Pomoč in podpora v okviru institucionalnega varstva
D79	ali pa medicinske sestre.	Medicinske sestre	Opredelitev	Zagotavljanje ustrezne pomoči in podpore	Pomoč in podpora v okviru institucionalnega varstva
D80	Želela bi si malce več topline ob sprejemu s strani zdravstvene službe.	Več topline zdravstvene službe ob sprejemu	Želene oblike pomoči in podpore	Zagotavljanje ustrezne pomoči in podpore	Pomoč in podpora v okviru institucionalnega varstva
D81	Malce več možnosti za pogovor o zdravstvenem stanju mame doma zato, da bi bilo tudi meni lažje.	Natančnejši pogovori o zdravstvenem stanju starega človeka	Želene oblike pomoči in podpore	Zagotavljanje ustrezne pomoči in podpore	Pomoč in podpora v okviru institucionalnega varstva
D82	Prav tako bi si podpore želel preko ažurnega pogovora z zdravnikom, vodjo zdravstvene nege in socialnim delavcem.	Globlji pogovori	Želene oblike pomoči in podpore	Zagotavljanje ustrezne pomoči in podpore	Pomoč in podpora v okviru institucionalnega varstva
E50	Ob sprejemu sem se s strani socialne delavke počutil zelo dobro. Lepo je vodila pogovor	Lep sprejem	Ob sprejemu	Način izkazovanja pomoči in podpore socialne službe	Pomoč in podpora v okviru institucionalnega varstva
E51	in nas pospremila do mamine sobe	Spremljanje do sobe	Ob sprejemu	Način izkazovanja pomoči in podpore socialne službe	Pomoč in podpora v okviru institucionalnega varstva
E52	ter nam razkazala dom.	Predstavitev doma za stare ljudi	Ob sprejemu	Način izkazovanja pomoči in podpore socialne službe	Pomoč in podpora v okviru institucionalnega varstva
E53	Bila nam je na voljo za splošna vprašanja	Ponujena možnost dodatnih vprašanj	Ob sprejemu	Način izkazovanja pomoči in	Pomoč in podpora v okviru

				podpore socialne službe	institucionalnega varstva
E54	in povedala, da se vedno lahko za kakršne koli informacije v povezavi z mamó obračamo nanjo.	Pripravljenost pomagati	Ob sprejemu	Način izkazovanja pomoči in podpore socialne službe	Pomoč in podpora v okviru institucionalnega varstva
E55	Kasneje je bila vedno odzivna preko telefona	Odziv na telefonski klic	Kasneje	Način izkazovanja pomoči in podpore socialne službe	Pomoč in podpora v okviru institucionalnega varstva
E56	in tudi na elektronsko pošto je zelo hitro odgovarjala.	Odziv na elektronsko pošto	Kasneje	Način izkazovanja pomoči in podpore socialne službe	Pomoč in podpora v okviru institucionalnega varstva
E57	Vedno je znala poiskati rešitev,	Usmerjenost v iskanje rešitev	Kasneje	Način izkazovanja pomoči in podpore socialne službe	Pomoč in podpora v okviru institucionalnega varstva
E58	zato nam je dajala upanje	Dajanje upanja	Kasneje	Način izkazovanja pomoči in podpore socialne službe	Pomoč in podpora v okviru institucionalnega varstva
E59	in lahko bi rekel tudi moč.	Vlivanje dodatne moči	Kasneje	Način izkazovanja pomoči in podpore socialne službe	Pomoč in podpora v okviru institucionalnega varstva
E60	Sodelovanje je potekalo v obliki pogovora,	Pogovor	Oblika	Sodelovanje s socialno službo	Pomoč in podpora v okviru institucionalnega varstva
E61	preko telefona	Informiranje preko telefonskega pogovora	Oblika	Sodelovanje s socialno službo	Pomoč in podpora v okviru institucionalnega varstva
E62	in preko elektronske pošte.	Informiranje preko elektronske pošte	Oblika	Sodelovanje s socialno službo	Pomoč in podpora v okviru institucionalnega varstva
E63	Vsakič, ko sem se oglasil pri mami, je bila socialna delavka v pisarni, kjer mi je bila na voljo za dodatna vprašanja.	Nudenje možnosti dodatnih vprašanj	Oblika	Sodelovanje s socialno službo	Pomoč in podpora v okviru institucionalnega varstva
E64	Socialna delavka mi je večkrat pomagala tudi vzpostaviti stik z zdravstvenim osebjem na oddelku, kjer mama prebiva	Povezovanje z drugimi zaposlenimi v domu za stare	Oblika	Sodelovanje s socialno službo	Pomoč in podpora v okviru institucionalnega varstva
E65	V skladu s pričakovanji.	V skladu s pričakovanji	Ocena	Sodelovanje s socialno službo	Pomoč in podpora v okviru

					institucionalnega varstva
E66	Kot prednost lahko izpostavim prijaznost socialne delavke,	Prijaznost	Prednosti	Sodelovanje s socialno službo	Pomoč in podpora v okviru institucionalnega varstva
E67	pripravljenost pomagati človeku,	Pripravljenost pomagati človeku	Prednosti	Sodelovanje s socialno službo	Pomoč in podpora v okviru institucionalnega varstva
E68	sočutje,	Sočutje	Prednosti	Sodelovanje s socialno službo	Pomoč in podpora v okviru institucionalnega varstva
E69	odzivnost	Odzivnost socialne delavke	Prednosti	Sodelovanje s socialno službo	Pomoč in podpora v okviru institucionalnega varstva
E70	in strokovnost.	Strokovnost	Prednosti	Sodelovanje s socialno službo	Pomoč in podpora v okviru institucionalnega varstva
E71	Všeč mi je bilo tudi to, da me je znala povezati z vsemi zaposlenimi v domu za stare, od hišnika do direktorice doma, če sem to potreboval.	Povezovanje z drugimi zaposlenimi v domu za stare	Prednosti	Sodelovanje s socialno službo	Pomoč in podpora v okviru institucionalnega varstva
E72	Slabosti nisem zaznal.	Odsotnost slabosti	Slabosti	Sodelovanje s socialno službo	Pomoč in podpora v okviru institucionalnega varstva
E73	S strani socialne službe nisem pogrešal ničesar.	Ni pomanjkljivosti	Socialna služba	Pomanjkljivosti pomoči in podpore	Pomoč in podpora v okviru institucionalnega varstva
E74	S strani zdravstvene službe pa nismo bili deležni nobenega toplega sprejema niti jaz niti moja mama.	Odsotnost toplega sprejema	Zdravstveno osebje	Pomanjkljivosti pomoči in podpore	Pomoč in podpora v okviru institucionalnega varstva
E75	V okviru zdravstvene službe v domu za stare ljudi.	Vodja zdravstvene nege	Opredelitev	Zagotavljanje ustrezne pomoči in podpore	Pomoč in podpora v okviru institucionalnega varstva
E76	Mogoče bi si želel malce več empatije	Več empatije zdravstvene službe ob sprejemu	Želene oblike pomoči in podpore	Zagotavljanje ustrezne pomoči in podpore	Pomoč in podpora v okviru institucionalnega varstva
E77	in nežnosti s strani zdravstvenega osebja.	Več nežnosti zdravstvene službe ob sprejemu	Želene oblike pomoči in podpore	Zagotavljanje ustrezne pomoči in podpore	Pomoč in podpora v okviru

					institucionalnega varstva
F56	Ob sprejemu pa je bila prisotna socialna delavka, ki je bila prijazna in spoštljiva,	Prijaznost	Ob sprejemu	Način izkazovanja pomoči in podpore socialne službe	Pomoč in podpora v okviru institucionalnega varstva
F57	in spoštljiva,	Spoštljiv odnos	Ob sprejemu	Način izkazovanja pomoči in podpore socialne službe	Pomoč in podpora v okviru institucionalnega varstva
F58	omogočila nam je lep sprejem.	Lep sprejem	Ob sprejemu	Način izkazovanja pomoči in podpore socialne službe	Pomoč in podpora v okviru institucionalnega varstva
F59	Socialna delavka nam je bila na voljo preko elektronske pošte	Odziv na elektronsko pošto	Kasneje	Način izkazovanja pomoči in podpore socialne službe	Pomoč in podpora v okviru institucionalnega varstva
F60	in preko telefona,	Odziv na telefonski klic	Kasneje	Način izkazovanja pomoči in podpore socialne službe	Pomoč in podpora v okviru institucionalnega varstva
F61	pomoč in podporo pa je nudila tudi v obliki pogovora v pisarni, če smo le-tega potrebovali.	Nudnje pogovora	Kasneje	Način izkazovanja pomoči in podpore socialne službe	Pomoč in podpora v okviru institucionalnega varstva
F62	Preko hčerke.	Sodelovanje preko zaposlene v domu	Oblika	Sodelovanje s socialno službo	Pomoč in podpora v okviru institucionalnega varstva
F63	Ob sprejemu pa smo neposredno komunicirali s socialno delavko	Neposredna komunikacija ob sprejemu	Oblika	Sodelovanje s socialno službo	Pomoč in podpora v okviru institucionalnega varstva
F64	pogovarjali smo se o hišnem redu institucije	Predstavitve hišnega reda doma za stare ljudi	Ob sprejemu	Način izkazovanja pomoči in podpore socialne službe	Pomoč in podpora v okviru institucionalnega varstva
F65	in urah obiskov,	Predaja informacije o urah obiskov	Ob sprejemu	Način izkazovanja pomoči in podpore socialne službe	Pomoč in podpora v okviru institucionalnega varstva

F66	dotaknili pa smo se tudi navad in ritualov očeta doma z namenom, da bi se poskušalo le-te tudi v domu v neki meri ohraniti.	Postavljanje vprašanj o navadah in rutinah starega človeka	Ob sprejemu	Način izkazovanja pomoči in podpore socialne službe	Pomoč in podpora v okviru institucionalnega varstva
F67	Ocenil bi kot dobro, bil sem zadovoljen.	Dobro	Ocena	Sodelovanje s socialno službo	Pomoč in podpora v okviru institucionalnega varstva
F68	Kot prednost lahko ocenim predvsem odzivnost	Odzivnost socialne delavke	Prednosti	Sodelovanje s socialno službo	Pomoč in podpora v okviru institucionalnega varstva
F69	in pomoč pri povezovanju z zaposlenimi na področju zdravstvene nege.	Povezovanje z drugimi zaposlenimi v domu za stare	Prednosti	Sodelovanje s socialno službo	Pomoč in podpora v okviru institucionalnega varstva
F70	Kot pomanjkljivost pa preveč poudarka dokumentaciji	Poudarek na urejanju dokumentacije	Slabosti	Sodelovanje s socialno službo	Pomoč in podpora v okviru institucionalnega varstva
F71	in administrativnim zadevam	Poudarek na administraciji	Slabosti	Sodelovanje s socialno službo	Pomoč in podpora v okviru institucionalnega varstva
F72	ter prevelika količina informacij v tako kratkem času.	Zasičenost z informacijami	Slabosti	Sodelovanje s socialno službo	Pomoč in podpora v okviru institucionalnega varstva
F73	Mogoče samo malce več angažiranosti s strani zdravstvene službe.	Premalo angažiranosti za sodelovanje	Zdravstveno osebje	Pomanjkljivost pomoči in podpore	Pomoč in podpora v okviru institucionalnega varstva
F74	Pa tudi s strani socialne službe bi si na nek način želel še malce manj formalnega sprejema.	Preveč formalen sprejem	Socialna služba	Pomanjkljivost pomoči in podpore	Pomoč in podpora v okviru institucionalnega varstva
F75	Na splošno menim, da bi več različnih pomoči morali zagotavljati prav socialna	Socialna delavka	Opredelitev	Zagotavljanje ustrezne pomoči in podpore	Pomoč in podpora v okviru institucionalnega varstva
F76	in zdravstvena služba v okviru doma za stare.	Vodja zdravstvene službe	Opredelitev	Zagotavljanje ustrezne pomoči in podpore	Pomoč in podpora v okviru institucionalnega varstva
F77	Mogoče bi si želel večje število sestankov v majhnih skupinah, na primer oddelek demence, kamor stric biva.	Več sestankov v manjših skupinah	Želene oblike pomoči in podpore	Zagotavljanje ustrezne pomoči in podpore	Pomoč in podpora v okviru institucionalnega varstva

F78	Mogoče, da bi ob sprejemu socialna delavka predlagala če slučajno človek nima kakšnega dodatka (npr. dodatek za pomoč in postrežbo), da bi svojce informirala, o tem kakšne so možnosti. Ker večina nas sploh ne ve kaj je na voljo in kaj ne.	Predaja informacij o pravicah, ki svojcem pripadajo	Želene oblike pomoči in podpore	Zagotavljanje ustrezne pomoči in podpore	Pomoč in podpora v okviru institucionalnega varstva
F79	Konec koncev pa bi si želel malo večjo mero empatije s strani medicinskih sester in zdravstvenega osebja na oddelkih,	Več empatije zdravstvene službe ob sprejemu	Želene oblike pomoči in podpore	Zagotavljanje ustrezne pomoči in podpore	Pomoč in podpora v okviru institucionalnega varstva
F80	v smislu, da se kdaj nasmehnejo, prijazno pozdravijo.	Več topline zdravstvene službe ob sprejemu	Želene oblike pomoči in podpore	Zagotavljanje ustrezne pomoči in podpore	Pomoč in podpora v okviru institucionalnega varstva
G65	Zgolj formalna pomoč in podpora pri urejanju dokumentacije	Pomoč pri urejanju dokumentacije	Pred sprejemom	Način izkazovanja pomoči in podpore socialne službe	Pomoč in podpora v okviru institucionalnega varstva
G66	in informacija o tem, da se je sprostilo mesto v domu.	Informiranje o prostem mestu	Pred sprejemom	Način izkazovanja pomoči in podpore socialne službe	Pomoč in podpora v okviru institucionalnega varstva
G67	Ob sprejemu nas je socialna delavka spremljala do sobe,	Spremljanje do sobe	Ob sprejemu	Način izkazovanja pomoči in podpore socialne službe	Pomoč in podpora v okviru institucionalnega varstva
G68	predala informacije o urah obiskov	Predaja informacije o urah obiskov	Ob sprejemu	Način izkazovanja pomoči in podpore socialne službe	Pomoč in podpora v okviru institucionalnega varstva
G69	in nam na hitro predstavila dom.	Predstavitvev doma za stare	Ob sprejemu	Način izkazovanja pomoči in podpore socialne službe	Pomoč in podpora v okviru institucionalnega varstva
G70	Ničesar posebnega nismo bili deležni kasneje.	Odsotnost pomoči	Kasneje	Način izkazovanja pomoči in podpore socialne službe	Pomoč in podpora v okviru institucionalnega varstva
G71	Pomagala nam je zgolj pri vlaganju dodatka za pomoč in podporo.	Pomoč pri vlaganju dodatka za pomoč in postrežbo	Kasneje	Način izkazovanja pomoči in podpore socialne službe	Pomoč in podpora v okviru institucionalnega varstva

G72	Sodelovanje je potekalo zelo formalno preko telefona	Informiranje preko telefonskega pogovora	Oblika	Sodelovanje s socialno službo	Pomoč in podpora v okviru institucionalnega varstva
G73	in elektronske pošte z namenom sporočanja pomembnejših informacij ali sprememb.	Informiranje preko elektronske pošte	Oblike	Sodelovanje s socialno službo	Pomoč in podpora v okviru institucionalnega varstva
G74	Sodelovanje ocenjujem kot povprečno,	Povprečno	Ocena	Sodelovanje s socialno službo	Pomoč in podpora v okviru institucionalnega varstva
G75	definitivno pa je bilo premalo sočustvovanja s tako spremembo.	Odsotnost empatije	Ocena	Sodelovanje s socialno službo	Pomoč in podpora v okviru institucionalnega varstva
G76	Kot prednost lahko izpostavim zgolj to, da nas je socialna delavka dosledno informirala o vseh stvareh, spremembah in dogodkih.	Doslednost informacij	Prednosti	Sodelovanje s socialno službo	Pomoč in podpora v okviru institucionalnega varstva
G77	Kot slabosti pa izpostavljam časovno tempiranost socialne službe,	Časovna tempiranost	Slabosti	Sodelovanje s socialno službo	Pomoč in podpora v okviru institucionalnega varstva
G78	kajti nikoli ni imela časa za poglobljen pogovor,	Pomanjkanje časa za pogovor	Slabosti	Sodelovanje s socialno službo	Pomoč in podpora v okviru institucionalnega varstva
G79	preveč informacij na enkrat,	Zasičenost z informacijami	Slabosti	Sodelovanje s socialno službo	Pomoč in podpora v okviru institucionalnega varstva
G80	kar je posledica pomanjkanja časa	Pomanjkanje časa za pogovor	Slabosti	Sodelovanje s socialno službo	Pomoč in podpora v okviru institucionalnega varstva
G81	in manko osebnega pristopa.	Premalo neformalnega stika	Slabosti	Sodelovanje s socialno službo	Pomoč in podpora v okviru institucionalnega varstva
G82	Več osebnega stika s socialno službo	Premalo osebnega stika	Socialna služba	Pomanjkljivost pomoči in podpore	Pomoč in podpora v okviru institucionalnega varstva
G83	in zdravstvenim osebjem.	Premalo osebnega stika	Zdravstveno osebje	Pomanjkljivost pomoči in podpore	Pomoč in podpora v okviru institucionalnega varstva

G84	Manjkal mi je občutek, da je to dejansko nov dom moje mame.	Manko ustvarjanja občutka o novem domu starega človeka	Socialna služba	Pomanjkljivost pomoči in podpore	Pomoč in podpora v okviru institucionalnega varstva
G85	Prav tako ni bilo s strani zdravstvene službe nikakršne empatije ob sprejemu mame	Odsotnost empatije ob prvem stiku s starim človekom	Zdravstveno osebje	Pomanjkljivost pomoči in podpore	Pomoč in podpora v okviru institucionalnega varstva
G86	Menim, da v prvi vrsti bi morala za to poskrbeti socialna delavka v domu,	Socialna delavka	Opredelitev	Zagotavljanje ustrezne pomoči in podpore	Pomoč in podpora v okviru institucionalnega varstva
G87	kasneje pa tudi vodja zdravstvene nege	Vodja zdravstvene nege	Opredelitev	Zagotavljanje ustrezne pomoči in podpore	Pomoč in podpora v okviru institucionalnega varstva
G88	oziroma medicinske sestre	Medicinske sestre	Opredelitev	Zagotavljanje ustrezne pomoči in podpore	Pomoč in podpora v okviru institucionalnega varstva
G89	in negovalci, ki z mamo preživijo največ časa.	Negovalci	Opredelitev	Zagotavljanje ustrezne pomoči in podpore	Pomoč in podpora v okviru institucionalnega varstva
G90	Želela bi si individualnih pogovorov z vsemi, ki so povezani z oskrbo mame.	Želja po individualnih pogovorih	Želene oblike pomoči in podpore	Zagotavljanje ustrezne pomoči in podpore	Pomoč in podpora v okviru institucionalnega varstva
G91	Prav tako so mi manjkali sestanki v manjših skupinah, kjer bi človek lahko lažje izpostavil slabosti z namenom izboljšanja.	Več sestankov v manjših skupinah	Želene oblike pomoči in podpore	Zagotavljanje ustrezne pomoči in podpore	Pomoč in podpora v okviru institucionalnega varstva
G92	Definitivno pa bi si želela več empatije s strani zdravstvenega osebja.	Več empatije zdravstvene službe ob sprejemu	Želene oblike pomoči in podpore	Zagotavljanje ustrezne pomoči in podpore	Pomoč in podpora v okviru institucionalnega varstva
H67	Socialna delavka nas je povabila v pisarno,	Povabilo v pisarno	Ob sprejemu	Način izkazovanja pomoči in podpore socialne službe	Pomoč in podpora v okviru institucionalnega varstva
H68	kjer smo uredile vso dokumentacijo.	Pomoč pri dopolnjevanju obrazcev	Ob sprejemu	Način izkazovanja pomoči in podpore socialne službe	Pomoč in podpora v okviru institucionalnega varstva
H69	Razložila mi je, kdaj bo imela mama obroke	Predaja informacij o urah obrokov	Ob sprejemu	Način izkazovanja pomoči in podpore socialne službe	Pomoč in podpora v okviru institucionalnega varstva

H70	in kdaj so obiski	Predaja informacije o urah obiskov	Ob sprejemu	Način izkazovanja pomoči in podpore socialne službe	Pomoč in podpora v okviru institucionalnega varstva
H71	ter mi predstavila dom.	Predstavitve doma za stare	Ob sprejemu	Način izkazovanja pomoči in podpore socialne službe	Pomoč in podpora v okviru institucionalnega varstva
H72	Na list papirja mi je napisala pomembne telefonske številke zaposlenih, na katere se lahko v primeru vprašanj obrnem.	Predaja kontaktnih številk zaposlenih	Ob sprejemu	Način izkazovanja pomoči in podpore socialne službe	Pomoč in podpora v okviru institucionalnega varstva
H73	Za tem naju je z mamo pospremila do sobe in nama predstavila mamino sostanovalko.	Spremljanje do sobe	Ob sprejemu	Način izkazovanja pomoči in podpore socialne službe	Pomoč in podpora v okviru institucionalnega varstva
H74	Kasneje sem se na socialno delavko največkrat obrnila v primeru kakršnih koli dodatnih vprašanj.	Ponujena možnost dodatnih vprašanj	Kasneje	Način izkazovanja pomoči in podpore socialne službe	Pomoč in podpora v okviru institucionalnega varstva
H75	Prav tako mi je pomagala pri vlaganju dodatka za pomoč in postrežbo,	Pomoč pri vlaganju dodatka za pomoč in postrežbo	Kasneje	Način izkazovanja pomoči in podpore socialne službe	Pomoč in podpora v okviru institucionalnega varstva
H76	pri čemer je stopila v kontakt s tamkajšnjim zdravnikom, ki je priskrbel izvide, katere sem priložila poleg vloge.	Pomoč pri komuniciranju z zdravnikom	Kasneje	Način izkazovanja pomoči in podpore socialne službe	Pomoč in podpora v okviru institucionalnega varstva
H77	Lahko rečem, da mi je socialna delavka vedno znala svetovati, na koga naj se v določeni situaciji obrnem.	Svetovanje	Kasneje	Način izkazovanja pomoči in podpore socialne službe	Pomoč in podpora v okviru institucionalnega varstva
H78	Socialna delavka mi je pred sprejemom po pošti posredovala obrazce za sprejem	Posredovanje obrazcev	Oblika	Sodelovanje s socialno službo	Pomoč in podpora v okviru institucionalnega varstva
H79	ter spisek priporočene garderobe, kar mi je zelo olajšalo pakiranje, saj nisem imela pojma, kaj naj mam spakiram.	Posredovanje spiska priporočene garderobe	Oblika	Sodelovanje s socialno službo	Pomoč in podpora v okviru institucionalnega varstva
H80	Sodelovali sva preko telefona.	Informiranje preko telefonskega pogovora	Oblika	Sodelovanje s socialno službo	Pomoč in podpora v okviru institucionalnega varstva

H81	Sodelovanje je potekalo brez problemov,	Brez problema	Ocena	Sodelovanje s socialno službo	Pomoč in podpora v okviru institucionalnega varstva
H82	zato ga ocenjujem kot dobrega.	Dobro	Ocena	Sodelovanje s socialno službo	Pomoč in podpora v okviru institucionalnega varstva
H83	Kot prednosti bi omenila prijaznost socialne delavke,	Prijaznost	Prednosti	Sodelovanje s socialno službo	Pomoč in podpora v okviru institucionalnega varstva
H84	njeno strokovnost	Strokovnost	Prednosti	Sodelovanje s socialno službo	Pomoč in podpora v okviru institucionalnega varstva
H85	in odprtost za dodatna vprašanja	Odprtost za dodatna vprašanja	Prednosti	Sodelovanje s socialno službo	Pomoč in podpora v okviru institucionalnega varstva
H86	ter odzivnost.	Odzivnost socialne delavke	Prednosti	Sodelovanje s socialno službo	Pomoč in podpora v okviru institucionalnega varstva
H87	Kot slabost pa bi omenila to, da je potekalo vse zelo hitro, saj je bilo videti, da je socialna delavka v domu za stare zelo obremenjena in posledično časovno omejena.	Časovna tempiranost	Slabosti	Sodelovanje s socialno službo	Pomoč in podpora v okviru institucionalnega varstva
H88	Mogoče mi je manjkalo več osebnega stika z zdravstveno službo ob samem prihodu,	Premalo osebnega stika	Zdravstveno osebje	Pomanjkljivost pomoči in podpore	Pomoč in podpora v okviru institucionalnega varstva
H89	saj bi se želela bolj poglobljenega pogovora z medicinsko sestro	Odsotnost poglobljenega pogovora z medicinsko sestro	Zdravstveno osebje	Pomanjkljivost pomoči in podpore	Pomoč in podpora v okviru institucionalnega varstva
H90	ali pa vodjo zdravstvene nege.	Odsotnost poglobljenega pogovora z vodjo zdravstvene nege	Zdravstveno osebje	Pomanjkljivost pomoči in podpore	Pomoč in podpora v okviru institucionalnega varstva
H91	Tudi oni niso imeli veliko časa. Skratka, zdravstveno osebje se mi ni zdelo preveč angažirano za sodelovanje	Premalo angažiranosti za sodelovanje	Zdravstveno osebje	Pomanjkljivost pomoči in podpore	Pomoč in podpora v okviru institucionalnega varstva

H92	in predajo informacij o tem, kako je bilo, ko je bila mama v domačem okolju.	Odsotnost zanimanja o življenju starega človeka pred prihodom v dom	Zdravstveno osebje	Pomanjkljivost pomoči in podpore	Pomoč in podpora v okviru institucionalnega varstva
H93	Prav tako bi si želela že na samem začetku pogovoriti z zdravnikom, a te možnosti nisem imela.	Pogovor z zdravnikom ob sprejemu	Zdravnik	Pomanjkljivost pomoči in podpore	Pomoč in podpora v okviru institucionalnega varstva
H94	Menim, da bi to podporo morala organizirati vodja zdravstvene nege.	Vodja zdravstvene nege	Opredelitev	Zagotavljanje ustrezne pomoči in podpore	Pomoč in podpora v okviru institucionalnega varstva
H95	Želela bi si globljega pogovora tako z vodjo zdravstvene nege	Globlji pogovori z vodjo zdravstvene nege	Želene oblike pomoči in podpore	Zagotavljanje ustrezne pomoči in podpore	Pomoč in podpora v okviru institucionalnega varstva
H96	kot tudi z zdravnikom.	Globlji pogovor z zdravnikom	Želene oblike pomoči in podpore	Zagotavljanje ustrezne pomoči in podpore	Pomoč in podpora v okviru institucionalnega varstva
H97	Morebiti bi si prav tako želela tudi večjo mero njihove naklonjenosti.	Večja mera naklonjenosti s strani zdravstvenega osebja	Želene oblike pomoči in podpore	Zagotavljanje ustrezne pomoči in podpore	Pomoč in podpora v okviru institucionalnega varstva
I51	S strani socialne delavke ob sprejemu z možem nisva bila deležna nobene posebne pomoči.	Odsotnost pomoči in podpore	Ob sprejemu	Način izkazovanja pomoči in podpore socialne službe	Pomoč in podpora v okviru institucionalnega varstva
I52	Pričakala nas je v pisarni, kjer sva ji z možem predala vso dokumentacijo.	Povabilo v pisarno	Ob sprejemu	Način izkazovanja pomoči in podpore socialne službe	Pomoč in podpora v okviru institucionalnega varstva
I53	Kasneje nas je pospremila do sobe in to je bilo to.	Spremljanje do sobe	Ob sprejemu	Način izkazovanja pomoči in podpore socialne službe	Pomoč in podpora v okviru institucionalnega varstva
I54	Kasneje nam je pomoč nudila največkrat kar preko telefonskega pogovora	Odziv na telefonski klic	Kasneje	Način izkazovanja pomoči in podpore socialne službe	Pomoč in podpora v okviru institucionalnega varstva
I55	ali pa preko elektronske pošte.	Odziv na elektronsko pošto	Kasneje	Način izkazovanja pomoči in podpore socialne službe	Pomoč in podpora v okviru institucionalnega varstva
I56	Predajala nam je informacije o	Predaja informacij o zdravstvenem	Kasneje	Način izkazovanja pomoči in	Pomoč in podpora v okviru

	zdravstvenem stanu tašče.	stanju starega človeka		podpore socialne službe	institucionalnega varstva
I57	Sodelovanje s socialno delavko je potekalo samo in izključno preko telefona, kjer nam je predala raznorazne informacije.	Informiranje preko telefonskega pogovora	Oblika	Sodelovanje s socialno službo	Pomoč in podpora v okviru institucionalnega varstva
I58	Preko telefonskega klica sva jo z možem zaprosila za pomoč pri vlaganju prošnje za dodatek za pomoč in postrežbo tašče.	Pomoč pri pridobivanju pravice do dodatka za pomoč in postrežbo	Oblika	Sodelovanje s socialno službo	Pomoč in podpora v okviru institucionalnega varstva
I59	Povprečno,	Povprečno	Ocena	Sodelovanje s socialno službo	Pomoč in podpora v okviru institucionalnega varstva
I60	lahko bi bilo boljše.	Lahko bi bilo boljše	Ocena	Sodelovanje s socialno službo	Pomoč in podpora v okviru institucionalnega varstva
I61	Kot eno in edino prednost lahko izpostavim odzivnost socialne službe.	Odzivnost socialne delavke	Prednosti	Sodelovanje s socialno službo	Pomoč in podpora v okviru institucionalnega varstva
I62	Slabosti pa so: pomanjkanje osebnega odnosa,	Premalo neformalnega stika	Slabosti	Sodelovanje s socialno službo	Pomoč in podpora v okviru institucionalnega varstva
I63	pomanjkanje časa za poglobljeni pogovor,	Pomanjkanje časa za pogovor	Slabosti	Sodelovanje s socialno službo	Pomoč in podpora v okviru institucionalnega varstva
I64	poudarek je bil zgolj na urejanju dokumentacije	Poudarek na urejanju dokumentacije	Slabosti	Sodelovanje s socialno službo	Pomoč in podpora v okviru institucionalnega varstva
I65	in sprejem je bil časovno zelo hitro izveden.	Časovna tempiranost	Slabosti	Sodelovanje s socialno službo	Pomoč in podpora v okviru institucionalnega varstva
I66	Več empatije tako s strani socialne	Premalo empatije	Socialna služba	Pomanjkljivost pomoči in podpore	Pomoč in podpora v okviru institucionalnega varstva
I67	kot tudi zdravstvene službe.	Odsotnost empatije ob prvem stiku s starim človekom	Zdravstveno osebje	Pomanjkljivost pomoči in podpore	Pomoč in podpora v okviru institucionalnega varstva

I68	Prav tako sem pogrešala, da bi si socialna delavka ob sprejemu vzela čas za svojce, kajti je bil tudi za nas to sprememba, na katero se ne moreš navaditi kar »čez noč«.	Odsotnost časa, namenjenega občutkom svojcev	Socialna služba	Pomanjkljivost pomoči in podpore	Pomoč in podpora v okviru institucionalnega varstva
I69	Poleg tega sem s strani zdravstvenega osebja pričakovala malce več nežnosti	Grob odnos do starega človeka	Zdravstveno osebje	Pomanjkljivost pomoči in podpore	Pomoč in podpora v okviru institucionalnega varstva
I70	in topline	Odsotnost toplega sprejema	Zdravstveno osebje	Pomanjkljivost pomoči in podpore	Pomoč in podpora v okviru institucionalnega varstva
I71	Menim, da bi nama z možem pomoč in podporo moral zagotoviti tako zdravnik	Zdravnik	Opredelitev	Zagotavljanje ustrezne pomoči in podpore	Pomoč in podpora v okviru institucionalnega varstva
I72	in vodja zdravstvene nege	Vodja zdravstvene nege	Opredelitev	Zagotavljanje ustrezne pomoči in podpore	Pomoč in podpora v okviru institucionalnega varstva
I73	kot tudi socialna delavka, ki je zaposlena v domu za stare, kamor smo taščo peljali.	Socialna delavka	Opredelitev	Zagotavljanje ustrezne pomoči in podpore	Pomoč in podpora v okviru institucionalnega varstva
I74	Želela bi si več srečanj v manjših skupinah,	Več sestankov v manjših skupinah	Želene oblike pomoči in podpore	Zagotavljanje ustrezne pomoči in podpore	Pomoč in podpora v okviru institucionalnega varstva
I75	možnost poglobljenega pogovora,	Globlji pogovori	Želene oblike pomoči in podpore	Zagotavljanje ustrezne pomoči in podpore	Pomoč in podpora v okviru institucionalnega varstva
I76	boljši sistem sprotne predaje informacij, ki bi razbremenil vse zaposlene v domu za stare.	Sistem sprotne obveščanja o zdravstvenem stanju starega človeka	Želene oblike pomoči in podpore	Zagotavljanje ustrezne pomoči in podpore	Pomoč in podpora v okviru institucionalnega varstva
I77	Poleg tega bi si želela tudi individualnih pogovorov	Želja po individualnih pogovorih	Želene oblike pomoči in podpore	Zagotavljanje ustrezne pomoči in podpore	Pomoč in podpora v okviru institucionalnega varstva
I78	in kot sem že omenila, več nežnosti s strani zdravstvene službe ob sprejemu.	Več nežnosti zdravstvene službe ob sprejemu	Želene oblike pomoči in podpore	Zagotavljanje ustrezne pomoči in podpore	Pomoč in podpora v okviru institucionalnega varstva
J69	Ob sprejemu nas je socialna delavka že čakala v pisarni.	Povabilo v pisarno	Ob sprejemu	Način izkazovanja pomoči in	Pomoč in podpora v okviru

	Povabila nas je, da se usedemo,			podpore socialne službe	institucionalnega varstva
J70	postopoma nam predala vse informacije o obiskih	Predaja informacije o urah obiskov	Ob sprejemu	Način izkazovanja pomoči in podpore socialne službe	Pomoč in podpora v okviru institucionalnega varstva
J71	in o pravilih doma	Predaja informacij o pravilih v domu	Ob sprejemu	Način izkazovanja pomoči in podpore socialne službe	Pomoč in podpora v okviru institucionalnega varstva
J72	ter nam dala možnost, da tudi kaj vprašamo.	Ponujena možnost dodatnih podvprašanj	Ob sprejemu	Način izkazovanja pomoči in podpore socialne službe	Pomoč in podpora v okviru institucionalnega varstva
J73	Potem nas je pospremila do sobe, kjer dedek prebiva.	Spremljanje do sobe	Ob sprejemu	Način izkazovanja pomoči in podpore socialne službe	Pomoč in podpora v okviru institucionalnega varstva
J74	Tudi z dedkom se je lepo pogovarjala,	Lep način pogovora s starim človekom	Ob sprejemu	Način izkazovanja pomoči in podpore socialne službe	Pomoč in podpora v okviru institucionalnega varstva
J75	bila je prijazna,	Prijaznost	Ob sprejemu	Način izkazovanja pomoči in podpore socialne službe	Pomoč in podpora v okviru institucionalnega varstva
J76	čutiti je bilo njeno razumevanje, da je dedek ob prihodu v dom malce zmeden, kar je ni zmotilo, ampak ravno obratno, še bolj se je potrudila dedku postopoma vse obrazložiti.	Razumevajoč odnos	Ob sprejemu	Način izkazovanja pomoči in podpore socialne službe	Pomoč in podpora v okviru institucionalnega varstva
J77	Skratka bila je izredno spoštljiva.	Spoštljiv odnos	Ob sprejemu	Način izkazovanja pomoči in podpore socialne službe	Pomoč in podpora v okviru institucionalnega varstva
J78	Kasneje pa nam je bila socialna delavka vedno na voljo za kakršna koli vprašanja.	Ponujena možnost dodatnih vprašanj	Kasneje	Način izkazovanja pomoči in podpore socialne službe	Pomoč in podpora v okviru institucionalnega varstva
J79	Odzivala se je na telefonske klice	Odziv na telefonski klic	Kasneje	Način izkazovanja pomoči in podpore socialne službe	Pomoč in podpora v okviru institucionalnega varstva
J80	in elektronsko pošto.	Odziv na elektronsko pošto	Kasneje	Način izkazovanja pomoči in podpore socialne službe	Pomoč in podpora v okviru institucionalnega varstva

J81	Pomagala nam je stopati v kontakt z ostalimi zaposlenimi v domu, če do njih nikakor nismo uspel priti.	Povezovanje z drugimi zaposlenimi v domu za stare	Kasneje	Način izkazovanja pomoči in podpore socialne službe	Pomoč in podpora v okviru institucionalnega varstva
J82	Če smo potrebovali pogovor, nam je bila ob obisku dedka vedno pripravljena prisluhniti.	Nudenje pogovora	Kasneje	Način izkazovanja pomoči in podpore socialne službe	Pomoč in podpora v okviru institucionalnega varstva
J83	Sodelovanje je potekalo pretežno v obliki pogovora,	Pogovor	Oblika	Sodelovanje s socialno službo	Pomoč in podpora v okviru institucionalnega varstva
J84	neposredne komunikacije,	Neposredna komunikacija ob sprejemu	Oblika	Sodelovanje s socialno službo	Pomoč in podpora v okviru institucionalnega varstva
J85	komunikacije preko telefona	Informiranje preko telefonskega pogovora	Oblika	Sodelovanje s socialno službo	Pomoč in podpora v okviru institucionalnega varstva
J86	in elektronske pošte.	Informiranje preko elektronske pošte	Oblika	Sodelovanje s socialno službo	Pomoč in podpora v okviru institucionalnega varstva
J87	Kot zelo dobro.	Zelo dobro	Ocena	Sodelovanje s socialno službo	Pomoč in podpora v okviru institucionalnega varstva
J88	Kot slabost bi omenila zgolj to, da je imela socialna delavka v domu resnično veliko dela in ni imela veliko časa.	Pomanjkanje časa za pogovor	Slabosti	Sodelovanje s socialno službo	Pomoč in podpora v okviru institucionalnega varstva
J89	Kot prednosti pa lahko izpostavim naslednje stvari. Socialna delavka je bila resnično zelo prijazna,	Prijaznost	Prednosti	Sodelovanje s socialno službo	Pomoč in podpora v okviru institucionalnega varstva
J90	Odzivna	Odzivnost socialne delavke	Prednosti	Sodelovanje s socialno službo	Pomoč in podpora v okviru institucionalnega varstva
J91	in strokovna.	Strokovnost	Prednosti	Sodelovanje s socialno službo	Pomoč in podpora v okviru institucionalnega varstva
J92	Vedno je znala poiskati rešitev,	Usmerjenost k iskanju rešitev	Prednosti	Sodelovanje s socialno službo	Pomoč in podpora v okviru institucionalnega varstva

J93	bila je vedno pozitivno naravnana	Pozitivna naravnost	Prednosti	Sodelovanje s socialno službo	Pomoč in podpora v okviru institucionalnega varstva
J94	in odprta za dodatna vprašanja.	Odprtost za dodatna vprašanja	Prednosti	Sodelovanje s socialno službo	Pomoč in podpora v okviru institucionalnega varstva
J95	Kot izredno pomembno prednost pa sem doživljala njeno mero sočustvovanja ob sprejemu, saj smo vsi potrebovali lepo besedo in občutek, da nas nekdo razume.	Izražanje sočutja	Prednosti	Sodelovanje s socialno službo	Pomoč in podpora v okviru institucionalnega varstva
J96	Pogrešala sem pogovor z zdravnikom	Pogovor z zdravnikom ob sprejemu	Zdravnik	Pomanjkljivost pomoči in podpore	Pomoč in podpora v okviru institucionalnega varstva
J97	in večjo mero empatije zdravstvenega osebja ob sprejemu dedka.	Odsotnost empatije ob prvem stiku s starim človekom	Zdravstveno osebje	Pomanjkljivost pomoči in podpore	Pomoč in podpora v okviru institucionalnega varstva
J98	S strani socialne delavke nisem pogrešala ničesar.	Ni pomanjkljivosti	Socialna služba	Pomanjkljivost pomoči in podpore	Pomoč in podpora v okviru institucionalnega varstva
J99	Podporo bi si želela dobiti s strani zdravnika	Zdravnik	Oprelitev	Zagotavljanje ustrezne pomoči in podpore	Pomoč in podpora v okviru institucionalnega varstva
J100	in s strani zdravstvene službe	Vodja zdravstvene nege	Oprelitev	Zagotavljanje ustrezne pomoči in podpore	Pomoč in podpora v okviru institucionalnega varstva
J101	Želela bi si poglobljenega pogovora tako z vodjo zdravstvene nege	Globlji pogovori z vodjo zdravstvene nege	Želene oblike pomoči in podpore	Zagotavljanje ustrezne pomoči in podpore	Pomoč in podpora v okviru institucionalnega varstva
J102	kot tudi z zdravnikom.	Globlji pogovor z zdravnikom	Želene oblike pomoči in podpore	Zagotavljanje ustrezne pomoči in podpore	Pomoč in podpora v okviru institucionalnega varstva
J103	Poleg tega bi si na odnosni ravni želela z njihove strani večje mere naklonjenosti	Večja mera naklonjenosti s strani zdravstvenega osebja	Želene oblike pomoči in podpore	Zagotavljanje ustrezne pomoči in podpore	Pomoč in podpora v okviru institucionalnega varstva

J104	in nežnosti.	Več nežnosti zdravstvene službe ob sprejemu	Želene oblike pomoči in podpore	Zagotavljanje ustrezne pomoči in podpore	Pomoč in podpora v okviru institucionalnega varstva
------	--------------	---	---------------------------------	--	---

8.4. Priloga 4: Osno kodiranje

Priprava svojcev na odhod starega človeka v institucionalno varstvo

- Postopek priprave
 - o Prva faza priprave
 - Dogovor staršev s socialno službo (A1)
 - Družinski pogovor o odločitvi za namestitev v institucionalno varstvo (C1, D1, E1, G2, H2, I1)
 - Opazka o slabšem zdr. stanju starega človeka (F1, G1,)
 - Stopnjevanje strahu ob poslabšanju zdr. stanja starega človeka (F2)
 - Seznanitev s postopkom sprejema (B1, H1, J1)
 - o Druga faza priprave
 - Zavedanje bližine doma za stare ljudi (C2, G5)
 - Družinski pogovor o odločitvi za namestitev v institucionalno varstvo (A2, J2)
 - Pogovor z družinskim članom o namestitvi (B2, F3, G3, I2, J3)
 - Pogovor z družinskim članom o sostanovalcih (B3)
 - Pogovor z družinskim članom o bivanju v domu za stare (B4)
 - Pogovor z družinskim članom o možnostih vključevanja v aktivnosti (B5)
 - Iskanje ustreznega doma za stare ljudi (E2)
 - Obisk doma za stare (D2, J4)
 - Ogled sobe s starim človekom (D3)
 - Prvi pogovor s socialno delavko v domu za stare ljudi (D4, H3, I3)
 - Dogovor z družinskim članom o namestitvi (F4)
 - Vlaganje prošnje za sprejem (F5, G4, H4, J5)
 - Predelava procesa namestitve družinskega člana skozi čas (C3)
 - o Tretja faza priprave
 - Pogovor s starim človekom o življenju v domu za stare ljudi (D5)
 - Preverjanje oskrbe v izbranem domu (E3)
 - Poizvedba o nalogah svojcev v postopku sprejema (E4)
 - Odločitev za namestitev (F6)
 - Dogovor s starim človekom o začasni namestitvi (F7)
 - Dogovor s starim človekom o možni stalni namestitvi po preteku poskusne dobe (F8)
 - Čas kot dejavnik sprijaznjenja (A3, H5)
 - Zavedanje, da je to najboljša rešitev (C4, G7, I4, J7)
 - Spodbuda samemu sebi (D6, G6)
 - Spodbuda staremu človeku (D7)
 - Sprijaznjenje z namestitvijo v dom za stare (J6)
- Občutki ob pripravi
 - o Negativni občutki
 - Žalost (A4, F14, G10, H7, I6)
 - Negotovost (D8, J14)
 - Zmedenost (G9)
 - Neprijetni občutki (B6, E5, I5)
 - Težko pri srcu (F10, G8, H6, J8)
 - Krivda (F11, G13)
 - Zaskrbljenost (A5)

- Občutek po odtujitvi starega človeka od doma (F12)
- Občutek nemoči (F13, J12)
- Skrb pred odzivom starega človeka na nov dom (E6, J13)
- Strah
 - Strah pred napačno odločitvijo o namestitvi (C12, H8, J11)
 - Strah pred morebitno odklonilnostjo družinskega člana (A7)
 - Strah pred nesprejemanjem novega okolja bivanja (A6, B10, C5, C9, D9, E7 G11, H9)
 - Strah pred odsotnostjo navezovanja stika družinskega člana s sostanovalci (C11)
 - Strah pred nerazumevanjem družinskega člana s sostanovalcem (C10)
 - Strah pred pomanjkanjem podpore zaposlenih (B8)
 - Strah pred nelagodjem družinskega člana v domu za stare (B7)
 - Strah pred slabim psihičnim počutjem družinskega člana (B9, J10)
 - Strah pred morebitnim poslabšanjem zdravstvenega stanja (A8, G12)
 - Strah pred nezadovoljstvom družinskega člana (J9)
- Pozitivni občutki
 - Zadovoljstvo (C6, D10)
 - Razbremenjenost (C7, E9)
 - Olajšanje (D11, E8, F15, H10, I7)
 - Veselje (H11)
 - Zavedanje, da bo star človek imel družbo (H12)
 - Zavedanje, da bo za starega človeka dobro poskrbljeno (H13)
- Težave ob pripravi
 - Prisotnost težav
 - A) zunanji dejavniki
 - Zasedenost domov za stare ljudi (A10, C8, J15)
 - Izgubljena vloga za sprejem s strani socialne službe (I8)
 - B) dejavniki znotraj družine
 - Dvom o namestitvi v dom za stare ljudi (I9, J16)
 - Obremenjenost ob ponovnem razlaganju odločitve (G16)
 - Strah starega človeka povezan s prihodnostjo stanovanja, v katerem je živel (F17)
 - Predsodki starega človeka glede bivanja v domu za stare (D12)
 - Odpor starega človeka do odhoda v dom za stare ljudi (A9, E10)
 - Nerazumevanje starega človeka o razlogu za odhod (D13)
 - Sprotno pozabljanje starega človeka o dogovoru namestitve (F9, F16, G16)
 - C) odsotnost težav
 - Odsotnost težav (B11, G14, H14, J17)

Prilagajanje svojcev na odhod starega človeka v institucionalno varstvo

- Doživljanje vloge svojca v procesu odhoda starega človeka
 - Pred sprejemom
 - Prezem zdravil (A13, C15)
 - Izvajanje nadzora nad jemanjem zdravil (E13, G20, H20)
 - Podporna vloga (D14)

- Vloga zagovornika (D15)
- Kuhanje (G18, H16)
- Skupno kosilo (J22)
- Dostava kosila na dom (E12, I13)
- Menjava inkontinenčnih pripomočkov (H18)
- Nudenje pogovora (J21)
- Delanje družbe staremu človeku ob vikendih (J20)
- Spremljanje po nakupih (A12, B19, C14, D17, J18)
- Spremljanje k zdravniku (B20, D18, G19, H21, I12, J19)
- Spremljanje v dom za stare (B16, F19, G21)
- Spodbuda, da bo vse v redu (B12)
- Predstavljanje doma za stare ljudi v najboljši luči (B13)
- Pomoč
 - Pomoč pri vsakodnevnih opravilih (A11, B17, C13, H15, I10)
 - Pomoč pri pospravljanju (A14, H19)
 - Pomoč pri tuširanju (B18, D16, E11, G17, H17, I11)
 - Pomoč pri urejanju dokumentacije za sprejem (B14, F18, G22)
 - Pomoč pri pakiranju (B15)
- Po sprejemu
 - Spodbuda
 - Spodbuda starega človeka k spoznavanju novih ljudi v domu za stare (A16)
 - Spodbuda staremu človeku za ponovno snidenje z vrstniki (A17)
 - Spodbuda staremu človeku k druženju v domu za stare (A18)
 - Spodbuda staremu človeku za udeležbo v aktivnostih (G25, J26)
 - Vloga obiskovalca (A19, B22, C16, D20, E14, F22, G23, H24, J23)
 - Pogovor ob obisku (A20, C17, E15, F21, G24, H23, J24)
 - Nudenje pogovora staremu človeku z namenom obrazložitve odločitve (A15)
 - Nudenje čustvene opore (B21, J25)
 - Podporna vloga (I14)
 - Prinašanje priboljškov (B23)
 - Nudenje sprehoda (H25)
 - Pomoč pri urejanju najemniškega stanovanja (F20)
 - Vloga prevzemanja skrbi za vikend (D21, E16, G26)
 - Prepustitev skrbi za starega človeka zaposlenim (D19, H22)
- Vrsta podpore ob sprejemu
 - Okrasitev sobe pred sprejemom družinskega člana (B25)
 - Pogovor z namenom zmanjšanja strahu ob odhodu (C18, I18, J28)
 - Nakup novih oblačil (H31)
 - Pomoč pri pakiranju (H30)
 - Zagotavljanje informacij o bivanju v domu za stare (D23)
 - Pomiritev (C19, I16)
 - Spodbudne besede (A21, C20, D24, E17, G27, H26, I15, J29)
 - Obljuba
 - Obljuba po obiskovanju (A22, B24, C21, D25, E18, F24, G29, H27, I17, J30)
 - Obljuba o ohranjanju stikov po odhodu (C22, H29)
 - Obljuba biti na voljo (H28, J31)
 - Biti poleg starega človeka ob sprejemu (I19)

- Nudenje pogovora (D22, F23, G28)
- Večkrat dnevni obiski zaposlene v domu za stare (F25)
- Občutki ob odhodu starega človeka v dom
 - Negativni občutki
 - Dvom o odločitvi o namestitvi (D29, G32, I21)
 - Občutek razdvojenosti (F26)
 - Negotovost (F31, H34)
 - Neprijetni občutki (E21, J35)
 - Težki občutki (F28, H32, I20, J32)
 - Zaskrbljenost (A24, C25, E19, F30)
 - Žalost (A23, B26, F29, G30, H33, J33)
 - Očitjanje (E23, J36)
 - Krivda (G31, I22, J37)
 - Občutek, da starega človeka prepuščajo neznancem (E22)
 - Strah
 - Strah pred poslabšanjem zdravstvenega stanja starega človeka (D30)
 - Strah pred slabim počutjem starega človeka (E20)
 - Strah pred neuspelo prilagoditvijo starega človeka (D28)
 - Strah pred zgolj navideznim strinjanjem starega človeka z namestitvijo (J34)
 - Pozitivni občutki
 - Olajšanje (A25, B27, H35)
 - Razbremenjenost (D26, H36)
 - Pomiritev (A26, B28, C24)
 - Zadovoljstvo (C23, D27)
 - Zavedanje o pravi odločitvi (F27)
 - Zavedanje, da je za starega človeka dobro poskrbljeno (H37)
- Razlika med prvotnimi občutki in občutki ob samem odhodu
 - Najprej
 - Upanje po prostem mestu (C26, D31, J38)
 - Želja po prostem mestu (J39)
 - Občutek, ko se ti odvali kamen od srca (A27)
 - Olajšanje (A28, B29, E24, F32, G34, H38, I23, J40)
 - Razbremenitev (B30, C28, D33, G35)
 - Veselje (A29, H39)
 - Sreča (C27)
 - Zadovoljstvo (D32, I24)
 - Zavedanje, da bo za starega človeka dobro poskrbljeno (G33)
 - Krivda (E25)
 - Potem
 - Negotovost (A33, I25, J44)
 - Dvom (B32, C33, E27, F34, J42)
 - Samospraševanje o drugih opcijah (F38)
 - Samospraševanje o procesu izvedbe namestitve (F33)
 - Stres (B31)
 - Cmok v grlu (H40)
 - Negativni občutki (C29)
 - Težko pri srcu (A30, D34, E26, G36)
 - Žalost (A31, C32, D35, I26)

- Razočaranje (A32, J41)
- Krivda (B33, D36, F35, G37, H41, I27, J43)
- Strah pred slabim počutjem družinskega člana po odhodu (C30)
- Strah pred poslabšanjem zdravstvenega stanja (C31, I28)
- Opis procesa prilagajanja na nov dom starega človeka
 - Opredelitev
 - Časovna opredelitev
 - Hitra prilagoditev na spremembo (H42, I29)
 - Postopna prilagoditev (E30)
 - Dolgotrajen proces (A34, B34, D37, E28, G38, J47)
 - Vsebinska opredelitev
 - Umirjen proces (B35, E29)
 - Čustveno obremenjujoč proces (B36, C35, F37, J45)
 - Težek proces (F36, J46)
 - Šok (C34)
 - Pojav odpora do doma za stare ljudi (G39)
 - Način prilagoditve
 - Večkratni obiski (A35, B38, C36, D39, E31, F39, G40, I30)
 - Spodbuda med družinskimi člani (B37)
 - Podpora domačih (D38, G41)
 - Pogovor
 - Pogovori s socialno delavko (D40)
 - Pogovori z glavno medicinsko sestro (D41)
 - Potreba po posebni podpori
 - Odsotna (A36, C37, D42, E32, F40, G42, H43, I31)
 - Prisotna (B39, J48)
 - Nudjenje podpore
 - Neformalna podpora
 - Družinski člani (A37, B42, C42, D43, E34, F41)
 - Partner – mož/žena (C41, E33, G43, I32)
 - Hčerka (F54)
 - Sestre (G44)
 - Brat (H44)
 - Otroci (G45, H45)
 - Star človek (H48)
 - Starši (J49)
 - Fant (J50)
 - Formalna podpora
 - Zaposleni v domu (B43)
 - Vrsta nudene podpore
 - Strinjanje starega človeka z odločitvijo (H50)
 - Izražanje razumevanja starega človeka o sprejeti odločitvi (H49)
 - Isto mnenje vseh svojcev (E35)
 - Pomoč pri izvedbi sprejema (F55)
 - Pogovor (C40, D45, E36, F42, G46, H46, I34, J51)
 - Pogovor, ki osvetli, da je za starega človeka dobro poskrbljeno (A38, D44)
 - Potreba po času z namenom prilagoditve novega okolja bivanja (B40)

- Potreba po zasebnem prostoru za razmislek (B41, C39, G47)
- Lepa beseda (C38, J52)
- Spodbudne besede (E37, H47, J53)
- Vzajemna pomoč med partnerjema (I33)
- Informacija o stanju družinskega člana (B44)
- Opis čustev ob prvem obisku starega človeka
 - Najprej
 - Neprijeten občutek (A39, E38, G49, J55)
 - Nestrpnost (C43, H51)
 - Živčnost (C44, I35)
 - Negotovost (D46, H52, I36)
 - Odpor (E39, J54)
 - Krivda (E40)
 - Strah, da bi star človek želel nazaj domov (F43)
 - Strah, da star človek ni zadovoljen (F44, G50, H53, I37)
 - Čuden občutek (G48)
 - Upanje – da bo družinski član zadovoljen (B45)
 - Upanje – da bo družinski član zmogel (B46)
 - Potem
 - Negotovost (B47)
 - Ob opazki, da je za starega človeka dobro poskrbljeno – veselje (A40, C46, H54, I38, J57)
 - Pomiritev (C45, F45, I39)
 - Olajšanje (E41, G51)
 - Zadovoljstvo (D47, G52, H55)
 - Dojemanje doma za stare kot pravi dom starega človeka (J56)

Stiske in izzivi svojcev ob namestitvi starega človeka v institucionalno varstvo

- Opredelitev
 - Odsotnost hujših stisk (A41, D48, G53, H56, I40)
 - Prisotnost stisk (B48, C47, F46, J58)
- Pojav in vrsta stisk ter izzivov
 - Težava pogovarjati se o odhodu družinskega člana (C50)
 - Umik vase (C51)
 - Negotovost (D52)
 - Žalost (A42, E43, H57, J62)
 - Razočaranje (G55)
 - Krivda (D50, E42, F47, G54, I44, J61)
 - Praznina v hiši (A43, D51)
 - Tesnoba (A44, C49, D49, G56, J59)
 - Izčrpanost (H58)
 - Strah, da bi star človek želel nazaj domov (F50)
 - Skrb
 - Skrb pred odsotnostjo prejemanja ustrezne oskrbe (B49)
 - Skrb pred nerazumevanjem družinskega člana s sostanovalci (B50, G58)
 - Skrb pred neuspehim navezovanjem novih stikov (I43)
 - Skrb pred nesprejemanjem novega okolja (B51, F49)

- Skrb pred odsotnostjo vključevanja v domske aktivnosti (B52)
- Skrb pred poslabšanjem zdravstvenega stanja družinskega člana zaradi spremembe bivališča (B53, I41)
- Skrb pred životarjenjem družinskega člana (B54)
- Skrb kako se bo družinski član znašel v novem domu (C48, D53, E45, F48, G57, H59, I42)
- Skrb pred odzivom starega človeka na spremembo (E44, H60, J60)
- Način oziroma strategija reševanja stisk in izzivov
 - Prebiranje literature na temo procesa prilagajanja (B57)
 - Spodbuda samemu sebi (B58)
 - Večkratni obiski (A45, C55, G60, H62, I46, J66)
 - Pogovor
 - Pogovor z družino (A47, B55, C53, D54, E47, F51, G61, I45, J63)
 - Pogovor z družinskim članom, ki je odšel v dom za stare (B56, H63, J65)
 - Telefonski pogovor s starim človekom (A46, C54, F52)
 - Pogovor s fantom (J64)
 - Povezovanje z domom za stare ljudi (D55)
 - Čas (C52, H61, I47)
 - Opazka, da je za starega človeka dobro poskrbljeno (C56, E46)
- Podporna oseba pri reševanju stisk in izzivov
 - Neformalna podporna oseba
 - Družina (C58, D56, F53, I49)
 - Starši (A48, J67)
 - Sestra (A49, G63)
 - Partner – mož/žena (B59, C59, E48, G62, I48)
 - Hčerke (B60)
 - Otroci (E49, G64, H66, I50)
 - Sam sebi podporna oseba (C57)
 - Star človek (H64)
 - Brat (H65)
 - Fant (J68)
 - Formalna podporna oseba
 - Socialna delavka v domu za stare ljudi (D57)

Pomoč in podpora v okviru institucionalnega varstva

- Način izkazovanja pomoči in podpore socialne službe
 - o Ob sprejemu
 - Opis načina izkazovanja pomoči in podpore
 - Lep sprejem (A50, E50, F58)
 - Korekten sprejem (B67)
 - Odsotnost pomoči in podpore (I51)
 - Odnosna raven
 - Pripravljenost pomagati (E54)
 - Prijaznost (F56, J75)
 - Spoštljiv odnos (F57, J77)
 - Pomoč pri dopolnjevanju obrazcev (H68)

- Lep način pogovora s starim človekom (J74)
- Razumevajoč odnos (J76)
- Vsebinska raven
 - Povabilo v pisarno (A51, C60, D58, H67, I52, J69)
 - Ponujena možnost dodatnih podvprašanj (A53, D62, E53, J72)
 - Predaja informacij
 - Jasno predajanje informacij (D64)
 - Razumljivo predajanje informacij (D63)
 - Predaja informacij o bivanju v domu za stare ljudi (A52, B62)
 - Predaja informacij o zaposlenih v domu za stare ljudi (A54)
 - Predaja informacije o urah obiskov (C61, D60, F65, G68, H70, J70)
 - Predaja informacij o urah obrokov (H69)
 - Predaja kontaktnih številk zaposlenih (H72)
 - Predaja informacij o pravilih v domu (J71)
 - Predstavitve doma za stare (B61, D59, E52, G69, H71)
 - Predstavitve hišnega reda doma za stare ljudi (B63, C62, F64)
 - Postavljanje vprašanj o navadah in rutinah starega človeka (C63, F66)
 - Spremljanje do sobe (C64, D61, E51, G67, H73, I53, J73)
 - Klic vodje zdravstvene nege (C65)
- Kasneje
 - Vsebinska raven
 - Nudenje pogovora (F61, J82)
 - Ponujena možnost dodatnih vprašanj (A55, H74, J78)
 - Odziv na telefonski klic (A56, B72, E55, F60, I54, J79)
 - Odziv na elektronsko pošto (A57, B73, E56, F59, I55, J80)
 - Pomoč ob premestitvi družinskega člana na drugi oddelek (B69)
 - Pomoč pri komuniciranju svojcev in starega človeka preko telefona (C67)
 - Povezovanje z drugimi zaposlenimi v domu za stare (B71, J81)
 - Pomoč pri komuniciranju z zdravnikom (H76)
 - Pomoč pri vlaganju dodatka za pomoč in postrežbo (C66, D66, G71, H75)
 - Posredovanje v primeru konfliktnih situacij (D65)
 - Predaja informacij o zdravstvenem stanju starega človeka (I56)
 - Svetovanje (H77)
 - Odsotnost pomoči (G70)
 - Odnosna raven
 - Usmerjenost v iskanje rešitev (E57)
 - Dajanje upanje (E58)
 - Vlivanje dodatne moči (E59)
- Pred sprejemom
 - Vsebinska raven:
 - Informiranje o prostem mestu (G66)
 - Pomoč pri urejanju dokumentacije (G65)
 - Posredovanje spiska garderobe (B64)
 - Način pomoči in podpore
 - Komuniciranje preko elektronske pošte (B65)
 - Komuniciranje preko telefona (B66)

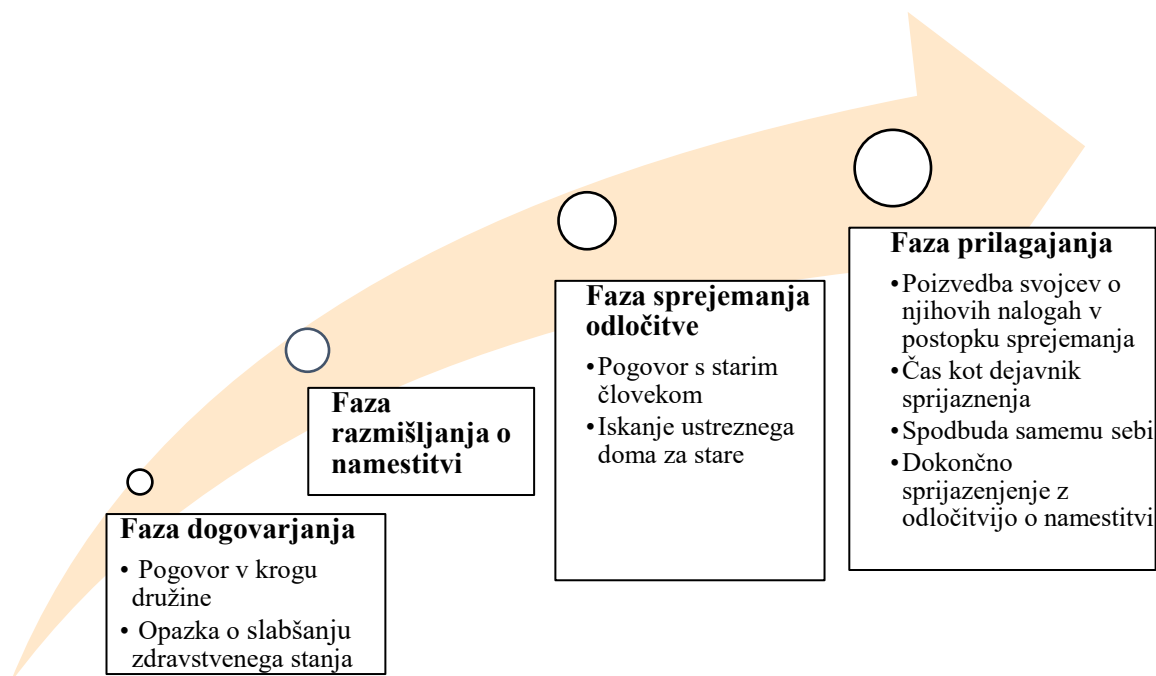
- Sodelovanje s socialno službo
 - Oblika
 - Osebno sodelovanje pred sprejemom (D69)
 - Sodelovanje preko zaposlene v domu (F62)
 - Posredovanje obrazcev (C70, H78)
 - Posredovanje spiska priporočene garderobe (C71, D70, H79)
 - Pogovor (E60, J83)
 - Nudenje možnosti dodatnih vprašanj (C72, E63)
 - Neposredna komunikacija ob sprejemu (F63, J84)
 - Dogovarjanje v smeri doseganja kompromisov (B74)
 - Pomoč pri pridobivanju pravice do dodatka za pomoč in postrežbo (A58, I58)
 - Povezovanje z drugimi zaposlenimi v domu za stare (E64)
 - Informiranje preko telefonskega pogovora (C68, D68, E61, G72, H80, I57, J85)
 - Informiranje preko elektronske pošte (C69, D67, E62, G73, J86)
 - Ocena
 - Odsotnost empatije (A60, G75)
 - Lahko bi bilo boljše (I60)
 - Brez problema (H81)
 - V skladu s pričakovanji (E65)
 - Dobro (F67, H82)
 - Povprečno (B75, C73, G74, I59)
 - Zelo dobro (D71, J87)
 - Formalno – odlično (A59)
 - Slabosti
 - Poudarek na urejanju dokumentacije (A61, F70, I64)
 - Poudarek na administraciji (F71)
 - Pomanjkanje časa za ogled sobe pred sprejemom družinskega člana (B80)
 - Pomanjkanje časa za pogovor (A62, C77, G78, G80, I63, J88)
 - Premalo neformalnega stika (B78, G81, I62)
 - Preveč formalen sprejem (B79)
 - Časovna tempiranost (C76, G77, H87, I65)
 - Zasičenost z informacijami (A63, F72, G79)
 - Odsotnost slabosti (D72, E72)
 - Prednosti
 - Vsebinska raven
 - Predaja informacij o stvareh, ki morajo iti urejene pred prihodom (C75)
 - Ponujena možnost pogovora (D74)
 - Odzivnost socialne delavke (A64, B77, E69, F68, H86, I61, J90)
 - Doslednost informacij (B76, C74, D73, G76)
 - Hitro reševanje problemov (A65)
 - Povezovanje z drugimi zaposlenimi v domu za stare (A66, E71, F69)
 - Odnosna raven
 - Izražanje sočutja (D75, E68, J95)
 - Prijaznost (E66, H83, J89)
 - Pripravljenost pomagati (E67)
 - Strokovnost (E70, H84, J91)
 - Odprtost za dodatna vprašanja (H85, J94)

- Usmerjenost k iskanju rešitev (J92)
 - Pozitivna naravnost (J93)
- Pomanjkljivost pomoči in podpore
 - Zdravstveno osebje
 - Premalo
 - Premalo sprotnega informiranja o zdravstvenem stanju (A67)
 - Premalo angažiranosti za sodelovanje (F73, H91)
 - Premalo osebnega stika (G83, H88)
 - Odsotnost
 - Odsotnost poglobljenega pogovora z vodjo zdravstvene nege (C80, H90)
 - Odsotnost poglobljenega pogovora z medicinsko sestro (H89)
 - Odsotnost empatije ob prvem stiku s starim človekom (D77, G85, I67, J97)
 - Odsotnost toplega sprejema (E74, I70)
 - Odsotnost zanimanja o življenju starega človeka pred prihodom v dom (H92)
 - Prisotnost
 - Grob odnos do starega človeka (C81, I69)
 - Socialna služba
 - Sodelovanje zgolj preko telefona (A69)
 - Premalo osebnega stika (A68, G82)
 - Premalo empatije (I66)
 - Manko vprašanj o navadah in aktivnostih starega človeka (A70, B83)
 - Manko vprašanj o preferencah hrane (A71)
 - Manko ustvarjanja občutka o novem domu starega človeka (G84)
 - Preveč formalen sprejem (B68, F74)
 - Stresno izpeljana premestitev družinskega člana na drugi oddelek (B70)
 - Odsotnost reagiranja socialne delavke (C82)
 - Odsotnost časa, namenjenega občutkom svojcev (I68)
 - Brez večjih pomanjkljivosti (B82)
 - Ni pomanjkljivosti (D76, E73, J98)
 - Socialna služba in zdravstvena nega
 - Več organiziranosti (C78)
 - Več povezanosti (C79)
 - Zdravnik
 - Pogovor z zdravnikom ob sprejemu (H93, J96)
- Zagotavljanje ustrezne pomoči in podpore
 - Opredelitev
 - Področje socialnega dela
 - Socialna delavka (A72, B84, C83, F75, G86, I73)
 - Zdravstveno področje
 - Vodja zdravstvene nege (A73, C84, D78, E75, F76, G87, H94, I72, J100)
 - Negovalci (B85, G89)
 - Animatorji (B86)
 - Medicinske sestre (B87, D79, G88)
 - Zdravnik (I71, J99)
 - Želene oblike pomoči in podpore
 - Pogovor
 - Globlji pogovori (B89, D82, I75)

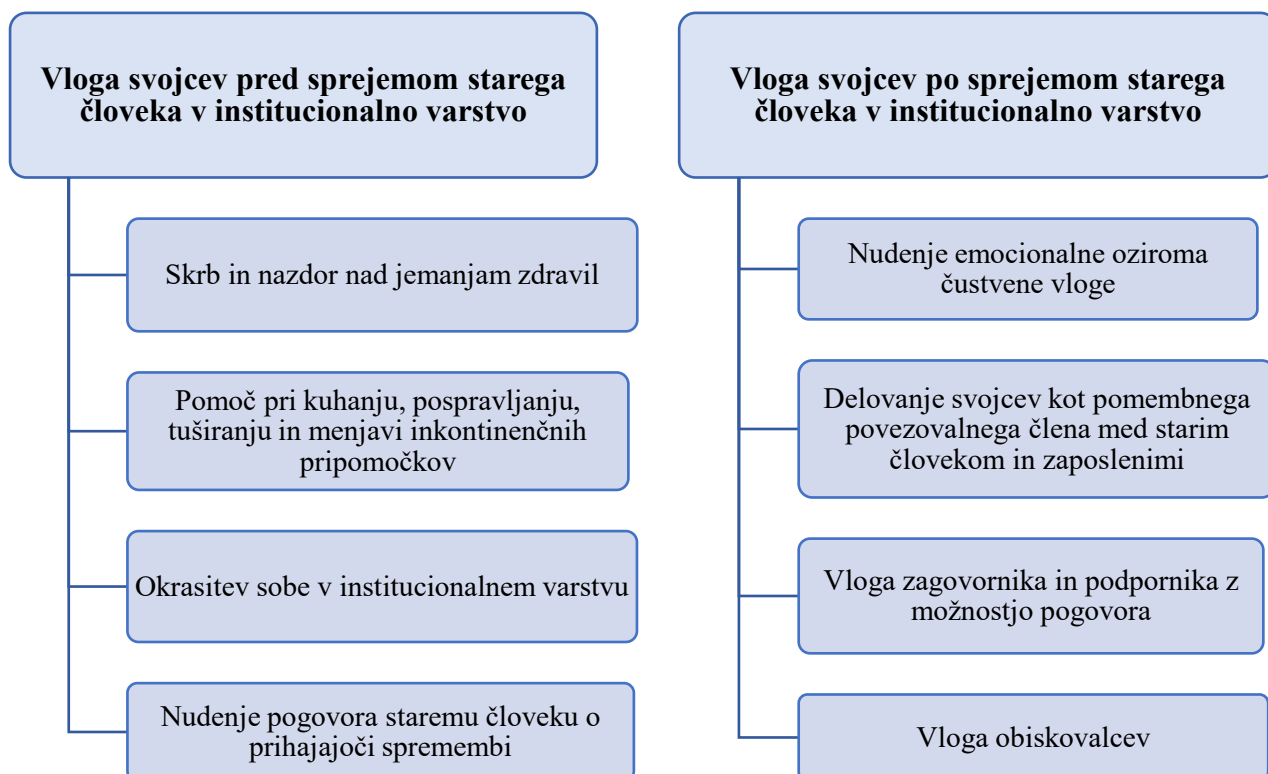
- Možnost pogovora o pomislekih (B90)
- Možnost pogovora o novih možnostih in izboljšavah (B91)
- Natančnejši pogovori o zdravstvenem stanju starega človeka (D81)
- Želja po individualnih pogovorih (G90, I77)
- Globlji pogovori z vodjo zdravstvene nege (H95, J101)
- Globlji pogovor z zdravnikom (H96, J102)
- Predaja informacij
 - Dosledna predaja zdravstvenih informacij (C85)
 - Predaja informacij o pravicah, ki svojcem pripadajo (C86, F78)
- Več
 - Več sestankov v manjših skupinah (A75, F77, G91, I74)
 - Več topline zdravstvene službe ob sprejemu (D80, F80)
 - Več empatije zdravstvene službe ob sprejemu (E76, F79, G92)
 - Več nežnosti zdravstvene službe ob sprejemu (E77, I78, J104)
 - Večja mera naklonjenosti s strani zdravstvenega osebja (H97, J103)
- Novosti
 - Sistem sprotnega obveščanja o zdravstvenem stanju starega človeka (I76)
 - Sodelovanje na način interdisciplinarnega tima (C87)
 - Informiranje preko telefonskih klicev (A74, B88)
 - Podpora pri aktivnem vključevanju svojcev v domske aktivnosti (B81)

8.5. Priloga 5: Odnosno kodiranje

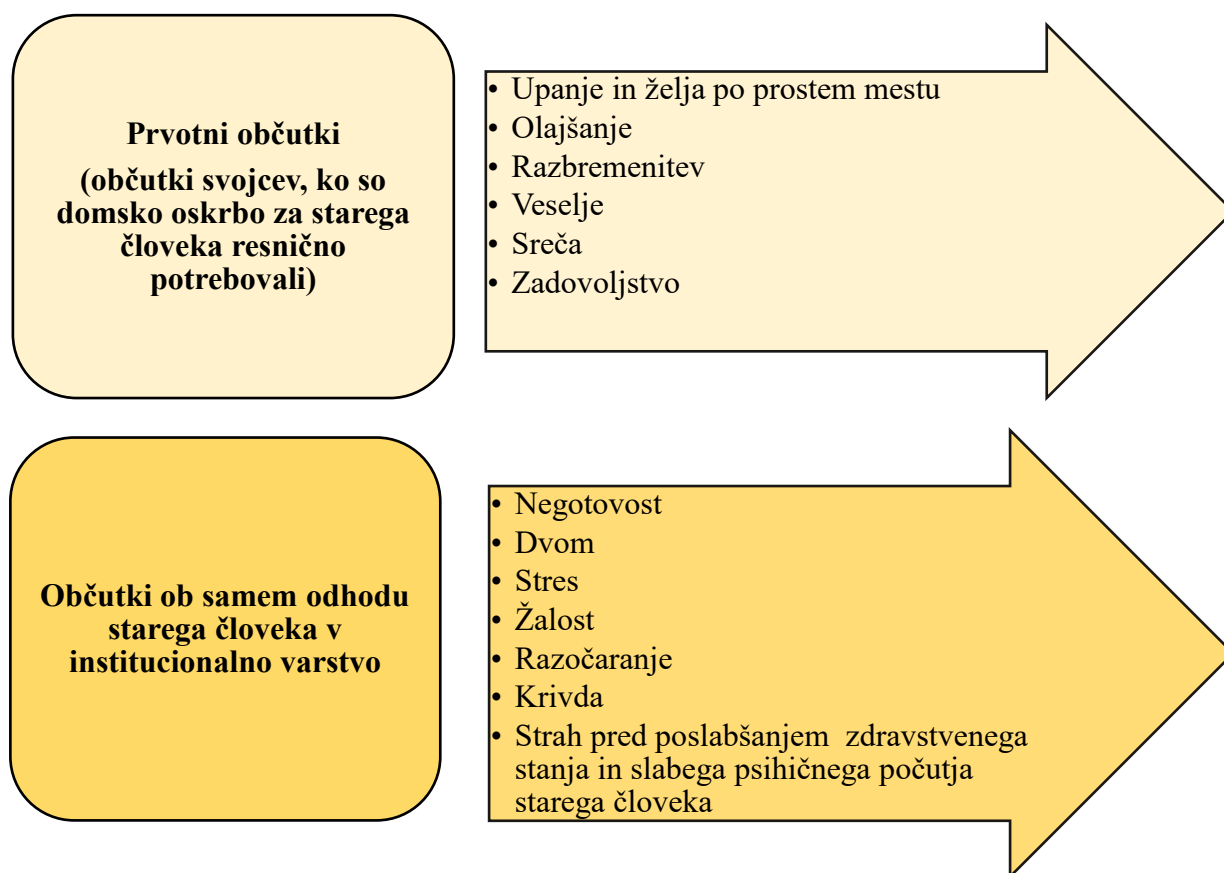
Shema 1: Proces priprave svojcev na odhod starega človeka iz domačega okolja v institucionalno varstvo

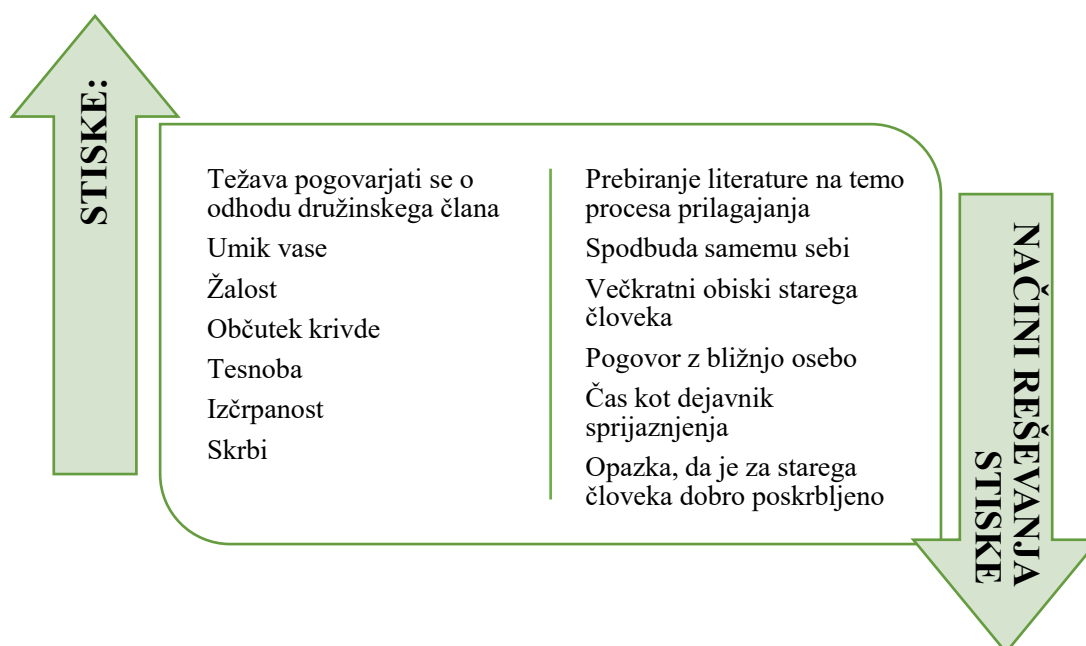
Shema 2: Vloga svojcev pred in po sprejemu starega človeka v institucionalno varstvo

Shema 3: Razlika med prvotnimi občutki in občutki ob samem odhodu starega človeka v institucionalno varstvo

Shema 4: Stiske svojcev zaradi odhoda družinskega člana v dom za stare ljudi in s tem povezani načini reševanja stiske

Shema 5 : Prednosti in slabosti sodelovanja svojcev s socialno službo v domu za stare ljudi

 Prednosti	 Slabosti
<ul style="list-style-type: none"> • Odzivnost • Doslednost informacij • Hitro reševanje problemov • Povezovanje z drugimi zaposlenimi v domu za stare ljudi • Izražanje empatije • Prijaznost • Pripravljenost pomagati • Strokovnost • Usmerjenost k iskanju rešitev • Pozitivna naravnost 	<ul style="list-style-type: none"> • Poudarek na administraciji • Pomanjkanje časa za ogled sobe pred sprejemom družinskega člana • Časovna tempiranost • Zasičenost z informacijami • Preveč formalen sprejem • Premalo neformalnega stika • Pomanjkanje časa za pogovor

Shema 6: Pomanjkljivosti prejete pomoči in podpore različnih služb v okviru institucionalnega varstva

Pomanjkljivosti pomoči in podpore		
<p>Zdravstveno osebje</p> <ul style="list-style-type: none"> • Grob odnos do starega človeka • Premalo sprotnega informiranja o zdravstvenem stanju starega človeka • Premalo osebnega stika in angažiranja za sodelovanje • Odsotnost poglobljenega pogovora • Odsotnost empatije ob prvem stiku s starim človekom • Odsotnost toplega sprejema 	<p>Socialna služba</p> <ul style="list-style-type: none"> • Sodelovanje zgolj preko telefona • Preveč formalen sprejem • Premalo osebnega stika • Premalo empatije • Manko raznoraznih vprašanj • Odsotnost časa, namenjenega občutkom svojcev • Ni pomanjkljivosti 	<p>Zdravnik</p> <ul style="list-style-type: none"> • Odsotnost pogovora z zdravnikom ob sprejemu